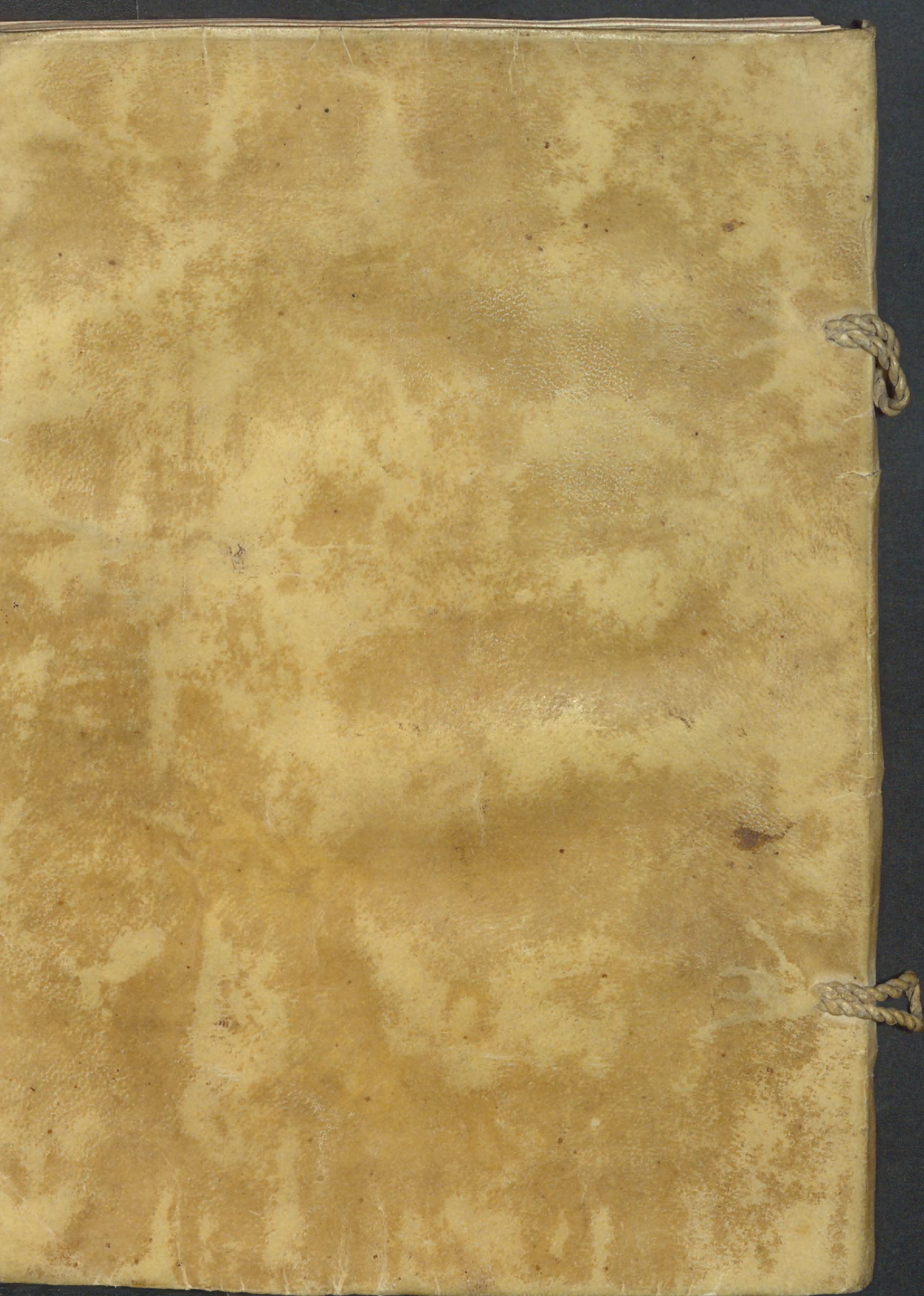
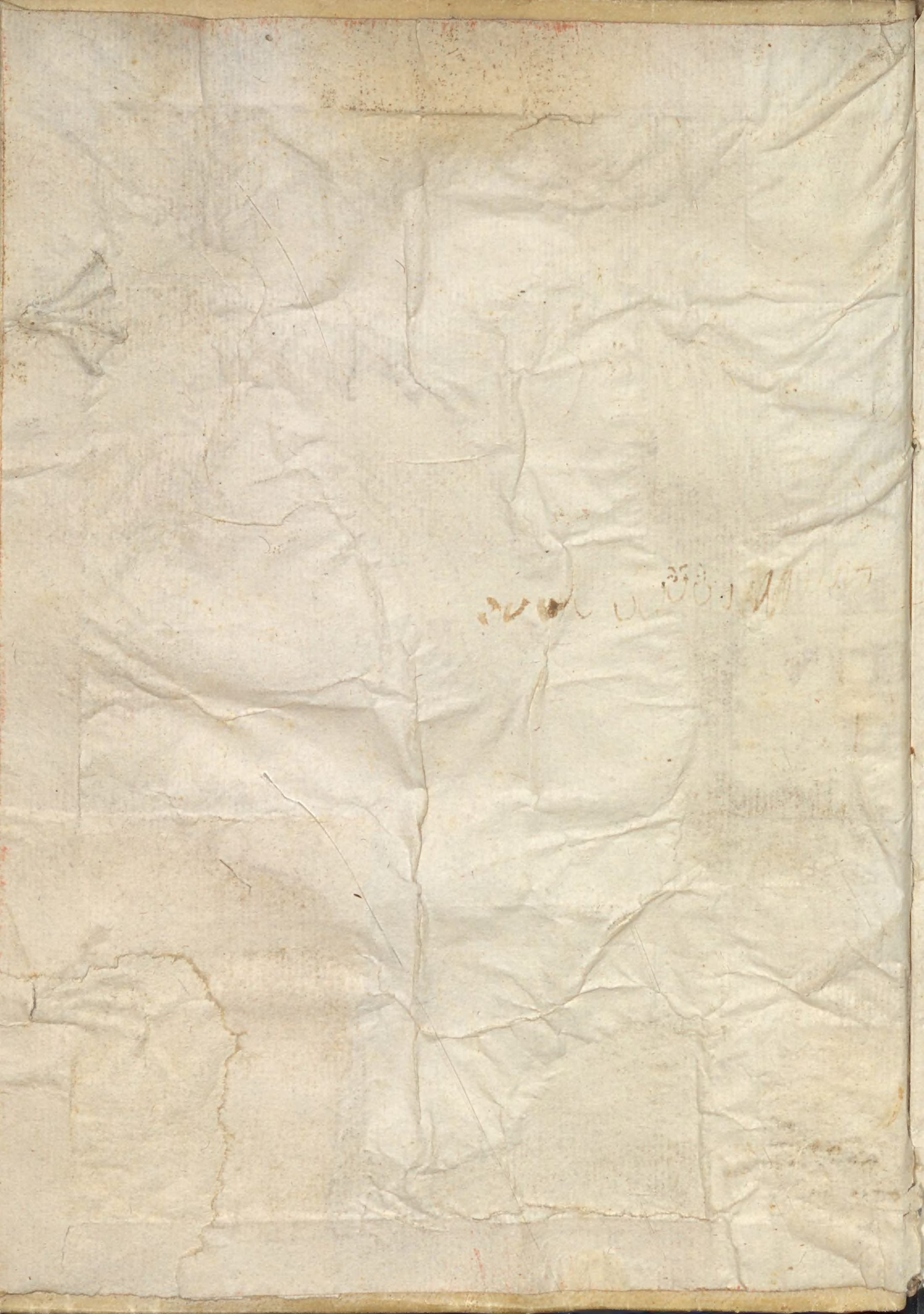

M.S. Pergamino, en 4.º bien tratado con 308 f.

Disputationes Scholasticas de Angelis, autore Ludovico Montesdoca

anno 1686.

Disputationes scholasticæ de Angelis in primam partem ad Doctoris Angelici à questione 64. Custodi Angelo, ex animo dicatæ.

In Collegio Cordubensi Societatis Jesu.

Anno Domini 1686, primo Kalendas Februarij.

Authore. P. M. Ludovico Montesdoca.

Scriptore, Francisco de Tapia

Disputationes scholasticae:
de Angelis, in primam partem ad Doctoris
Angelici
In Collegio Cordubensi Societatis
Iesu. Anno Domini.
1686.
Authore P. Ludovico Montesdoca
Scriptore D. Francisco de Tapiá
Et primo Kalendas Februarij
ipsius Anni incepte.
S. C. S. R. E. A. M.
L. Et, H. D. O.

Disput. 1a

De Exa, et aliquibus Angelorum proprietatibus.

§. 1 Caput 1um.

De Angelorum Exa

Sacrae Scripturae, Sanctorum Patrum ~~testimoniis~~ testimoniis, nobiliorumque Philosophorum 1 Testimonij
dictum constantissimum e[st], creaturas intellectuales, et in supremo universi ordine
infra Deum constitutas, quas Angelorum nomine signamus, existere. Sub lu-
ce nis fidei, rationis adeo constans Angelorum exa, ut quod sint substantiae omnino a ma-
teria separatae, a compositione extrema, et fieri immunes; de quibus postea
~~[illegible]~~ ac e naturali efficacitate probari; Harum substantiarum exa difficile non carere
Judicio, rationes esse satis urgentes, et probabiles pro Angelorum exa; non tamen tales,
quae evidentiam generare possint, ut eas expendendo constabit.

Prima ratio sit 2
ex motu coelorum desumpta; quia coeli non moventur a se, cum substantiae viventes non sint:
ergo dantur intelligentiae coelorum motrices; quas Angelos appellamus, quia 1a conse
probatur: quia ordinaria Dei providentia per eas creaturas producit effectus: 2a quia res adeo efficax
videtur, ut Aristoteles moverit 8. physicorum, has intelligentias admittendas. proba-
bilitatem [illegible] omitto, quod aliqui Philosophi apud Cl. Lib. 2o. de coelo cap. 2o.
existimarunt, coelorum orbes a propria forma moveri, et apud Neotericos multi Astronomi non desunt qui
+ di coelorum motus circulares coeli convenire impere essentiam, et mali. [illegible] quibus probant conclusionem
Hoc omisso ratio, illos motus fieri melius a 1o motore Deo, quia coeli exi-
se eque [illegible] moveri a Deo, atque a causa 2a: nec idonea ratio videtur
[illegible] Deo voluntate omnino [illegible], cum Deus nequeat omnino [illegible] producere
illos motus, ut ea perficiens.

2a ratio sit petita ex perfectione universi, quam 3
amovit divus Thomas, et ex eo Thomistae, Suarez, Granado, et alij, optimeque
explicat, et extendit Scarza: quia universus a Deo conditus non est perfectis-
simus; et non esset tale, si non constaret Substantijs intellectualibus completis, et pure spi-

spiritualibus, quas Angelorum nomine intelligimus: 2º. Maior pbtur [probatur] ... quia universum est excellens opus Dei — Dei autem perfecta sunt opera, ut dicitur in deuteronomio. Nec praeterea, ut opus aliquod Deus habeat Authorem, est nihilominus perfectum non sit. Minor pbtur [probatur] quia ad perfectionem universi ... spectat, ut in eo emineat sepenu... perfectionum ... positivum et spiritualium: eo ... praecipue quia effluens ostenduntur perfectionis sub eo: quare debet dari ... perfectionis, ut manifestetur, quoad fieri potest perfectio divina. 2º. quia cum orbis ... sit ordinatus ad Dei gloriam, et laudes ... tialis maxima ex parte esset, si non darentur Angeli. quia creatura intellectualis, et corporea, qualis est Homo, sufficiens non est ad tribuendas Deo ... laudes, et gloriam ad quas universum aptum est movere; cum ... in illa creatura cognoscat a phantasmatis ... substantias ... in ... phantasmatis ... et valde imperfecte cognoscere potest: anima separata ... multo plus valet cognoscere, quam corpori unita.

Hec iterum probatur

4 et optime declarat aptitudinem, et congruentiam fuisse pro fine a Deo intento Universi structuram; Ceterum non ... argumentum, dis... quendo maiorem. Universum est perfectum ... perfectione exacta a creatione ... concedo maiorem: non exacta, nego maiorem. Tolle Angelos: nulla imperfectio ... in universo, sed non tanta perfectio ... quanta ... non essent producti Angeli. Ad maiorem probationem ... dis... tinguo, ad minorem probationem ... Ad suppositum probationem ... quod non ... effectus, qui perfectiones ostenduntur ... perfectionem ... alioqui ... esset, quod Deus in hoc universo produxit entia supernaturalia. Ad ... probationem ... quod universum potest ad hunc movere ad maiorem laudem et gloriam Dei ... aliarum substantiarum positivum, quae perfectius cognoscat, ... et tamen non ideo frustra est universum aliis substantiis positivis ... fieri ..., ut universum non sit frustra, quod moveat ad laudem et gloriam, ... capere: ... cum cognitione supernaturali ... perfecte cognoscerent atque Angeli. Si Deo placuerit tantam laudem et gloriam a creatura ex dicto universo habere.

quae sit desumpta ab effectibus

5 ... acceptionum, et actibus Magici, quia effectus tales deprehenduntur, qui ... vires superant humanas, ... causarum corporalium: 2º quia ...

larronum, et filium idiomatum —— Velocitate quoque corporum motum, et velationem eorum, quae in locis distantissimis geruntur, ex dicuntur ita: qui proinde effectus tribuendi sunt substantiis intellectualibus, et longe hoc perfectioribus, quae cum hoc, et naturae corporeae superiores sint, superiores causae requirunt. Deo autem tribui non semper possunt, quae saepe in pravum, et inhonestum fines ordinantur. Dixeris porro Combo, quod plures vulgo arreptitii, et a daemone obsessi putantur, qui solo vexantur humoribus melancolicis, et laesione phantasiae &, quod effectus alii qui his causis attribui sufficienter nequeunt, attribui possunt anime separatae, et pluribus sunt occurrentibus neque in eventu probari potest, quod illi effectus superent vires animae separatae. Interim fateor, hoc argumentum magnam vim habere ad probandam Angelicam naturam.

Rogabis 1°, quo tempore creati sint Angeli, Deo hac quaestio authoritate solvenda potest, eos creatos, atque ante reliquas creaturas docent plures Patres apud eximium Doctorem. Origenes. Basilius. Anastasius Sinaita. Nazianzeno. Nyssae, Clemens. Papa. Hylarius. Ambrosius. Hyeronimus. et alii. Simul fuisse creatos cum coelo, et terra docet Suarez probabilem dicens priorem sententiam. Quam sequuntur magnus Beda Rupertus Euthymius, theologi recentiores, quos sequuntur scholastici, cum magistro et sancto Thoma. Probabilis. Haec videtur quae insinuatur a sacra scriptura Genesis 1°. In principio creavit Deus coelum, et terram. Voce Angelos comprehendi plures sancti Patres existimant: Ecclesiastici 18: Creavit omnia simul. Et in Lateranensi cap. firmiter in principio referendo. &c.

Rogabis 2°, quo loco sint creati Angeli? Incertum est. Probabile est, quod asserit Pater Suarez. Et docent etiam Rupertus, eos ibi creatos, ubi hoc empyreo; unde rebelli, Angelus potuit dicere in coelum ascendam &c. ut habetur Isaiae cap. 14. Et non fuisse creatos in aliquo inferiori coelo: unde dicitur, quomodo cecidisti de coelo Lucifer. Videri potest Suarez. Antonius Rubius

Caput 2um

De Angelorum incorporeitate

c. 8

Angelos esse corporeos sentire videntur, cum Platonicis, Origenes. Basylius. Augustinus. Bernardus, et alii videndi apud eximium Suarez.

Et dicendum angelos esse omnino incorporeos. Probatur ex pluribus Scripturae locis, in quibus Angeli spiritus appellantur, tum de Angelis bonis loquendo: Spiritus Domini rapuit Philippum actorum octavo. Apocalypsis 1. Et a septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt: tum loquendo de daemonibus: Matthaei 10. dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut ejicerent eos: et Lucae cap. 4: cum immundus spiritus exierit de homine. Plures alias Authoritates omitto.

9. Probatur secundo ex Concilio Lateranensi 4 sub Innocentio 3°: Cap. 1° dicitur Deus trinus, et unus Creator omnium visibilium, et invisibilium, spiritualium, et corporalium: qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam spiritualem, et corporalem, Angelicam scilicet, et mundanam: ac deinde humanam, quasi communem ex spiritu, et corpore constitutam. Ubi dividitur creatura in creaturam spiritualem, et Angelicam, corporali, ac mundanae tamquam ab illa diversam. Quod de pura spiritualitate, et incorporeitate probat extremum intelligendum esse magis declarat, quod parat utrumque extremum cum natura humana, quam ait esse communem, quamvis constituta ex spiritu, et corpore. Et alia [illegible] e pure spirituali: ergo Angelus, cui natura [illegible] illi, et contra est, est pure spiritualis.

10 Ex dictis decidit [illegible] definitionem in Haeresi esse immediate Angelorum incorporeitatem, Cornelius Cornarius in annotationibus. Cano. lib. 5° de locis cap. 5°. Sixtus Senensis lib. 5° Bibliothecae annotatione 8ª. Valentia et nulli alii in Haeresi non, quod Decretum expresse unice intentum erat ad statuendum Deum rerum omnium creaturarum authorem; et cetera magis clarius contra errores Doctorum adiunxit. Et ut pro viribus teneri, haec interpretatio accommodetur: omnino docuit videtur alii, quod scilicet qui sua omnipotenti virtute etc. quod ex priora [illegible] erat sufficiens explicatus articulus creationis. Unde verba illa, qui sua omnipotenti etc. videtur praesententia ad declarandas distinctas creaturas, quae necessaria erat ad excludendos errores Sadducaeorum et explicatum prius in pluribus locis Sacrae Scripturae.

11 Nihil omnino in asserto esse certum de fide Angelorum incorporeitatem, tum contra Auth. oppositum sentientes, tum specialiter contra Divum Thomam, qui pluribus annis post illud decretum scripsit, et in quaestione 1. 6.

de malo artic. 1° ex August. Lib. 21 de Civitate cap. 10, ait: non multum referre ad fidei christianam Doctrinam, sive Dæmones habeant corpora sibi naturaliter unita, sive non habeant. posteaque in responsione Ad tertium ait, quod Dæmones possent dici Spiritus absolute loquendo etiamsi haberent corpora naturaliter unita: quia corpora haberent sibi subiecta, nec iis subderentur, sicut homines: et cum Dæmones dicerentur Spiritus absolute possent dici Spiritus. quare etiam ideo possent explicari alij text. Scripturæ! 12

Cæterum ad minimum temerarium esset negare quidam Angeli spiritualiter, et incorporeitatem. quia in ea conveniunt Iam omnes post Magistrum, et Sanctum Thomam, et est aperta Doctrina Dionysij Athanasij. Nazianzeni, Nisseni, Chrisostomi, Hieronymi. Ambrosij et Aliorum apud Suarez. Patres qui opponi viderunt benigne interpretari possunt Ut D. Thomas hoc artic. explicat August. Gregorium. Bernardum. Ideo Probatur 2do. quia potest esse substantia intellectiva omnino incorporea. Unde substantia Angelica, quæ de facto datur, ad nullum effectum ex iis, qui rationaliter illi possunt attribui, indiget corpore: ergo omnino incorporea est. Probatur Ant. quod Consequens quia nulli alij effectus possunt rationaliter attribui nisi Angelis, præter intellectiones, volitiones, et motus locales; sed ad hos effectus non indiget corpore: ergo.

Caput 2um

De simplicitate Angelorum 13

Natura Angelica non excludit compositionem ex substantia, et accidentibus. Ut ex substantia, et intellectione speciebus intentionalibus volitione. Omnium supernaturalibus gratiæ, neque item excludit compositiones substantiales ex natura, et subsistentia, in cod. sed asserente in creaturis subsistentiam esse positivum modum substantiale, neque: de quo cum Angelos disputare in præsenti nil refert: sicut nec de compositione ex essentia, et existentia. Sed igitur agimus de compositione ex subiecto, et forma substantialibus natam constituentibus et complentibus que. compositiones ex forma et subiecto spirituali; potest esse dari quæ in Angelis docent apud Amicum et Sparza Allensis. Bonaventura. Ricardus, Auriolus, et Alij Sed Tamen negant potest admitti eam compositionem non tamen existentem. Nam esse potest sumitur Scholastica, et Schola eximius D. Th. P. Molina. Vazquez. Granados Amicus et Alij contra.

14 Dico 1º posse substantia Angelica componi ex subiecto spirituali et forma. Pr. qr implicat substantia intellectiva, quae ex se petat subsistentiam, tamen ut ex se indifferens, ut educatur ex alia substantia spirituali, quae sit receptiva specierum intentionalium: quae quidem substantia, ex qua alia educeretur, deberet esse indifferens ad plurium eductiones: ergo compositio essentialis in natura Angelica componi ex subiecto spirituali et forma: ergo. Pr. illam solutione obiectionum. Ar. Pr. quod inconveniens quod substantia spiritualis esset indifferens ad hoc, ut diversae substantiae intellectivae ex illa educerentur. indifferens quod, ut cum hac parte componeret Michaelem, cum alia Gabrielem &c. salvaretur in ea, dico suos, quorum utraque pars esset perfectibilis per alteram: ergo. Pr. ans. quoad duas partes. Quidem, ex qua alia educeretur, perficeretur per eductam, dum compleretur, et cum illa componeret tales substantias intellectivas, sunt enim perfecta per actum tales, dum cum illa componit illas. Pars educta perficeretur dum in altera haberet partem dependentem a qua exit, et in qua habet approximatas sibi species intentionales, quibus deducitur proxime intellectiva obiectorum, quorum illae sunt species: ergo.

15 Dices 1º ex hoc sequi, compositionem, substantia aliqua sit immaterialis, et intellectiva, et volitiva: ergo educi substantias intellectivas ex substantia spirituali, idem est, atque educi substantias intellectivas ex alia substantia intellectiva. Et una substantia intellectiva non potest componere cum alia intellectiva: ergo. Resp. negando ans. quod negandum satis constat ex dictis in materia de scientia Dei, dum examinamus, an ex immaterialitate demonstretur intellectio divina.

16 Dices 2º illa substantia intellectiva est ex se totalis, et aliud per creationem et receptiva specierum intelligibilium: ergo non ordinata ad partem, ex qua educatur aut in qua habeat species intelligibiles: ergo non potest componere cum alia parte. Pr. Resp. cum. quod una entitas, eatenus potest componere cum alia, quatenus ad unionem cum illa ordinatur. Unde in ipsa haec ratione, quae potest existere extra subiectum, ordinatio aliqua et naturalis inclinatio data ad materiam, quam innate appetit, ut cum illa possit operari sentiendi elicere, species intellectuales per phantasmata adquirere. Resp. distinguo ant. negando cons. et clarius dico, distinguo coens. non ordinatam per exigentiam, aut inclinationem, omitto coens. per indifferentiam saltem, et aptitudinem, conc. Haec autem ordinatio sufficit ad unibilitatem cum alia, ut parte, et subiecto. ergo

17 Dices. Substantia

intellectiva, tum deteriorari, quam quae fecerunt in eductione a subiecto, et materiali receptione specierum: quia [illegible] non fecerunt per alteras [illegible]: quae nequit illa illa uniri. Et augmentatum magis perfecto est illa substantia, dum non educta et creata et dum non recipit suas species intellectuales: ergo. Resp. nulla substantia intellectiva naturaliter peteret educi ex subiecto spirituali (quod [illegible] spiritus [illegible]) per tales substantias non deteriorari per eductiones. non enim potest deteriorari per id, quo naturaliter indiget ad existendum, et quoad eductiones, et receptione specierum, mox dicam. quare negata ant. Et ad probationem, nata etiam ant. 2° si so. defendatur de. in substantia intellectiva indifferente ad creationes, vel eductiones ex subiecto spirituali et recipiente species, Resp. illas substantias intellectivas deteriorari, id est poni in statu minus perfecto quam alterius status, tamen perfici ex unione ad subiectum, quam ab illo habent omnino [illegible], et optime intellectivas. quia substantia intellectiva utile est. sed non adeo utile. Sic aera plus perfecta [illegible] viventes, quam [illegible] vel extraneus, per [illegible] sint perfecta, quantus, [illegible] quae requirunt [illegible] et subiecti, pluraque alia exempla in physicis reperies. Unde distinguitur. Substantia intellectiva potius deteriorari [illegible] respective ad alium statum, [illegible] ant: absolute per [illegible] statum, nego ant. 2 8.

Dico 2°. Angelus de facto est substantia simplex, id est non composita ex subiecto spirituali et forma. Hanc docent [illegible] theologi. nam videtur doceri a divo Dionysio, et aliis patribus, dum angelum appellant simplicem substantiam, sed exponi potest excludente compositionem materialem, et quantitativam. ceterum theologi contra. per simplicitatem excludente omnes compositiones ex forma, et subiecto stant. Ratio, quia probatur, stante hac [illegible] supposita [illegible] quae nullum fundamentum [illegible], ut dicamus substantias angelicas petere educi. nec ad suas operationes, et receptiones specierum intellectuum indiget subiecto: quia substantia multiplicaret entitates, et compositiones [illegible]. Sed angelus esset compositus ex forma, et subiecto, vel forma esset ab subiecto separabili, vel inseparabili. Si primum: quia esset corruptibilis naturaliter. Si secundum: quia esset extra sua dependentia a subiecto, tamen in existendo, tamen in operando: quia esset imperfectior [illegible] quae [illegible] independenter a subiecto potest existere et operari. Dices posse, quod illa forma est a subiecto inseparabilis naturaliter, vel quia admittatur [illegible] petere educi quod possibile dicamus: vel quia semel eductus compositus petit conservari. nec-

Hec destruuntur à quo destruuntur: sit ergo inseparabili: et nec nisi per Dei potentiam, nullo alterius ope. ergo substantia Angelica sit devinctum ... spirituali quae in essendo, et operando, non ... perfectioni ... in virtute perfectiori ad intelligendum, volendum, motus locales ampliores ... sphaeras suae virtuti.

Caput ...

De Angelorum incorruptibilitate.

20 Dogma catholicum est, Angelos, sive bonos, sive malos in aeternum duraturos, ut hi poenas apud inferos luant, illi aeterna beatitudine potiantur. Rogamus verum ... an ex natura sua sint incorruptibiles? ... suppono, esse incorruptibiles ... corruptione ... simpliciter, seu ... destructibiles, et annihilabiles. ... Rogamus ... Angeli sint ex natura sua incorruptibiles, seu ... ex ... dissensionem. Prima sententia est Patris ... dist. 182 asserentis, quod Angelus ... ordine ad potentiam creatam est incorruptibilis. Ceterum ... Deum est ... corruptibilis ... annihilari. Stante ergo eadem sententia ... cum Bellarmino. ... ex ... sint ... Angelus esse ex natura sua incorruptibiles etiam ... quod etiam plures ... docuere ... Eugubino. Lib. 8. de perenni philosophia.

21 Quaerunt ... quod non ... Angelica ... destrui. ... inter hos Authores est ... capacitas in natura Angelica, ut a Deo annihiletur, ... quod Angeli dicantur incorruptibiles ... etiam ... Angelus ... non ... quae ... creari ... a Deo ... quod ... Sanctorum Patrum, et Theologi docent, ... Scripturae ... formulis, et plures esse de fide dicunt. Fateor ... de ... efficaces ... Ceterum dictus Author ... esse de perfectione Dei ... creas, quas sit ... indestructibiles etiam ... quod illas ... Deus ... decrevit, et de Angelica natura ... aliqua Sanctorum Patrum Authoritates quae dicentes non ... esse incorruptibiles, quod ... postea dicendum ... ita intelligendum, ut Deus ... illos annihilare

posuit per eas rem se crevenerit ~~absolutam~~ absoluta potentia non destruere eos annihilando.

Dico 2°, Angelus cum causa rerum creatarum est incorruptibilis. 22
Tale probi: quia Angelus non potest destrui a causa creata per suspensionem concursus, siquidem a nulla dependet: nec datur aliquod Angelo contrarium nec illum extra pendet ab aliqua doctrina per causas creatas auferri: 23

Difficultas est an Angelica natura habeat naturalem exigentiam, ut semel a Deo producta conservetur: eo modo, quo substantiae petunt suas proprietates, et effectus talibus, ut sit adeo possint a Deo negari, id citra miraculum, et violatas substantias illatas non possit accidere. Generaliter loquendo indubitale mihi est posse dari in Angelo rationem tales exigentias, ita, ut sit absoluta potentia annihilabilis et nihilominus naturaliter inannihilabilis. Praeterea non efficax argumentum mihi: Hoc enim pendet a solo Deo, non habet contrarium, nec petit sui destructionem: ergo habet exigentias positivas, ut semper conservetur. Quare haec praedicata non poterunt esse huiusmodi indiffla, ut a Deo libere solo conservetur seu destinata tali entis? quod dicto de natura Angelica dicendum. Dico 3°. 24
Angelus est natura sua per intrinsecas exigentias incorruptibilis. Patet ex Divio Dyonisio cap. 4 de Divinis nominibus dicente substantias intellectuales, vitas habere indeficientes, et ab universa corruptione morte, et materia immundas esse. Sic etiam immortales appellat Angelos Augustinus 12 de civitate cap. 15. et plures Patres. Unde argumentum esse immortale proprie loquendo non solum significat non esse moriturum, et significat aliquas intrinsecas augnantias morti, seu desitioni rei; sed apud Patres Angelus est immortalis: quia ex natura sua habet intrinsecas augnantias morti, seu desitioni.

Declarari solet etiam hoc dicto ex Lateranensi 5° sub Leone 1° definiente animas rationales esse immortales; ubi praecipit philosophis et professoribus ut eas veritates declarare, quae poterint, argumenta quod contra diluere conentur. Unde arguitur et Angelus est perfectior anima rationali: ergo est ex natura immortalis, seu annihilationis sui repugnans, verum non satis efficaciter mihi. Prima exigentia natura Angeli aut Dei, de qua hic loquimur. 25

Attenta Ang. se defflo. Definitione, ergo 1º Veritas illius Verbi defi-
sitas, et erat Deitus ex Verbis Christi Domini Mathei cap. 1º animam autem non
possunt occidere. Et Hic loquitur Christus Dominus de immortalita-
late au carum substantiarum: ergo meni Dei non videtur salvare immorta-
litatem animae Dei desfini. Unde sequitur absurdo. quia licita non eterne
premio Iusti donarentur, nec Eterni mali perpetuarentur suppliciis;
Et ad hoc absurdum vitandum sufficit, animas in ethernum duratu-
ras: ergo illis omnes patres vero theorum Desium ex Sanctis Patribus, ut pro-
xime dicebam, tenendum est, nam Angelicam here entitatem ex gentias
non etiam a Deo annihiletur.

26 Obiicies 1º Angelus habet entitatem non repugnan-
tiam, ut a Deo annihiletur: ergo non habet entitatem repugnantiam annihilationi
tum Dei: ergo naturaliter est destructibilis a Deo. Consequentia. non repugnantia,
seu potentia Logica, ut Angelus producatur a Deo, sufficit ut naturaliter possit
a Deo Angelus produci: ergo non repugnantia, seu potentia Logica, ut a Deo an-
nihiletur, sufficit, ut naturaliter possit a Deo annihilari. Consequentia probatur: quia eiusdem
ordinis est creatio, et annihilatio. Nam, distinguendo antecedens. entitatem non repug-
nantiam metaphisicam, seu in ordine ad potentiam Dei absolutam; concedo antecedens: entitatem non
repugnantiam physicam, seu in ordine ad potentiam ordinariam Dei. nego antecedens. ex
illa non repugnantia non bene arguitur ista. Et constat in fitti exemplum.
ignis enim habet entitatem non repugnantiam metaphisicam ut privetur calore, inde
non habet metaphisicam repugnantiam illi privationi, et tamen male inferes: ergo habet
phisicam non repugnantiam, seu existentiam phisicam non oppositam tali privat-
ioni. Et sic de aliis. ad consequentiam probationem, distinguendo antecedens. non repugnan-
tia Logica requiritur; nego antecedens: ad repugnantia Logica, et natio repugnantiae
physicae; concedo antecedens: et nego consequentiam. Si supposita non repugnantia Logica, haberet Ange-
lus repugnantiam phisicam ad suam productionem, non posset naturaliter produci. quod ad-
unde nullam habet repugnantiam physicam, ad suam productionem, potest naturaliter produci
et quia ad annihilationem habet non repugnantiam Logicam, ceterum obstat repugnan-
tia physica, non potest naturaliter annihilari.

27 Obiicies 2º quod est inannihilabile ex se
per nullam potentiam annihilari potest. sicut quod est ex se incorruptibile per nullam
potentiam potest corrumpi: ergo sed Angelus est ex se inannihilabilis, per nul-

nullas poas annilari posset: qd absurdum e: 9 stat. L. Angeli servanti a Deo, qa si defectibles esse: f qa si esse indefectibile. n-
a si esse indefectibile; qd m. esse indefectibile e, n indiget ca servante: qo servanti, qa si defectibiles esse. Deo, diligendo ang;
qdle essalita inannihilabile &c. 2 Ideo ang: qd e so. inannihile
xae exigentis phice; no ang. Xa quas distnes ad diegni vetrad,
Sbatnes dil, qd Angeli servanti a Deo, q defiente cautite Dei
n possunt esse, eo, qd nt essalita ens creatus, et ab alio; lumquo n
ponita, qd sint esse pla phiras exigam indefectibles. §

Disputatio 2a

De distne specifica et nuerica Angelorum

Caput 1m

Anut ptni distio specifica, et nuerica in Angelis. 28

L. nuerus Angelorum censuit Arist. 12 methaphie, eos, nec plures, nec pauciores ee, quas motus Coelestes: sub q. affiat illos motus ee quadraginta septes 47. acfinde totales 10. Intelligentias admittit, motus ad stas aserendus e Arist., eo, qd intelligentias posuit, ut Coelorum motibus cas assignaret. & informus finitus stote & dignoscendo intelligentias n. q prestantius illa subsis materias etias fines possunt a Deo creari, et certa catholica fide certus e numerosissimas ee Angelorum multudines: nam Danielis 7o dicitur, millia millium ministrabant ei, et decies centenamilia assistebant ei. et Jobi 25: numquid e nuerus militum eius? quantus a. sit Angelorum nuerus incertus oibe. D. thos a stat, plures eos ee fere sine ulla Oparae, quam substias mates. qd explant cietanus ferrariensis, et alij. De subsis malibus, quoad species, n quoad individua. ut denotat ipse D. thas alijsq in Locis. §.

Supposito a. qd Angelorum 22
adeo magnus sit nuerus, exanandus e, an in tanta multne plures sint species? et an intra eamdes speciem sint aliqui n. so. distri.? et in hoc cap. so. agimus de utrauis multnis pbltate. Xa tus Albertus Mag. Bona &. a, Guillermus parisiensis apud suarez Suarez dicnant poles distnes specificas inn. l Angelica. Ceterum cum lor sta

Theorum sit 1a. dico posse esse nunc Angelus specie differentes. Probatur quia non implicant deceptionem, quibus illae substantiae sub genere nunc Angelicae differant. Probatur assignando diversitatem, quibus differre possunt. Concessa differentia, quae potest convenire ex simplicitate substantiae intellectualis compositione ex subjecto et forma) illae nunc possunt ita se habere, ut alia habeat perfectiores species intellectuales, cognitiones, volitiones, sphaeras illarum activitatis in corpora, quam alia: deinde alia natura Angelica petat cognitionem, ut quatuor, quia scilicet possit substantias sibi similes et substantias corporeas comprehendere: alia petat cognitionem, ut sex: alia, ut octo, et plures, alia unica specie, et cognitione comprehendere. Et haec differentia sufficit ad distinctam specificam: quia non minor distinctio praedicatorum potest resultare ex diversis exigentiis, ad illos actus, quam in mixtis corporibus ex diversa exigentia diversae qualitatum: etc.

30 Quoad distinctionem numericam refert inter thomistas et scotistas, illorum quae sectatores, qui putant: an in natura Angelica sit possibilis pluralitas individuorum intra eandem speciem infimam? 1a. thomistarum sententia contendit repugnare plures Angelos eiusdem speciei infimae; quia materia signata, quae est unicum principium individuationis pure numericae, non potest dari in Angelis. Ita Divus Thomas, quem sequuntur, Articulo 3o. et inter thomistas ex Arte 12. metaphysicae, et alii in locis, quibuscum ex nostris Pater Granado. 2a. sententia tenet, non repugnare dictam pluralitatem numericam ex opposito fundamento: quia licet non unicum principium individuationis pure numericae est materia signata, et ubi nec datur materia signata, nec alius ad illam potest dari multiplicatio pure numerica. Ita scholastici, et nostri certe, et apud Patrem Granado aliqui thomistae. 3a. sententia asserit, nasci etiam eosdem plures Angelos numero solo differentes, posse tantum esse supernaturaliter. Ita scholastici olim opinatus fuit

Romanus + Dicit Pater Sparza; illas quae sua tenere Aegydius, Conimbricenses, Capreolus Ferrariensis, necnon Joanne a Sancto Thoma.

31 Sit 2a. nostra dico non repugnat in eadem specie infima dari Angelos solo numero distinctos. Probatur evertendo fundamentum oppositae sententiae. Licet materia signata est principium multiplicationis pure numericae principium. 1o. posse esse, verbi gratia, duas, in cognitione Michaelis solo numero distinctos nullus ex illis, ab aliis differentes ad modum, sive ex parte ... sive ex parte ..., quibus verbi gratia Michael cognoscat suam substantiam, ...

ꝑ alterius Angeli, Deus, etiam Sancti faciunt 3°. 2: q°
poet dari multiplicatio puræ numerica sine m̃ᵃ, ordine ad mag: q
qd substa Angelica n̄ heat mas, nec ordinem ad illas, n̄ e eo, quo im-
pediat pluralitem numericam intra eandem speciem infimam: ḡ n̄ implat
pluralitas puræ numerica in n̄ra Angelica. Ans à Thostis Sdati. Con
2ª pars: q̃ sicut poet dari dicta puræ numerica in actibus sine m̃, aut
orde ad illam, ita in substijs poet dari. — 32

Nobunt Thostæ eiq. q̃ à dicta
dicta puræ numerica sumitur, ꝑ à m̃ᵃ corporea, aut orde ad illas, ꝑ à
m̃ᵃ metaphica, sive subto transcendentali: in quo sensu à Thostis dicitur
Angelos n̄ eē oīo immateriales, et here mag. in substijs dicta puræ numerica
sumitur à m̃ᵃ corporea: in actibus, sive à m̃ corporea, sive à meta-
phorica. Ideo actus possunt multiplicari solo n̄ᵒ à subto Vlt; sub- — Spiralia
stâ Angelica n̄ poet: q̃ nec het mas corporeas corporea, aut ordine ad
illas; neq subtum. Atᵗ Dᵒ e. ꝑ prius Aristotelicum e Thor: Unicum
individuationis prius e m̃ᵃ ppria, aut ordo ad mag pprias: Thor a.
e falsus; ut constat in actibus Spiralibus supradictis. ꝑ prius e Thor:
unicum prius 3ᵃ e m̃ᵃ metaphorica, seu subtus: qd falsum
etiam ꝑ: q̃ m̃ᵃ 1ᵃ n̄ het subtum, et tm e n°. multiplicabilis. — 33

Aliter,
ꝑ prius e Thor: prius individuationis, tam pro actibus, qm pro substijs
est mᵃ ppria. qd unale prius eē falsum constat in actibus spiralibus.
ꝑ prius e Thor: prius individuationis, tam pro substia, qm pro actibus est sub-
tus: Thor a. e falsus: q̃ m̃ᵃ n̄ het subtum; et tm e n° multipla-
bilis. ꝑ eandem prius e Thor: prius individuationis pro substia e mᵃ p-
pria pro actibus vero mas ppria, ꝑ subtus. et in Thor nec numquam ponitur
ab adversariis eē prius Aristotelicum. q̃ vᵃ in Thor textu Metta-
phisicæ: cast. n° unus, quorum e mᵃ una: ꝑ nec semita insinuat
divisionem illam, quoad substias, et accidentia: sed unaliter loquitur. idem
constari poet multis alijs textibus. Pro limito q° explicata illud prius

Dᵒ immediate- — 34
illud prius, mᵃ metaphorica e prius individuationis pro actibus, q̃ partici-
pat ~~[illegible]~~ dationes mg q̃ prius in realitate. ꝑ etiam m̃ᵃ ppria e prius

indiuiduatiuj p se ipa: quare ergo in metaphorica n partis pat a
m p pria stamidditnes, ut sit prius indiuiduatiuj, et multiplica
tiuj numerice etiam p se ipsa. Certe nulla ro reddi poest, nisi decurs
sus, et ergo prius lad placitum explicti.

35 3° Ita impugno. duo anima

malia eiusdem mo dico dua albedine substantiae, duo accia specialia
Michaelis possunt dari in eo: ergo poest dari indiuiduato, et multi
plato pure numerica, quamuis aut substantia n sit prius. Pr cos. q
infruxit, in quo fit, et ideo conueniunt duo accia, n poest ee ro distinctio. Et ma
aut substantia, l ordo ad ma, aut substantia lo id, in quo fit, et ideo conue
niunt illa duo accia: ergo ma, aut substantia, l ordo ad ma aut substantia
n poest ee ro distinctionis: ergo pr. Vnde ulterius arguo. duo accia specialia
possunt recte in ordine ad eadem substantiam specificatam eae, quorum numerice distin
ferant: ergo pro speciali substantia, quae le substantiam possunt dari specificata rae
quorum differant solo numero in ordine ad eosdem, et quidem plurimos dari.

36 Pro 2ª parte

Arguo desumpto fere ex eius doctorum. Ideo enim in Angelis e multiplicatio
se in plures species quod unica species n exhaurit totam perfectionem possi
bilem extensionis loquor d: ergo si unicum indiuiduum n exhauriret totam
perfectionem speciei infimae. Species infima e multiplicabilis in plura indiuidua
simul Michaeli dari poest. Sicut unica species exhaurit totam perfecti
genis, nulla perfectio remanerit possit alij speciei communicari. Ergo
unicum indiuiduum exhaurirent totam perfectionem speciei nulla perfectio
creari esset, quae in carerent alij indiuiduo. Si e si aliqua perfectio est integ
nere, et speciem quae n exhausta ab ista specie, possit indiuiduo n poss
communicare alij inferiori quae merita esset, ut posse in poena exercere in ali
quo inferiori. Minor sic. Si unicum indiuiduum n exhaurit totam per
fectionem speciei infimae Michaelis pa: ergo species infima Michaelis

37 e multiplicabilis in plura indiuidua.

Ut probem minorem subsumptam, suppono
quod natura specifica Michaelis petit specialitem speciei intentionalem, cognitionem
obsolutam, sphaeram actiuitatis, ut quatuor. eas potes quod notissimi dicunt

plures Species &c. ut quatuor n° Lo. differentes. Ego iam miror sua Michaelis, q̃a petit cognitionem ut quatuor Cc doctus a. Sed unicus individuus n̄ poest exarite haere sub oes cognes, ut quatuor: ergo unicum individuum n̄ exhaurit totam perfectionem Speciei infimae Michaelis. Argumentat. Pa. coa. ideo unica aia rationalis n̄ exhaurit totam perfectionem suae Speciei, q̃ aia rationalis suam naturam poest informare mas organicas, et n̄ poest unica aia informare sub oes mas organicas: ergo. Ani certus Iudico, donec aliam aoem videam, cum unica aia rationalis n̄ exhauriat totam perfectionem Spei; et coa inualis mihi videtur. 38

Qd si vellint ad hoc multiplicatione omné nuniciam sumi m., L. ordo ad mas; p̄bo 3° q̃cles. ordo ad multiples mas ē sufficiens pruis multiplicari eius numerice. Spes infima nq Angelicae Michaelis v. poest haere ordem ad multiplicem mas: ergo het sufficiens pruis multiplicari numerice. Mares p̄bedentad nensarij. Ego miror. Spes infima nq Angelicae Michaelis poest alligari, L deputari ad movendum Lapides a., L b., et caeteros intra se distantibus, qui sub n̄ possunt narite ab uno Angelo moveri. Ista e haere ordem ad multiples mas: ergo Spes infima nq Angelicae poest haere ordem ad multiples mas. Mar certa ē: q. unus Angelus het Litatam Spheram sui nutu corporum motiua: Laua pta het virtutem ad movendum quemlibet Lapidem, ubicumque sit Lapis. Caeterum n̄ het virtutem ad sub movendum narite oes Lapides distantes. 39

Loco motiua nq ad inducendum ordinem ad multiples mas, quamuis virtus informatiua nq. Dr. m. aia rationalis het ordinem ad multiples mas, q. esse poest detrari, deputari, et alligari ad informandam qmbt mas organicam; et n̄ poest informare sub oes mas organicas: ergo ma Angelica het ordinem ad multiples mas, q. esse poest alligari, detrari, deputari, ad movendum qmbt Lapidem ex distantibus, et ma Lia n̄ poest sub movere oes. Ergo. mia p̄bati n̄ esset. Mar mihi euerge L: q. Lt munus movendi mas sit extrum motori, et munus informandi exerceatur per unionem intimam a fha. m. capacitas ē utriq. idata, et eque het pectus ad multiplices mas. Vnde mar p̄bi: nam virtus informatiua nq, ideo

ē suffiens ad inducendum ordinem ad multiplices mās, q̄ ē capacitas ad exercitium circa hanc mām, et exercerit indifferenter in Itale, [illegible] illa mā̄ et n̄ exercitium sui in Itale, [illegible] illā m.ᵃ Dentem loco motiba me ē capitis [illegible] exercitium circa mām [illegible]: ergo [illegible] Virtus loco motiba me ē [illegible] quae suffiens ad inducendum ordinem ad multiplices mām.

40 Probatur utrumque antecedens facta a § 36 primo. Limitatio entis, et indifferentia ad habendum aliquas perfectiones suae speciei competentes, [illegible] exercendum aliqua munera suae speciei propria ē sufficiens principium distinctionis plurium individuorum; et unicum individuum speciei infimae Michaelis habet limitationem et indifferentiam ad habendas aliquas perfectiones suae speciei competentes, [illegible] exercendum aliqua munera suae speciei propria: ergo habet sufficiens principium distinctionis plurium individuorum. Maior constat inductione facta in his essentialibus [illegible] atque in ipsa m.ᵃ Et ideo, quia Deus limitatio, et indifferentia datur alii enti limitato, et indifferenti intra suas species, ideo Deus ē exaltata in multiplicabiles illimitatus; ideo ens creatum ē multiplicabile, quia ē limitatum; minor [illegible] quia unicum individuum speciei infimae Michaelis, n̄ potest naturaliter habere res [illegible] distinctas, cognitiones, motus corporum [illegible] quae suae speciei competunt, et propria [illegible]

41 Probatur illud praedicatum, quod n̄ excedit perfectionem speciei, et excedit capacitatem naturalem unius individui ē sufficiens principium distinctionis, et petit plura individua intra eamdem speciem; et [illegible] praedicatum, quod n̄ excedit perfectionem speciei Michaelis, et excedit capacitatem unius individui: ergo ē sufficiens principium distinctionis, et petit plura individua intra speciem Michaelis. [illegible] minor. posse naturaliter habere plures species, ut quatuor [illegible] ē praedicatum n̄ excedens perfectionem speciei. Et unicum individuum naturaliter n̄ potest habere plures species, ut quatuor: ergo [illegible] antecedens. quia posse naturaliter habere [illegible] duplices mās organicas n̄ excedit perfectionem specificam [illegible] animalis; posse producere sex panes [illegible] in [illegible] naso et octo alios medio distantes n̄ excedit perfectionem specificam [illegible] et sic de aliis [illegible]

Caput [illegible]

Obiectionibus respondetur.

42 Prima e desumpta ex Authoritate Phi, et D. Thomae.
Ad haec, dico (omisso, quod aliqui eius textus, qui obijciuntur, ita possunt explicari, ut nihil ibi non noceant) illius Authoritatem in hac materia non magnam esse, quia constat errasse, quoad numerum Angelorum, ut supra vidimus. Quem error forte ortum habuit ex alio errore, quo dixit, Deum operari ex necessitate naturae: unde forte potest non admisit plures Angelos, nec coperit admittere essentias actu infinitos, plures, quam requirebantur ad coelorum motus; ac procedens frustra in eius sententia dictos. Secundo, si in hac materia attendenda esset Authoritas Aristotelis, nec specie possent Angeli multiplicari; nam illo loco 3º Metaphysicae textu 49. dicit, omnia quae ex eo, quod non habeat materiam, neque numero, neque specie multiplicari posse. Ipsius verba sunt: quae unum sunt ratione, non habent materiam, cum actu sint. Plura numero, tum ratione, sunt non. Ad D. Thomam, dico eum esse iudicari posse ex solito studio ad haerendum Phso in ijs, quae ad fidem non pertinent.

43 Secunda ratio a Granado arguitur praecedenti. Deus ob suam perfectionem actualitatem est immultiplicabilis numero: ergo Angelus, qui maxime inter omnes creaturas accedit ad divinam actualitatem, est immultiplicabilis numero. Nego consequentiam. Deus per divinitatem perfectionem actualitatem est immultiplicabilis specie: ergo Angelus, qui maxime inter omnes creaturas accedit ad divinam actualitatem est immultiplicabilis specie. Dices, nam datur haec causa, quia Angelus et accedit et recedit a divina actualitate, qua accedit habet imperfectionem multiplicabilitatis in plures species: qua accedit excludit imperfectionem multiplicabilitatis in individua. Sed dato pone, posse esse unicum tantum Angelum, et specie et numero. Hic accederet, et recederet a divina actualitate, ut patet: ergo ex eo, quod accedat, non potius inferatur multiplicabilitas in species, quam in individua: ergo et ex eo quod recedat non magis infertur immultiplicabilitas in individua, quam ~~multiplicabilitas~~ in species. ~~Deo minor, disposito~~ Dato pone Angelicam naturam multiplicabilem et specie, et numero accederet ad divinam actualitatem in pluribus perfectionibus, et imperfectionibus: ergo ex accessu, et recessu non recte arguitur immultiplicabilitas in individua et multiplicabilitas in species. Neque infra, dico ante sumendo causam, quia ut dixi potest accedere et recedere a divina actualitate, quin accedat in praedicato immultiplicabilitatis numerice.

44

Dices: distinctio numerica est infima inter gradus metaphysicos: ergo desumenda est ex infimo gradu inter partes physicas. Sed infimus gradus inter partes physicas est materia: ergo distinctio numerica desumenda est a materia. Sed in Angelis non datur materia: ergo. Prima consequentia probatur, quia gradus metaphysici correspondent physicis. Nego primo, distinctionem numericam esse minimam, neque etiam, ut sit omnium imperfectissima, quia minimum dicit unitatem, unde non sequitur desumendam ab ente imperfectissimo. Dico ergo, ante missis distinctionem, nego consequentiam. Quia potius est distinctio inter metaphysicos comparari magis ob maiorem perfectionem, et distinctionem ob actualitatem: ergo potius distinctio numerica desumenda est a forma, quam a materia, si servanda est proportio in gradibus metaphysicis ad physicos. Secundo omissio, quod distinctio numerica sit minima, et immediate dispercedi, et magis perfectionis; dico esse illud desumenda: quia, nego consequentiam analogicam; Ratio est: haec est distinctio numerica imitatur ens, et comparat imperfectionem magis. Ad quod non requiritur materia, nec ordo ad magis perfectam, quia possibilitas substantiae Angelicae dicitur materialitas, gradus in metaphysicis dicitur materia ob participationem imitationis, non ex ordine physico ad magis, sunt etiam possibilis in Angelo. Sumitur a forma, non quia datur in Angelo forma physica, sed ad formas physicas, sed sola imitativa participatione formae physicae.

45 Secundo dico in Angelis est sola forma, cum sciendi sint a materia: ergo est sola distinctio formalis. Probatur consequentia: quia distinctio sumitur a constitutione rei; sed in Angelis sola est constitutio formalis, sive sola forma: ergo sola est distinctio formalis. Hinc infertur ergo sola est distinctio specifica: probatur consequentia: quia idem est distinctionibus, atque distinctionibus sed distinctionibus individuo est specificum formale: ergo solo est distinctionibus specificum, et formale: ergo sola est distinctio formalis: ergo non est in Angelo distinctio tantum individualis, cum non sit forma tantum individuans, a qua proveniat effectus individuativus tantum. Probatur in substantiis abstractis tam materia, idem est de re, quo est, atque id, quod sunt: ergo in Angelis forma individuans est forma specificans.

46 Dices primo Thomistas in tertio distinguentibus. Nego, disponendo aliquam solam formam per exclusionem materiae corporis, et physicae; dico aliquam solam formam per exclusionem materiae metaphysicae, nego aliquam. Sunt admitti in Angelo duas formalitates generis, et distinctio specifica, quarum altera est materia metaphysica

phorica, albeza fia; ita admittimus alias fialiter distas specificè 13r
et distas numericè; sive hæc appellanda sit m. sive illa. inde
natur coa: L. dicunt R. tot argumenti, qui distas specificas vocat
finales, et numericas males appellat. e. sola dista finalis per exclusionem
coactivi mali phisic; idsolvas: per exclusionem mali metaphisic, nova
ex his ad aliquas arguerentur. Ad quatres, dico eam: idem id
quo sit distinctus in tali specie, et id, quod sit individuatum, de idate ali.
de de, de idate finali; ira. 8

Caput 3um

Ande facto multiplicandi sint Angeli specie, et m.

specie, et numero.

ect. dictum Angelorum de facto si qui censeant oes specie differre 27
ita parte est, et qui impetus sudicant distinctes pure numerica, capreo-
lus, et alij: 2la ista cencet oes ee eiusdem speciei infimæ. ita anti-
quiores aliqui Schotistæ, quos adducit, et sequitur C. d. Becanus. 3a.
ista e ee aliquos specie, et aliquos solo no. differentes. ita Alex.
Allensis Bonabnt. Schony. Durandus. Marsilius. Gabriel. apud
Perez Molina: sequuntur ipse Molina. Suarez. Borgs et ferrer.
ex dictis e quo coron ista: /

Hec res satis incerta e. quo ex parte fidei 28.
nil hemus, ex quo firmiter hec potius pars, quam illa deducatur.
si si, qui videntur sentire oes Angelos de facto solo no. n distingui.
ita Angus. et Nazianzenus, Nissenus. Basilius. Damasce-
nus, Anselmus. quorum verba refert. P. Molina, quæstione 5a.
articulo. 4. Dicunt m. Angelos oes eiusdem ne speciei, substitiq. effi-
ceretur, qua ratione differunt, dicta Anguste in loco, sufficit illud
ex individuo. cap. 58 a Pre Molina relatum, quod in se di-
fferant ita illa vocabula C sedes, dominaes, principatus, po-
testates, ego me ita ignorare fateor. Sic Damascenus, Lib. 2o.
fidei orthodoxæ, cap. 3, sive Angeli equales [illegible] substantiæ sint
sive, ad invicem discrimen sortiti nescimus. 8

Sit a. 1a ratio [illegible] de
facto dantur Angeli ne specie differentes, et [illegible]

com^d inter Theos cum D. Thom. et quos in prius Diui Thom. cc im^a multi-
plicabilitatem pure numericam, nauio tenendae. Haec dico quod de-
stat Angelos esse in maiori numero, et non tamen differre mere numero, sed de facto
specie differunt. apud nos V. ... cc pluralitem numericam speciem (?) ... ni-
si facile e... ... Precipua quod do sit ... authoritas ...
... qd supposita politate multi... speciem ... Angelica ...
entis ... , qd dentur aliquae substantiae Angelicae specie differentes
ad maiorem ostensionem diuinae gloriae, et quod ...
ad componendas diuersas hierarchias ... Dat P. Molina ...
ex D. Dionisio, ... Angeli, ... superiore, et perfectiores
... eo ex parte ..., et magis ... species ... intellectum
... ante ... , quae data est, ... attendit Deus perfectiones
differentias, ut ... diuersitatem illam specierum. ... attenta ...
perfectio intellectus ..., sunt congenitae tam perfectiores, tam minus perfectae
species ... differentias specificas ... Ceterum, quae ...
mentem D. Dionisij in ... Deo ... ut alibi forte dicemus.
Ad Patres, qui ... sentire, ... P. Molina ...
... species ... intellexisse species subalternas non infimam
... eam ... praesertim cum ex illis aliqui crediderint
Angelos esse corporeos: cum quibus illa plus cohaeret assertio, dicens omnes Angelos
esse eiusdem speciei infimae. ... D. Augustino, et D. Damasceno ...
jam supra diximus.

50 Sit ... Secundo dico ... dantur de facto plures
Angeli numero solo distincti. Haec dico ... 148. et
authoribus ... , ut dixi, relatione ... 119. ...
supposita politate multiplicationis pure numericae, nil est impediens multiplicationem
numericam Angelorum in eadem specie infima. ... esset ...
multiplicatio ... . possunt Angeli ... in pluribus
... specialibus ad extra ... praeterea ... Angeli,
qui ... custodes, uniformes et eiusdem speciei ministerium ...
... uniformes ...
... conformes ... convenientes ...
... ministeria, et inaequalitas ... inaequalitas ...

putati, qua etiam pot in alijs ordinibus poni multorum equalitas. 12° Si dico nulli Angeli ecent equales, nulli duo possent perfecte mutuam operum communicare sibi. nam Angelus inferior n. pot perfecte cognoscere superiorem: nec adequare eius operum: quod alliquantum obstat perfectæ benevolentiæ, et mutuæ familiaritati. 3° creatio e. instituenda a Deo Curiam celestem proportionalem, atque instituere mundum sensilis, qui magnum habet decorem ex diversitate tum specifica, tum numerica. Alij vero dicunt, ut dixet, n. defuisse Deo fines, ob quos aliquos Angelos solo n° distinctos produxerit apte ad suam sapientiam, providentiam, et bonitatem ostendendam. utraque sententia placet, Deus, aliquos Angelos n°. so. distinctos produxit.

Obiicies 1° Contra. §1

Deus 1°. multiplicatio individuorum, videtur ordinari ad servandam speciem: sed species Angelicæ, nullatenus nequeunt deficere; ergo n. necessaria est, n. ideo in illis individuorum multiplicatio. Unde in corporibus incorruptibilibus, ut sole n. datur eorum individuorum pluralitas. Resp. nam dato eum ee unicum finem, 1° quia alij sunt a nobis assignati. in procedenti. 2°. quia inde fieret plurima individua intra plurimas species esse otiosa. Singulas ad servandam speciem n. necessaria sunt.

Obiicies 2°. plus conducit ad pulchritudinem universi pluralitas specierum, quam individuorum: Resp. omisso sane, et notanda: pone Deum decrevisse sibi producere. v.g. mille species diversas: neque enim ad determinatam specierum multitudinem tenetur Deus producere. Si intra illas species plura addat individua, majorem addit pulchritudinem resultantem ex varietate individuorum intra illas mille species. §2

Disputatio 3.ª

De speciebus intellectus Angelici.

Caput 1.us

An, et ad quæ obiecta cognoscenda indigeat Angelus speciebus intellectualibus.

Certum e. divina fide Angelos ee substantias intellectivas; quæ in sacra §3

~~dicitur~~ Scriptura dicentis [illegible] Angelos videre faciem Dei, laudare Deum etc., an vero haec posita ex immaterialitate, disputavi Hic pa
Vide a nobis dicta in m. de Scientia Dei. omitto caeteras etiam aliquas
ult, an intellectus sit potentia a substantia Angeli distincta: quia nihil est, quod nos cogat
aliter sentire de intellectu, et de ceteris potentiis Angeli, quoad hoc
punctum, quam in lib. de anima de humani intellectus a substantia potentiae sentiendi
spiritualis: ergo ad examinandam necessitatem, et numerum specierum, alia quae ad species pertinent; et hic agimus, ~~[illegible]~~; et hic diximus de horum specierum necessitate
Rogabis

54 1°, an Angelus indigeat specie impressa ad cognoscendum se, et animas sibi
unitas: Ctra hoc cum D. Thoma nobis erit. Et Haec est nostra de lo
quia Angelus habet sufficientem praesentiam et proportionem, et essentiam, ut sit causa ad
quam cognitionis ex se ipsius: ergo dicendum est esse causam adaequatam talis cognitionis
ergo non indiget specie impressa ad se cognoscendum. 1° ea dicitur indistincte. nam
in aliis facultatibus, ubi invenimus entitates causantes cum conditionibus in
antecedenti naturali statim esse causam adaequatam dicimus; de Distat Angelum esse causam sui
cognitionis: si quidem haec ab illo distabit praecedit: ergo ad invicem alias cum
conditionibus in antecedenti posuit, dicendum est, illum esse causam adaequatam. Ergo 2° an
quia Angelus est substantia spiritualis, et sibi praesentissima per entitatem; de quo dubium
non est. Deinde nihil est in actualitate huius Angeli cognitione, quod non sit perfectiori modo
in ipsa substantia Angeli: ergo

55 Ergo 2ª. Hanc contrariam sententiam opinatus Ægidius Lusitanus
cum paucis aliis, asserens, Angelum ad se, sicut ad omnia alia cognoscenda
indigere speciebus impressis. Contrariam sententiam, nisi adeo fere omnibus duplicium
Authoribus defendentem, assereremque: intellectum creatum nihil excepto Deo posse
nisi per species impressas cognoscere. l. quia si admittatur Angelum non indigere
specie impressa ad se cognoscendum, sed per suam met substantiam sibi debere occurrere
quod etiam sequitur dictum de anima rationali separata. I. non satis est, ut reddenda
sua anima rationali corpori unita non posset essentiam, et intuitive se atque quae
spiritualia sibi unita cognoscere. Et in pro statu unionis non posset habere
species, nisi dependentes a suis operationibus, sed non poterit uti ea facultate, et quam
speciei quam independentem a se habet. falsum est Ægidio assumptio: dicta unita
[illegible] posse se intuitive cognoscere; quia id non potest nisi per species; species autem non habet

nisi dependenter à sui adquisitiva; species quæ sui intuitivas per se, ut patet, acquirere nequit. nihilominus, ex rationibus supradictis, et ob tot Doctorum Authoritates tenenda est 2ª ddo. Et sic respondetur, quod primo dixi de cognitione intuitiva cuiusque actualis ad se ipsam, quod, illa species externa sua pro statu unionis non posse cognoscere intellectualiter, nisi dependenter à sui;

§ 6

2ª ddo: Angelus non indiget specie impressa ad cognoscendum accidentia sibi unita, ita etiam communis ista. Probatur ex dictis. quia accidentia Angelo unita habent sufficientem perfectionem, proportionem, et praesentiam, ut concurrant effective ad producendam sui cognitionem cum intellectu Angelico; ergo Angelus non indiget specie impressa ad illa cognoscenda accidentia. Ita communis satis sane; sed hoc argumentum dignum sine notatione praeterire, et sequentibus dicendis mittere non libuit; nam P. Arriaga disp. 3ª sect. 3ª opinatur, possibilem esse substantiam Angelicam, quæ non possit per se concurrere cum intellectu distincto, vel alieno ad cognitionem sui, nec speciem in alio ad talem cognitionem producere; nec item repugnare substantiam Angelicam, quæ utrumque possit. Unde tam de substantia Angelica, quam de actibus spiritualibus videtur inefficaciter hæc vis argumenti ad producendam sui cognitionem ex intellectu ex perfectione æquali, vel maiori, quæ datur in gratia habituali respectu cognitionis sui.

§ 7

Et confirmo; albedo non potest producere albedinem, licet non minus proportionata, et perfecta sit una respectu alterius, quam ignis respectu alterius ignis, vel frigiditas respectu alterius frigiditatis: ergo non statim, ac videamus æqualem, et perfectionem cum effectu in aliqua entitate possumus asserere, esse talis effectus causativam, præcipue, cum non constat, aliam entitatem non esse causam, ut causæ tribuatur talis effectus: ergo non ex eo, quod accidentia spiritualia habeant sufficientem perfectionem, et proportionatam ad rationem causæ inadequatæ sufficienter infertur, eam posse per se producere cognitionem sui cum intellectu. Verum est, quod de pluribus entitatibus corporibus

corporibus constat ee p̄ductivam cognitionis, vel per se, vel per speciem à se productam, licet non possint producere alias entitates sibi similes. Coeterum id possunt habere ex suâ speciali virtute, quę n̄ omni enti creato conveniat: sicut alię entitates possunt producere sibi similem ex sua ratione speciali, quę non convenit aliis. Probandum ergo efficatiori argumento, qd accidentiâ spiritualia, ꝛ substantiâ Angeli &c. possint per se immediatè p̄ducere cum intu sui cognione. el Miercoles S.to del año de 1683. Ofendi à Dios grauemen.te, por causa de auerme cortado el segundo año de mi curso una muchachá loqual senti mucho por ser cosa que io estimo tanto por de mi M.tro Robles.

58 Concludo, asserens, qd attenta ratione, ab Autore mihi inventus e, an accid.a spiritualia possunt concurrere ad sui cognitiones p se. Coeterum propter Authoritates dictas prefixas defendo 1.a q.a contra ex Dl. August. elicita, qd abs obto, et proparatu nostra: ubi influxus concurrit obto in sui cognes. Obo [illegible] qdo obtum p se e, l distans, l improportionatum ponitur influxus obti media spe: qdo a. e proportionatum, et presente, spes impressa n admittitur. Et obtum p se concurrere ad sui cognitionem confirmatur: q.o X.a coes ras obtas sexeo, qd cognibile sit, petit virtute productibus cognitionis sui, et sibi proportionate. Et accia spiritualia ut supra arguebamus habent sufficientes perfectiones &c. ta [illegible]

59 Quo ab 2.o, An Angelus indigeat spe impressa ad cognoscenda obta aus[illegible] ducta, & [illegible] unita. Plura hic comprehenduntur, & [illegible] istis spirales & accia spiralia, & entitates materiales, sive substantiales ee sint, sive accidentales: de quibus diversimode Authores opinantur. 1.a sia generaliter ait, Angelum indigere spe impressa ad alia extra se cognoscenda. Ita plures Thomistę cum D. Thoma q. tne 55. articulo 1.o 2.a sia ait, Angelum n indigere spe impressa ad cognoscendas substantias & accia spiralia sibi presentia; seu

secus si n exa, aut si n pxquentia sint. Ita Schotus, et Schotistae. Eximius Dor. et Pr. Bazqz, et plures ex nostris. S.
Sa. sua ducti Angelus n indigere spe ad cognoscenda obta nalia, exentia, pxquentia qi sive ea obta malia sint, sive spexalia: ad cognoscenda vo reliqua spe indigere. In Hanc sragmut-
tus pendet Pr. Bazqz. disp. 200. Cap. 9. obluti ducti Pr. Martinon apud Spazza, quoad obta a malia com sua Ides Autoribus adversata, asserens obta malia prse pduerer n posse cognitiones speciales.

Reo questioni, et dico 1o. Angelus px se n sufficit ad cognoscendas reliquas entitates: quaprter indiget subaxi p ipso obto immate decurrente pillius specie: Pba. Substra Angelica n e tante pfectionis, ut n pedere intionali dtineat reliquorum a se cognoscibilium vlitates; vtq. sit ea dpleta, et detxata ad cognoscenda reliqua a se cognoscibilia: Hoc tm eximias axcaiit pfess, que sina flenitro n e Angelo tribuenda saltem de facto exentis. Vnde supposita verita illius pri dlt, qd Angelus n sit ca adeqta cognitioni alu oiu a se cognoscibilium, n e ro alicquius. Cux dilata substra Angelica ca adeqta, et detxata alu reliquorum a se cognoscibilium, ponius qm aliorum: co alu oiu a se cognoscibilium indiget subaxi, p ipso obto decurrenta immedte pillius spe. 60

Dico 2o. Angelus n indiget spe ad cognoscendas alias entitates spexales sibi pxquentes: indiget vo spe ad cognoscendas tales entitates, si n exentes, aut n Angelo cognoscenti pxquentes sint. 1a pars Pa. a: q substra va Gabrielis e obtum cognite a substra Michaelis, et entus pportionata in pfectione ad pducendas sui cognitiones in intu Michaelis: co ex rae talis obti, dlt cognitiones pportionati petit vixtes ad decurrendum, tum intu alterius ad sui cognitiones: Sed 1o si substra Gabrielis e pxquens, et inti spetiei intus Michaelis: qod immate decurrere tum intu Michaelis: co. Cstat ary. Cod 2a exclusi 58. 61

2a. Deli cad pars 2a. Scholastica eaq 62

nantes. quia Angelus non indiget specie ad se cognoscendum, et per suam met substantiam se cognoscit: ergo et per suam met substantiam poterit devenire ad sui cognitionem cum intuitu alterius. Arguunt adversarii: Contra probatur: ideo Angelo sufficienter dixerunt concurrendum ad cognitionem sui ipsius in genere obiecti, quia Angelus est substantia cognoscibilis a se, habetque sufficientes perfectiones, et proportiones cum cognitione sui, utque in genere obiecti determinet suam sufficientem actualem: sed etiam idem Angelus est substantia cognoscibilis ab alio Angelo, habetque sufficientes perfectiones, et proportiones cum cognitione sui in alio Angelo, utque in genere obiecti determinet suam actualem sufficientiam: ergo. Maior probatur: quia si haec nobis assignata ratio non redderetur, facile dici posset, Angelum a se habere quidem perfectiones sufficientes ad cognitionem sui in genere potentiae intellectivae, non vero in genere obiecti. quod ad has partes facilius probatur dicendo quia substantia Angeli non exigit, aut non sufficienter praesens, non potest operari in intellectu alterius Angeli a se: ergo ut Angelus a se cognoscat ~~Angelum~~ alterius, indiget specie impressa.

63 Circa obiecta materialia, si non exercitu aut non sufficienter approximata sint, distat ex duobus tenendum esse quod Angelus indigeat specie impressa ad illa cognoscenda. Si vero sufficienter approximata sint utrum Angelus ... partes me vertam, nescio. in partes affirmantes quod Angelus indigeat specie ad obiecta materialia cognoscenda, abliud ... communiter DD. ... ad a. quem contra reddunt ens: quia entia materialia non habent sufficientes perfectiones, et proportiones, ut producant actus spirituales cognitionis. in partes negantes, haec ratio docet: actus phantasiae ..., de ... producit, sed actus, sed species spirituales sunt cum intuitu: ergo entia materialia habent sufficientes proportiones, et perfectiones, ut simul cum intuitu producat actus spirituales. Arguunt sic probatur: quia ... experientia ex cognitione mali resultant actus intellectuali, sed species spiritualis ad cognitionem spiritualem: ergo. ... contra quod ... philosophicum ... quod species, sed actus spiritualis producta a Deo ... exigentem actus mali, ... actus mali non esset partialis causa efficienda actus, sed species spiritualis cum esset ... exigens, quod ad sui productionem producat ...

...luit.

L. spez spirales?

Ret. oppositā sua Spanza, actus phantasiae 64
humae posse sal cum intitu producere actus spirales cognitioni, et materies illi sint: quia illi actus phantasiae participant plurimum de perfectione actuum spiralium ex influxu aiae rationalis, et exmo reparandi ac precationi, quibus, qui inest sensui extrino; res vero aliae materiales longissima distare ab ejus modi perfectione, et participare. At Rogo, quaenam nulla statuenda est ut cognoscatur, quanta debeat esse rex de peccato, et quae nam entitates males plurimum participent de perfectione actuum spiralium? Supponamus, aliquem nare, quod phantasiae actus producat actus spirales, eo, quod actus phantasiae sit malus. Quia vero persuadebit, quod illa malitia non obstet ad actus spirales producendos? quia, inquiis, plurimum participat de perfectione actuum spiralium, et quod participat quantum sufficit, unde probas.

Quo dicitur. quod ad hoc, ut entitas malus, tanquam ca. partialis producat actus spirales, non requiritur, quod participet plurimum de perfectione actus spiralis, nisi quantum sufficiat ad virtutes producendas talis effectus; At entitas malis satis participat de perfectione actus spiralis, quantum sufficit ad virtutes producendas talis effectus: ergo entitas mali forte habet virtutes producendi actus spiralis. Maior patet ex entitate mali, quae est ca. partialis entitati supranaturali, et aliis ejus modi. Minor probatur quia entitas mali habet in se ea praedicata, quorum similitudo est actus spiritualis: ergo forte habet virtutes, ut contineat actuales similitudines, sive actus spirales, quia haec est similitudo boni, quia vero illa similitudo est spiritualis, eas habet inmittere: ergo possum ea, quae pro utraque via occurrerunt: quam maluerit eligere. 65

Obiicies 2a dictam num. 61. Si Angelus A. ex sua substantia obstibe concurreret ad suas cognitiones de Angelo B. ditualiter producta, vel concurreret sine, vel praxis. At neutro modo concurrere potest: ergo. Patet minor quoad utrasque; quia si sine concurreret Angelus A., posset impedire suas cognitiones in Angelo B., casu que et fortuito Angelus B. cognosceret Angelum A., siquidem casu, et fortuito daretur actus liber Angeli A. cum angeli B. et neutrum ex 66

ex Dti e Dededuy: ergo. Pr̃a mix quoad Das vtez, q. Angelus e ageni lib[er]us: ergo nil ad extra nario operatur. Confirmatur 1º q. Pa[r]tes suas Angelus ad extra nil operatur, nisi motus localis. Confirmatur 2º q. Angelus B. n[on] pot se determinare ad operandum concurrente substantia alterius Angeli, nisi prius cognoscat, Itame ea intra spheram ipsius Angeli B. et sibi ipsi presentem: ergo Angelus B. n[on] cognoscit Angelum A concurrente illius substantia obiective.

67) Resp. ad 1. argum. minus ad probationem

Dico substantiam Angeli cognoscentis n[on] debere concurrere obiective n[on] a parte rei, quia agere n[on] pot: si m[odo] aliud n[on] obstaret, nil absurdi fieret inde, q[uo]d Angelus cognoscitur posset impedire suam cognitionem obiective; si m. defendimus e cum actus sui, qui tot ad limitem sentiri cognoscitur ab alio e. 2a supposita sufficienti approximatione, nario concurret. Ad confirmationem dico, distinguendo antecedens, nando cognoscens n[on] m[odo] agens liberum e in omnibus. Ad 1am confirmationem nego antecedens: loci ista loquitur de operationibus intentionalibus. Ad 2am confirmationem dico, si ante loquitur de determinatione sine qua non. Et q[uo]d ad reliqua, nego consequentiam. Si loquitur de tiace agentis nario nego ante. Nam Angelus determinatur ad cognoscendum obiectum media specie impressa, et ipsam speciem impressam, q[uo]m nunc habet, n[on] e nariis, q[uo]d prius cognoscat, se habere tales species, et illas esse sibi presentes.

Caput Dum

Quonam modo obiectum Angelus habeat species, quando, et a quo acceptas:

68 Asserunt Theologi, cum Divo Thoma D[octo]r et alij eius D. sna Angelo divinitus esse infusas, q. a Deo in ipso creationis instanti species impressas rerum omnium naturalium, ac etiam supernaturalium: qua parte species illae, ut ab eo sunt, producuntur; nec contra 2a illos Authores. Dimanarent primus ex proprietate ab Angelica natura. 2a ista tenet Angelus accipere a Deo concreata species rerum naturalium in unali. Et species rerum supernaturalium sibi comparare. Ista Scotus et Scotistae, et alij quorum istas probabiles censet 3a Molina. Pr̃a Arrio. Disp. 6a. Pr̃a Thom. Disp. 73. et alij innulli. 3a ista defendit species rerum omnium

oriuz naliuz ab ipsa Angelica na dimanare, seu p dici, ut p-
prietes. Ita Rd. Prado tracta. 3°. dup. 3ª. Vitanus, & Hac-
issa Caiethanus, & Pres Valentiâ. Vandes Pª Vazqz cujus, &
3ª ista avcerery Angelus n aupere spei ab obtri. Incertus, orgio
suz Indicat, an a na Angelica spei dimanent an a Deo in-
fusus sint.

Certe in His questnibus plurimus diminata, q. zonsta- 69
bati Angelica nara nowe, nec firma aliqua pria xepe, ex qabus de-
cernatr, quas rerum spes illa exigat; quomo illas posset adqui-
rere. Nil attenta roe videatr porse naliter accidere prius di-
cam: Dinde, quid attenta prædicte Autho^te accidat. Dico 1°.
nalitr poet accidere, qd Angelus exigat spei rerum oriuz naliuz
saltem in vnali, & spes rerum in partilari, tempore creatni ex-
entius. Pbr. Ibi. ex eo, qd n apparet nalis auronantia spio, ob
qm talis exigentia excedat pfectiones ne Angelicæ. Siliter nalitr
poet accidere, qd exigat Angelus dictas spei a Deo infundi initio
creatni obnupr dictas roes.

Dico 2°. poet nalitr accidere, qd An- 70
gelus exigat illas spes, ut p prietes ab illius essa dimanentes, eade
ead roe. fateor, maonas illas ee pfectiones. Ceterum, quænam
auronantia nalis inde arguetr? nulla sane. Cum infiniti sortis
Angelus sint poles, quarum quælibt excedat alias, & supremas defec-
ti exentes.

Dico 3°. Nalitr poteit accidere, qd na Anglica ali- 71
quas spei a Deo ogenitas accipiat, 2ª rerumorum nalium in vnali
& spes rerum in parlari sibi acquirat, l^t ex vario decursu ob-
iorum recipiat. Pbr. q n apparet sufficiens rõ, p qm dicatr
Angelus ne perfectioni, n sufficere, qd petat 2ª spei rerum in vnali
& relinquatr in statu, in quo posit 2parare denuo spei rerum in
parlari, tum ppria, quasi industria, tum ex 2tingenti 2cursu ob-
iorum: q. 2°. intus humo n debentr rerum spei ab initio re-
ationis, nec multo post creatione, tempore, q ministerio sserum,
poteit eas acquirere, l^t discursu Itu: q poteit nalitr accidere
qd

na Anglica aliquas spes a Deo congenitas accipiat &c. Constat contra per ea. Non magis intellectus Angelicus est frustra sine speciebus quam intellectus humanus, nec minorem titulum habet intellectus humanus ad species aliquas exigendas, quam intellectus Angelicus ad species suas exigendas: ergo si intellectui humano non debentur rerum species ab initio creationis, quia ministerio sensuum potest eas acquirere &c., poterit naliter accidere, quod Angelo non debeantur species, quas potest modo dicto comparare.

72 Hoc concesso postulat, ut assignemus modum, quo possit Angelus species ex concursu objectorum comparare, ubi diversimode loquendum de objectis spiritualibus, ac de materialibus. De spiritualibus loquendo, dico 1°. Potest Angelus A. acquirere speciem Angeli B. si concurrat, fiat quod presseris illi Angelus B. et producat suam speciem intuitivam in Angelo A., quae postea conservetur in ipso Angelo A.; quia nulla sufficiens ratio rugnae naliter videtur, ob quam non possit concedi Angelo virtus naliter producendi suam speciem intuitivam. Sed possunt objecta materialia, seu speciem intuitivam producere: quia probatur ex solutione objectionum. 2°. Dico, quod ex Anglica substantia non detur minor perfectio, et proportio ad producendam suam speciem intuitivam, quam ad producendam objective suam cognitionem; imo plus ad hoc quam requiritur: et ad hanc producendam sufficientem habet perfectionem, et proportionem, ut dixi S. 64: quia Dico 2° cognitione taliter objective producta ab Angelo B. posse relinqui in intellectu Angeli A. speciem intuitivam Angeli B., ob eandem rationem. Tandem species objectorum abstractivas potest Angelus A. acquirere per cognitionem cognitionem Angeli B. circa aliud objectum, et cognitionem alicujus entitatis cum suis trium connexas &c.

73 Loquendo jam de objectis materialibus, dico posse Angelum A. sibi comparare speciem illius mediate, tam abstractivam, cognitione v.g. cognitionem Angeli B. circa lapidem, tum intuitivam si cum specie intuitiva, quae est in Angelo B. sufficienter approximato producat cognitionem intuitivam lapidis, ex qua cognitione resultare poterit in Angelo A. species spiritualis intuitiva lapidis. An poterit immediate acquirere speciem spiritualem lapidis intuitivam? communiter negative. quia res materialis non habet proportionem, et sufficientem perfectionem, ut producat suam speciem spiritualem. Sed non desunt, qui dicant, rem materialem posse suum cum intellectu producere speciem suam spiritualem, quod probabile indicant Arriaga et contra cetati S. 68. Vide, quae dixi a S 63. Ad quid poteris hanc jam eligere, salva cum moderatione adhibita a P. Arriaga, cui eam virtutem habere rem omnem materialem videtur improbabile dicendo. Sect.

Res vel malei videtur improbabile. disp. 6 sect. 2a

Praesupposito 4

de innata potentiae, dicendum restat, an Angelus possit habere species rerum in particulari initio creationis acceptas: ubi praecipua rationem dubitandi est, si actus liberi, et futura, etiam si necessaria sint: de rebus m. existentibus, et distinctis ab actu libero, cognitionemque quam eliciens de suo actu libero habet, responsio falsa est: nulla mihi repugnantia naturalis rationis apparet in eo, quod Angelus earum rerum in particulari speciem initio creationis habeat. Ita solius Dei est cognoscere futura, et actus liberos creaturae independenter ab ipsis dependentibus: atqui si Angelus ab initio suae creationis species rerum omnium in particulari habeat, poterit naturaliter cognoscere, et actus liberos independenter ab eliciente ipsi illam, et futura: ergo non habet ab instanti suae creationis rerum omnium in particulari species. Propter hanc difficultatem aliqui Doctores Recentiores apud Suarez Lib. 2o Cap. 11. Cajet. Conimbricenses disp. 3a de anima. Articulo 6. Pa Arriaga disp. 6a sect. 1a et alii docent species rerum in particulari subiective infundi, quando illae res incipiunt esse: et quo ad actus liberos, quando eliciens ponit.

5

Ut aliqui theologi, ut Suarius cum suis sequacibus; quos sequitur Pa Alarcon disp. 5a Cap. 6. dicunt inditas Angelo fuisse ab initio creationis species rerum in particulari: addunt vero illas species repraesentare possibiles; et praedicata essentialia; quando a. res futura incipit existere de facto. addit ultimus speciei complementum, et modificationem, virtute cuius res cognoscatur, ut existens. Sed admisso, quod detur hoc genus complementi, et modificationis, nullum est fundamentum ad probandum, quod denegantur ab initio creationis Angelo species rerum in particulari: quia sub illius dignitate non exigit ab initio habere hoc complementum, nec exiget habere species rerum in particulari. quia nulla mensurata Angeli dignitas, ut inde cognoverit, tantum ea, quae exigat species, non vero modificationem, et complementum? Praeterea ille modus complendi, et modificandi, est species, sed non. si species, habet exigit species rerum in particulari non illa, quam ab initio habuit., si species non est quidem est ultimus 2. Modus innominatus: sed magis probatio nullius erit.

cxudendi distes pr aliquid n cognitus in parlari.

/ Aliter Eximius

76 D.or, et alij contra Rent: Si Angelus ab initio heat Spem pr-ectam, et ppletam aeruz in parlari, futura n cognoscere; q spes intuitiva, ut aeprat, depndet ab obti exa. Aliter, ut aeprat actus liberus, depndet a visa Elicientis, tangm Dditne Doctra Recepbari poe. / q n repugnat naturi, qd aliqua ca sit ex se ppleta ad operand dus; Itn n posit pxime operari ex defu ad cuius Dditnis Extiz naxio requirit: o poe Spes intuitiva d ng ee, ut ex se pfecta ad ceprandus res in parlari depndeat a obti exa tangm Dditne naxio requisita. Rna Ani: q pot Luma hens Spez obti nequit pxime illud videre, nisi sit aliqua pta distans, nisi detur Lux tta. o. 5

77 Dno. Si detur ca ex se ppleta et adegta n poe cognoscere actus Lixus, nisi volente illo, qui elicuit: o ca ex se ppleta, et adegta poe pndere in ceprando a Dditne aliqua extra. Unde Angelus A hens Spem actus Lixi Angeli B. mediate qna illius actus cognoscit dissentiente Angelo B. Cessavit, et impedita; ne cognat, si Angelus B. nollit suus actus ab alio cognosci n destituta spe d impedita. L si Angelus A. cognoscebat actus suus Angeli B. / Dcurrente obtibo ipso actu suo, impedita Cognio, ex illus, qd Angelus B. nollit suus actus cognosci ab Angelo A. quo Causa, nil defit expte g; d Ea defu cognionis extra impeditu. o Si Deta Spei intuitiva rei in parlari, pote ea spei pendere ab exa obti in ceprando.

78. Adis Xa aliorum sai positiv dicendus nobis videtr 1o, qd ce actus liberos pote dici, posse naturae accidere, qd Anglus heat increatam Spem illius in parlari; n tn sequi, qd posit pxime cogncre actum liberum, donec vo, elicientis accedat. Hoc sufficienter pbr ex dictis a 876. 2o de obra futura, dico, spem per se n pendere in ceprando actuali tra ab actuali exa obti, q experia 2stat, nos intuive cogncre

20

cognoscere alteram et q. intus preteritum: q.o spes illius repraesentans per se loquendo non dependet in repraesentando ab illius altius existentia actuali; ac q. de ad futura videtur dicere arguit; q. spes intuitiva preteriti potest repraesentare intuitive futurum. Confirmatur obiter. q. attenta precise ratione terminandi non magis requiritur existentia in futuro, quam in preterito; sed in preterito sufficit existentia non praesens; sed praeterita: q.o in futuro sufficit existentia non praesens, sed futura. Quod cernitur in cognitione, quae non dependet ab existentia praesenti, ut enuntiet, crastino die exiret aliquis a: sicut non dependet ab existentia praesenti, ut enuntiet, heri stetit aliquis a.

Dico tandem, nihilominus, posset dici, esse possibiles aliquas esse spes naturales rerum in particulari, quae dependeant in repraesentando ab existentia obiecti iam existente, vel praeterita, vel spebus intuitivis non deberi concursum divinum, nisi supposita obiecti existentia, et hac via defendi poterit, posse naturaliter accidere, quod Angelus habeat concretas spes rerum in particulari. Ratio quia huius conditionis ea potest esse, quam scripsimus a 836. Certe, si quis ita defendere vellit, licet non efficaciter probabilitatem persuadeat, non tale naturalem repugnam impugnantes probabunt. 30

Pergimus iam ad examen rei de facto: ubi multiplex quaestio occurrit. 1a, quaenam spes debeantur Angelo de facto existenti ab initio creationis. 2a. a quo prius. 3a. quaenam spes de facto dentur Angelo. 4a. a quo prius illas habeat. Respondeo 1o. aliquae spes debentur Angelo ab initio creationis: quorum a. obiectorum ignotum mihi est. 1a. pars est communis sententia theologorum. Suffragatur ratio. q.a ceteris substantiis debentur suae proprietates, et operationes: q.o nobilissimae substantiae intellectivae debentur suae. Nullae a. sunt magis proportionatae proprietates, et operationes, quam intellectiones, et illius naturales spes: q. confirmatur. Angelica natura non iaceat otiosa, et occupatur in suorum cognitione: q.o exigit repleri in ordine ad alias cognitiones. Ratio 2ae partis est; quia non constat, quanta sit perfectio Angelicae naturae. qua via ratione ex ordine ad obiecta metienda, quapropter divinare non libet. 80

81 Resp. 2°. Angelus habet a Deo ab instanti creationis species infusam rerum omnium naturalium in universali saltem: ita Pater Suarez cum Thomistis communiter, et videtur desumpta ex S. Dionysio, et aliis Patribus. Ratio, quare habeat illas species est: quia id videtur postulare dignitas Angelicae naturae, quae a Sanctis Patribus prædicatur, excellentissima Dei creatura, et cum gradum intellectualitatis habeat his omnibus obiectis proportionatum, congruentius videtur, quod eorum omnium species habeat. Ratio, quare a Deo acceptas habeat est, quia non datur fundamentum, ut dicatur, obiecta species sui rerum naturalium, ut eas possit producere: unde mere ...lia non possunt sui speciem in Angelo producere. Unde inepte videtur dicere, quod Deus miserit Angelum per omnia obiecta creata, ut eorum species acciperet; praeterquam quod incertum est, an, et quae obiecta possint speciem spiritualem sui producere: ergo.

82 Resp. 3°. Angelus habet a Deo ab instanti creationis species aliquorum individuorum intra quamlibet rationem specificam: et probabilius est non accepisse a Deo species rerum omnium in particulari. Ratio primae partis est cum communi sententia; quia non omnino perfecte cognoscitur ratio specifica, nisi cognitis aliquibus individuis. Ratio 2ae partis cum Pe. Arriag. et aliis est: quia neque ad dignitatem, neque ad perfectionem naturae Angelicae pertinet scire omnino, quot partes divisibiles aquae sint in Oceano, quot arenae grana in littore, quot motus, nec minimo tempore exerceat musca creata. Praeterea plurima sunt individua in pluribus speciebus, quorum notitia ad nullum usum Angelo deserviant: cognoscit igitur Angelus ex his obiectis in particulari, quae concurrant, licet producentur a Deo, cum opus fuerit species rerum in particulari, licet obiecto creato concurrente obiective; circa futura in particulari, an de facto sint a Deo concreatae aliquae species incertum est, quia ex alia parte cum non debeatur concursus tali speciei, nisi supposita existentia obiecti, potest dici neque speciem deberi, ex alia vero potest species dari, quae naturaliter maneat impedita D. a dicta § 76.

83 Resp. 4°. Angelus potest species

ab' intio creationis infusas acquirit Spes eorum, quę cognit intuitive, vel obti, qd intuitive cognit, et abstractivę, vel eorum, quę abstractive cognit. Pbr. q in nobis experimur ex cogne obti relinqui Spem, quā recordamur actus preteriti, et obti per illum cogniti: Unde inferimus, qd ille actus, dum exit, pducit, saltem partialitr Spem sui, et obti: q actus Anglicus eam Spem pducit: q. Pbr cōa 1a. q nulla rō ē pptr qm actui Anglico hęc virtus pductiva Speciei negetr, quę nrę intellectioni cceditr. An postea hęc spes in perpetuum cserbetr, vl destruatr aliqdo divinet alius. Solum dicendum, Anglum accipere immdte Spem intuivam aliorum obtorum, quę possunt sui Spem pducere, et si possunt, nartopducunt ex dicta 572, et 3. 84

Caput 3um.

De Simplicitate, et unalite Angelorum.

Specierum nę Anglicę obra.

Sa cōior Thostarum cum D. Thā Patri Suarez, et aliorum asserat, Anglos, quo perfectiores sı, eo paucioribus Speciebus intelligere plura obta, tum n. tum Specie dicta. quaptr Anglo ex mare illius perfectione debentr spes simpliciores, et magis unales in reprando, quam unalites Sperum extendunt de posi ad infinita obta, tum n, tum Specie dicta. Capreolus n, et Pr Arrubal sb admittunt pōlem Spem reprante, infinita eiusde Speciei; n vo infinita diversę Speciei. Qa sd Scoti extreme opponitr asserens, n sō. Anglis n debere simpliores, et unaliores Spes, quo illi perfectiores sı; sd unicam Spem n posse reprare plura obta nę, dum infinita Spes, aut n. dicta. 85

Ut quęstni ream, Suppono 1°, n repugnare Spem nalem qd dictivam, et intuitivam, quę repret plura dictę, sive n-

spē distra. Pbr. 1º. Ex eo, qd n apparear 9ª tale spem do' rugnantie. 2º. Unicus actus spiralis pōrē reprāre plura, et n, & spē distra. 3º. eade pōā pōre pduere plures actus, et n, et spē distros, qd etiam cernitr in aliis cū physicis: g pōre eade spēs pduere actus reprantes plura obta, et n. & spē distra. Dices. imp̄lat, qd spēs reprēt plura, & qd sit uniusq cuiusq ppria; sd spēs intuitiva ē sui obti ppria: g implat, qd reprēt plura distra. Neo speciem pdutivam ēē obti ppriam; id ē reprantē obtum, ut ē in se; id ē n alienam. Pōrē ā ēē plurium, ita, ut n sit aliena, reprēt, qdbt, ut ē inse. Dices 2º. spēs Anglica pducitr ab obto, g n pōrē ēē repratīvam plurium. Veri pōrēt unicam spem pduci posse ā pluribus obtis. sd hoc omisso, Neo, n oēs spēs pduci ab obto, sd plures ā Deo, & 2ª utrumq dicendi mus nātiva.

86 Suppono 2º, n rugnare spem, quæ reprēt infita obtatum n. Sum spē distra. Ideo talis spēs rugnaret, q eet absolute et simplicitr infita; sd ex eo, qd reprāret infita obta n eet absolute, et simplicitr infita: g. Pbr. ēē similitudinem intionalem obti n ē ex roē tali continere fr, aut eminentr perfectinem obti; sd spēs infitorum obtorum ex roē tali, sō herēt ēē similitudinē intionale infitorum obtorum: g. 9 stat mir in spē actuali reprativa subsistiq; & spē intuitiva Cssq dinē, qm pblem scotus admittit. Imo potiori iure hæc qm illa eet infita.

87 His suppositis

dico 1º. falsum ēē, qd Angli, quo perfectiores st, eō paucioribus spēbus intelligant, ita ut p quodbt excessu specifico perfectionis detr aliquis minor nrūs sperum. Pbr. q supra perfectinē Angli exentis, pōles si spēs infitæ Anglicæ, quarum quodbt excedat aliam; sd n pōrē, ita fieri, ut quibt Anglus perfectior ex infitis heat pauciores spēs, qm minus perfectus. g. Pr mir. q Anglus exenī n het infitum nrūm sperum: g ab illo per se perfectiores Anglos ascendendo n pōrē dari infita detractio sperum sperum, ut in quodbt superiora

aeter. mir nurus. Explico. Anglus de facto exerc. heat Vg. centum spes: Proximum sui heat 99: alter 98. et sic de ceteris: ergo 100 Angelus perfectius iam hebit unam solam spem. Quod ergo fiet de ceteris in infinitum possibilibus? quare videtur per magis eorum perfectione minuitur nurus sperum? Propterea assignemus Anglum Vn cuius sint infiniti perfectiores, et infiniti imperfectiores. Hic Anglus infinitum nurum sperum hebit, cum dentur infiniti rei, quorum debet here mare nurus sperum, et hoc inferiores hebunt plures, et plures in infinitum spes, quae omnia satis improbabilia apparent.

Dico 3. Arguo impugnando fundamentum oppositum sic. Stat bene, quod Angeli sint inequales in perfectione, et tamen non sint inequales in nro sperum: ergo probatur ans. Pone, quod quilibet Anglus intelligat per unicam spem. Haec unica spes in Anglo inferiori potest esse proportionata miri virtute intellectus huius Angli, ita, ut sit repraesentativa tantum decem obiectorum, Vg. elicitiva cognitionis euentis so., ut dico comprehensiva so. huius Angli, et 4. Vg. obiectorum ex illis decem. Propterea unica spes huius Angli superioris potest esse proportionata perfectioni mari Angli superioris ita, ut sit repraesentativa 20 obiectorum, elicitiva cognitionis euentis, ut 40 comprehensiva huius Angli, et decem obiectorum ex illis 20., vel suppone, quod quilibet Anglus intelligat per 100. 100 spes in Anglo superiori possunt esse proportionate mari illius perfectioni, et 100 in inferiori miri illius perfectioni, ita ut, quilibet Anglus exerceat suam vim intellectivam per cognitiones suae spei competentes. Ecce Anglos, quorum alter est perfectior alio, sine inequalitate in nro sperum: ergo. 88

Dico 2. possunt Angeli esse alii aliis perfectiores, quam alii uberioribus spebus quam alii intelligant. Vnalitas spei. 2o. potest intelligi alia extensiva, sive respiciens plura obiecta, aut nro, aut spe diversa alia intensiva, sive respiciens plures eiusdem obiecti formalitates. De una, vel de altera, vel de utraque intelligenda est conclusio. quam Probatur quod Anglus potest esse alio perfectior, eo, so, quod mari euentia, Vg. 89

qm alius intelligat idem obiectum: quia certum mihi est, anquod donec rugna pbeta: nam ex nullo cap. video rugnare, quod Q. Angeli cprhehentibus lapidem, quantum hic naliter cprhendi potest, alius ex sua roe specifica posset producere cognitionem magis euidente, qm alius; sed eo ipso alius Angelus esset alio perfectior: quia Pbr mnr. quia in predicato assignato eueniret esse perfectior: quia quod si illi Angeli essent equales in aliis predicatis roe huius predicati alius esset alio absolute perfectior.

30 Dico 3º. Plures Angeli ex maiori perfectione possunt habere, vel etiam exigere species magis unales tam extensive, quam intensive, qm alij. Pbr. quia plerique Angeli ex mai sua perfectione possunt habere maiorem vim intellivam, quam alij in ordine ad plura obiecta, atque etiam plura obiectorum predicata; sed eo ipso possunt habere, vel exigere species magis unales, tum intensive, tum extensive, qm alij: quia plerique Angeli ex mai sua perfectione possunt habere &c.

31 Dico 4º. de facto alij Angeli intelligunt per species magis unales, qm alij. Ro est. quia alij Angeli plura obiecta, et plura obiectorum predicata cognoscunt, qm alij: quia per species magis unales. Pbr ans. quia ex communi theologorum sententia alij Angeli sunt alijs perfectiores in virtute intellectiva, quoad extensionem, et intensionem. Consequentia pbr. quia licet ex mai perfectione possit intelligere non satis pbr maior unalitas specierum, cum frustra poneretur una species pro quolibet obiecto, vel obiecti predicato, cum possint plura per unam cognosci, quanta vero sit ea unalitas, paucitas, quae vel pluralitas specierum pro gradibus perfectionis, vel accommodata distributione de facto, incertum nobis est cum PP. Molina. Vazqz. Arriag. et Sparza.

32 Sed sententia asserente maiorem simplicitatem, et unalitatem specierum pro mai perfectionis quoad solet obiici, et adduci D. Dyonisius de celesti Hyerarchia. cap. 12, et 15. ubi ait, Cherubinos habere perfectionem, sciam, et ceteros magis particulares, et inferiores pro modo suo: Deinde superiores Angelos sciam inferioribus diuidere in

aliquot

p.tes: q.o s.tiu Dyonisius sentit in inferioribus esse spes magis parlares, et imperfectiores. Sed inefficax est hoc theticinium. q.a s.tus D.or non loquitur de scientia naturali; sed de accepta ex divina revellatione. qd pbr. q.a superiores Angli non comunicant neque partiuntur inferioribus scientiam naturalem. 2.o Angli superiores non comunicant inferioribus spes naturales, quas apud thostras infusas quibus habent a Deo: q.o sive scientiam naturalem participent, sive non, nil, quoad spes ex hoc theticinio habentur.

Dicitur 2.o ex D. Tha 93

q SS: ex hoc sunt in rebus aliqua superiora, qd sunt uni 1.o, qd est Deus ppinquiora, et similiora: q Angli sunt superiores, quo magis ppinqui, et similes Deo sunt, sed Deus per unicam, unalissimam spem cognit,: q.o Angli, quo superiores sunt per spes simpliores, et unaliores cognunt. Reo, posse esse Anglum perfectiorem absolute ex maiori similitudine ad Deum, qui assimilletur magis in orbus, ut pbabimus d. 88. q.a v.g. ad exercendam perfectionem intellivam, ut 8.o, nil obstat, qd dentur 4.or spes aut 8., si tamen hae, quam illae sint representative obti, l obtorum clarite, ut 8., posset quidem fieri, qd represetur obtum clarite, ut 8. tamen per spes, ut 8., quam per 4.or illi obto equillentes, est perfectiores: q.o

Disputatio 4.a

De Cognitione Anglica.

Caput 1um.

De Cognitione quidditativa Angli circa Deum et res Naturales.

Anglicus Intellectus eius in sua latitudine tota, habet pro obto, ita, ut quodlibet possit intelligere, licet, id aliquibus non pbetur, ex eo, qd pota intelliva sit: nullam enim inveniunt repugnam in pota 94

que ex sua roe essalitr limitata sit, et detrata ad sgi obta, et n
alia cognenda, ut quinq. tn. rei heat ae polli, ae falso a c
mune apprehensione, porius quarendus e funsty, et asserendum
talem poam exere, qm ad id nandum. Pore tri Anglus, quod
erg intelligere, siue polle, siue exeni sit. No a. aius e de
trare ad qua obta n, et spe dultra cognio Anglia extendat
q id incertum iudico, sut indicavi, quorum nam obtorum
heat spes. Quapter Generalitr loqdo, dico, Anglum hem
cognem euente, quid ditivam, et intuivam cca obta creata n
lia, quorum heat ppriam spem, et sul euentem abltrivus
trorus, qbus cum illa obta enectuntr, vga cum immdte, et
intuive, et qd ditive cognit, et in ca euentr abltrive eius effus,
saltem aliquos, ex aliqua spe infima, quos nalitr pore pducere
unde idem obtum pore, et medre, et imdte pducere cognem
vga effum in ipso, et in ca effectiva.

95 Nbc Generalitr dicto,
devenio in aliqua examinanda cca Dei cognem, et cognem
creaturum, et pmm, certum e Anglum cognere euentr abltrive
n qd ditive Deum ex sua sublia, alius q effibus, quos cognit
ut essalitr pendentes ab aliqua in cara, siue abente a se, ubi
aliqui theolgi asserant Angli sublriam ipsi ce immdta, ad
cognendum Deum. Ita Capreol. ferrariensis, Alensis, Zumel
apud P.em Suarez. lib. 2o. cap. 18. Nant Bonauent. Ri
cardus, quos refert, et sequitr Suarez. si etia vazqz, Molina
et novi coitr, cum hus nobis e sentiendus. Et ro e, q cognio
rei n e immdta, qdo n attingit rem, nisi in aliquo mio co-
nito; sd spes Angli, siue eius sublia, seu cognio n alitr
attingit Deum, nisi in ipso Anglo, ut mio cognito: q subs-
tia Angli n e spes immdta ad cognendus.

96 Ans iorat in
aliis cognibus, et icogni in aliis Spebus, quae reprant aliqd
in mio, et ex ipsa rerum acceptione: q cognio immdta ides

idem sonat, atq sine mio, siue independenter à mio;
mir supp. pbr. q si pbli è spe, l cognio naly, que repret
Deum, alitr, qm in mio cognito, siue, que repret, indepen-
denter à mio cognitr, illa spei erit n alitr à Deo, ut è in se, sd
ppria, per illam q cognet Angly Deum n admum enty crea-
ti sd, ut è in se. Hoc, pretr qm, qd satis absurdum è infert
aliud: qo sit pore dari spei nalis immdta, et ppria entis
à se, poterit dari spei nalis immdta, et ppria Dei, ut in-
fiti in aliis pdicatis, ut Trini ta. Pbr. q si spei, l cog-
nio naly erga Deum pore absolvi à mio, et cogne creaty,
nulla è ro, ob qm hoc posit accidere ru huius pdicati eius
ase, et n posit ru aliorum: qo ta. 97

Disputari hic solet, an
posit Anglus here spem nalem immdtam, et qd ditivam esse de.
Ret affirmative Scotus in 2um. dis 3a. q. 9a. asserens, pblem ee
spem entive nalem, qua Angly qd ditive cognat Deum; n vo in
tuive, quam spem ait in aliquo su ee supernale, que à Deo
infunditr supra exigam intelly Anglici. Et eadem sa refert ex-
imius Dor Marez. Marsilium. Ramum. Alcalensem. Gabrile,
2a sa native ret, cum D. Tha contr the. Pr Suarez Molina, ut
ostrat ex q. 56. art. 3o. et Amicus Hony Aria, et alij. 98

Assero
cum 2a sa, pblem n ee spem nalem, que immdte, et qd ditive re-
pret Deum. Pbr. q, ut infert Pr Suarez, si eet pblis in Anglo
spei naly immdta, et qd ditiva Dei, quoad sa dicata coia, etiam eet
pbly spei naly immdte, et qd ditive repran Mistherium Trinity;
sd hoc n è pbly: qo neq illa. Adverte, me n intendere, qd ex
eo, qd eet spes qd ditiva Dei debere repraere qd ditive, etiam Trini-
tem, ut quidam videtr accipere hanc ppem: sd argum sui
à parite. Mir è coi dra Theolorum, qui etiam ru Angli eximant
supernale ee spem Trinity. Pbr qo Mar. q n datr mar ro, cur
spei immdta, et qd ditiva Trinity sit in Anglo supnaly, qm spei im
mdta, et qd ditiva opposite rq.: q si eet. pbly spei naly ta q anty

probatione audiendę si ex oppositę se defensoribus rõẽs disparitatis.

99 Nulla mihi videtur disparitas rõ, quam attingit ingeniosus quidam R.or Scoti sententiam secutus. quia vult cum spes naturalis abstractiva Mistherij Trinitatis non sit possibilis increata, aut ex creaturis, neque spes immediata naturalis erit possibilis propter difficultatem Mistherij ab intellectu creato se solo insuperabile. Hic respondendi modus non reddit quęsitam disparitatis rõem; sed solo rõem quamdam à fortiori, cur spes quidditativa Trinitatis non sit naturaliter possibilis, quia, vult, minus est cognoscere abstractive entitatem, quoad, an sit, quam cognoscere quidditative, et immediate, quoad, quid est, unde non male arguitur. cognitio abstractiva Trinitatis non est naturaliter possibilis: ergo neque quidditativa. at quod requiritur, unde sciamus, spem immediatam, et quidditativam obiectivè non habere parem rõem; atque spem Mistherij Trinitatis, ut sit supernaturalis? Id est quia spem Mistherij Trinitatis non habere parem rõem ut sit naturalis, atque spem immediatam, et quidditativam obiectivè.

100 Ideo 2.o Arguo 1.o Potest esse supernaturalis spes immediata, et quidditativa obiectivè, etiam, si sit possibilis spes naturalis abstractiva obiectivè: ergo nulla est rõ disparitatis, quod, vult, neque spes abstractiva naturalis sit possibilis circa Mistherium Trinitatis. Probatur antecedens. Spes, et cognitio intuitiva Dei unius praescindendo à personalitatibus est supernaturalis perfectè, etiam sit possibilis spes, et cognitio naturalis abstractiva Dei unius: ergo potest esse supernaturalis spes immediata, et quidditativa obiectivè, etiam si sit possibilis spes, et cognitio naturalis abstractiva obiectivè. 2.o Consequentia est, quia sicut non est possibilis spes naturalis abstractive repraesentans Mistherium Trinitatis, sive quoad quid est, sive quoad an sit, ita non est possibilis cognitio, nec spes naturalis abstractiva, repraesentans obiectum, quoad quid est; non mera cognitio abstractiva, ut sit evidens, quam de perfectionibus divinis naturaliter habemus, nobis repraesentat, quod sit ipsum esse obiectivè, esse ens à se &c.: ergo si spes Trinitatis quidditativa, et supernaturalis, quia non est possibilis spes naturalis abstractive repraesentans Mistherium Trinitatis, ita erit supernaturalis spes immediata quidditativa obiectivè; quia non est possibilis spes abstractiva naturalis repraesentans quidditative obiectum. Confirmatur probatur. quia excepta fide, et cognitione immediata, de qua disputamus, nulla creatura

Creatura naliy e posly, inqua, l' ex qua sciatr, siue euenr cognoscatr, qd sit in re ipsa ee disponente. 101

3° 9a e. qd intelliy se solo, ide intuy cum speciebus, et miis nalibu, quas het sit insufficiens ad superanda debilite in Mistherio trinity, n sbt, q n posit dari spes naly reprans qdditive trinite, qua data debilite superarentr, ut pt. Nam rogo, quenam cognoscendi ro hic e. Intuy per spes, et mia, quas het ad cognoscendum Deum n posset cognere trinite: q n e possy spes naly reprans trinite. Verum e scens; et n bene ad dubium exanti; siue n bona e cosa; q lt hec mia, et spes n sufficiant, posi alias nales sufficere, sicut polis e spes naly, qua aia rosalis spei intuy cognat intuive, et tn p statu unionis n pote spiram cognere intuive virtute speciens, et priorum, quas het, sicut etia virtute specium, et prioris nalium, quas hent Angli, et hoc de facto n posi cognere qdditive Deuy, eo mo, quo possent p spem a te hic admissa, et tn hanc nale ee asserenty, et cum hai nalitr possent qdditive cognere Deuy: cuy q hic ro n sit sufficiens, reddenda e alia, cur n posit dari spes naly trinity; Hanc roem, quecunq vadetr, dico, n ee mare in Misterio trinity, ut cognet spes illius naly ppria, et intuiva, qm in dispa rga, ut rn illius naly spes rugnet.

Sili argo posset impugnare Scoti sa hac roe, si posset dari spes naly immdta, et qdditiva Dei unius, posset dari spes naly intuiva Dei unius (loquamur de spe intuiva precindente a persis, qualem Scotus, et citatus Rr polem admittunt) et hec spes naly intuiva e impoly; q et illa. Mir admittr ad adversariis cuy cor. Pbr mar, sicut e posly spes naly intuiva, et qd diva Ppoe, Cthernity etc ita e polis spes naly reprans Deuy, ut exente: q e posly spes naly reprans euen. immdte, et qd tive Deum unum, ut exente: q e plis spes naly intuiva. qd si dicas, deficere clarite reprationy. Ca e, q una intuitio diva pote ee minus clara, qm alia; sd data cogna euenti immdta qd diva Dei, ut exenty, datr clarita, et sic deffit mir clara: q datr cognio intuiva; et sic desit portior cognio intuiva. Mar e vera in sa Scoti, et citati Rr y ffa.
102

103 2° q. ad roem intuive deffuere dicq spei a te asserte, arguo, equalis ro datr, ut rugnet spei naly immdta qd diva Dei, atq ut rugnet spei naly intuiva: q. Pbr ant, q mar, l mir claritg, vg, n arguit marem, l mirem vissione, quoad pprium pratum supernalitg, l nalitg, ut ostat in vissionibg beaticg, qm alie si aliy clariore; oes sup nale: q ex hoc titulo equalis ro datr Stg, qm eg mare roem in cogne repery, qm in cogne a te asserta, ut illa sit sup naly, hec naly &.

104 Pncit Du Sty R. pote dari cognio naly n hita ex, aut in creis, que salte videt, Dey ee subiam pretr nales, Opoente, ethernu, impecale, a se; d hei e cognio immdta, et qd di Dei n absle intuiva, nec absle abstriva; d de utraq parripans: q talis cognio dari pote: atqui ad tale cognione hendā dari pote spei naly qd diva, et immdta: q pote dari spei naly Stg q. qm Anglus nalitr cognat cogne immdta Deum. Mar inquit suadetr experia: q nos saepius nil de creis cogitando, cogitamy de Deo immdte prata aliqua illi attribuendo, lt in, aut ex creis antea coru noria sparaverimus. Miem sic pbr. tali cognio n hetr ex cogne mis p tunc: q e immdta. Deinde reprat essalia Dei prata: q e qd diva. 3°. n reprat ea prata ut exa: q n e absle intuiva. Tande n e cognio deis praty, ut mere pslibus, nec hita p spem inppria, ut in mio inpfectiori: q. n e absle abstriva.

105 Reo, osa pponenti mare, de qua infra aliqd dicemy, nando mie, q, ut sit cognio immdta debet talis ee, ut n heatr per alienas spei, vix a cognio nalis de Deo hetr per alienas spei, et ut sit qd diva debet reprare obtum cognendo, qd e inse; n a cognitr nalitr, qd sit oppa vg a inse. Ad marii suassione, disquo ppq. cogitamy de Deo immdte, put illud immdte excludit aliud obtive se hery transeat, put excludit alienas spes, no ppq. Ad miru pbaem reo, ad ta ppq, odo ary, et coery, ut prime disquo. Ad 2am, odo ary, et no coam, ob roem dicta in responsisse ad mag. in 3a, et 4 pbae implicae reperio; si cognio n reprat ea prata, ut exa praescinditr ab exa: q e absle abstriva, si n e deis praty, ut mere pslibus, ut e mere n rugnantibg: q e deis, ut exentibus. Dici id e mere, ut

ñ repugnantibus; q. id, ut merere videbis, q. e daere cogni abste abstrivam n dicit esriva, exclusione, exq: Alioqui id, est cognio abste abstriva, qui nat suis botum exere. Unde cc Deus nullus, nisi Atheus posset here cognione abstrivam. 106

Jam cc sbta creata rogabis 1°: quare Anglus ñ possit cognere nalitr actus liberos alterius cris. Ide intellendus, de cogne p si ipsius, l alio signo, ex quo posset certo cogni ille actus liber. V.te qm supponim Anglum, ult, ñ posse tt. ex sacris litteris, cor P. pum Theorum sisu, certus ex fe. dicunt Suarez. Vazqz, et alij. nam 3° Regum 8. dr. Tu solus nosti cor oium filiorum hoium. Silits, 2° Paralipomenon. 6° 1° Regum 6° Dissentit Martiñon, caeterum sine temeritate illam V.te ait, nari ñ posse. Nota, sub actu libero 9prehendi eos actus vo̅lari, et intus, qui poss. ee liberi; l per auens hic, et nunc eliciantr narro. Ita Suarez cum coiori sa opporam ex S.tis Pribus temeraria, appellans, unde q. hoc pvenit? 1° saê, eam impolite, ee tantu, morale, ñ ex ipsa rerum na pveniente; d ex Dei pvida bono roali reipublicae pvidentis, ptr. q. nantis, l spem impressam l suis 9cursus ad cogne certam in altero Anglo, donec eliciens actum liberum, 9sentiat. Ita P. Rainaud. in Thea nali. dup. 4. q. 1a art. 4. cum Scoto, et alijs. 107

2a sa tuetr, impolitem pnime, et fundari in ipsa physica na rerum. Ita D. Thos. q. 57. art. 4°. quo Tholsp. Suarez. Vazqz, ex nris alijs 9munitr. Haec sa nobis plet, saltem, quoad actus sub denoae liberi, et cum illis ut talibus 9nexos. que pbr l°. ex sacra Scrip. q. in eius thesis Deo tribuitr discretio cogitanus, nota arcanorum cordis &. ad extollenda, et 9mendadam eius sciam pr alia; d si ipso ex dd dispoe, et nexna rei oriretr, posse a crea cogni, ñ spealitr Dei scia, inde 9mendaretr: q. Mir pbr. si Deus nollet, nos cogne aliqd ens nale, q. de facto nalitr cognimus, ñ eet excelle, et pr. fectio solius sui de posse cognere hoc ens nale: q. Dinde ad inscrutabilitem, et gravitem cordis referetr, qd a Deo solo possit cogni; sed si ex dispoe dina, et nexna rei priretr actus liberos a crea cogni ñ posse, ñ relte modlitas ad inscrutabilitem, et gravitem cordis referetr: q. 3. Stat mir. q. pq. si Deus nollet, nos videre alvedine, ñ relte p. roe sed videretr digñas, aut invisibilitas exp.te alvenus: q. Utraq. pars pbaois 9stat ex locis citatis 8. 106., et praecipue ex illo Jeremie cap. 17. pravum e cor hois, et scrutabile, qs. cognet illud, ego Dnus scrutanis cor. actus liber +

108 ad bonum Roe pbr sclo. q̃ ducem, regimen roalis reiꝑblq oportuit Deo soli ee reserva
cre roali eleitnes, & detraes liberas, q̃ fatentr opp. l se R. R.a ad vitandai di
cordiai, lites, & pluma inomoda, que orirentr, si altus liber statim, ac eliceretr pu
blicus fieret sine ssu elicientis: g. altus liberi ex sua na tales si, ut exigant, ne
publici fiant, statim, ac eliciantr sin. ssu elicientis. Pr coa. tum ex rerum p
carum sditne, que eai exigai nalitr hent, qbus vitentr inomoda, que sbee poti
rerum phycaru universitz, vg. ex phyca exigat vacuus abhorret na, limitatas
spheram hent agentia, certas sdiones sibi ꝑscribunt ad operandu. &c. q
pluma inomoda sequerent. ex vacuo, sphera n limitata, solutne a sdioni
bus inoperando &c. Nec Phi locum e recurrere ad Dei dupoem, que suo di
statuat, nedetr vacuus ad vitanda inomoda. que ex illo sequerent. atq. n
ris menti si inomoda, que ex publicae altius liberorus in repubca roali sequeren
q. Ib n mire roem, dm e, altiu liroz, l ipsam sdione libertis exigere, ne alii, al
liri ignotescant s. ssu elicientis.

109 2o pbr coa ex iosa sdione libtis. q supp. illis inomodis miserad
dio libertis eet n posse elicere altus, qui nario alii ignotesciat, ex quo predulba in
omoda sequant. quaptr cogeretr crea roalis, l ad altus litatq n eliciendu, l ad
multa inomoda subeunda se exponere; sd n e eximandus ipsam nam libertis tales
ee, ut misera illa sdione patiatr: q.

100 Posto a, qd altus liber sit nalitr inognilis a cra, rogatr, que sit
sit pxima ro illius impolitis. Varias sas refert Pr Arrig. disp. 9. dm. roem ee, l, q. n
detr spei, l q intui, spei, aliisq sprius n debeatr, d nari debeat scursus dinis, &
si ipse altus liber sit pductivus cognis c. se natr scursus dinis ipsi altui, coeteris
q. sprius ad cognem eliciendas, accedente vo ssu illius, qui altus liberi donus e, l p
ducitr spei, l si hec dabatr Ds exhibet suus scursus, l etia ipse altus liber (si
pductivus e cognis) sprime expeditus reddit, & pducit sui cognem in intu a p
ximato. Vter ex his mus sit pbalior ex sup. dictis pote discerni.

Caput Duo. De cogne Angeli circa entia Supernalia

111 Disp. instituitr de ente supnali, quoad substa, vg. Vne Hyposta, Gra sanctifan, te
Viss. beatifica, & c. hec rogatr, an posit Anglus nalitr ea cogre. re cognio a. mul
tiplx ee pote. Alia eueni, alia pbalis. Rursus cognio euens, alia e immdta, alia
medta, abstriva. Vtraq. hec pote ee, l qd diva, & quoad q; l so, quoad an sit.
De cogne oi euenti in presenti loquimur. Cos sa nat, posse Anglum nalitr cog
nere euentr res entive supnales, ut poles, antequm exant. Sveniunt in hoc

The

7 & Scotistæ ap. Eximium D., supp.ta a supernaliy exa, posse Anglum nalitr cognosce.
nant etiā cum D. Tho. Thq, & ples alij: affirat v. Scoty, & Scotq ples; & c. ali-
quā P. Suarz. Arrig. Sparza, & alij n nulli; Qa aiy supnales intly, & volatiy
suppo exā, dicunt, nalitr posse cogni ab eo, qui elicit; q lt supnale prius ad cog-
nē sit nāriu, supnalitas sō. presupponi ve sehet. 112

Diffas huiy q. tota ē in assignanda roē, cur cū
enī entive supnala nequeat dari nalis cognio; q uigdiug eē illd eiy, q ē nalitr
incognile. 1.o Pbt D. Thq, Ves supnaliy pendet ā sola Dei volate; sd volaty Dei
Dei n potē cogni nalitr ā crea: q. Verū in hac roē aliqua occurrunt, quæ diffe,
solent inferere; q polity rei supnaliy n magis pendet ā volate Dei, qm polity
rei naliy, ut pt: q polity saltē rei supnaliy cogni poterit nalitr. 2.o Angli
exā pendet ā Dei volate: & tn Angliy nalitr cognitr: q. 3.o q exā effectuy
manifestatr Dei volay: sūt aiy liber crq: q nisi alia obstet ro, enī supernale
cogni poterit, qđ ō exit.

2.o pbari solet 2 clo. q poā debet eē in eodē orde cū obto: q si ob- 113
tum ē supnale, poā debet poni in orde supnali virte alicuiy prij supnalis.
d. 3.a q li in eodē orde, potum in anti, l sumitr unalitr, l p tali detrato
orde, si unalitr, 2 a e. q Ds, & crea n si in orde; sd Ds in orde altiori ē rū crq
etiā supnaliy, & tn crea potē cognerē Deū, etiā immdte, & intuive. q si dicay,
lt, Ds sit in orde infite altiori, rū crq elevatq; tn ē in odē orde supnality.
Dicam silitr: lt supnale sit in altiori orde, rū nalisis poē; tn poā ē in eodē
orde in linea cogniva; imo superior in roē substiq rū accidentiy supnaliy.
si v.o li in eodē ~~genere~~ orde, idē signet, atq. in eodē orde supnali, id ipiuy
ē, qđ pbandy assumitr. quare q. debent poā, & obtum eē in eodē orde sup-
nality? Silitr reiicitr aliorq hqi ro. q cognibility rei pportionatr eisq, & rē
ipsiy: q cognility rei supnaliy ē supnaly: q negt nalitr cogni. Sd 2.a e. q
cognility dinā pportionatr eisq Dei: q ē infita: q negt attingi fitē; aut ā
poā fitā; cognility ig. pava eisq pportionatr eisq; cæterū cū cognibilitate
activā n oīo modo debet pportionari. quare debet pportionatā in supnalite?

4.o aliy pbnt, quoad cognē po- 114
litatiy, q rei entive supernaliy, qđ qdem nalitr nequeunt exere, ne-
queunt etiā per sē immdtē 2currere ad sui cognē: in sup, neque
per spem infusam: q infundens spei obtorum, gerit, quasi
vice ipsorum. Dey autē, ut Author. nē n potē gerere vice ip-

ipsorum, et supplere defectum rerum supernalium: q. non potest producere species naturales obiectorum supernalium. Haec ratio inquit Arriaga non est adeo efficax, ut non patiatur solutionem; valde tam probabilem iudicat: ego certe hac ratione non uterer, quia dicerem, quod res supernales, dum non exit non posset concurrere naliter ad sui cognitionem. — Probandum erat, quod Deus non possit infundere species nales obiectorum supernalium: q. si possibiles essent tales species Deus, ut Author non posset supplere vices entium, et defectum supernalium (quia si possibiles essent tales species in productione speciei nalis, posset se gerere, ut Authore, non in species nalis productione. Omitto alias rationes, quae ab aliis afferuntur, et mihi non satis probant conclusionem.

115 Assero quod non esse possibilem Angelo speciem, aut cognitionem immediatam, et quiditativam entis, quoad substantiam supernalis, sive, quoad possibilitatem, sive, quoad existentiam. Potest probari haec solo ex ipsa entis supernalis, quod, scilicet, excedat vires non solum effectivas; sed etiam evidenter cognoscitivas naturae, quod late prestat Ripalda. tho. 1o. de ente. Sed breviter pro presenti instituto probo. Quia cognitio evidens, et immediata Mistheriorum gratiae non solum, quoad possibilitatem; sed etiam, quoad existentiam est Angelo supernalis; sed si possibilis esset nalis immediata cognitio, aut species entis supernalis, non esset Angelo supernalis cognitio immediata Mistheriorum gratiae: q. Maior constat ex Sanctis Patribus, et communi theoria. Probatur minor. quia si esset possibilis ea species, aut cognitio nalis, eodem modo deberentur Angelo aut essent connales, quam si connales, aut debitae species entium nalium; sed non sunt connales, aut debitae: q. Probatur maior. quia rerum supernalium species essent connales, aut debitae, licet ipsa obiecta non sint connalia, aut debita: q. Probatur antecedens. quia obiectorum nalium existentia, aut possibilitas maxime exp. non sunt Angelo connales, et tamen eorum species sunt connales: q. Exemplo. Angelus potest naliter cognoscere alia possibilia, quae non existent species immediata et tamen ea possibilia sunt Angelo connalia, etc. Rursus Angelo debetur quaedam cognitio lapidis, et tamen non debetur Angelo lapis: q. Unde ex suppositione, quod Mistheria gratiae existant non est maior ratio, cur debeantur Angelo, species, aut cognitio rerum nalium, quam, ut debeantur species rerum supernalium entive, si possibilis esset species, aut cognitio nalis Mistheriorum gratiae, quod non refert, rem esse supernale, ut debeatur, licet non species, si haec possibilis esset naliter?.

\+ non

Visita paari pod Ido. q° Si est possibilis spes, aut cognitio 116
nalis immediata, cuius, entis supernalis, est possibilis cognitio, aut
spes nalis media, cuius mysterii Trinitatis. / Et non est possibilis talis
spes nalis: p°. Maior est certa de fide apud Vazquez, Valentia,
Suarez, et alios, et ut ait Pa. Ripalda à nullo catholico
negatur. Pa maior. q. si est possibilis spes, aut cognitio nalis, cuius,
immediata enti supernali, est possibilis talis spes, aut cognitio cum
visionem beatificam; lumen gloriae; et in his cognosceretur
cuenter mediate mysterium Trinitatis. p°. Maior est maxima pbr. q.
est maior, cum augeret spes immediata luminis gloriae &c., quam
spes immediata alterius entis supernalis. Maior patet, ut in sili di-
cebam à 98., differt mysterii sed obstant qui cognoscentes
ex motibus creaturarum nalium, et ducitur priorum nalium; non vero qui
cognoscentis per spem immediatam alicuius medii eualiter Inexi,
ut talis. /

Ex his infero: p° mysteria esse sunt incognoscibilia 117
naliter spe, aut cognitione immediata, et quidditativa, rae supernalitatis,
sive quoad possibile, sive, quoad exam: p°. omnia supernalia
sunt eo modo incognoscibilia: p° spes, et cognitio immediata et quidditativa
debet esse in eodem ordine supernalitatis cum obiecto. Unde infertur
etiam non esse possibilem cognitionem, aut spem nalem, qua quis immediate
cognoscat suos actus supernales actu existentes, praeteritos: et
deinde ens supernale non posse producere immediatam sui spem, aut
cognitionem nalem, si non ens supernale posse nalem immediatam sui
spem producere, est Angelo/ nali/ ea spes, et cognitio supposita
entis supernalis exa. Eandem infertur non posse dari cognitio-
nem, aut spem nalem entis supernalis abstractivam et mediatam in
medio supernali: quia ad illam naturam erat cognoscere immediate
ens supernale per spem, aut cognitionem nalem, quod patet non. 118
Dices
Ex Doctore Subtili, Angelos à Deo prohiberi ne naliter
cognoscant, sive de sua nali mysteria esse: quae, quidem à Deo
non prohibiti cognoscere naliter possent. Si dicitur, si sine finito

dicitur Deus inferre Hami violas intra Angelico. nam fun-
tum, qd petit habere ss Autoritate scripturae, & Patrum, quae do-
centi supernales ea cognitiones mystheriorum esse. Et Item u-
funitur ad dicendum qd Deus eas violas infert: ergo Probatur minor
a apud Deum illus impossibilitatis qd petitur ex mystheriorum ex-
celentia, & imbecillitate eorum. Et qd Deus voluerit violas inferre
intra Angelico, non extollit mystheriorum excellentias, nec eorumdem
imbecillitatem: ergo 2°. Et aut malorum Angelorum Deus vo-
luerit inferre violas, & miraculose impedire cognitiones euentes
immediatas unioni Hypostaticae, aut bonorum Angelorum, a quibus
voluit Deus unionem Hypostaticam sciri, cur ea viola, & miraculo pro
uteretur? Et unde dicta exceptio qd de facto non cognoscant Angeli
mystheria eorum cognitione, & supernali?

Sit 2a Conclusio: Cognitio entis su-

entibus[+] | pernatis, sive ut possibile, sive, ut existens, nequit dari cognitio natu-
| ralis abstractiva meo, aut ex medio natali. Tenent Hami doctores Pater
Ripalda thom. 1° de Ente disput. 11 cum communi Doctorum Et
oppositum non pauci ibi allati qui de facto sentiant. Probatur in Hami
terminis Doctores. Omnis cognitio certa bonorum eorum, & aliorum entium en-
tibus supernalium defacto existentium e supernalis, non solum aut hominis;
& etiam aut Angeli; & si esset possibilis cognitio naturalis euidens, abstractiva
aliorum entium, quin, aut, ex medio natali, talis cognitio certa &
euidens non esset supernalis aut Angeli: ergo non est possibilis. Minor probatur quia
si esset possibilis cognitio talis natalis, esset connaturalis, aut debita esset An-
gelo, vel saltem quoad possibilitatem, atque cognitio entis naturalis, in quo, vel
ex quo fieri posset illa cognitio entis supernalis: ergo illa cognitio
entis supernalis non esset supernalis Angelo. Probatur antecedens quia eodem titulo,
quo est connaturalis, vel debita Angelo cognitio entis natalis, est connaturalis, vel
debita cognitio perfecta illius entis natalis, quantum naturalitate fieri potest.
ergo &.

Maior probatur ex Sanctis Patribus a Patre Ripalda citatis,
qui asserunt sola divina revelatione potuisse illa obiecta cognosci;
tum nisi ex illuminatione Spiritus Sancti. Xtum unum, Dom. Dyonisium

De Divinis nobis cap. 2°. De Unione De unione Hypostatica loquentes; : 2mo, et qd theologi docent, frequentius e, 2pia tem in carne apparitio ineffabilis e sermone nro, et oi ignota intelligentiae; ipsi quoq antiquissimo Angelorum, et aliorum Primati non cognita. Ubi S. Dionysius D. or apperte non so. excludit cognitionem de existentia Incarnationis, sed etiam de possibilitate ut illa denotant ineffabilitate. nam ut e cuerz, si effabilis eet possibilitas, non redderet ineffabilem etiam. Confirmatur: quia in excellentiam Donorum supernalium, et imbecillitatem nostri Sancti Pp. referunt necessitatem Divinae Revellationis ad certo cognoscenda illa entia. Sed si eet possibilis naturalis cognitio cuerz abstractiva talium entium non reiecte in excellentiam entium supernalium nec q imbecillitatem referret ad necessitatem divinae Revellationis; ut n. 128 dicebam: p.

Sunt Ideo 121

P. Ripalda, et alij. q nullum ens naturale habet connexionem cum supernali: e. nequit supernali cognosci cuenta cognitione naturali abstractiva in ente naturali. Ary, si dexiue e, tam, quoad entis supernalis possibilitem, qm quoad etiam, n so. pot esse impossibilem cognitionem naturalem abstractivam supernalis in naturali, et etiam impossibilem cognitionem supernalem. Sed dem supernalitas cognitioni nequit reddere aptum ens naturale, in quo, et ex quo cognoscatur aliud. Ceterum ens naturale dici potest cum supernali saltem quoad illius possibilitem per effabilium studio. Unde in ente natali adeqte cognito cognosceretur supernalis possibilitas: Ut q in intellectu adeqte cognito cognosceretur potentia, ut potentia productiva ad actus supernales, et in illa supernalis actus possibilitas, quo supernanter et illa ut supernaret. Ex dicta de connexione causarum effectui possibilite in ma de Divina Essentia, et Attributis.

Et qdes loderetur in ente natali, intellectu Ut q. connexio cum possibilitate entis supernalis, non sequitur ex eo precisse, qd possit Angelus naturaliter cognoscere ens supernale in natali. Ideo e, q non idem e ens connexum, atq habere sufficientem perfectionem per modum principij ad producendam cognitionem entis supernalis; ut in materia Dei supra dixi examinans, an-

Contra +
Triplex Suppositum Divinum per se requiratur ad productionem crea-
turarum; sed quod cognitio e[st] ~~cog~~ creaturae entis supernaturalis, debet esse supernaturalis, quia
intuitus proportionatus objecto naturali non poterit ipsum cognoscere, ut in creatu-
ram supernaturalem, nisi addatur aliquid prius supernaturale. Atqui cog-
nitio creaturae entis supernaturalis debet esse proportionata, et in eodem ordine
supernaturalitatis cum objecto: ergo.

Caput 3um
Objectionibus Respondetur.

123 Dices contra ideam solutionem 1o. Angelus naturaliter potest immediate cognoscere
creaturam substantiam naturalem: ergo potest naturaliter cognoscere creaturam ac-
cidentalem supernaturalem. probatur consequentia: quia substantia naturalis perfectior est accidenti
supernaturali: ergo. Respondeo, distinguo antecedens, nego consequentiam. ad cujus probationem,
distinguo antecedens: est perfectior in aliqua linea, concedo: absolute et sim-
pliciter nego. Causa naturalis potest naturaliter producere substantiam naturalem; et tamen
non potest naturaliter producere accidens supernaturale; sed accidens sit ipsum, et
illa substantia; accidens est absolute in altiori ordine. Sic naturalis intuitus
potest naturaliter cognoscere substantiam naturalem: et non potest naturaliter cognoscere
supernaturale accidens: quia ipsum est absolute, et simpliciter in altiori ordine.

124 Objicies 2o. Haere-
ticus, qui dum catholicus erat credidit Mysterium Trinitatis [illegible] et
postea illud negavit, recordatur se Mysterium Trinitatis propter Dei
auctoritatem, et revelationem credidisse: ergo habet speciem naturalem, qua cog-
novit immediate suum praeteritum actum fidei. Et sic actus quo existit
illam speciem produxit, qua credens, naturaliter cognoscebat, se credere:
ergo. Respondeo, distinguo antecedens, nego consequentiam: et pro nata contra tripliciter potest responderi
1o. dicendo, in tali haeretico dari speciem supernaturalem, qua per actum
supernaturalem cognoscat suum actum fidei extitisse. 2o. Juxta doctrinam
Patris Ripalda, simul cum actu supernaturali elici actum naturalem circa idem
objectum, qui actus naturalis producit sui speciem: et [illegible] actum naturalem cog-
noscere haereticum, dum cognit, se credidisse Mysterium Trinitatis.
3o. posse Reverendum [illegible] fidei cognosci naturaliter in confuso per speciem naturalem
confuse repraesentantem actionem fidei substantiae, quae abstrahit a supernaturalitate
illius actus, et quae reperitur in actu naturali, qui circa idem objectum positus est.

Quia pa. cognio n connectetur cum exa. sup. nalis actus, neq erit altioris perfectionis, qm cognio attingens alius actus nales. 125

2a Dazdllez obicies 1o. Angelus naliter cognit, et penetrat evidenter pot obedientiale, neq; s. eo ipso cognoscit evidenter terminum supernalem illius pot: qo naliter evidenter cognit abstractive terminum supernale. Pbr minor. q virtus obedientialis n minus connexa e cum termino, quam virtus naturalis: Deo namq; do marem, quam aliqui negant, q iudicant, potam n ee essaliter connexam cum termino ad quem e elevabilis: qo licet admitatur ea essalis connexio, positione, nego; q n suffit connexio obedientialis pot cum termino, ut cognatur pota, ut connexa cum supernali. Rno e, quam supra insinuavi: q videlicet connexio n dat suffientem perfectione ad cognoscendu supernale; ideo q Anglus cognens potam n illam cognoscit, ut elevabilem ad terminum supernale, nisi illi detur species indebita, et supra nam. 126

Insbay, Deus, ut ca 1a poterit naturaliter evidenter cognione abstractiva cogni in ente nali, q datur connexio nalis entis cum Deo, ut ca 1a: qo si ens nale habeat ~~naturale~~ connexione cum politate entis supernalis, poterit hec naliter cogni evidenter cognione abstractiva in ente nali. Rno. Distr. Data connexione crea cum ca 1a, n requiritur, qd cognio abstractiva Dei in ente nali sit in orde supernali: qo data connexione entis nalis cum politate entis supernalis, n requirit, qd cognio abstractiva entis supernalis in aiali sit in orde supernali. Pbatur cda. q entis supernalis politas n e equalis perfectionis atq ca 1a: qo si causae ~~[illegible]~~ primae abstractiva cognio n debet ee in orde supernali, nec abstractiva cognio entis supernalis debet ee supernalis. 127

Reo, nando Anus, n cognosceretur Deus

Deus abstractive in creaturis; nisi sic cognoscatur connexione haeret: caeterum connexio non est ratio, quare possit ex illa, sed non illa cognoscatur naturaliter Deus, et non contra? Ad confirmationem, concedo antecedens, illi data connexione non denotet causam naturalis cognitione abstractiva sed quando si denotet nondum est consequens, et non contra. Ad cons. objectionem, concedo antecedens, et non contra. Igitur connexio entis naturalis cum Deo alia potest attingi cognitione, et specie naturali, alia indiget cognitione, et specie supernaturali, unde connexio, ut sic non est ratio determinata, cur Dei cognitio possit esse naturalis, nec semper ratio perfectionis in Deo connexionis est causa, cur cognitio possit, aut non possit esse supernaturalis. Unde Dei excellentissima perfectio potest attingi cognitione naturali. Unde ergo iudicandum est, et decernendus, an cognitio Dei in medio naturali sit naturalis nec ne?

128 Dicendum, cognitionem esse naturalem, quando species, aut influxus obiectivus, aut cognitio principiorum (et influxus obiectivus est indebitus, et superans exigentiam naturae, tunc cognitio est supernaturalis:) ex quibus arguatur, est debita naturae: quod si species, et cognitio priorum, et influxus obiectivus est indebitus, et superans exigentiam naturae, tunc cognitio est supernaturalis. Iam vero cognitio [illegible] ex, sed in ente naturali naturalis est, quia naturae debetur species, sed rursus obiectivus, et cognitio priorum, ex quibus arguatur [illegible] existentia: debita enim naturae est cognitio per species entis naturalis, et causati ab alio. Item cognitio priorum, impossibile est, idem causari a se ipso, impossibile est, omnem causam esse ab alio, unde eius demum arguitur, necesse est, ut aliqua sit causa non ab alio, seu a se: cognitio autem visionis beatificae verbi gratia non est debita naturae, nec species habet, ut obiectum eveniat cognoscenda in potentia obedientiali intrinsecus, sed aliqua principia, ex quibus arguatur eveniat talis visionis possibilitas. Ideo quod cognitio abstractiva naturalis erit supernaturalis.

129 Sed nondum exhausta est difficultas, quare naturae est indebita cognitio Dei, species, cognitio priorum, ex quibus arguatur possibilitas visionis beatificae verbi gratia, cum non sit indebita cognitio, species, cognitio priorum, quibus cognoscatur Dei existentia in, sed ex ente naturali;

Quum vº illa predicata. Hoc unitur cum sequenti titº.

Quod ista praedicata Dixe, et quod illa, qui transeunt ad alium ordinem, non sunt debita cognitio speciei tot, et haec sunt supra exigentiam, et rei nec. unde non est debita cognitio, et species abstracta Dei, quod naturalia est ad cognoscendas quibus Entitates naturales, ut ens causatum ab alio, incausabile a se etc. ergo non est debita species ad cognoscendas potentias naturales intus ad conducendas Visiones beatificas: quod naturalia non est ad cognoscendas perfectiones naturales intus duas praedicata et uxe, quae continentur intra limites non quando transeat ad altiores ordines. ideo etiam est debita non cognitio, et species abstractiva, et mediata Dei; non vero immediata; licet debita sit species immediata pluribus aliis entibus.

130. Obiicies 2°. Angelus potest naturaliter cognoscere evidenter connexiones rei naturalis, et plures connexiones rei naturalis (supposita existentia substantiae naturalis, quod quidem potest intuitive ab Angelo cognosci) connectuntur naturaliter cum entibus supernaturalibus: quod potest naturaliter Angelus evidenter cognoscere connexiones rerum naturalium, ut connexarum cum rebus supernaturalibus. Probatur minor. quia supposita existentia Humanitatis Christi Domini, natio subsistentiae naturalis connectitur cum subsistentia Divina, natio ubicationis circumscriptae in Eucharistia cum ubicatione supernaturali, natio inhaesionis in accidentibus cum actione creativa: quod.

Reo, admisso, quod connexiones rerum naturalium connectantur cum entibus supernaturalibus, Angelus cognoscentem substantiam naturalem non cognoscere eas connexiones, nisi forte sub aliqua ratione, quae non exprimat connexionem. Ad quod: quia natio subsistentiae naturalis in Humanitate Christi nequit cognosci ut connexa cum subsistentia Divina, nisi per speciem unionis Hypostaticae, quae naturaliter nequit haberi. in illo quod casu Angelus non cognoscit positive evidenter non dari subsistentiam naturalem: et cognoscens Humanitatem existentem, non vero subsistentiam naturalem dubitabit, an ipse impediatur a Deo, ne cognoscat subsistentiam naturalem; vel ex sibi alio casu oriatur, quod talem subsistentiam non cognoscat.

131 Obiicies 3°. Conclusio evidens deducta ex altera praemissa supernaturali, et altera naturali est naturalis, etiam si dexterior conclusio obiectum entitative supernaturale: quod supernaturale potest cognosci naturaliter evidenter. Antecedens probatur in hoc syllogismo: Humanitas Christi Domini est co-

stingentia unita Verbo; et inter extra stingentia unita datur Unio dicta: q° inter Humanitatem Xpti Dni, et Verbum datur unio distincta. Max. huius sylli pot esse cognitio scie supernalis; min. pot esse scie nalis. ex quibus cognit. clo euidens deducatur. Pro oba arg. clo theologica deducta ex altera premissa supernali fei, et altera nali scientie est nalis: q° clo deducta ex premissa supernali scie infusie, et altera scie nalis erit nalis. Reo nando arg: ad pbaem, dco arg, et nio cons. Ro; q. clo euidens deducitur ex premissa euidenti supernali requirit per se ad sui productionem spem, qua deducitur premissa euidens supernalis, vel aliquid aliud prius supernale loco illius: q° debet esse premissa euidens supernalis requirit spem supernalem, ut supra statutum est. At vo clo theologa, que deducitur ex premissa supernali, non euenti ex se est indifferens, ut deducatur ex premissa alia nali, et non euenti, que loco supernalis ponatur; ideo talis clo nalis intra est. Sic ex cognitione supernali et ens nale pot deduci clo nalis; quia hec ex se est indifferens, ut ex premissa supernali vel nali deducatur. Alia argumenta omitto, que videri possunt apud Pem Ripalda.

Caput 2um.

De comprehensione Angelicâ. 132

Dicunt certi Angelum, se, et res inferiores in perfectione comprehensibiliter cognoscere: Angelos vero superiores non comprehendere. Vt Banez, Victoria, cum Schoto, et alij apud Pem Suarez, quos sequitur Pr Molina sentiant, Angelum inferiorem comprehendere superiorem quoad perfectionem supernalem, ut ad comprehensionem Angelicam explicetur, explanda prius reliquantur est ad cognitionem comprehensibilem. D. Augustinus. Civit. l. 12. Cap. 8. inquit: totum ad comprehenditur videndo, qd ita videtur, ut nil eius lateat videntem, aut cuius fines circumspici possunt. Ex his verbis eximius D.or Tho. to in 3am pte disp. 26, et alij dicunt comprehensionem esse talem perfectam cognitionem, que habeat perfectionem et claritatem sufficientem ad cognoscendum quidquid in obiecto est, vel formaliter, vel eminenter. ad penetrandam perfecte exacte, et distincte veritatem formalem,

quo hantiunez illius, et in hoc sensu asserit inteligendam Dei genquam incomprehensibilitem, neque ad rationem comprehensionis per se loquendo requirit quod cognitionem maiorem perfectionem et claritatem habeat, quam quae dicta est.

133 Unde inquit, Et sit etiam, unam cognitionem totalem obiecti posse esse perfectiorem alia in entitate, et claritate specifica, seu graduali. Hoc idem non tollit absolutam rationem comprehensionis, nec variat rationem eius, prout hac voce signatur, sicut in incorporalibus, quod unum corpus continens aliud sit maius, aut perfectius, non impedit, quominus aliud corpus minoris quantitatis, aut perfectionis vere comprehendat, seu totum aliud intra se claudat. Quam esse mentem D. Thomae probat ex 3a parte quaestione 10. 1a parte quaestione 12. 3o contra Gentes cap. 55. in quibus locis Angelicus Praeceptor docet creaturam non posse elevari ad videndum omnia, quae sunt eminenter in Deo: quia sic Deum comprehenderet. Unde infertur: quod Sanctus Doctor sentit, sufficere ad comprehensionem, quod clare videantur in Deo omnia, quae in eo sunt formaliter et eminenter. Praeterea quia alias ratio esset consequentia: quia possunt omnia, quae sunt eminenter in Deo, in Deo cognosci, quin cognoscantur equaliqualiter, ac Deus se ipsum cognoscit: ergo non sequeretur Deum comprehendendum esse eo, quod in Deo omnia, quae sunt eminenter cognoscerentur.

134 Inde Authores, quibus haec acceptio comprehensionis placuit, ut incomprehensibilitem divinam tueantur, defendunt non posse cognosci a creatura omnia, quae sunt eminenter in Deo, quod diuersimode a Divuensis defenditur videndum apud Praeceptorem Izquierdo. disputatione 17. quaestione 6. alias etiam conditiones ad rationem comprehensionis solent exigere. Pater Vazquez 1a parte disputatione 53. quem sequitur Alarcon, dicit, strictam comprehensionem esse, qua non solum videtur quidquid est intra rem, sed etiam quidquid non illam consequi, seu ab ea pendere potest, ita, ut ea cognoscantur ex vi visionis, qua res cognoscitur. Pater Suarez et alii ad rationem comprehensionis, dicunt, ut in ea, et eadem cognitione debere rem cognosci, et caetera, quae ad illam pertinent ex vi ipsius rei, quae comprehenditur.

135 Coninck vero sua ita comprehensionem explicat, ut sit cognitio, quae non solum attingit omnia

clare cognosci: et eminentia e in ordine; et quod quoad illud pertinet est status adequans rei cognibilitez, ut quam perfecta e res in esse cognibili, tam perfecta sit cognitio in esse cognitionis: seu ut alij di-
cunt, ita ut nil lateat videntez quoad obiectum, et quoad modum cognitionis; vel, ut res ita cognoscatur, quam perfecte nata sit, et proportionate ad suam naturam cognibilis est. Hec videtur mens D. Thomae pluribus in locis. 1a parte questione 14. articulo 3.° ubi probat Deum se comprehendere, quia lumine quo ipsa alia comprehendit, quod est infinita ad finem cognitionis ipsius, et sicut est ipso res cognoscitur ita perfecte sunt cognibilis. Vnde opponit demonstralis comprehenditur, quando scitur per demonstrationem, non vero quando cognoscitur per aliquam rationem probabilem.
Et q. 12. articulo 7°. 136

probat, creaturam non posse comprehendere Deum: quia nullus intellectus creatus pertingere potest ad illum perfectum modum cognitionis divinae essentiae, quo cognibilis est. Vnumquodque enim sic cognibile est quo est in actu. Deus igitur cuius esse est infinitum infinite cognibilis est: nullus autem intellectus creatus potest Deum infinite cognoscere. Eumdem sensum habent Sancti. D. Augustinus, D. Fulgentius, et de ipsius questione 8. et 10. et lumini exponendo comprehensionis modum sequuntur Patres sicuti citant Aliotum, Durandum, Aureolum Gregorium, Capreolum, Aliozonem &c. et Patres sequendo citans Thomas cortis, aliquorumque ex antiquis et plures nostrorum.

Ad hi Sancti Thomas in loco adducto a P. Suarez ex cognitione in Deo suo, quia in ipso si eminentia, infert, Deum comprehensum esse, potest ita explicari, ut sibi contrarium non sit: quia ibi Judicet non posse cognosci clare, et distincte ea, quae sunt eminentia in Deo, nisi si cognitione, quae sit clarius absolute infinita. Quae sic supposita loquitur de cuius dicite dicitur infertur illud ad modum, quod D. Augustinus apponitur in verbis 6.132. citatis. 1° quod potest dici, quod loqui illo loco de comprehensione quasi extensiva; non de comprehensione absolute sumpta, ut de intensiva, et extensiva. 2° potest dici, quod illud nil lateat videntes intelligitur, et quoad rem, et quoad modum; et cuius fines circumspici possunt; intelligitur ita, ut ad extremum cognibilitatis

q. ueniat cognio, ut Sanc.tus Thom. explat l. q. te questni 12. an.
l. 3.o ad 2um: tumi finem aliquis circumscribiciunt, quo ad finem in mo cognoscendi illam rem peruenit.

198 Eq. additur, ut cognio dicatur dprehensiua debet cuenter attingere quod cognile e in obto (siue immediate, siue mediate: ina Deus cognit inse ipso creas) quia d[illegible] ab orbus exigitur: n m. obtis dprehenditur: si so. q[illegible] + cognoscantur de obto cognibiles: qd dicebat Di. Thomas 1 135 Ita. Supp.to asserit Theologia cognionem dprehensiuam deberi adequari obtis n so. quoad totum, qd se het ex p.te obti, seu quasi extensive; sed etiam in mo cognoscendi, seu quasi intensiue. Roe, q. sit in dprehensione mali, quantitas dprehensi debet adequari dprehento, ita in dprehensi. intionali quantitas cognionis debet adequari rei dprehensæ: Atqui in cognione, et cognibili datur duplex quantitas alia intensiua, et alia extensiua, quæ possint inter se dmensurari cognio, et obtum: q. in utraq. quantitate debent dmensurari: alisqui n tanta e cognio, quanta e obti cognibilitas.

opinatiue, ptr aliquam non comprobauilem cognoscantur +

199 Cajet. plures defendunt, posse dari cognionem inequalem in claritate, qn una plus detegat in obto, qm alia. Ita Salmanticenses, Charmelitæ, et nulli alij Thelogi. contra Eximius D.or P.s Vasquez, et alij, quos citat, et sequitur P.r Tyrsus disp. 5. sect. 12. alij præcipue ex Thlis sentiunt n posse cognionem ee clariorem alia, nisi plus in obto, qm alia detegat. Conueniunt tn. Ts explatnis Authores, illam so. ee dprehensionem, quæ etiam in mo cognionis adequat obti cognibilitem: si[illegible]

Superiori + ma sit p.te ex p.te cognionis, qm obti cognibilitas, dicitur dprehensiua.

190 Hæc acceptio, et explatio dprehensionis aptiua e ad explandam Dinam indprehensibilitem, iis præcipue, qui sentiunt, cream posse in Deo cognoscere oia, quæ in D. inueniunt, tam qm eminenter: nulla m. crea potest equare intensiue et extensiue Dinam cognibilitem. Ceterum p explanda crea indprehensibilite, l dprehensibilite n adeo expedita videtur. q. difficile explatu e, qua rone cognio debeat adequari cum cognibilitate crea, et videtur sequi qd nulla crea sit dprehensibilis, nisi cognione Dina: q. indprehensibilitas n exit obtum Dei præcise. Sequitur pbr. q. quælibet crea e extra cognibilis cla-

clari. infita Divis cognitioni: quia nulla cognitio, nisi Divina adequat
cognivilitem &c. § §1

Resp. ex aliis P. Tyrsus dupliciter. 1º diversimode loquendo de substantiis intellectivis, ac de non intellectivis. Substantia intellectiva comprehendita, quo ea perfecte, et clarissime cognoscitur qua ipsa petit se ipsam cognoscere. 2º quod et 1º quia substantia Angeli in sua adulty. Aureli cognoscitur cum posite pluribus entibus supernaturalibus: quia non potest absolute comprehendi, quin eventa cognoscatur, ut connexa cum entibus supernaturalibus. Atque per cognitionem supernaturalem. Et non petit se ipsam cognoscere eventa, ut connexam cum entibus supernaturalibus, et per cognitionem supernaturalem: quia non petit cognitionem sui absolute comprehensivam. Quia quia non est explanda cognitio absolute adequans cognivilitem substantiae Angelicae. 2º sive loquamur de comprehensione dicta et absoluta (sive sive terminus perfecta, et quoad predicata naturalia) entia cognoscitiva est maior in ratione cognivilis absolute, quam in ratione cognivilis a se per cognitionem sui exactam a se: quia cognitio, quam substantia intellectiva petit de se, non adequata cognivilitati ipsius entitatis: quia non est comprehensiva. Probatur. Haec cons.; quia, ut cognitio sit comprehensiva, talis debet esse, ut nil lateat videntem, et quoad obiectum, et quoad modum; sed si cognitio non adequetur cognivilitati, non talis est, ut nil lateat videntem &c.: quia non est comprehensiva. § 142

Urgebit ille Auctor. Ex comprehensio substantiae non intellectivae expendit ad per proportionem ad comprehensionem substantiae cognoscentis, ut illo, dicitur comprehendita, quo ea clarissime cognoscitur, qua se ipsam cognosceret si cognoscitiva foret. Etenim, si Angelus se comprehenderet, cognosceret omnes effectus, quos naturaliter potest producere, tam simul, quam successive; sic lapis, ut comprehendatur; necessarium est cognoscere omnes effectus, quos naturaliter potest producere. Quia hoc etiam est, quod 1º et 2º loco obiecimus in praecedenti. Si lapis quia cognoscitivus foret, non ideo se cognosceret in ordine ad supernaturalia: sed esset maior in ratione cognivilis absolute, quam in ratione cognivilis a se: quia lapidi cognitio non aequaret lapidis cognovilitatem. Probatur quia est. quia illa ditionali, quo ea claritate cognoscitur &c. nulla mensura assignatur pro cognitione comprehensiva lapidis &c.: quia non recta

e Explicatio. Probatur. Si Lapis esset cognitivus, ut unum se cognosceret claritate ut unum; si esset cognitivus ut mille, se cognosceret claritate, ut mille: si esset cognitivus infinite, se cognosceret claritate infinita. Quanam ergo cognitione ex correspondentibus fictitiis illis comprehendatur lapis? cognitione clara, ut unum? an ut mille? an infinita? vel utram lubet eligere? ego dum ignoro, quam eligere debeam, infero: ergo nulla mensura &c.

143 Contra dicta praedictus Author ait. Dum obiectum aliquod comprehenditur, debet cognosci ea claritate, qua petit cognosci non per modum obiecti pure terminativi; sed in. petit cognosci cum infinita claritate per modum obiecti motivi; quod est cognosci tota claritate, quam ipsum obiectum per modum obiecti motivi potest causare naturaliter: cognoscibilitas enim obiecti cum qua debet cognitio adaequari, nil aliud est, quam vis motiva residens in obiecto. Contra hanc explicationem est 1°. quia cognitio absolute comprehensiva illa est, quae cuncti nihil latet videntem, et quoad rem, et quoadmodum; sed haec cognitioni, quam naturaliter potest causare lapis, aliquid latet videntem, sive quoad rem, sive quoadmodum: ergo talis cognitio non est absolute comprehensiva. Deinde, sive loquamur de cognitione cognoscente absolute omnia, quae sunt cognoscibilia in obiecto, sive solum de cognoscente omnia, quae dicantur naturaliter cognoscibilia, datur. Et ratio est, quia Lapis in corporalissima sua non potest causare naturaliter per se ipsum cognitionem sive speciem spiritualem; sed tantum dicitur improprie causare cognitionem mediante specie, quatenus species gerit munus, et supplet defectum virtutis ad concurrendum obiective.

144 Modo sic, lapis, vel ad nullam suam intellectionem movet naturaliter intellectum Angelicum, vel movet naturaliter ad omnes inaequales in claritate, quas diversi intellectus Angelici producunt: sed 2° utrumque ... nulla intellectio angelica adequatur virtuti motivae lapidis: ergo nulla intellectione Angelica comprehenditur lapis. Probatur maior. si ad motionem obiectivam requiritur influxus physicus in cognitionem, vel speciem, lapis non praestat influxum physicum in aliquam intellectionem, vel speciem Angelicam: ergo lapis ad nullam cognitionem movet naturaliter intellectum Angelicum. Si non requiritur talis influxus: Lapis aeque naturaliter causat intellectionem, ut quatuor, mediante specie, in Angelo inferiori

inferiori, atque intellectione, ut octo in Angelo superiori: eodem modo potest causare inequales claritates in intellectionibus Angelicis possibilibus in infinitum: ergo motor naturalis ad omnes inequales in claritate, quae ducerentur intellectus Angelici producunt. Prosequitur minor, quoad tamen partem. Si motio objectiva sequitur influxus physicus objecti, nulla in intellectio Angelica excedit illo influxu: ergo nulla adequatur virtuti influxive objecti. Probatur quoad secundam partem. Si motio objectiva non sequitur talem influxum, nulla est cognitio Angelica, ultra quam non sit possibilis clarior alia causata per mediam speciem lapidis: ergo nulla cognitio adequat totam cognoscibilitatem lapidis.

Murio mi muy Reverendissimo P. M. Fr. de Robles año de 1686. el mes de noviembre a los doze dias, dia de San Diego. El qual causo grandissima lastima, por doctissimo y peregrino en sus papeles. El mas hermoso de los P.es de su Collegio, cuio P.e fue poderosissimo aviendole a nuestro P.e S. Francisco Xavier pesado a plata por su salud no quiso Dios permitirselo. Hombre de grandissima esperanza assi en lo Theologico como en lo phisico, en Rethorica como en quanta curiosidad se pueden desear. * Si la castellana tiene solecismos, que sera en la latina.

Arguo, et explico ulterius: Lapis ideo habet cognoscibilitatem, ut duo v.g., quia in intellectu Angeli inferioris potest mediante specie causare cognitionem evidentem, ut duo; et in intellectu Angeli superioris, potest mediante specie causare cognitionem evidentem, ut quatuor v.g. ergo habet cognoscibilitatem ut quatuor, et sic deinceps, dabitur progressus in infinitum: ergo neque cognitio, ut duo, neque ut quatuor, et sic de aliis adequatur cognoscibilitati lapidis. Sicuti Angelus inferior potest causare objective imperio intellectionem, ut duo v.g. in intellectu superiori, ut quatuor v.g. in superiori alio, ut sex etc.: ergo habet cognoscibilitatem non solum ut duo; sed etiam, ut quatuor, ut sex etc. ergo cognitio, ut duo, non adequatur in ipsa Angeli cognoscibilitati: ergo cognitio, ut duo non est comprehensiva. | § 5

Alet P. Pyrius rarem comprehensionis desistere in adequa- | § 6

adequatne cuz cognivilite obti id e Vir. te illiuy movba, Qum
qo claxitay cognioni puenit ab obto mouente: Excessuz a
claxitis, qua Anglus Superior cognoscit n puenire ab obto
mouenti; Sed a maiori pfectione cognoscentis! Ad Ia e 1o in Sub-
stia n intellectiva, Amali. qo claxita in cognione Lapidis,
neqz medte, neqz immedte ptuenit phice a Lapide; Sed ab Spe
pducta a Lape Na contraz, ut dixi saz: qo claxitay cognio-
nis, neqz ut duo, neqz ut quattuor ttc. puenit a Lape, ut ob-
to mouente: qo claxitay cognionis n Sprehendit Lapez. qo n
puenire ab Spe, et n phice a Lape, Siue medte, siue immedte ut
Sufficiens, ut cognio dicatr. puenire a Lape obtive, cognio Angli
Superioris puenit a Lape mouente, n minus, atqz cognio An-
gli inferioris: qo minus clara cognio Angli inferioris n ade-
quat cognivilitez Lapidis. §

187 Qo Ia e in Substia intellectiva, e
quaqunqz. ppria mouente obtive ad Sui cognionez; qo a qa pfecti-
or cognio, qua Anglus Superior cognoscit Substiaz Angli inferio-
ris; n ita puenit ab pfectiori intu, ut n pueniat p se a
concursu obtivo Substie inferioris: Sed Substie inferioris debetr sua
Virtus, ut moueat ad cognionez sui in Superiori; Sed hec Vir. tus e
cognivilita substie inferioris: qo cognio n adequatr cognibiliti
inferioris, nisi adequetr etiaz Illius Vir. ti Qo Substia Angli in-
ferioris e que het nalitr Virtutez requisitaz ad causandaz cog-
nionez pfectionez Superioris in intu, atqz het naritr Virtutez
requisitaz ad causandaz cognionez minus pfectaz in pprio intu;
qo Vir. tus motiva ad utrumqz. genus cognionis e nalis cognibilita
illius Substie; Sed minus pfecta cognio n adequat Virtutez causati-
bas pfectioris cognionis: qo minus pfecta cognio n e Sprehe-
hensiva. §

188 Ex illiusqz dictis infero, Qam explicaz n adeo aptam
ee ad explanandaz Sprehensione, nisi dicatr eam, qo dicus so. cog-
nione ee Sprehensivaz. Ad Angelicaz Sprehensionez deueniendo,
dico; dari Sprehensionez Strictam, et minus Rigorosaz. Anglus n
:.
pre nalitr

Angelus non potest naturaliter comprehendere strictè, et absolutè aliquam creaturam. Probo, quia non potest naturaliter cognoscere aliquam creaturam clarè, et distinctè in ordine ad omnes effectus, ad quos potentia, tam naturalis, quam obedientialis refertur: quae certè tantum solet usurpari comprehensio, omnino perfecta, et rigorosa, quae scilicet adaequet cognoscibilitatem naturalem obiecti in ordine ad omnes suos effectus naturales. Et de hac comprehensione loquendo, dico: Ad 2am comprehensionis acceptionem, non video, quare non posset attribui Angelo comprehensio alicuius creaturae. Fixo ex dictis est, quod non datur in Angelis cognitio naturalis, quae adaequet cognoscibilitatem rei, et quoad totum, et quoad modum. 179

Ad 3am acceptionem comprehensionis, sunt, qui ad rationem comprehensionis exigant cognitionem evidentem, quae distinctè attingat omnia, quae formaliter, et eminenter, vel virtualiter continentur in obiecto, hoc est, scilicet in ordine ad omnes omnino effectus in particulari; et in hoc sensu attribuunt Angelis comprehensionem sui, sibique similium in specie, et inferiorum omnium. Sunt etiam, quibus ad rationem comprehensionis sufficiat cognitio minus perfecta, quae scilicet attingat virtutem naturalem obiecti in ordine ad omnes suas operationes intellectuales distinctè, et non distinctè in ordine ad individua omnia. Assero, possibilem esse cognitionem naturalem Angelicam, quae cognoscat scilicet hominem clarè, et distinctè quoad omnia praedicata naturalia, et in ordine ad omnes omnino effectus possibiles naturaliter. Quibus, an speciebus Angelicis, et in quorum obiectorum illis hoc genus cognitionis conveniat, determinare nostrum non est. Deinde cognitionem aliquam evidentem esse naturaliter possibilem in Angelis, et verosimilius est, plures de facto dari, quibus Angeli res naturales non adeo perfectè cognoscant, sed ita, ut in cognitione hominis scilicet lateant aliqui effectus in particulari. Hoc similiter genus cognitionis, et in quibus diversis gradibus, diversis Angelorum intellectibus conveniat, ignotum est. Vide, quae de speciebus intentionalibus intellectus Angelici diximus. Et tandem, utrum ad rationem comprehensionis minus strictè requiratur perfectissima illa cognitio naturalis, vel secunda hic sufficiat non parum nostri parum habet de vero. 180

Disputatio 5.

An ex intellectivo methaphisice sequatur volitivum?

Caput 1um.

150 Relatum sui natura proponitur, et probatur.

Substantiam Angelicam volitivam esse, et liberam, constans divinae fidei est. Ratione autem naturali volitivam esse, theologi plurimi probare contendunt, et quidem demonstrative, ut judicant ex ipso intellectivo, quod in Angelis supponitur. Praeterea hic examinandum, an ratio intellectivi sit medium aptum ad inferendam evidenter rationem volitivi. D. Angelicus 1a. p. q. 19. art. 1o. ut probet in Deo esse voluntatem, hac ratione utitur, ut Illustrissimus Godoy explicat: Voluntas sequitur intellectum; in Deo est intellectus: ergo est voluntas. Majorem probat. Nam sicut res naturalis habet esse in actu per suam formam naturalem, ita intellectus Angelicus intelligens constituitur in actu per suam formam intelligibilem; sed res naturalis, ita comparatur ad suam formam naturalem, et bonum suum naturale, quod in illo habito quiescit, et non habita inquirit appetitu naturali: ergo natura intellectualis talis comparatur ad bonum intelligibile, quod in illo habito quiescat, et non habitum quaerat appetitu rationali.

151 Majorem aliter probat q. 80. art. 1o. omnem formam sequitur aliqua inclinatio ad bonum conveniens ratione illius: ergo ad formam intelligibilem sequitur inclinatio ad bonum ratione illius conveniens; sed talis inclinatio est voluntas: ergo. Minorem probat. Nam inclinatio, quae sequitur ad formam, debet eidem illam proportionari: ergo cum forma altiori modo invenitur, altiori modo reperietur inclinatio; sed in habentibus cognitionem, altiori modo invenitur forma, quam in rebus naturalibus carentibus cognitione: ergo in habentibus cognitionem reperitur inclinatio supra modum inclinationis rerum naturalium: quae excessus nequit in alio consistere, nisi in eo, quod sit per appetitum rationalem et elicitum. Probat majorem aliter in suis dictis 95. q. 1. art. 1o. omne, quod habet virtutem cognitivam, potest apprehendere bonum, ut conveniens, sed bonum apprehensum, ut conveniens est natum volibile ab eo, cui, ut conveniens proponitur: ergo omne, quod habet virtutem cognitivam, habet etiam virtutem volitivam.

152 Hanc rationem demonstrativam esse deffendunt thomistae, et ex nostris eximius D. P. Molina. Herice. Granado. et plures alii. ex quibus Illustrissimus Godoy concedit ex intellectivo, ut sic, non inferri metaphysice volitivum: sed solum ex intellectivo, ut cognitivo boni, ut convenientis subiecto, et de hoc intelligendam esse rationem D. Thomae dicta § 151. in qua probatur. Caeterum videtur hic Author implicare intellectivum, quod non sit cognitivum entis sub ratione convenientis subiecto. Praedictam rationem esse demonstrativam negant P. Vazquez. Philosophi. Valentia, et alii apud P. Izquierdo. P. Arriaga. Herrera. Janues P. Ribadeneyra, et alii asserunt ex ipso conceptu intellectivi non inferri metaphysice volitivum; inferri tamen ex intellectivo perfectissimo.

Cum Auth: bus q. ipse sit nra dclo: ex intellectivo n. sequitur intl. 133
metaphica volivum:: Solet probari hec dcluio 1°. n. impleat intellecti-
n. impleat intellectivum, qd. Lo. possit cognoscere vtes. speculativa
vq. Bis duo sunt quatuor, et tale n. est volitivum: g°. n. impleat
intellectivum n. volitivum: g°. e ex intellectivo tto. Vmax
ee. doctra e P. xis Arriag. Herrera, et aliorum, quamvis
forti n. admitati. mir. pbr. qa tales cognitiones, ut pr. que sunt
v. tes speculative, n. possunt movere ad amorem: g°. intus, qui
so. leas cognosceret n. posset moveri ad amorem, g°. n. est prium
volitivum. Hec do difficilior mihi e, qm dclo. Cæterum si-
quis ea vti voluerit, n. diffle ad argu adversariorum se ex-
pedire.

2°. Lt n. admitati intellectivum alligatum essaliter. vtes 134
speculativii, et ee intellectivum debeat posse cognoscere obtum sub-
raae dvenienti, l. disdvenienti, probare etiam isolent dclem, Ha-
rrae. n. rugnat prium cognoscivum boni, ut talis impotens illud a-
mare: g°. ex intellectivo n. inferati metaphice volitivum. pbr. ans.
n. rugnant intellectne, que reprent obtum, ut bonum, et dvenientem
et n. possint movere subtum ad amorem: g°. n. rugnat prium intel-
lectivum n. volitivum. pbr. toa; q. n. rugnat prium determinatum es-
saliter. ad tale genus intellectivum: nullum n. e caput ex quo-
rugnet prium so. poeni cognoscere pr. tales cognitiones, si n. rugnat cog-
nitio poneni bonum, et dvenieni, que sit essaliter impoeni movere ad
amorem. sicut g°. intellectio, lt pp. nat bonum, ut tale, poet ex sua
speciali roe ee incapacem, ut moveat ad amorem; ita intellectivum,
lt sit boni, ut tali cognoscivum, poe ex sua speciali roe ee incapax
ut moveati ad amorem.

pbr g°. ans, in quo e precipua diffas. poet 135
Deum revellare pxo decretum de n. durando ad aliquem actum
amoris ipsius pxi, cui revellatni poe pxus assentiri pr. actum essalr.
verum. et cognio huius decreti revellati e cognio boni n. poeni mo-
vere ad amorem: g°. pbr mi. qa Hec cognio e essaliter indiungibilis
in pxo cum amore; et eo ipso, qd sit indiungibilis cum amore, n. poe

ad [illegible] movere: q Huiui argi Auth.or dicitt P.d Antony Perez, dum Theologiæ eet auditor, illud late versant; diversa q.d solutnes, tum ipse postea, tum alij adhibent. Videatr. P.d Herrera de Volate Dei. Dicunt aliqui hoc ipso argo probari q.d prius sit volitivum: q.o n. e aptus ad probandum intellectivum n. volitivum, d adverterere deuebant, q.d illa cognione decreti se. intendit probare aliquai cognioni boni n. posse deservire, et movere ad amorem. Unde arguitr, n. q.d hoc prius sit n. volitivum; d q. debilitr. n. pugnet prius n. poeni movere ad amorem.

156 2q.d Resp.o poe 1.o [illegible] ani argi; et ad probam dicendo cum Illustriss.mo Godoi, illud decretum n. proponi sub rae boi, et convenientis Dni, et nunc: hic a. Loquimur de cognione proponente bonum ut bonum, et conveniens Dni, et nunc. Sed 2.a et 1.o Ut cognio proponat bonum ut bonum, quarae ee obtum volatis solet, n. e natium, q.d proponat bonum, ut cognoscenti bonum; d suffit, q.d proponat obtum intellecto bonum: q.o dicta cognio n. ex defectu q. [illegible] boi, d aliunde e impoeni movere ad amorem.

Primus † ne in hoc impliemur † decretum Divinum Pro revellatum e indubitr. de referendo illi aliqd bonum expli ca gra sancti sancta e [illegible] [illegible] currendo ad aliquem actum amoris. Cognio, qua Deus cognoscet illud decretum, ut tale, sit cognio boni convenienty Dno, et tn. n. posset movere ad amorem: q.o

157 Respondet P.d P.r Tyrsus, et alij n. posse Deum revellare decretum n. concurrendi ad amorem; q.o n. illius cognionii, qua cognosceret Deus decretum, obtum [illegible]. este Blanquito Lo hiçe a la semana Ultima de el 3.o año [illegible] Y Losaqui, X 16bro [illegible] q.do obtum redderetr amabile, et n. redderetr amale. d in amale redderetr amabile; q.o bonum, ut propositum e motivum amoris redderetr inamale ob rae a nobis propositam. d hoc nil aliud e, qm [illegible] respondere: et 2.o e. q.o talis cognio n. redderet obtum amale, e n. amale exre, vt pt. Unde n. redderet amale et inamale proxime: q.o probe ani, quoad 2am ptem

q obtum ee amale proxime, qd attinet ad op. boni; et ex alio cap. esse proxime in amale n. opponuntur inter se: g. stare poest, qd obtum per illam cognitionem reddatur proxime amale, qd attinet ad opp. boni, et ex alio cap. reddatur proxime in amale: g. stare poest, qd obtum per illas cognitiones sit proxime amabile, qd attinet ad opp. boni, et n. sit proxime absolute amabile: g. ex eo, qd dicta cognitio decreti proponat obtum sub ratione boni, n. sequitur, qd reddat obtum amabile, et inamabile: g. n. repugnat, qd Deus revellet illud decretum Pro. Hec q. prenti argo attingere sit satis, ea tn. ro., eo titulo, mihi n. multum placet, qd intum alligat aliquibus bonum proponentibus eo modo, quo aliud dictum ponit. Arga v. opposita, quae illius possibilitatem impugnant, solutiones sient. 158

Fandem precipua nostra probatio haec e. n. recurro ad potentiam intum, qui haec tantum, illa obta sub hac, illa tantum rae cognoscat. Et loquor etiam de intu potente cognoscere qdlbt obtum sub qualibet obti rae g. actus in modo reprandi bonum sile iis, qui elanti de facto in intellectivo, qd sub volitivum e. Et ve haec intellectivo assero n. inferre ex sua rae metaphice volitivum. Ro e. intellectivum reprativum boni poest decipi fa adeqte institutum, qn decipiatur cum exigentia aut positivo ordine ad volitivum: g. ex ipsa intellectui n. inferri metaphice volitivum. Probatur intellectui proponenti bonum et conveniens, ut tale poest decipi fa adeqte institutum qn decipiatur cum exigentia, aut posivo orde ad volitionem: g. intellectivum reprativum boni poest decipi fa adeqte institutum, qn decipiatur cum exigentia aut positivo orde ad volitivum, aut volitionem. Pr. Coo. 159

Q. Entymathis catui intellectivum reprativum boni ex ipsa tali decreto exigas, aut positivum ordinem ad intellectivum, quamvis media sua operatione poest reprare bonum, ut bonum; et hoc, qd e reprare bonum, ut bonum, poest decipi fa adeqte institutum qn decipiatur exigentia, aut positivo orde ad volitionem: g. e.

pbr di entymathui ani. ideo n posset dicipi tali intellectio fe adeqte distincta sine exigentia, aut positivo ordine ad volitnez: q intellectio, quia e reprativa boni, dicit aptitudinez, ut media illa, moveatr vo ad volitnez; et tn exeo, qd tali intellectio, qua e reprativa boni, dicat se aptidinez, n sequitr, qd dicat se exigentiaz, aut positivuz ordinez ad volitnez: g. Conclatio mihi evidens e. q in nullo alio possunt fundare adversarij exigentiaz, aut positivuz ordinez tali intellectui ad volitnez. Mir pbr 1o ex infinitis predicatis, que constant ee ex sua rae formali identalis ibilia cuz aliis, et tn ex sua rae fali st ab illis separabilia, q a rale ex sua rae fali dicit aptidinez, ut idetr cuz aiali; si tm aptidine ex suo ptu fali n haberet, rugnaret idati, et tn exeo, qd rale dicat ex sua rae fali aptidinez, ut idetr cu aiali, n sequitr, qd dicat exigentiaz, aut positivum ordinem ad aial: g.

60 Do intnalis pp mali, aut boni pd operae male, inattingibiles, qua tali repratio e pot ex sua rae fali excitare passiones males, tristitiae, timoris &c. ut constat in hoe; et tn ex ea pota, seu aptidine n sequitr, qd intnalis pp boni, aut mali pd operae male inattingibile, dicat exigentiaz, aut positivaz aptitudinez, ut moveat ad passionez males, ut constat in Angelo: g exeo, qd pp boni, qua e repratib boni &c. Sicut 2o qd rale, ex suo ptu tali e aptuz, ut sit aliter coeni pdicere sensatnes; et tn n rugnat, qd reperiatr in aliquo, cui ex rae speciali, et sic hente n posset pdicere sensies: sic etiaz repratio spiritali, de qua proxime dicebam, ex sua rae fali pot excitare passiones males; et tn pot reperiri in aliquo incapaci talium passionez, ita, ut ex rae speciali ita hente n posset excitare eas passionez: ita intellectivuz, et intellectio, qua repratr boni spiritale, sit ex sua rae fali sit apta, ut moveat ad volitnez, pot reperiri in aliquo incapaci ex rae speciali sic hente moveri ad volitnez. Nec video pbari ab adversariis in intellectu reprante boni aliud genus aptidinis, ut moveat.

ad Volitionem, quam in morali; ut videtur cum animali; et in optime dicta intellectione, ut excitet passionem; quam aptitudinem appello praecisivam, cui positiva opponitur in nostro casu.

Ad extremum infero primo de Voluntate Dei quid Respondendum ad quaestionem, an in Deo demonstretur volitas ex intellectivo. Respondeo, ex intellectivo boni repraesentativo praecise tali, seu in ordine non infertur, Deum esse Volibus. Hoc probant dictum quae dicta. Ad 2.um quod aliqui, ut § 152. notavi, dicunt ex intellectivo perfectivo et infinito demonstrari Volitibus, Respondeo: si arguatur ex intellectivo perfectivo et infinito, id est per ut cognoscente omnia, quae sunt in Deo, evenitur infertur volitivum. Quia intellectivam infinitum hoc modo accepto dicit intellectivum proponens Volantem bonitatem voluntatis infinitam seu identitatem: at quaestio de est, an ex intellectivo proponente se habere volitatem, et volitionem infinite bonam, sequatur metaphysice volitivum? Evenitur sequitur. Et hoc dicendum non eget.

Quare, ut quaestioni detur locus, 162
Rogandum est, an metaphysice sequatur Volitivum ex intellectivo infinito abstrahendo ab intellectivo cognoscente in Deo lineam Volitivi: Verbi gratia, an ex intellectivo perfectivo, et infinito proponente infinitam bonitatem suae esse sequatur metaphysice volitivum? Et in hoc sensu, Respondeo negative. Ratio est, quia aptitudo, quae datur in cognitione infinita, ut moveat ad amorem, potest esse infinitam intra lineam aptitudinis praecisive sumptae. Sit cognitio Divina, ut tractatur ad Filium, potest esse infinitam in sua linea proprie Videata: quia ex eo, quod cognitio Divina sit infinita, non sequitur exigentia, aut positiva aptitudo, ut moveat ad amorem: ergo ex intellectivo infinito, ut in praesenti accipitur, non sequitur metaphysice Volitivum. Ea omnia, quae de intellectivo ut sic diximus, hic locum habent: nec aliter infinitas intellectivi nos sentire cogit.

Caput Duodecimum Obiectionibus Respondetur.

168
Ita tamen, et tamen obiiciam aliqua argumenta proponam, ut absolutionem habeat, si cui illis uti libuerit. Obiicies primo Augustinus libro 1.o contra Julianum cap. 3.o ex eo, quod natura Humana rationalis sit, inferente, quod possit elevari ad actum fidei suo naturali elliciendum; quod sequitur Fulgentius de Incarnatione, et Gratia [illegible]

Xpti cap. 12. ubi tantum creaturalibus nat capacitatem ad credendum, et videndum Deum. Resp. Sanctos DD. non intendisse locum citatum qd elevari ad credendum tamen sit proprium creaturalis solius nec; nec vero intendisse, qd sit proprium oi nec realis; potest etiam dici eos loqui de creaturalibus de facto existentibus, quarum nulla est alligatam veritibus speculationis distat.

164 Obijcies 2°. si intus est immalis: ergo omni est cognoscitivus omni obiecti. probatur consequentia: ex limitatum in virtute cognitiva tantum potest convenire a materia; sed intus non est malus: ergo non est limitatus in virtute cognitiva: ergo. Resp. distinguendo antecedens, negando consequentiam. Ad cuius probationem distinguo maiorem. a materia physica, nego maiorem, a materia methaphysica, concedo maiorem, et nego minorem, ... in diversis perfectionibus, quas Angeli sunt differentes habent in ordine ad clariorem cognitionem. alias limitatatio per se convenit a materia; Angelus non habet materiam: ergo non habet limitationem in virtute intellectiva: ergo omnes sunt illimitati in ordine ad eventiam cognitionum, quam absurdam consequentiam, ubi statibus, distinctione nostra physica, et methaphysica.

165 Obijcies 3°. eadem non adeo inefficaciter ex P. Quiros. omnis cognitio reprat se ipsam, ut in cognoscente: sed eo ipso reprat bonum, ut tale: ergo omnis cognitio reprat bonum, ut tale. Minor probatur 1°. quia ipsum cognoscere obiectum, est bonum subiecto. 2°. quia cognoscere cognitionem, ut in cognoscente, est, qd subiectum cognoscat seipsum; sed subiectum est bonum tale: ergo. Maior 1a inqua est. diffa probatur. Omnis cognitio se ipsam notificat subiecto: ergo. Antecedens probatur 1°. quia implicat, qd aliquis cognoscat obiectum, et simul videtur, se non cognoscere, licet cognitio, quae excludit iudicium enuntians, qd non cognoscat, debet cognoscere oppositum: ergo cognoscens natura cognit, se cognoscere: ergo. probatur antecedens 2°. quia sequitur habens cognitionem, ubi ... duo sunt quatuor, interrogetur, potest respondere, se cognoscere: sicut Rogatus potest respondere, bis duo esse quatuor, aut non esse quinque: ergo sicut cognoscit obiectum, cognoscit, se cognoscere obiectum. probatur antecedens 3°. quia omnis propositio designat tempus: ergo haec propositio; Petrus currit designat Petri cursum, ut coexistentem cognoscenti: ergo designat tempus, ut coexistens cognoscenti, et proferenti propositionem: ergo.

Resp. arg. negando maiorem; quia non solum de possibilibus, sed neque de facto existentibus constat, quod cognitio ita reperiatur, multoties quae stringit, nos cogitare de aliquo obiecto, quin advertamus, nos cogitare. Et similiter ad minorem probationem, nego ans; ad 3am probationem antis Resp. P. Herr. negando maiorem: in aliam minoris quia datur potentia cognitionis, quae neque per se demonstrat obiectum, neque possit speciem sui producere; ad probationem, nihil est impediens, quod cognoscens iudicet, se non cognoscere, ita contra Arr.; sed obstare videtur, quod si dicatur, quod cognoscens non cognoscit se cognoscere, nec cognoscat bonum, ut bonum: quia debebat negare, quod possit cognoscere se non cognoscat, nec cognoscat malum, ut malum. Quod impossibile? unde se habet, atque cognoscere bonum, ut bonum. propterea dicitur, si magis placet, illud subtilem, neque posse cognoscere, quod cognoscat, neque quod non cognoscat. Et to Abro por abremair maiormente parra-to grande concerto se cumplira el blanco, i no sobrara amigo. Rx quod etiam diceremus, non implicare, quod cognoscens iudicet, se non cognoscere; sed quod hoc determinatum subiectum iudicet, se non cognoscere, hoc sit, subiectum alligatum veritatibus speculativis. Unde ad minorem nego suppositum, scilicet, quod cognitio excludat talis illud iudicium nativus; hoc non excluditur ex natura subiecti impotentis cognoscere bonum, aut malum, ut tale.

Ad 2am probationem negatur ans ex prime dicta. Ad 3am probationem, negatur ans; non solum quia nullus temporis signatur in his propositionibus duo sunt quatuor; sed etiam, quia in his, et similibus propositionibus currit potest abstrahi a tempore, quasi dicatur currit in aliquo instanti aeternitatis. vel dicitur: quod hae, et similes propositiones designant tempus indeterminatum. Unde negatur cons. Addit P. Herr. posse Responderi argumento, et similiter in aliis argumentis de facto et praecedenti dari potest, quod non cognitione supra se reflecte. et cognoscere se, ut in cognoscente; implicite tamen, et in obliquo, adeo, quae confusa, ut non possit excitare affectum. Quod genus cognitionis ex bonis non intenditur excludere 1a probatione: sed de facto in cognoscente volitivo solere esse cognitione adeo confusam, et tepidam, ut nisi ex maiore attentione vividior cognitio accedat, non possit voluntas ad amandum inclinari, et tandem ex intellectu habens esse cognoscentem bonum transferri volitivum. 16

168. Scdo, ad 1am pbaem, stante rōes D. Thae supra pōs. In qua e induitio verum natum, et stingentium cognae mali: quae oes hent appetum proportionatum, ille in natum, hoc elicitum: g. res cognitiva, operae intuali deberet here appetum proportionatum: a rōale. Resp. oem rem naturale here appetitum proportionatum, vti natale: n oem naliter cognitivam de poti here appetum elicitum: qm ida pt defendo rōe illi, qua pbamus de intellitivo. Ad argum g. ex app innato respondeo, sui antu quendo tum coeni. proportionatum, quoad oia, no coam: quoad aliqd; ido cōa, et no coam absoluta. intellitivum het appetum proportionatum in spaalite, quo exigit intellectum: n vero proportionatum in rōalite: quae natura pp n pbr: sit, neq hoc coa: oes rei hent appetum innatum: g. cognitiva ex rōe cognitivi debent here, et sup addere alium appetum, ilr elicitum. Inde atqa angi a n 150. deo, nando maie. Ad 1a pbaem, ido maiem, et miem, et no coam. Ad 2a pbaem, distinguo ani. ad bonum conveniens pr aptitudinem pditivam, ido aim, pr aptitudine passiva, no ani, simliter, disting alterum coeni, et cum inclinatio sit regulata ad reliquas pp n opus e respondere. Ad 3am pbaem, ido maiem: Comitte sit ta scdi pbatio placet, et no miem.

169 Obies 2o ex P. Ant. Perz. et Quiros apd Pr. Herr. obtum repatum, ut bonum, ipsa repraesentatio stituitur amabile abeo, cui repratur: g intellitivum cognoscens bonum, ut bonum, potest illud amare. pbr ani. obtum repratum, ut bonum, ipsa repratione stituitur bonum cognoscenti: g. pbr ani. Indicans, obtum ee bonum, statim inferre pote, illud ee amandum: g rōe boni apparentis in suo cptu saltem implicito involvit convenientiam ad apprehendente, et appetibilitatem. pbatr. malum apprehensum ut bonum amatur, et bonum apprehensum ut malum fugitur: g apparentia tribuit obto rōem aliam convenientis aut disconvenientis. 3o tandem coa pbr. bonum ee amabile, abeo e amabile, cui bonum e, potius qm ab alio: sad si bonum repratum, ut bonum, stituitur bonum, ipsa repraone, stituitur bonum cognoscenti potius qm alij: g stituitur bonum ee amabile cognoscenti potius qm alij.

150 Resp. ido ani. stituitur amabile formaliter e ex proportione, et aptitudine passiva, ido ani, ab ite, et aptitudine pditiva, no ani, et ex illo dubtam coam. Ad antis pbaem, elicio, obtum bonum ipsa repraone stitui n vere bonum, sed fictum seu intentionaliter. ido q ipsa repratio e bona vere cognoscenti, n e inquaerens de illa dictio amandum. 4o distinguo, ut notavi, ido ani, et coeni, ut supra distinguo. Ad proximi antis pbaem, disting aim: inferre pote ee amandum sub ro volitivo cui repretur, ut bonum, ido an, sibi, no an, ex eo m. qd obtum sit repratum, sit aptum aptitudine pditiva, ut ametur n pote cognoscens inferre

se volitum eē, inde ad bonū, diquo illa appetibilitas, sūt aptitudine diquimq. ad te cōg pbag diquo mōg. Cui bonū ē, si subtū sit capax amandi, sdo mōg; si n sit capx; no mōg; nā si subtū n ē ā neutro ē amandū. 𝔓 1

Obiēs 2º ex Pt. Alderet. de roē cognen boni, ut bonū ē inclinari et allici ad amandū: g derae cognen boni, ut bonū ē eē volitū: obr ani. ideo prssse cognio inclinat in amorē: q ē insubro, qd p illam vedatur cognens: g. obr ani. qui cognit bonū, ut bonū experitr suā inclinaē ad amandū bonū, ut bonū; sd hoc sō gore eē g experitr cognem: ā cognio gsie, quanū ē insubro p illā cognen. inclinat ad amorē. Pt. astlea Pt. Syxtio. cognio repnans aliqd, ut bonū, subtr cognen ē pondū quādā, inclinanē in eius amorē; atqui rugnat, qd subtrā afferens seū hoc pondū sit incapx amoris, in quē inclinat: sūt rugnat qd lapis vendicans sibi grauitē ad centū inclinantē, dū extra illud ē sit incapx moveri localitr: g. 𝔓 2

Rēo, nando ani. ad pbae, nō ani; ad pbae, diquo mōg. oi derato, qui cognit bonū, ut bonū dsi, sdo mōg etiā depsti, nō mōg. nō dinde mie, ercoz. Vos, q inclinari ad amorē dicit etiā capacitē subti, quē n involvitr str inhoi, qd ē subtū eē cognen bonū, ut bonū. Ad 2 fiae, diquo mōg. et pondū supp capacitē subti, sdo mōg: p se ablte, no mōg. mie, etiā diquo. hoi pondū, qd ē pondū p se et ablte, sdo mie, qd ē pondū suppta capaci subti, nō mie. pōe etiā veri, nando ablte mōg, et rō q utroq. vendi nō ē, q cognio exse n ē pondū ad mū grauitē corporū; hoc m exigit motū, si corpū ē ā centro separatū; illa vº sō hēt aptitudine, pcivā, ut volā per illā inclinetr. quapter volāe ē, qui petit inclinari, l posse inclinari p cognē; cognio ā n petit q volā inclinetr, sū in m debeat. et dixi, cognē clare ppnente summū bonū n petere illi dōnā amorē, sd volātē ex nā suā deriatā eē, ut ppo clare summo bōo illd amet. sic in phicis āg. ximaō n necessitat ignē vgā ad cōburendū, sd ignū ē deriatē suppta axi maoe. 𝔓 3

Obiēs 4º. sū se hēt cognio boni, ut boni ni amoris, sūt se hēt amor strictū eiū, cognē boni absentis ni derij; sd rugnat, qd subtū strictē amet bonū, et cognens illū absentiā n posit desiderare: g rugnat, qd cognat bonū, et n posit amare. Rēo duplitr, lº nando mōg, et rō ē, q amor strictū ia supponit poan volitū, et eādē virtū, quē suffit ad amorē strictū, nando ē suffieri ad derū, tantū se hent diuersē in dersa applaoe obti: sūt ad amorē seū de rōi eē dersa obtā suffit eādē vtū. sō se hent diuersē exp te repraōy. ad vº ad amandū requirit dersa vtā, atq ad intellgōt. 2º gsiā mai, nō mie; q derū spcbū volionū, posi corrcre dersa prsa; ideo n rugnat prius amary strictē, et n poeri desiderare bonū abseny, neq de eo psentē gaudere. 𝔓 4

Obiēs 5º ex Pt. Syxtio bonū intellectū quanq tale, ē obtū volātē; sd eē obtū volātē ē fralissime idē atq appetibile, l actu appetitū

a volate: g° bon intellectum, quantum tale e appetibile, l'alter appetu a volate: g° bon
intellectum ab hac substa, quantum ab illa intellectum e ab illa appetibile. Confirmatr:
implicat, aliquid ee bonum alii subst, et n posse ab ipso appeti: q° Xª Arist. bonum e, qd oia appetunt,
sive id, q e appetibile ab eo, cui e bonum: atqui bonum intellectum, quatenus e bonum apparens p cog-
cogne e bonum alii substie intelligentis: g° quatenus e bonum apparens p cogne e appetile a subst.
intelligente: sed quatenus bonum apparens n e appetile appetu innato: g° e appetile appetu elicito.
mie hei pbr: tum q bonum, ut apparens p cogne e obtum volatis, ut oes admittunt: g° a sola vo-
late pote attingi. tum q bonum apparens movet, sive heat ee verum, sive n: qua roe nequit
ee obtum appetus innati, qd so. in bonum de ipsa tale tale ferri pote: g°.

135 Resp. neg. ante. quatenus intellectum e obtum
volatis p mera aptitudine, qm roi aptitudine ppositivum, 2do mae: p positivum ordinem, et aptitudinem; n m-
em. distinguo etiam mie: ee obtum volatis p mera aptitudine psiva e ee appetile eodem sensu. l'ee ob-
tum ttie. p positivum ordinem et aptitudinem e ee appetile in eodem sensu; 2do mie: Variato sensu, n mie; et ea
dem dist. conseq. e exipiendum; altera que ca nanda. q ee appetile obtum aptitudine psiva n
arguit, qd hei desiata substa sit poeni appetere. Nota, qd mar aliqi pote here alium
sum, in quo coitr usurpatr: e obtum volatis, id e e obtum, qd sibi vendicat volai; id e volai pote
ferri in bonum, l malum repratum. Et n hoc sensu, sub sylo, natr altera ca. Q. hei arguatur
bou̧ + malae, volai pote ferri, nisi ad malum repratum: g° hei substa tendens in bonum repra
tum e voliva. Ad sfiae, dico, qd Xª Arist. oia appetunt bonum sive appetu innato, sive licito, et
si loquitr de solo elicito, oia de facto appetunt n oia de poli. Unde, 2do mie, et distingue
in conseq. appetili te, ut supra, et 2do mie subsumpta, quamvis Pº Herr. n impelle indicet
appetu in natum ad bonum mere apparens, e xsupp., qd repetitur ?, e n cons.

136 Obiici 6. ex Pº Spatza. Substa intelliva n
voliva foret inutilis universo, dibs q. intra foedissima, que cuncta observaret, atq. observando illa
semp stupide hereret, ut nulli rei n e qdem sibi quidqm provideret; atq. adeo cunctis eet inamabi
lis: g talis dari nequit in na. Deum. Auth. oia mutuo amore connectit, et nil pduxit aliis una
litr inutile. Resp. substia illa, praesertim, qd suorum pdicatorum boite heret innato appetu innato pr
se, et sibi, et aliis ee utilem; plurimum plurimis entitibus nalibus. posset em. ee minus inqua
tum p se, semp varias, et infinitas cognitiones a se pducibiles ad infinitas cognes clariores, et clari
ores aliorum intuitu, et sic ee minus ut substie volivae moveantr ad volitiones. posset etiam deser-
vire cognitiones aliorum, ut p se, et p suas cognes obtive cans, l eminens speciem. etiam aliis uti
lis eet, ut subiectum receptivum operum, in quo aliae substie exerceant suam vim; operum pductivae
his, et aliis mis posset utilis ee aliis substia intelliva n voliva: g eet aliis n tediosa, et n
amabilis. Quid.

Disputatio 6.a

Utrum Angeli in primo sue existentiae instanti peccare potuerint?

Caput 3um

Vellatus sui defenditur proxima dilo[ctio] circa potestatem phisicam ad peccandum. 177

Dum rogamus V. Angelus in primo instanti peccare potuerit, supponendum est 1.o quod ad exercitium liberum non requiritur praecedentia libertatis in actu 1.o vel actus 2.i quam aliqui exigunt, praecedentia vel temporis. Nunc non disputamus cum Authoribus, qui admittunt in 1.o instanti sue existentiae potuisse Angelum peccare suam libertatem exercere, exercuisse que per bonam operationem. 2.o supponendum est, hic esse loquendum de nostra volatu Angelus dumtaxe; id est non prout cum gratia, quam potentem in 1.o instanti vel hoc Angeli habuere: certum enim est, non potuisse eorum voluntates iungere peccatum cum gratia saltem ex decreto divino reddente in iungibilem gratiam cum lethali peccato in praesenti providentia. Similiter quaestio non est certum, si Deus in prioris ad exercitium libertatis Angelus decreverit gratiam conferre pro 1.o instanti, tunc enim non dabitur in Angelo potentia proxima ad peccandum. Rogamus igitur V. attenta conditione naturae, et volatis Angelus potuerit Angelus peccare pro 1.o instanti impediendo extrinsece eadem gratia, eo modo, quo in 2.o instanti peccando impedivit. 178

1.a sententia asserit, Angelum in 1.o instanti sue vel existentiae peccare non potuisse, et 1.am liberam operationem non posse esse peccatum. Sic tenet cum D. Thoma in 1.a p.te q. 63. art. 5.o Certantur eius pro hac sententia D. Bonaventura, Alensis, Hugo Victorinus, Henricus, Durand. Egidius, sequuntur ex nostris Arrubal. Granad. Suarez. 2.a sententia defendit potuisse Angelum pro 1.o instanti peccare. Ita Scotus in 2um dist. 5. q. 1. Aureolus. Ramus, Alarchon, qui sequuntur Nominales, scotiste, et Bachonii asseclae: ex nostris eximius D.or, P.e Molina. et omnes alii praeter citatos pro 1.a sententia, et P.e Quiros, huius sententiae in infra proponemus. Bachon+ 179

3.a sententia est, quam tuentur aliqui Auth.s

aliqui Auth.res. Qq. ij, ea tenet, Angelum in 1° instanti habuisse neq. proxima potestate physica ad peccandum moralem necessario ad non peccandum. ita Pater Suarez lib. 2° q. 26. cum eximio Doctore, et Pater Fannezo. Q demum sa Pius Quiroz qui apud Hera. de Angelis docuit est, quod si Angelus sit simplex, sive non compositus ex m. et forma; ad nullum creaturae exigant, sed ex mera Dei liberalitate creatus impleat, illum in 1° instanti peccare; non quod esse in hoc instanti careat sua proxima ad peccandum; sed quia Deus nequeat Angelum 1° producere, nisi ex praevisione, quod in hoc instanti non sit peccaturus: Caeterum illum esse actionem liberam, dummodo non sit in 1° instanti esse peccaminosam non impleat: Si vero Angelus sit entitas composita ex m. et forma, et ad exigentiam m. dispositae forma Angeli producatur, tunc peccare poterit in 1°. instanti.

180 1° Dico esse cum Auth.bus Qq. sup. Angelus in 1° instanti sui esse potuit habere potentiam physicam ad peccandum. probatur 1°. Angelus in 1° instanti potuit habere omnia requisita libertati, et potestatem physicam ad peccandum: quod probatur. Angelus in instanti 1° habuit voluntatem esse potentem peccare; potuit deinde habere cognitionem indifferentem, quae allicerit, et retraheret, potuit demum cooperari esse in decreti divini indifferentis ab ipsa voluntate Angeli quoad operationem determinabili: quod potuit Angelus habere omnia requisita libertati, et potestatem physicam ad peccandum. Unde cum voluntas Angelica ex se sit potens peccare, et cognitio, quae naturaliter illi competit non opponatur illi potestati, verum inaequalitatem exigit, quod Deus indifferenti decreto applaverit indifferenti decreto cooperari, neque ratio aliqua est quae suadeat, naturam esse a Deo aliquod destitutivum potestatis physicae ad peccandum: quapropter dicendum est absolute, habuisse Angelum in 1° instanti talem potentiam physicam, neque ab Adversariis naturaliter adfuisse de facto eamdem libertatem, si in 1° instanti ad eam non repugnet.

181 Pro anti. nando dicunt 1°. non potuisse in 1° instanti ad esse omnia destitutiva libertati ad peccandum; quia ad peccandum requiritur cognitio defectuosa: haec autem non potuit adesse in 1°. instanti; ratio est quia 1a Angeli operatio tribuenda Deo producenti Angelum: nam, qui dat formam, dat consequentia ad formam: quod defectus cognitionis tribueretur, ut ego parlani: quod Deus esset Author peccati. Sed 1a est: cognitio defectuosa in uno requisita

ad peccandum, l[icet] connexa e[st] cum peccato, l[icet] n[on]: Si connexa n[on] e[st]: q[uo]d potuit adee p[ro] 1° instti p[ro]dulta à Deo, ut ca[usa] Angeli. p[ro]b[atur] cons[equenti]a: q[uia] ex eo, q[uo]d Deus ponat cognitionem indifferentem ad peccandu[m], n[on] sequitur, q[uo]d Deus sit ca[usa] peccati: S[e]d si ex tali cognitionis p[ro]ductione n[on] sequitur, q[uo]d Deus sit ca[usa] peccati, neque, q[uo]d intendat peccatum, tali cognitio pot[er]it adee p[ro] 1° instti p[ro]dulta à Deo, ut ca[usa] Angeli: q[uo]d.

Si v[er]o illa defectuosa cognitio ad peccandu[m] requisita, sit connexa cum peccato: q[uo]d neque in 2° instti potuit Angelus peccare. p[ro]b[atur] cons[equenti]a: q[uia] actus superbiae D[e]i, neque e[st] peccatum in se, neque in cognitione defectuosa in 2° instti p[ro] priori n[on] p[rae]cedenti talem actum: q[uo]d neq[ue] in se, neque in alio e[st] peccaminosus ille actus: q[uo]d. p[ro]b[atur] ant[ecedens], quoad ta[m] p[arte]s: q[uia] ille actus p[ar]te sequitur inevitabili illatione e[x] cognitione defectuosa: q[uo]d si inculpabiliter habetur ab Angelo cognitio defectuosa, inculpabiliter habetur actus, qui ex cognitione defectuosa sequitur illatione inevitabili: S[e]d cognitio defectuosa inculpabiliter in se habetur, et in se n[on] e[st] peccatum: q[uo]d. p[ro]b[atur] min[or], et ant[ecedens] superius, quoad tam p[arte]s: q[uia] si cognitio a[ctua]l[is] esset defectuosa, esset peccaminosa in se: q[uia] habita esset ab Angelo libere cum cognitione malitiae et dictamine p[ro]hibente talem cognitionem a[ctua]l[em] defectuosam: q[uo]d illa cognitio a[ctua]l[is] defectuosa ~~sub dictamine p[ro]hibente~~ p[rae]cedit ab alio actu v[o]l[unt]atis volente cognitionem a[ctua]l[em] defectuosam sub dictamine p[ro]hibente: q[uo]d ante hunc actum v[o]l[unt]atis requiritur prior alia cognitio B. defectuosa. 183

P[ro]b[atur] hec cons[equenti]a: q[uia] volitio cc[i]a cognitionem a[ctua]l[em] defectuosam sub dictamine p[ro]hibente e[st] peccatum; S[e]d ad peccandu[m] requiritur cognitio defectuosa: q[uo]d ante hunc actum v[o]l[unt]atis requiritur cognitio B. defectuosa. De qua 2a cognitione B. ~~cognitione~~ defectuosa instauratur argum[entum]; quo fiet, q[uo]d requiratur ad peccatu[m] p[ro]cessus infinitus p[er] cognitiones defectuosas, qui p[ro]cessus infinitus, ut vitetur, sistendum erit, in aliqua cognitione defectuosa, que peccaminosa n[on] sit, unde sequitur, q[uo]d intendimus, v[idelic]et, q[uo]d actus superbiae D[e]i neq[ue] e[st] peccatu[m] in se, neq[ue] in cognitione defectuosa in priori n[on] p[rae]cedenti.

Dicunt 2°. Angelum in 1° instti n[on] habere o[mn]ia requisita ad libertatem ad peccandu[m]: q[uo]d ut Angelus in 1° instti 184

operetr libere praestita generali applicatione, sequitur specialis applicatio, quae suppleat vices applicationis, quam crea se applicat, dum potest: atqui Deus non potest ponere specialem applicationem ad peccatum, quae suppleat vices applicationis creatae: alias enim Deus praestaret decursum et parcitatem in peccatum; esset que causa, et author peccati: ergo non potest Deus applicare sufficienter pro 1° instanti voluntatem ipsam ad operationem, ita ut detur applicatio sequuta ad peccatum: ergo non possunt adesse pro 1° instanti omnia requisita libertatis ad peccandum.

185 Quae hunc dicendi modum est 1° quia falsum est, quod ut creata libere operetur debeat praecedere in priori naturae specialis determinata ad peccandum applicatio, sive posita ab ipsa creatura, sive a Deo supplente vices causae, et specialiter loco causae decurrente. Quod probatur: si voluntas creata, ut libere operetur deberet praecedere specialis haec applicatio, Angelus non posset in 1° instanti peccare; sed potest: ergo non requiritur specialis applicatio, ut operetur libere. Probatur maior: quia Deus in 2° instanti non posset ponere specialem illam applicationem ad peccatum; siquidem si eam poneret esset causa peccati; et ideo diximus, quod in 1° instanti Deus non potest hanc specialem applicationem ponere. Deinde creatura non potest ponere specialem applicationem ad operationem peccaminosam. Probatur: quia nec libere, nec necessario potest ponere specialem hanc applicationem ad operationem peccaminosam: ergo. Probatur minor. Et 1° necessario non potest creatura ponere specialem applicationem ad operationem peccaminosam. Probatur: quia illa specialis applicatio est determinate connexa cum operatione: ideo ipso operatio non esset peccaminosa; quia, quod inevitabiliter sequitur ex aliquo necessario non est liberum; ac proinde non est peccatum.

186 Praeterea non potest creatura libere ponere specialem applicationem ad operationem peccaminosam. Probatur: quia haec specialis applicatio libera deberet fieri per priorem actum voluntatis; qui novus actus voluntatis, est operatio libera: ergo ad hunc etiam deberet praecedere alia applicatio, quae iterum esset libera, deberet, et fieri per alium voluntatis liberae, et sic in infinitum abeundum esset, qui processus infinitus sine ...torsia vitanda; non aliter vitari potest, quam sistendo in aliqua operatione libera ad quam non requiratur specialis libera applicatio a creatura posita. Unde ulterius infertur, nullam specialem applicationem necessariam esse, quae a Deo loco causae operante ponatur; quia ad operationem liberam non requiritur specialis applicatio causae.

Nec creā poē aliqd̄o ponere liberē applaḡ spealem ad oem operaḡ liberam: q̄ nil ē, inquio Deus deveat aut possit supplere vicē cā liberē operantis.

Dices 2ª praecedens ṽtem e: ꝓbo 2. idem 2ª praia Thostay. 187 respondere

ideo n poset Angelus peccare 1º instī, quia n posset here oīa requisita p oā phica ad peccandy, q peccatum tribueretr Deo, ut cā, et Authori peccati: sd potuit ita accidere, qd Angelus peccaret 1º instī, qn peccatum tribueretr Deo, ut cē et Authori peccati: g potuit Angelus in 1º instī peccare. Dstat apud Thostas mar. mia obr. potuit Angelus peccare, ita, ut operatio tribueretr Deo; g. mali so n 1º g. fmali peccati; sd si ita Angelus peccaret n tribueretr peccatu Deo, ut cē et autho. peccati: g. obr mia: q hac rae deffendunt Thosts, qd Deus n ē ab̄ta ca pecca.: sd praedefinivit efficaciter male pecca., et praedecret ad peccati mio suo decreto efficaci, et hoc decretione phica inevitabilr, et nel Xa cum mali pecca. Dlag. mar indiger probae. Cam, ut pbem suppone, qd Deus, ut cā unaly praedecrat cream ad oem operaḡ liberam, et sequi in quāng sibit speali applicatiō: ssibit, g. in durane defect.

Modo obr mar. poe Deus ꝓdecrare 188.

efficaciter 1º instī. Angelum ad dictamen defectuosy, et ad male peccati qn pecca tribuatr Deo p fmali; sd eo ipso Angelus peccaret, qn pecca. tribueretr Deo: g. mia pt. g posita praedecra. ad peccā dicten defectuosy, et male peccati implat, qd n ponatr pecca. obr mar, 1º n magis decrat, neq. nectetr dicten defectuosy ustali pecc. qm phica praedecratio. sd poe Deus praedecrare phice ad male pecc., qn pecc. Deo tribuatr p fmali: g. poes Deus decrare ad dicten. sut n poes crea in instī, quo peccat ponere male pecca. qn ꝓ decretr a Deo: ita n poe ponere, here dicten defectuosy (et ad qd illud in quo, ponit specialiter applicatis eas ad peccandy) qui ꝓ decretr a Deo: g qdocuq peccat ꝓ decratr a ad dicten defectuosy, et male pecc., qn pecca tribuatr Deo p fmali: g poet. eg ꝓ decrare efficaciter creas ad dicten defectuosy, et male pecca., quin pecca. tribuatr Deo p fmali. 189 et et Deo

3º hic voco oia, que Thostae dicent, ut Deus phice ꝓdecrare ad male pecca. liberent a labe pecca. qd ut ꝓ decratio ē instrus dine efficacitatis, et us pecca p fmali sit extra spheram efficacitatis dine volutatis. ideo Deus mia ꝓ decrare phica, qua ꝓ decrat ad male pecca n attingit fmale pecca.. praeterea, qd operao n tribuatr Deo, dicunt, qd exigit orde cā 1ª, (que certe ē doctrina D. Thome 1. 2ae. q. 79. art. 2 ad 3um. sd nil faveat ꝓ decretioni phice; atque peccat p fmali, inquiunt, exit orde cā 1ª; g. Hei, et alia detorquent pens imposent. 3º Thost. q sut ꝓ decratio ad male pecca. ē instrus dine efficacitatis. ita ꝓ decrao.

dicten desesbuqy vq e insbay de eficacity. O sutstale vez. exitordi cg te q detuan ad male peu. ita exbit orde cg tq q detuan addicten desuasy bij. hec no adeo eficaciti Thas pcedexe mi videtr, ut ea pellar sentire n posse; d exrari doltig de q detuao phica cy hac be impoa phica Angli ad peccand. p. 1o insti.

190 Dici 1o ex aliqg Thii. Anglus pote peccare, ita ut, p. 1am operaem, que deltae, ut pote a Deo, admittat volavie insideraem, que n e p se culpali, et hec e 2o operao: fitque culpalis, eo, qd Anglus operetr eam insideraem n impediendo; que ponitr 3o operao: sic qdo quis operatr cum scia dubia frequentr n peccat inhendo dubio; sd in eo, qd operetr sub dubio n posito. Sd 1a e. q l hec insideraao e detrate conexa cun altu superbig, l n. Si e detrate onexa: q insideraao e mala; q libere amplecti aliqd ex quo infalitr sequitr malum, malum e. qd si insideraao n e detrate onexa cu actu superbig: q n e detrata applatio; sd indifferens ad actum superbig, l illuminationg: q sine speciali applaoe ad peccatum; sd cum cognione indifferen. pote dari peccatum in 2o insti: q e contra 1o.

de culpabilis

191 Dici 2o ex aliqs Thii. qd Anglus libere het in 2o insti insideraem, ita, ut ab actu superbig vq secuto, insideraao heat roem volanie; itaq insideraao pcedit actus superbig regulatr. ve actus superbig pcedit insideraaog, quasi effectu. qua rae peccatu in infinitum vitatr. Sd 1o loco q l insideraao detra. conexa e cu actu superbig, l n. si conexa e detrate, actus superbig n het libertg in se. q n pote insideraaoi coiare libertg. p. anti vide, que inm. de opoa diximus de detrationes phicai. Si insideraao n e detrate onexa het ec indepntr ab actu superbig; e indepntr ab illo e, l naria. qd quae ex hii dubiy eligat e supra verertum. 2o e 2o: q eoty mo pote dici, qd in 1o insti pote pote Anglus here insideraag, ita, ut illam heat roem volaxie ab actu superbig secuto. quaptr ro pecca. Deo n imputabitr.

libera

192. Rebit ad hanc 2am impugnag, qd n posse accidere in 1o insti: 1a q volai n pote libere operari nisi ut est in actu: ideoque n pote eligere actum superbig, qn p intelligatr operans. at v in 2o insti pote eligere actg superbig, q iam p intelligitr in actu operans, vlt in 1o insti. Sd 2a e 1o. q falsum e, qd volai, ut operetr libere, debeat p intelligi in actu vslaty. pbr: q 1o operao Angli in 1o, vlt insti apud Thostas fuit actu amoris erg Deum libere eluity: q ad hunc actum amoris, n p intelligitr volai in actu. 2a e 2. q qd in insti 1o pexistenit volai operans p ueniens e ut operaem in 2o insti: q; ut volai libere operetr n debet p intelligi operans. pbr ans: q operao, dum pexcedens in 1o insti n influit in operationem p. secundo instanti: q. pbr ans: q alioqui amor Dei exeni in 1o instanti detraret ad amorem Dei p 2o; et sic deinceps. qd falsum e. pote n volai p 2o insti cessare ab amore Dei: quaptr causa quo cevet p inde se hebet anteor in 1o insti, ac si n e xtitisset.

Pbo 3.º Idem Dª pra Thostarum. Anglus p. 1º insti havuit phicam potam se disponendi ad gratiam, et omittendi eam dirrectam: ergo havuit phicam potam ad peccandum. pbr ant: quia apud adversarios habuit phicam potam ad peccandum. pbr ant, quia apud adversarios Anglus p. 1º insti accepit gratiam habitualem dependentem a pcedenti dispoe morali, et merito de 9gruo: ubi nario incuditur libertas; sed libertas ad dispoem moralem, et meritum e potestas phica ad omittendum talem dispoem moralem et meritum. pbr 2ª cōa. quia pxime liber, et potens ad tendam gram habitualem non potest ea carere absque peccato: quia apud adversarios, omnes iure neq. tenentur habere gratias habituales, cum tunc possunt: quod nec dicat Magister Banez ut dicit questione 63. articulo 6. Dub. 2º actum disponentem fuisse liberum, quoad exercitium, non quoad specificationem. quia sufficit ad peccandum illum actum omitti, et non eliciatur contrarius: quod si potuit Anglus illum actum omittere, potuit peccare. Hoc argum solet fieri in pcepto diligendi Deum, quod habuit Anglus p. 1º insti. scilicet pcepti liberam obediam requirit phica potestas non obediendi omittere. Aliquas adversariorum solutiones, ut illam de hic 9posito, et diviso, quae impugnando phicam pdeterminationem in mº de obpoa reiecte sunt.

Tandem pbo 4º idem inferendo ex Hac Thostarum Doctrina. quod potest e creatura, quam Deus nequeat repbare quod illatum, ut absurdum reiciunt Thostae, quando audiunt nostrorum aliquos asserentes, potest esse creaturam, quae a Deo praevideatur nulli auxilio sufficienti dissensura. pbo quod illationem. potest e Anglus qui libere pd. sistat in cognitione, et actu volitati libero, quem habuit in 1º insti; sed ea cognitione, et actu volitati pd. sistentibus Anglus non potest pxime peccare: quod potest e Anglus, quem nequeat Deus proxime repbare. Maior pbr. quia Anglus potest cognoscere, quod expediat non divertere animum ad alia obiecta vividius cogitanda, et non relinquere pd. fectam illam cognitionem, quam habet in 1º insti. quae si pd. fecte cognoscat Anglus in 1º insti, quod obstat quominus in eadem cognitione vellit pd. sistere? Dinde Deus non potest causare in-

133

+ gratiam

+ quod

alias thostarum solutiones taceo, in quarum impugnatione non immoror, ne irritus labor firmioribus functis nostra impediat statuere sententiam, qua sic 2ª thostas ulterius pbo, inferendo hanc 1ª: quod potest esse creatura quam Deus

in Angelo de effectu cognitionis in 2°, et reliquis instantibus, ita ita, ut illum necessitet ad cessandum ab illa perfecta cognitione, quam habuit in 1° instanti. Quod probatur: quia si Deus esset causa peccati, non aliter, ac si in 1° instanti causaret defectum cognitionis: quoniam potest absolute Angelus consistere in sua physica, et proxima impeccabilitate, quin possit Deus proxime illum reprobare.

Caput Duum. Obiectionibus Respondetur.

125 Obiicies 1°. Si Angelus peccaret in 1° instanti, eius peccatum tribueretur Deo: quia Angelus non potuit peccare in 1° instanti. Probatur antecedens: 1ª operatio libera Angeli tribuitur illi causae, quae applicat voluntatem Angeli ad eam operationem applicatione speciali; atqui si Angelus peccaret in 1° instanti Deus esset causa applicans voluntatem Angeli ad operationem peccaminosam applicatione speciali, quia operatio esset 1ª operatio libera: quia illa operatio peccaminosa Deo tribueretur. Minor probatur: Angelus non potest esse causa applicans suam voluntatem applicatione speciali ad suam operationem peccaminosam: quod probatur antecedens: quia Angelus non potest applicare suam voluntatem applicatione speciali [...] applicatione naturali: sic enim operatio non esset peccaminosa. Deinde neque potest applicare applicatione libera: quia ut libera esset, haec applicatio deberet praecedere aliqua alia liberatatis, ac de alia libera speciali applicatio: et sic in infinitum: quia [...]: 1°: quia qui dat formam, dat consequentia ad formam: quia Deus, qui produxit Angelum, dat consequentia ad formam Angeli: quia operationes, quae in 1° instanti sequuntur formam Angeli debent tribui Deo: quia si 1ª operatio Angeli esset peccatum, tribueretur Deo.

126 Respondeo, negando antecedens. Ad probationem antecedentis, distinguo maiorem: applicatione speciali determinante determinatione cum operatione, vel intendendo operationem, media applicatione speciali; ut applicatio indifferens sit; ideo maiorem: applicatione indifferente, et non intendendo operationem, nego maiorem. Deinde, distinguo minorem: applicans applicatione speciali determinante determinatione, vel indifferenti, intendendo operationem peccaminosam, nego minorem: non determinante determinatione, nec intendendo operationem peccaminosam; ideo, vel omitto minorem, et nego consequentiam. Ad minoris probationem, nego suppositum, quod ad operationem liberam requiratur specialis applicatio praeter cognitionem

Indiferentes. Ad 2.am, distinguo ant. dat ca nario; ideo ant: ca
ex libera determinatione effectus producti, nego ant; et conseq., ca adaequatam
intelligunt ea, quae contingunt nario: non quae libere accidunt ex
determinatione effectus.

Obicies 2.o omnis, qui peccat, habet aliquam indeliberationem, seu defectum in cognitione, iuxta illud Axioma: omnis peccans est ignorans ex Arist. sumptum 3.o Ethicorum cap. 5. Sed in 1.o instanti nequit Angelus habere indeliberationem aut defectum in cognitione: ergo in 1.o instanti nequit Angelus peccare. Probatur minor: quia cognitio in 1.o instanti dirigens ad operationem est a Deo, cuius est determinatione; sed cognitio, quae est a Deo, cuius est determinatione, nequit habere defectum, neque esse indeliberatio ergo. Resp. negando maiorem absolute sumptam. Illud vero Axioma, seu est intelligendum de peccantibus communiter, id est peccantes habere communiter defectum aliquem cognitionis, et maius indeliberationi, quae si adesset, non daretur peccatum: seu intelligitur de ignorantia practica; seu de ignorantia interpretativa: idest peccantes ita se gerere, ac si ignorarent: seu prevere fructum ad hoc ut ignorantes deputentur; absolute tamen non datur semper indeliberatio talis, seu defectus cognitionis: ille namque qui recte operatur, sub cognitione, quam habet recta, sed defectuosa, potest peccare. 137

Obicies 3.o ad motum liberum praecedit motus naturalis; sed peccatum est motus liber: ergo ante peccatum praecedit motus naturalis: ergo primus motus, siue 1.a operatio non potest esse peccatum. Probatur maior: quia prius naturale est magis connexum cum suo exercitio contrario, quam prius contingens cum suo exercitio contingenti: ergo. Resp. 1.o, distinguendo maiorem: praecedit motus naturalis, si talis motus competat praeviam ideo maiorem: absolute nego maiorem: non enim apparet motus determinati, qui naturaliter competat Angeli pro illo 1.o instanti. Et si aliquem posset competere, Resp. 2.o distinguendo maiorem: praecedit praecedentia seu prioritate naturae; ideo maiorem: prioritate temporis, nego maiorem: ille namque motus naturalis, qui praecedit prioritate naturae, non est incompossibilis cum peccato: est namque amor boni in communi, qui non excludit amorem illicitum huius boni in particulari. 138

Obijcies 2.º Angelo in 1.º instanti debetur naturalis amor Dei: quia ad perfectionem naturalem id pertinet. ideo quod etiam hominibus naturalis debetur talis amor. 2.º quia probatur ex eo quod, si non naturaliter deberetur, fere semper dubium esset, an sit de observatione praecepti amandi Deum in illo instanti 1.º, quo pervenit homo ad usum rationis. Modo sic: vel datur in Angelo talis amor pro 1.º instanti, vel non: si 1.um: nequit peccatum dari sub illo amore: quia ergo pro 1.º instanti nequit Angelus peccare. Si 2.um: peccatum tribueretur Deo. quia 2.da illud peccatum proveniet ex negatione illius, quod Deus dare debebat. Ita Carmelytae arguunt apud Patrem Herrera, in quo argo non intelligo rationem, quia probatur: hominibus deberi naturalem amorem Dei, ut ex observatione praecepti: quid? non potest tolli dubium per certam obligationem praecepti? Deinde. Adimpletur ne praeceptum per amorem naturalem? minime. quia non potest tolli dubium de adimpletione, per affectionem amoris naturalis.

200 Infra Deo, negando assumptum argumenti ad probationem, eo, distinguendo probationem. Ad perfectionem naturalem liberam id pertinet, ideo probationem ad perfectionem naturalem, non. Ad aliam, quia de hominibus probatur amor naturalis, nego, quod nil probat illud dubium ex eo ortum, quod dubitetur, qualem naturam sit suum instans usus rationis, vel an adfuerit notitia praecepti tunc. probat naturaliter talem praeceptum pro 1.º instanti, in hoc praecipue. In Angelo autem si admittatur facile tolleretur ab Angelo dubium, eo modo, quo potest tolli dubium, an oporteat praeceptum in reliquis instantibus: tandem omitto, deberi Angelo pro 1.º instanti amorem Dei debito naturalitu. et tunc, nego peccatum tribuendum esse Deo. quia Deus non peccat in negando perfectionem naturalem: quia natura Angelus meret sui iuris est, et maxime liber ad actus supernaturalis [illegible].

201 Obijcies ex 3.º De Lugo, 1.º implicat dari peccatum in 1.º instanti, quod est instans gratiae et misericordiae; in quo Deus producit Angelum gratiose, et liberaliter. Angelus quod se proximus Dei opus. Probatur assumptum probatur. Si Angelus in tali instanti peccaret, peccatum tribueretur Deo ut alius Authori speciali: quia ergo probatur assumptum. peccatum in illo instanti

imputaretur gratiae Dei (id est effectui gratuito producto, et operi Dei proprio): quod probatur. Haec consequentia: ideo gratiae supernali nequit imputari peccatum, quia dicitur Deo imputetur; quia gratia supernalis est proprium Dei opus, Deus, qui est Author peccati illius gratiae: quo si peccatum imputaretur Angelo cum instrumento, quod est gratia Dei, opus quae Deo proprium etiam imputaretur. Antecedens probatur: etiam si gratia Dei supernali esset substantia libera potens se detrahere, casu quo peccaret, eius peccatum tribueretur Deo; et tamen 10. proveniret ex eo, quod peccatum imputaretur gratiae, quae esset proprium Dei Donum gratuitum, et liberaliter a Deo productum: quod probatur minor. Quia in eo casu non opus esset, quod Deus detraheret substantiam illam supernalem ad peccandum: quo, quod in illo casu imputaretur Deo peccatum, non proveniret ex eo, quod etc.

Deo, namque assumptum antecedens ad probationem negans. Ad antecedens probationis, distinguo antecedens, et consequentiam. Si clariti gratia distinguo antecedens, imputaretur gratiae, ut tribuitur dimensioni illius, sed ut fini per talem gratiam intentus a Deo, nego antecedens: imputaretur gratiae Dei, ut Domino actus, et libere se detrahenti, distinguo antecedens; et nego consequentiam ad eos probationes discursus. Ideo gratiae supernali nequit imputari peccatum, quod sit tribuitur connexioni gratiae supernali; sed fini intentus per illam gratiam qui dicitur etc. distinguo antecedens: ideo, ut cumque et praecise, quia gratia est proprium Dei opus, nego antecedens, et consequentiam. Ad antecedens ultimi probationes, nego maior antecedens vero impugnat, et ex quo capite substantia supernali potens peccare disputatur alibi. Igitur solum verum est imputatum Deo, quod imputaretur gratiae, si quod Deus media gratia detraheret: sicut diximus in societate tamen imputandum Deo peccatum, si praedeterminaret ad malum peccati: sed quod media gratia intenderet peccatum; sicut diximus imputari Deo bonum opus media gratia supernali; quia media tali gratia bonum opus intendit; quod vero imputetur gratiae, ut cum indifferenti, et media qua non intenditur peccatum, non sufficit, ut Author gratiae, dicatur Author peccati.

202

Dices 2.º Deus 203
nequit dare auxilium providens duxsurum ad peccatum, nisi quod connectatur peccatum, proveniat ex detractione alterius auxilii ab Auxilio; atque.

diceretur Deus auxiliari in peccatum; sed si Angelus peccaret q. 1º instanti, ita poneretur peccatum, ut ex nullius alterius determinatione proveniret, quam ex determinatione Angeli, qui est donum, et quasi auxilium Dei: ergo. Respondeo, disting. maiori, et minori, negando conseq. Ratio; quia si auxilium esset connexum cum peccatum, non ex alterius determinatione, ipsum auxilium esset determinatum ad peccatum, cum non sit ex se potentia libera: ideo que Deus ponens auxilium determinaret ad peccatum. At vero Angelus est potentia libera; ideo quia licet sit determinatus ad peccatum, non ex alterius determinatione, Deus producens Angelum non determinat ad peccatum, neque producendo eum, est ratio, cur tribuatur Deo peccatum. Nec Deus tribuens auxilium, aut producens Angelum, dicitur auxiliari in peccatum; hoc non sonat, Deum tribuere auxilium, aut producere Angelum ex intentione peccati: quod non sequitur ex eo solo, quod producat entitatem concurrentem ad peccatum.

204 Obiicies tandem. Deus tenetur moraliter non permittere, sed vitare peccatum Angeli q. 1º instanti: ergo Angelus non potest etc. Antecedens probatur 1º: quod Deus operatur, ut causa particularis, se habet, sicut causa 2ª specialiter concurrens ad effectum; sed si esset, Gubernatori reg. imputaretur peccatum, quod subdito permitteret, et ille tenetur abstinere ab actione, ex qua providet peccatum secuturum: ergo Deo imputaretur peccatum, quod Angelo permitteret, tenetur que Deus abstinere a creatione Angeli, eo instanti, quo praevidet ex creatione secuturum peccatum. 2º non licet Deo permittere peccatum, neque operari sub praevisione secuturi peccati; nisi aliquid sibi praeponderet ratione cuius possit permittere aut operari sub praevisione secuturi peccati: sed non habet Deus aliquid ibi praeponderans, ratione cuius possit permittere etc.: ergo. 3º. Deus creans Angelum ponere a se, et motu proprio eius determinationem, et connexionem eius cum peccato; sed Deus tenetur non ponere a se, et motu proprio eius determinationem, et connexionem eius cum peccato: ergo. 4º. Verbum divinum tenetur non permittere peccata Humanitatis sibi unitae, propter specialem gubernationem illius Humanitatis, quae Verbo divino incumbit: ergo similiter Deus tenetur non permittere peccatum Angeli in 1º instanti, in quo Deus est causa specialis Angeli.

Respondeo ad Argumentum, Deum

Rteo ad stei ora. Deus virtute supremi Dominii here 205
sui ad creandum Angelum quo voluerit, & relinquendum Angelum
in manu consilii sui, permittendo quod peccatum ex libera Angeli de
ternatione sequuturum, nec video rationem, cur Deus teneatur, ita gubernare
Angelum in 1° instanti; ut evitet illius peccatum, & non teneatur
in 2° instanti. Sicut enim Angelus in 1° instanti est opus Dei opus,
ita in 2°: & sicut Deus est causa specialis Angeli in 1° instanti, ita est
causa specialis illius effectus, qui exigit sui conservationem pro 2° instanti:
quare sicut in 1° instanti Deus poneret aliquid, ex quo sequeretur
peccatum; ita poneret aliquid, quod natura exigeret conservationem ipsius,
ex qua sequeretur peccatum. 206

In solutione Rteo, nando ante: ad probationem
distinguo majorem. se habet sicut causa 2a specialiter concurrens ad effectum
se habet, inquam, sicut in aliquibus, vel in eo, quod operetur ex propria de
terminatione, & non ad exigentiam alterius: concedo majorem: se habet sicut
in omnibus, nego majorem; Deinde concedo, vel omitto minorem; & nego consequentiam. ad
secundam probationem, concedo majorem; & nego minorem cum proxime dicta. ad 3am probationem
distinguo majorem. poneret a se, & motu proprio totam determinationem
& connexionem antecedentem; nego majorem: partem antecedentem & absolute consequentem;
concedo majorem. et sic ubi, distinguo minorem. teneretur non ponere totam determinationem,
& connexionem antecedentem; concedo: consequentem, nego minorem & consequentiam. ex dictis.
Diminutum ex scientia media de peccato Angeli futuro in 1° instanti, &
creatione Angeli ex ante infallibiliter inferens peccatum Angeli absolute
futurum. Caeterum illud diminutum, sicut sit quod prius ante peccatum
Angeli; & absolute ante, quod attinet ad creationem Angeli, & collationem
libertatis, est consequenter ad ejus exercitium libertatis, quod ad scientiam
attinet: Deus quod ponit illam partem antecedentem, quae ex se non infert pec-
catum: & Rteo Deo licet, sicut licet ponere praeceptum, sub praevi- 207
sione violationis futurae.

Instatur quod arguens in Rteo diminuto: Si
decrevero producere Angelum, & adexigant illius producti conservationem
peccaturi pro 2° instanti: & decerno producere Angelum, atque ad-
exigant illius conservationem. ecce praemissam infallibiliter inferentem

peccatum absente fortuna; et Deus ponentes has determinationes ad peccatum, ut ait. unde ... has tui argi infertur, Deum non posse praedicere Angelum in aliquo instanti peccaturum. ... probatio longiorem exigit disputationem in materia de Scientia. Deinde si, unio Hypostatica, sive ut quo, sive etiam, ut quod ex natura sua opponitur peccato, frustra ponitur in Verbo Divino obligatio moralis Regendi Humanitatem sibi unitam: quare natur ars. Si non ita opponatur unio peccato, admissa obligatione morali, dicitur ab aliquibus, ideo dari talem obligationem in Verbo Divino, quoniam tum Humanitas sit in supposito Verbi, posito peccato in Humanitate denominaretur Verbum peccans. Deus autem non ita denominaretur peccans per permissione Angeli peccato; unde omisso anti, natur contra.

permissio

Caput Duodecimum

Quid sit de necessitate morali Angeli ad non peccandum

208. Impotentia moralis ad peccandum est quaedam determinatio ad non peccandum, quae consistit cum physica potestate ad peccandum. de facto non coniungitur cum peccato. Ergo moralis impotentia potest esse vel intrinseca, vel extrinseca. Impotentia moralis intrinseca dabitur, si detur aliqua cognitio, dilectio, quae adeo vehementer inclinet ad non peccandum, ut habeat moralem connexionem cum exclusione peccati. Impotentia moralis extrinseca dabitur, si v.g. Deus determinatus moraliter ad conferenda Angelo auxilia efficacia ex se indifferentia, quibus infallibiliter vitetur peccatum. potest etiam addi impotentia moralis vehementia, quae sit intrinseca, quando Angelus exigat auxilia, quae ex se sunt indifferentia; ceterum efficacia ad vitandum peccatum.

209. Dico primo, potest dari in Angelo per se intrinseca impotentia moralis intrinseca ad non peccandum. quod facile probatur: quia potuit dari talis cognitio, et voluntatis affectio, quae salva potestate physica ad peccandum moraliter connecteretur cum negatione peccati; redderetque moraliter impossibilem positionem peccati. Cuius generis infinita auxilia esse possibilia diximus in materia de auxiliis disputatione ultima: et de facto plura convenimus dari.

210. Dico 2o non dari ... Tunc cum ad asserendum sufficiens habuerit Angelus saltem necessitatem

moralem ad non peccandum; Ratio est; quia neque ex parte Angeli, neque ex parte Dei datur ratio, cur non possit dari in Angelo pro tunc instanti moralis potentia ad peccandum: quod probatur ante, quia quoad primam partem; quia cognitio Angeli poterat esse moraliter indifferens ad peccandum; cum nesciret in instanti, quo reipsa peccabit. Deinde Angelus non habet ius, quo exigat a Deo sibi conferri auxilia efficacia pro tunc instanti: ergo. probatur tunc ante, quoad secundam partem. quia ex eo, quod Deus permittat peccatum, et tribuat potentiam moralem ad peccandum non sequitur, quod Deus sit causa peccati; neque iure aliquo tenetur ad non permittendum peccatum, aut non conferendam potestatem moralem ad peccandum: ergo.

Obiicies primo. Si vel Angeli pro tunc instanti potuissent peccare potentia libera a morali necessitate incredibile est, quod non aliquis peccaret; sed nullus peccavit: ergo omnes habuere necessitatem moralem ad non peccandum. Confirmatur quia Patres indubitanter asserunt nullum Angelum peccasse pro primo instanti, sed si non existimarent in omnibus dari necessitatem ad non peccandum, non adeo indubitanter id asseruissent: ergo. Respondeo, negando maiorem, et consequens: Ratio est, quia, quod nullus Angelus in tunc instanti peccaverit, potuit provenire ex eo, quod Deus decreverit omnibus conferre efficacia auxilia ad non peccandum, nec desunt congruentiae rationes, ob quas Deus decreverit omnibus conferre auxilia efficacia sub potestate eorum morali ad peccandum. Ad confirmationem, respondeo sufficere Patribus ad id indubitanter asserendum, quod ex Scriptura satis liceat eos, qui peccaverunt ab statu gratiae cecidisse: unde legitime inferunt, eos in statu gratiae fuisse; ac proinde non peccasse. Omitto eos, qui asserunt, gratiam pro tunc instanti a Deo collatam fuisse in priori ad usum libertatis, qui Auctores, neque physicam, neque moralem ad peccandum admittunt pro illo primo instanti. 211

Obiicies secundo ex. P. Sparza. inter cognitionem, tam naturalem, quam supernaturalem inventam in virtute activa naturali Angeli, et auxilium gratiae, debetur Angelo ex natura Dei pro tunc instanti perfectissima omnium, perfectissimeque 212

dirigeni in ultimu finē; s à cognio pfeltissa intr se abstre potes Vii cuiusq subtrae intualy dum ē invia itiner in se impotentiam morale ad peccandu; l' terre ē inseparabiliy ab eā impotentiā: q Angli debebr impotā moraly ad peccandu. pbr mar. q. cuidt q narto agenti debetr ex nā rei effui perfectiong imanentiu orum pfeltissimu, qui ab eā fieri possunt, dum n adest impedimenta, a cā 2ª alia: q si Anglo n posuit adeē impedimentum a cā 2ª. debetr ex nā rei ptº instituta. Pbr ani indultione; q si cā detretr ad agendu, ex innata ppensione prumpet in effum meliore, qdo qdem in huni magis inclinat. Si vº detretr a cā 1ª, hgi etiā ex nā rei tenetr implere oem capacite nale ad bonu talu cq ds, dum nullum adest impedimentu treatu.

218 Pbr iam mir. q. rōei avertentes a peccato si infiniti ppemium ponderis, et efficaciae in rē ipsa: nituntr m. infinita Dei bonitate, cui peccatum dupliciter etherna beatitudine, qm excludit; etherna damnatione qm inducit summa operantii pfeltione, qm ignocentia excludit. ē Quersō motiva peccandi si nullius fere momenti re ipsa, ut pote innixa exigua delectatione, aut utilitate. Atqui hgi pfeltione Ididerata reddunt peccatu moraliter impoble: q. pbr mir: q si in deliberatione occurrant extrema valde dispaaria, et quorum alterius pxemineat, quasi in pparasim, reddit moraliter impoble electio extremi inferioris sub pfeltissima utriusq cognione: q sub predicta perfectissime Ididerata reddunt peccatu moraliter impoble. Istatr. q. a pfeltissima Ideratio novissimoru reddit moraliter impoble peccatu; sed cognio, que ē oium pfeltissa, Vii Angli, n het maxem vim, ut retrahat a peccato, quā cogitatio novissimoru in hoi: q.

214 diversimode loqdo l. de cogne supnali, ac de nali, qm habuit Angliy p. tº insti. Quoad cognione supnale, a qua precipue pvenire debebat impotā moraly ad peccandu, opinatr R.P.

sparza

cum Theologi eam proportionari inquibus Angelo perfectioni cogni
nalis, ita, ut Angelus perfectior, perfectiora habeat gratiae cog-
nitione, quam minus perfectus, non quod gratia supernalis tribuatur a Deo
ob merita naturae; sed quod Deus gratiose, et liberalit decrevit eam
proportione servare. Caeterum cum pluribus Autoribus iudico,
non dari fundamentum ad assignandum quaenam perfectionis in cognitione super-
nali Angelorum, neque ad asserendum, quod fuerit in quibus Angelis adeo per-
fecta, ut excludat morale potentiam peccandi; quare non datur funda-
mentum, ut dicamus, minus perfecta fuisse cognitione supernale Angelorum pro 2o
instanti, quam pro 1o; sed pro 2o instanti in aliquibus Angelis non fuit adeo perfec-
ta, ut excluderet morale potentiam peccandi: ergo non datur fundamentum, ut di-
camus, habuisse Angelos omnes pro 1o instanti cognitione adeo perfecta, ut ex-
cludat morale potentiam peccandi. Debet igitur, ut vim habeat argumentum pro-
bari, quod pro 2o instanti habuit Angelus minus perfecta cognitione super-
nale, quam pro 1o.

Quoad cognitione naturale, dico, non aeque posse tribuere ef- 215
fectum moralis impotentiae, ac quod cognitione supernale. Ratio est; quia cognitione
nali non potest attingi a Deo perfecte privatio beatitudinis, et aeterna adeò
damnatio tanta, neque excitari adeo perfecte voluntatem ad non peccan-
dum. Praeterea non datur fundamentum, ut dicamus, minus perfecta fuisse
cognitione Angeli pro 2o instanti, quam pro 1o; sed pro 2o instanti in aliquibus An-
gelis, cognitio naturalis non induxit impotentiam moralem ad peccandum: ergo
non datur fundamentum, ut dicamus, cognitione naturale induxisse eam im-
potentiam; probandum ergo erat, cognitione naturale Angeli, pro 2o instanti, mi-
nus perfectam fuisse, quam pro 1o.

Unde excluditur a § 214. ul- 216
terius Deo, ea motiva, quae § 213. recensentur, si in deliberatione
occurrant adeo perfecta cognitione praecipue supernali posse occur-
rere, ut impotentiam moralem ad peccandum induceant: tum non dari
fundamentum, ut dicamus adeo perfecte proposita fuisse Angelo ea mo-
tiva, ut quasi inseparabiliter praeeminent oppositis motivis.
Ratio est quia non datur fundamentum, ut dicamus, minus perfecta fuisse
cognitione Angeli pro 2o instanti, quam pro 1o; sed pro 2o instanti motiva a-

avertentia

a peccato ni preminent, quasi in oparabiliter motivu opp.

g.° Tande, in fra, no maj., salte, quod attinet ad cognione supnaly: ad mari obaj, no ani. Ad antj pbam, no ani, quoad 2am p.e. Ad mire, et ciij pbaj respondeb. ex dicty, ni ostare, an motiva auertentia a peccato p.° festu oppo fuerint p 1.° insti, qm p 2.°:

217 Ad ofonem Deo, in Vori Scriptury indicaty ex ecclesiastici 3.°: in oibu operibus tuis memorare novissima tua, et in ethernu ni peccabis: doceri impossilitatem morale, abte in aliquo cognionis supernaly, et in aliis gribu cognionis minus perfectis, et magis coiu, doceri, ni impotate, morale abte, sd magna, Vim siideratus novissimoru, ad aerienda a peccato: alioqn nunqm 2iungeretr actuale peccatu cum actuali memoria novissimoru, hoc supp.to n.t 2stat, qd in Anglo fuerit p 1.° insti cognio auertentiu a peccato, eo gru perfectiu, qd in hoc pote aliqdo afferre impoam morale ad peccanda, sbdoe sequiy dicta. q.a n.i 2stat habuisse Anglum p 1.° insti minus perfecta cognione, qm p 2.° insti; sd e d.° aliqui Angli n habuere cognione eo gru perfectionis, quo in hoc affert morale impoa peccandi: e. in fra Deo, issa mare, nando supp.tu minus vlt, qd p 1.° insti cognio fuerit Vni Angli oium perfectisa, vnde no coa.

Disputatio. 6.a

De Locutione Angelica.

Caput 1u.

218 Relatis sententiis 2tra opponitr.

Anglos inter se loqui, certu, e, qd ex coi PP.orum, et interpretu suppositio indoy Apostoli 1.a ad Chorinthios 13: si linguis hom. loquar, et Angloru, exprimitr in Epist.a Beati Iude: cum Michael Archangelus cu Diabolo disputans altercaretr de Moysis corpore, et sepe alibi indicantr Angli loquentes a Sacra Scrip.a

Superest v.o ni exigua difficultas ex rnis, quo Angloru locutio explanenda e

in quâ diffe plurimi de hac re sq, et explanat mi. Precipuos referam. Ia sa. auerit, unu Anglus alteri loqui, n aliter, qm per actum volatis, quo sentit, et vult, qd alter cognat suum cordis secretu in ipso, et in mente. Ita Eximius Dr. Jannerius, Arriag. et alij, quo posito, alter Angelus cognet secretu cordis alterius, b, per speciem initio creationis infusa, l pducta a Deo, qdo cognitr illius loquentis, l per specie ab ipso corda secreto pducta in audiente. Xa varia sat.

2a sa, Anglos loqui n manifestando internu suu conceptum in ipso, sd exhibendo aliquod sensibile signu. qd signu huius sq Authores diuersimode explant. alij m., ut Durandus, Egidius, Argentinas sentiunt, illud signum ee corporeu, et veluti caractere quoda inscriptos in aere, aut caelo formata. Plures vo alij sentiunt signu ee spirale, l in Anglo audiente, l loquente formata, et impressum. Ita Marsilius, Marchon, et alij. Nec satis explant, an hc signa sint ad placitu Angelorum, an a Deo institutiva infundente Angli notitia impressionis. Itaq sa, de locutione per signa fuerit P. Herrera, et probable iudit locutione per signa sollicita naia, per quae signa naia locutione fieri, aliqui existimant. 2ȝ 18 aue dicit Vazquez, qd Anglus n alio mo alteri loquitr, qm per actum reflexum, quo cognit suum actum volatis, et a, et se velle, qd talis actus ab altero cognoscatr. Contrariu sa, e veluti ex duabus relata composita; asserit m. Anglum alteri loqui per manifestatione secreti sui cordis in ipso, ut la sa, sit Anglus vellit alteru fallere, celato iudio vero de alterius amoris vg. quem loquerus het, et formare aliud iudiu falsu de eo, qd n heat alterius amoris, et hoc iudiu alteri manifestare, quo audiens decipitr. Itaq a loqui per signa e, qd ta sa tnetr. Tande alia sa e, asserens, unu Anglum alteri loqui o ducendo in intellm alterius cognione obti manifestandi. Refert

Ita sa Suarius, et alij.

50 220. Ut meam sam p̄feram suppono 1°, locutionē Angelicā eē liberā, n̄ so. quanq̄ Angelus possit apud se suos actus, sive secreta cordis retinere, aut alios, cum voluerit patefacere, s̄d etiā quanq̄ huic possit, et n̄ aliis pluribus, aut paucioribus, qui in hoc instī, et n̄ in aliis loquare. Hoc peculiare donum int̄ proprios actus voluntatis politica exigit, ut possit eē specialis amicitia, et confidentia int̄ aliquos Anglos, et plā incomoda possint vitari, quae oriri possint, nisi locutio adeo libera foret. 2°. Suppono, Angelum intra naturā, l° ex a colore sam (Vestragante Arriaga) mentiri posse, et alios decipere. Ideo q̄. Demones spiritus mendaces dicit n̄ so. voē vocis, q̄ qm posse formare in aere, l° corpore assumpto, s̄d etiam, quanq̄ possint in se ipsis mentiri. Supponitr prætr̄a 3°, q̄d ex præcedenti sequitr, s̄ talem eē locutionē Angelicā, ut unus Angelus alteri obsequium præstet et q̄dem adhibendo assensus. q̄a nisi loquens decipere possit, casu, quo loquatr, eveniet suos actus ostendet. quaptr audiens nullum obsequium præstabit assentiendo dictis loquentis. tandem volunt aliqui, q̄d locutio talis nō sit, ut vi illius Angelus loqui exuter intellectū alterius ad audiendum, et ibi attendere faciat, h' v'g. alter sit occupatus in aliis rebus, l' intensiori alicuius obiecti cognē.

221 His supp̄, dico 1°. posse Angelus alteri manifestare secretum sui cordis, eo modo, quo tā sa asserit. Hoc ipsa exiis, quæ dixi supra de cogne Angelica secr̄ secreta cordis; s̄d talis manifestandi mus n̄ videtr aptus ad locutionē Angelicā. 1° illum impugnant aliqui, q̄a si Angelus, ita loquatr n̄ poterit alterum fallere, neq̄ alter obsequium exhibebit loquenti assentiendo: s̄d locutio talis debet eē, ut loquens possit audientē fallere, et audiens obsequium præstare loquenti assentiendo: q̄. Verbis, q̄d sicut ē in potestate Angeli, q̄d alter cognat, l' n̄ cognat sui cordis secretum, ita ē in potestate Angeli, ut cognat so. inadeqūte, et cognē fictā. S̄d 2° ē. q̄a sic Angelus audiens n̄ decipietr: ita, v'g. si D. permitatr a loquente cognoscere actus voluntatis abstracte sub voē actus amoris: q̄a aliqd obiectum eveniet cognet dari in loquente

Actum amoris erga aliqd obtum, qd verum e: n̄ a iudicabit audiens, n̄ dari actum amoris, l actum amoris ee alterius obti, cuius reipsa n̄ e: g n̄ decipietr audiens. 222

Inde impugnatur

etiam Ghostarius sa. Illud a, qd respondet Lonietius ex aliis, Vltr, eformare locutionem duplex iudiu ee porius actus volun̄s, vg. alterius verum, qd apud se retinet, alterius falsum, qd manifestat, in illo q. suus actum amoris. Non satis facit. q. a e 1o. Angelum n̄ pore here duo iudicia opposita cc exam sui actus, quæ naliter salsæ in apposita sit. Deinde n̄ pore iudicare ee obtum, qd re ipsa n̄ e. 3o. q. tam Angelus het duplem loqndi mum, alterum p manifestatne actus amoris, immdte, alterum mediate, et p signa. quot mos poterit eque pro libito adhibere ad loqndu, sive vere, sive falso. Vo huius ultime p ty e sq si semper, ac vere loquitr, manifestaret suum actum amoris in ipso, et semp, qc locutio falsa e manifestaret in alio, vlt in iudio falso, hoc sciret Angelus Audiens, q Angelica nam, et ppietates optime cognit: g qdo illi obiiciatr actus amoris in iudio loqntis, intelliget Audiens, ee illud iudiu ee falsum, quapropter n̄ decipietr. Unde si Angelus utrumq loquendi mum pore adhibere eque p libito poterit alterutro uti, sive ad locutione veram, sive ad falsam. 223

2o impugnatur

sam Po Marchon, q locutio debet ee immanens: g n̄ pore fieri per excitationem speciei, quæ e in intu Angelico, l nova productione speciei, a Deo, l ab ipso Aerero ordi e missa. At veri pote, qd suffit ee in mente cognem vlntatem manifestandi obtum, et potam executivam, quæ causit excitatione, l immissione spei, sicut in locutione vocali productio vocis, et soni n̄ e immanens, sed tantum e immanens motus localis per quem, aere percusso formatr vox. 224

3o impugnatr

idem Autor qd Angelus n̄ so. manifestat alteri suum

actum intellig. sed etiam actum volatg, qui producit vel spem in intellectu Angli audientis, seu est cognitio excitans, per quam ? genita hebat Anglus audiens, unde sequitur, quod Angelus loquatur per volatem, quod Pater Suarez concedit. Sed hoc ? commune sum est, quod scilicet volatio dicatur loqui, et actui volatg dicatur verbum — Et tunc actus volatg est obiectum locutionis, et ductum non locutio, aut verbum. Respondetur ex sententia Eximij Doctoris, aliud esse potentiam loquentem directive, aliud potentiam loquentem proxime, et executive. Sicut in locutione vocali datur actus intellectus, et volatg locutionem ad alterum ordinans; et datur virtus loco motiva quae verbum format. Sic in Angelo cognitio sui actus amoris, et volitio illius manifestandi sibi alteri, per quos directive loquitur, sunt vocalis. Verbum est species immissa, cuius immediate effectiva potentia est ipse actus amoris manifestandi.

225. Sed dices ? ... locutionem fieri ab Angelo per voluntaria manifestatione sui actus interni, qui immediate obiicitur recognoscendus, et in quo immediate obiiciuntur alia obiecta, seu extra, [illegible] seu etiam intra, de quibus Angelus loqui voluerit, nam potest loqui v.g. de cursu hominis, atque etiam de aliquo actu suo interno, seu praeterito, seu existenti, quem non vult immediate manifestare. Actus deinde manifestatus producit suam spem in audiente, seu a Deo talis species producitur, et sic alter ad audiendum excitatur. Non excitatione naturali inducente auditionem, quae naturalis inductio de ratione locutionis non est. Praeterea dices cum Suarez non esse de ratione locutionis, quod Angelus possit alterum fallere, nec quod audiens habeat fidem, et obsequium praestet loquenti, eius actus assentiendo, quamquam possit locus deceptioni esse, et fidei in Angelo spectato in natura sua; scilicet, de rebus, quas non evenire cognoscit probabile habeat coniecturam, aut testimonium sufficienter credibile, et tunc ab ipso fieret indicium, quo obiecto assentiri possit. Videatur Suarez in Angelis lib. 2° n° 33. Tunc, si Angelus alteri suum indicium hominis manifestet, potest audiens decipi, fidem adhibere, et obsequium praestare loquenti etc. Dictam igitur sententiam si defendere

veli, vide latius exponentem Suarez. dicto [illegible]

Dico 2º Michael 26.

el, vg posse loqui Gabrieli per cognitionem apprehensivam ad Gabrielem directam per liberam voluntatem Michaelis. Explico. Het Michael actum amoris, quem vult manifestare Gabrieli. Ex hac intentione format cognitionem apprehensivam vg. actus amoris in Michaele existentis, et actus voluntatis existentis in Michaele, quo vult Gabrieli manifestare suum actum amoris. Quam apprehensionem cognoscit Gabriel, et in illa, tanquam signo ad placitum cognoscit actum amoris in Michaele existentem, et illam apprehensionem esse locutionem, qua Michael vult loqui ipsi Gabrieli. Ratio quod hac explicatione est, quia ita salvatur libera manifestatio [illegible], qua possit excitari Gabriel ad audiendum, et alias conditiones, ut possit Michael dicere verum, vel mentiri; et Gabriel decipi, fidem adhibere, obsequium que prestare assentiendo loquenti.

Et tamen, Angelum posse uti signis ad placitum, sicut hoc, indubitatum est, quia signa possunt imponi a Deo; Deus que posse infundere ipsis notitiam impositionis, unde quilibet statim, ac voluerit loqui sciet, quibus verbis utendum sit, et quibus alter cognoscet illud signum, sive apprehensionem predictam vg. cognitam mente loquentis. Deinde ita locutio est libera, quod Angelus loquens libere fertur ad dictam apprehensionem, et libere dirigit ad Gabrielem, et non ad alium. illa mentis apprehensio est naturaliter incognoscibilis ab aliis, nisi accedat [illegible] elicientis, qui reddit illam proxime cognoscibilem ab hoc, et non ab alio.

Quaeritur 2º

3º Angelus het obligationem moralem utendi dicta apprehensione, ad significandum [illegible] verbum vel te, sicut homines talem obligationem habent non mentiendi: cum enim Angelus possit mentiri, posse exhibere alteri cognoscenda illa verba, quod [illegible] aliter se habet, ac verba indicant, quod est mentiri, unde Angelus audiens possit fidem adhibere; obsequium, que prestare loquenti assentiendo. quod

cum apprehensio illa non connexa cum dicto signato, assentiret audiens dicto authoritate loquentis, cui posset dissentire, tamen apprehensio illa directa ad Gabrielem potest Gabriel excitari ad audiendum quia, licet species illius apprehensionis producitur ab ipsa apprehensione et sic loquens immittit in intellectum audituri medium excitativum cum species, licet ut sic provocet intellectum ad cognoscendum, licet species producitur a Deo, aut prius producta fit proxime potens provocare ad cognoscendum, et sic loquens excitat ad audiendum, quatenus ponit conditionem, ex qua resultat provocatio ad audiendum, et talis provocatio est libere volita, et intenta a loquente.

229 Dico 3.° supposito, quod Angeli etiam inter se possint loqui per immediatam manifestationem dictus interni possunt imponere sibi signa sive spiritualia, sive corporalia, per quae loquantur: quia possunt sibi manifestare voluntatem, de eo, quod apprehensio, de qua supra dicta signet actum amoris dicti. unde illa apprehensio habebit conditiones ad locutionem requisitas, quas à § 226. explicuimus. Nec modus impositionis non nimis differt in Angelis, quam in hominibus vocum impositio, praecedens tamen loquendi modus magis aptus videtur ad Angelicam locutionem, sed per signa ad placitum non agenda est. Quoad signa corporea eodem modo dicendum est possibile ab Angelis imponi. Caeterum non Angelicam non alio modo spiritualis locutionis uti existimandum non est. quia conformius, et proprius est spiritualibus signis uti, et irrationale videtur, quod Angeli non possint inter se loqui, si non existant entitates corporeae; denique quia ex dictis probatur alios etiam modos spiritualibus Angelum posse uti.

230 Tandem contra sententiam Scoti § 219. relatam, dico; si ea sententia velit Angelum loqui per productionem locutionis in altero mere passive ad intellectionem se habente; reiicienda est sententia, quia Angelus audiens, ut dicta in libris de anima nequit intelligere saltem naturaliter, nisi vitaliter producendo suam intellectionem, ut vult Ferrara Scotus, et alii sed intendant Angelum producere mediate cognitionem audientis, quatenus immediate producit.

vpem, distinguendum est, nam si asserit ipsum alterius Angeli manifestandum, sic locutionem producere defendi potest, ut exolata est a n. 226. si autem asserit ipsam interiorem Angeli producere vpem alterius manifestandi, rejicienda est. quia Angelus de infinitis obiectis potest loqui, et non est Angelo concedenda virtus productiva specierum infinitorum obiectorum praecipue supernaturalium. Tandem, si ea sola asserit, Angelum substantiam producere immediate intellectionem in altero Angelo, admitenda non est; quia nullum est fundamentum ad asserendum Angeli intellectum posse producere etiam inadequate intellectionem extra se permanentem potentiam: et si Angelus in altero produceret intellectionem, illam produceret per mutum potentiae: quod est contra communem, circa non posse illabi in alterius animam: ideo dicitur Daemonem non posse producere intellectionem immediate in intellectu hominis; sed solum excitando species, proponendo obiecta.

Caput Quintum

Obiectionibus respondetur.

231

Obiicies 1°. modum locutionis explicatum a n. 221. esse inexplicabile obiectum voluntatis dirigentis suum cordis secretum ad alterum: quod probatur: quia velle manifestare obiectum, est velle, quod audiens cognoscat ipsam voluntatem manifestandi, quod est voluntatem manifestativam, se velle, ut manifestivam: quod committitur circulus in hoc modo explanandi. Respondeo primo modo locutionis, obiectum voluntatis manifestivae est cognitio audientis, quod volo, ut Gabriel cognoscat huius actionem, quod volitio se attingens mediate, non se solam habet obiecto. Respondeo 2°. locutionis modo facilior est solutio, dicendo, voluntatem, ita explanandam, volo apprehensionem significativam talis voluntatis, et obiecti, seu potius, volo ponere apprehensionem signantem, dari in me voluntatem manifestandi tale obiectum, ut Gabriel cognoscat illud, unde nascitur. Ad obiec

Mitto maem, et disquo mem: e velle so. emmdte, no mej
n so. e medte, 2 do mej, et no coam.

232 Obiicies 2o: q simlr
poterit Anglus loqui alteri per simplicem complacentiam in obiecto, sl.
alias operations spirales; 2 do coam: apprehensionem assignatam
meus; q aptior e ad exprimendum obiectum, cum sit eius expres-
sio, et similitudo intentionalis.

233 Obiicies 3o. Anglus n pote here
simplicem apprehensionem illius obiecti, qd intuitive cognit, et per propria
spei: g n potest here simplem apprehensionem, 2q actum
amoris, quem in se experitr, quem qdem intuitive cognit: g n
pote loqui alteri de hoc actu amoris 2q per simplicem apprehen-
sionem. Reo, Anglum, idem obiectum, qd intuitive cognit, et per
propriam spem, pote cognere p spei alienam, aut n intuitivam, aut 2-
munem, 2q actum suum actum amoris, quem experitr, pote appre-
hensive cognere p spei repraesentativam actus amoris 2m idem
quia 2venit cum alio actu amoris eius de speciei, quem n het,
sl. ut 2venit cum actu amoris humani, et hanc apprehensionem
potest exhibere alteri cognenda, et mea cognendum actum
amoris, qui datr in Anglo loqnte. Inde natr ans sl
claritas gra, disquo, per easdem spei proprias, et intuitivas, 2do,
per alienas, no ans.

234. Obiicies 4o. Ad vlatem manifestandi
obiectum p apprehensionem simplem debet praecedere simplex illius
apprehensio: g apprehensio simplex n ~~oritr~~ oritr ex imperio
vlatis. Reo l. nando ans. q potest Anglus per cognem
indicativam cognere nam simplicis apprehensionis, quae repra-
sentativa e talis obiecti, et nam cognitionis alterius Angli, qua re-
praesentare ille potest tale obiectum, et ex directe huius cognis indi-
cativae pote Michael velle, qd Gabriel vg cognat ipsius Micha-
elis amorem, cogne sub hac, sl illa formaliter repraesentante obiectum.
Potest insuper velle elicere cognem illam apprehensivam amoris
sui significativam ex intentione, qd Gabriel mea hac appre-

Desideriat cognitionem amoris in Michaele existentis, et manifestationem, determinando animum.

Resp. 2°, omittendo ant., et consequenti dico 1°, quod posset admitti, si opus fuerit, alia apprehensio simplex, praecedens, dirigens que illam voluntatem, et alia subsequens elicita ex imperio voluntatis manifestandi votum. 2°, quod resp. omisso ant., negando conseq. utramque; sed adhuc melius determ. suppositione omisso ~~ant., negando conseq.~~, quod debeat praecedere apprehensione simplici, illam ipsam apprehensionem, quae natura habet, et praecedit ad voluntatem manifestandi votum; per voluntatem sequentem dirigi ad alterum, quamvis vellit Michael, quod Gabriel habeat cognitionem sui amoris, et cognoscat apprehensionem illam in Michaele existentem, et repraesentativam exae amoris in Michaele. Qua voluntate posita apprehensio, quae natura praecessit, fit libere cognoscibilis proxime a Gabriele, et libera conformiter manifestationis. Unde, resp. in forma omisso ant., conseq. sequens concedendo, si duo clarius gratia: non oritur absolute ex imperio voluntatis, concedo conseq.; in esse proxime cognoscibilis, et manifestivae doctrinae, nego conseq., et alteram inde deductam. 236

Obiec. 5° Angelus potest loqui ad alterum locutione interrogativa, assertiva, et sic de aliquibus aliis; sed non datur apprehensio simplex interrogativa neque assertiva: ergo in illis casibus locutio non potest subsistere in apprehensione simplici. Resp., pro locutione interrogativa sufficere apprehensionem simplicem, qua Michael v.g., diceret actum amoris existentem in Gabriele, et sub C, beatus, si diversa apprehensione ignorantia Michaelis circa amorem Gabrielis; desiderium que Michaelis audiendi a Gabriele illius de hoc iudicium, et sensum. Inde issa mat., disquomie, interrogative intre, et adeque, omissio mie; partim intre, et partim ab extro, nomie, et conseq. Locutione assertiva vero, ista mat., duo mie, assertiva intre, et fr. sedomie ex impositione, nomie. Sic in homines voces pro vocali locutione, quae di. et intre assertivae non sit; tamen ex impositione habent vim significandi iudicium mentale assertivum. et dandus natur cond.

237. Probatur 6.: locutio talis debet esse, ut sit sufficiens movere ad assensum: sed locutio per simplicem apprehensionem non talis est, ergo: Ergo probatur minor. quia, ut audiens moveatur ad assensum debet dari aliqua connexio cum obiecto; sed simplex apprehensio non habet connexionem cum obiecto: ergo. Resp. non maiorem connexionem requiri in verbis cum obiecto, quam in locutione vocali; in locutione autem vocali sola datur connexio moralis obligationis, qua loquens tenetur ad conformandum verba cum iudicio interno; et haec obligatio moralis in subiecto, quem prudenter iudicamus non violare illam obligationem, sufficit, ut moveat ad assensum, quamvis possit loquens fallere, et audiens sit expositus deceptioni.

238. Probatur 7.: Locutio talis debet esse, ut mediante illa excitetur audiens, et veluti compellatur ad audiendum. sed modis supra explicatis non potest excitari, et veluti compelli alter ad audiendum: ergo. Probatur minor. quia potest virtus intellectiva alterius esse otio, et adesse occupata, vel libere, vel necessario in aliis obiectis; et tunc potest se habere in altero Angelo species obiecti manifestati, et locutionis, ac si non esset; non enim habet vim faciendi, ut aliae species cessent ab opere: ergo. Resp. non requiri ad locutionem vim physicae infallibiliter excitativam; sed sufficere vim, quae per se loquendo excitet, et provocet, dum intellectus fortiori alia vi non detinetur. Adde cum P. Sparza, posse Angelum loquentem, alterum excitare, et compellere, ut necessario audiat, videlicet per aliquem effectum de novo inductum, immutando obiectum aliquod, ex iis, quae necessario Angelus cognoscit: qua immutatione posita movebitur alter Angelus ad quaerendam causam, et veluti circumspiciendo, accuratius considerabit alios Angelos, excitabitur quoque species, quae cognatae locutionem ad se directam, quod genus coactionis promptissime, et facillime potest fieri inter Angelos, qui perspicacissimi sunt intellectu.

Disputatio 3.a

De Loco Angelorum

Caput Primum

239. Notationes aliquae, et sententiae opponuntur.

Angelum ee in loco (, ut quamq. explanda ea exa in loco sit) hetr ex sacra Script.a passim; dum Archangelus Gabriel dicitr ingressus in B. M. V. Domum: Angeli leguntr accessisse, et ministrasse Xpto Dno in deserto e pluribus in locis, dicuntr accedere, recedere, ascendere et descendere &c. — unde absolute Angelum ee in loco, caelo &c. P.P. asserunt: sic Gregorius 2.o Moral. Angelorum spiritus loco circumscripti sunt. Et supponendus, ut certum e, Angelum n esse in loco per commensurationem ad locum proprium, et phium, nec exere in loco quantitive, dimensive, circumscriptive, qui essendi modi sunt proprij extratus corporeg, a qua &c. dum in vase continetr: in quo sensu Boezius dixit lib. de Hebdomad: com animi conceptum ee apud sapientes, incorporalia in loco n ee.

240 Preterea supponendus contra unus, l alterius, Angelum n ee in loco per propriam substantiam denotando rationem qua. Roe, q pote dari substantia Angeli, et caelum &c., qn Angelus sit in caelo: q.o aliqd aliud distinctum a substantia Angeli requiritr, ut Angelus sit in caelo. Rogamus q, qdnam sit illud per qd Angelus in loco constituitr.

241 Sa Scholasticorum e: corpori competit exa in loco, mia, quantitve, et tactu quantivo: et cum Angelus n heat quantitem illius presentiam, et exa in loco convenit mio, contactu virtutis circa quem diversimode, l opinantr, l loquuntr: nam p.o aliqui, dicunt, operaem Angeli transeuntem in corpus ee proximam roem, per quam Angelus e in loco. ita plures cum ferrara: quae sa dupliciter potest intelligi; 1.o ita, ut Angeli substantia, n sit substantialiter presens corpori, neq. hec mus substantialis presentia sit narius, ut Angelus dicatr ee in corpore, quem sensum tenuissime videtr Herveus, et alij. 2.o ita, ut n actio sola sufficiat sine substantiali presentia; substantialis presentia, l ee npotest sine actuali operae, l lt ee possit, n sufficiat sine actuali operae ad constituendus Angelum in loco. Preterea alij dicunt, Angelum ee in loco per applicaem

virtutis, quae applicatio est proxima ratio existendi in loco. Ita Caprelus, Cayethanus, quos sequuntur non pauci ex Thomistis: favet D. Thomas hic, dum ait, Angelum esse in loco per applicationem virtutis ad aliquem locum qualitercumque.

242 ... Secunda sententia est, Angelum esse in loco per modum vel unionis, sic P. Vazquez. Tertia sententia asserit, Angelum fieri substantialiter praesentem suo loco non per operationem aut unionem ad corpus aliquod, sed per modum spiritualem operationis ubicationis, ad modum, quo corpora sunt in loco per suam naturalem ubicationem. Sic eximius Doctor cum Scoto, et pluribus ex antiquis, quem nostri communiter sequuntur.

243 ... Placuit hic Gonetho dicere, Patrem Suarez diminute, et insufficienter punctum difficultatis attigisse; quia explicat rationem ... qua Angelus formaliter redditur praesens loco, non vero declarat functionem huius modi ubicationis, seu illius rationem proximam formalem; de qua inquit, sola in praesenti disputamus. Nam hic solum inquiritur: an sicut ubi corporeum convenit substantiis materialibus mediante quantitate, ita conveniat Angelo suum ubi media illorum substantia, vel solum mediante potentia ad extra operativa, seu operatione transeunte, seu aliqua corporea. Qui eximium Doctorem legerit lib. 1o ubi de loco Angelorum manifeste percipiet Gonethum non legisse quem sugillat: ibi enim multus est P. Suarez in probando, Angelum non esse in loco per operationem, applicationem virtutis ... neque fundari praesentiam Angeli in operatione, aut virtute operativa; sed in priori ad operationem, et praescindendo a virtute operativa, substantiam Angeli esse formaliter praesentem per ubi spirituale in ipsa immediate productum.

244 ... Fallitur infallibiliter Gonethus, dum dicit non inquiri in praesenti rationem, qua formaliter constituitur Angelus in loco: nam, ut plures omittam apud Cayethanum videre, potuit disputari in praesenti, an Angelus debeat habere praesentiam substantialem ad locum, in quo operatur; quam negat Cayethanus, et alii Thomistae, asserentibus aliis, in quo dissidio naturis

est

narium e, qd diversam roem fralem, quæ quomq pari ducatr, quā Angly Ititnatr fr. inloco, In notatione aliquā dignum e, qd de quantite dicit ille Author, qd, vlr, ubi corporeum Iveniat subltij mālibus, miante, qntite; q quantitas e detrāto, ut corpus exigat ubicaem extensam bipalmarem Vg, n vo, ut exigat, neq heat hanc vipalmarem ubicaem pr aliā: unde quantity n e vo prima ratly ad ubicae, neque alr bē quantity requiritr ad fundanda presentiam, q corpus Xpi Dni Vg in Eucha het presentiam inloco, et tn n e mō quantitivo. qdqd a de hoi sit, Suarez Ver, n requiri aliud prętr subltiam, et ubi Spirale; quaptr punitum di ffir attigit native recondo Exig Dōr. Quid ad hęc Gonet?

Caput Dum

Nrā sa per reles exponitr, et pbr.

Ad resolutione, q quest. accedamus, logdo præcipue de loco nali Angli, postea dicturi qd sentiendus de loco violento. Nrā 1g sa hęc e. Anglus fr. e inloco, n per Italtum virtutis, aut operaem, unionemve, aut applicatione virtutis; sd per subltialem præsentiam, seu Dus suam subltiam, quæ redditr fr. presens huic loco intram ubicationis Spiralis detrantis fr. subltiam Angli, ad correspondendus huic loco, potius, qm alijs; explo sam, Angelum eē inloco, cœlo Vg, duo dicit; et cœlum eē hic, seu here tale ubi intrum, vicinius vel distat a terra, l. affigitr tali spatio imaginario, et Anglum here expte sui suam roem fralem, quā corret tali spatio imaginario ex qbus resultat, qd Angly sit presens cœlo in altu 2. relatione prędicamentali. De hac 2a roe frali, quæ se het expte Angli loquimur. quo suppto pbr sa per partes 245

§. Iclo. Anglus e inloco Dum subltias, seu 246

presentia substantiali. Probatur 1.º Authoritate ex Sacra Scriptura et Patribus: nam in Sacra Scriptura, ut diximus semper dicuntur Angeli adesse loco, habitare in corporibus, accedere, recedere etc. Similiter loquuntur Patres dum, vel dicunt, Angelos semper adesse, dum corpus Domini conficitur: Sic Chrysostomus, Thomas, Gregorius, Ambrosius hic, Angelis repletum esse aerem, ut Hylarius. Tandem Augustinus dicit, adesse nobis Angelos omnibus locis, et horis. Vide loca sacrae Scripturae, et Patrum indicata ab eximio Doctore. ex quibus arguo. Angelo tribuendus est ille modus existendi in loco, quem Angelo possibilis naturaliter, et magis proprie explicat tota sacra scriptura et Patrum; sed modus existendi in loco per praesentiam substantialem est Angelo naturaliter possibilis, et magis proprie explicat etc.: ergo modus existendi in loco per praesentiam substantialem tribuendus est Angelo. Probatur minor, quoad

assignat + tam partem; quia nulla naturalis repugnantia in eo modo existendi in loco probatur: nam Angelo quidem repugnat modus existendi in loco per contactum quantitativum, et commensurationem ad locum realem. caeterum contactus, ut ita loquar, indistantiae, seu indistantia positiva ab hoc corpore non petit quantitatem, aut aliam conditionem corporis.

247 Major, quoad Secundam partem probatione non eget, supposita possibilitate praedicti modi existendi in loco, quia evenit est magis proprie dici Angelum esse in caelo, verbi gratia, si secundum suam substantiam sit indistans a caelo, quam si solum sit indistans a caelo secundum suam operationem, immo impropriissime diceretur, Angelum esse in caelo, moveri etc., quia solum eius operatio est in caelo, saltem ab illo movetur; non secus, ac si diceretur solem esse in terra, quia in terra est calor ab eo productus.

248 — Probatur 2.º conclusio. quia, ut Angelus operetur in loco, debet esse indistans, seu approximatus passo secundum suam substantiam: ergo. Antecedens probatur ratione; quia si, ut Angelus operetur in loco non est necessarium, quod sit indistans, seu approximatus passo secundum suam substantiam posset operari naturaliter indistans; sed non potest. ergo. Minor conceditur a Scotistis, apud quos Angelus naturaliter non potest movere verbi gratia duos lapides—

longe ad invicem distantes, quos coniunctim posset naliter mo-
vere. Pbr maior, q, qd lapides sint intr se distantes, n
arguit, qd sint distantes ab Anglo, l.c (quod quidem apud
Thomistas indistia substialis; nil e. prter indistiam virtutis,
et pportionis) qd lapides itez n arguit, qd Anglus heat maiore
virtute, et pportione ad movendus lapides distantes ad invicem
qm siunctos: q. Pbo antes, ut urgeam argum, voem expeto
: Specto, cur ex distantia lapidum intr ipsos arguatr maior vir-
tus Angli ad eos movendos, qm ad movendus siunctos.

lapis positus Corduvæ, seorsim ssideratus n distat ab Anglo, 249
quare Anglus potest pxime illum movere? Deinde lapis
Dilectatus Hispali seorsim ssideratus n distat ab Anglo, qua-
ptr Anglus potest pxime illum movere: q neq simul sidera-
ti lapis A, et lapis B. distans ab Anglo. Pr cona. q per vas
Anglus n e pressens Quam substiam lapidi, Hispalis neque
lapidi Corduvæ existenti: q lapis Corduvæ n distat a substia
Angli existenti Hispali, neq e. 3a: q casu, quo simul mo-
veret Anglus lapides Corduvæ, et Hispali n operaretr in
distans: q si, ut Anglus operetr in loco n e narium, qd
sit in distans, seu approximatus passo Quam suam substiam,
posset naliter operari in distans.

Hoc argum desumitr, 250
et roboratr ex Auth.te D. Thom. quodlibet. 6. art. 2o
ubi sibi obiicit, si Angelus ageret per imperium voluntatis, po-
sset agere, ita in propinquum, sicut in distans, et sic n opor-
tet descendere de cœlo in terram, ut hic operetr. Cui
obiectioni resp: q, q oportet, movens ee simul cum mobili,
qd ab eo movetr, ut dicitr septimo physicorum, ideo oportet
substiam Angli aliqualiter iungi rebus, quas movet.
Cum ostendo, q Angelus D.r eam simultatem, seu approximationem
requirit intr agens, et passum, quam Aris 7o
physicorum exigit; sed hoc e approximatio agentis Quam sub-
stantia
ipsius:

agentis cum substantiam ipsius: ergo.

251 2do, quod Angelicus Doctor eam simultaneitatem, seu indistantiam requirit, concedit, qua admissa retro obiectioni, suis cuius reiectio, sive ad quam habendam necessarium sit, quod Angelus descendat, ascendat, etc.; sed ad habendam indistantiam virtutis, operationis, praeparationis voluntatis ad agendum, non est necessarium, quod Angelus ascendat: ergo non illam scilicet indistantiam requirit D. Thomas; sed etiam indistantiam illius substantialem! cum illud genus simultatis, seu indistantiae admittit S.tus Doctor qui cuius non est quae potest operari Angelus indistanter, atque in propinquum; sed est sufficiens indistantia virtutis, operationis, praeparationis voluntatis, ad agendum quae posset operari Angelus indistans, atque in propinquum: ergo non solum hoc genus indistantiae, et indistantiam agentis cum substantiam exigit S.tus Doctor:

252 Ex his certe tolle a mente D. Thomae in distantiam, seu approximationem agentis cum substantiam, et nil retro obiectioni in responsione S.ti Thomae: ergo si in illis verbis: oportet movens esse simul cum mobili: oportet, Angeli substantiam aliqualiter coniungi rebus, intelligit sola simultaneitate, et coniunctionem virtutis, operationis, praeparationis voluntatis, hanc admittit obiectio, ut patet, et illa supposita, si nullum aliud genus simultatis infert inconvenienti: ergo quae posset operari indistanti, atque in propinquum: ergo, ut Angelus operetur in terra, non opus est, quod descendat. Cum in modo non occurrit, ita. Vero, quod Angelus aliqualiter debet coniungi cum mobili; id est per indistantiam virtutis: ergo, ut apta sit responsio D. Thomae aliud genus indistantiae agnoscendum est in illis verbis.

253 Ex dictis satis reiectum est modus locandi Angelum per approximationem, seu indistantiam virtutis, operationis, praeparationis voluntatis, ad agendum in loco. Similiter reiicitur modus existendi in loco per operationem divinam specialiter concomitantem, qui apud Thomistas communior est.

Sit 2ª Cclo: Anglus nõ ē in loco per operaem. Pbr 1º.

Cclo, q Angli posse ēē in loco, qn aliqd operetr ad extra:
g nõ ē in loco per operaem: pbr any: q Angli in Empireo.
nõ posse cum rõabili fundto attribui operao ad extra: g.

Pbr ani. q Angli in Empireo nõ movent aliqd corpus,
decursu ad lucem quamdã, l occultam aliam qualitatē, quaz
per totam eternitē in Empireo pducent, nullo alio fundto
nititr, qm, qd aliter thosrarium sã defendi nequit: g. 254

Pbr 2º.

Cclo, ut Anglus ex pte alti sit pxime poteny operari in
loco, debet in priori nē ad operaem ēē appximatj loco, et
passo, in quo operatr: g nõ ē in loco per operaem, nec mia
pōa operativa. Pbr ani. ex dictis ā § 248. p presentia
substiali Angli ad locum; q si ut Anglus sit pxime potens
operari, nõ debet ēē a priori nē appximatj loco, et passo, posset
operari eque in distans, atq in pximum: sd nõ ita potest:
g. Mir ā thosty scedit. Pbr mar. q si a priori nē nõ deberet
ēē appximatj loco, et passo, ejus virtus nõ ēet minor, nec minor
expedita ad movendj duos lapides longe separatos, qm iunctos:
g. Pbr any. qd lapides sint ad invicem separati, nõ pbat,
qd sint ab Anglo distantes, sint. ex. gr. duo in extrema parte
Sphere Solaris ē dyametro oppositi ad invicē distant, nec tñ
distant ā Sole in medio illorum locato. Nec alia rõ apparet
cur minor, aut minus expedita sit Angli virtj ad duos lapides
distantes, qm iunctos: g. 255

Ret Ponet, in priori ad operaem ēē
Anglum appximatum passo, adhuc tñ ēē in loco per operaem,
sit fundtum, ex quo resultat presentie relao, q suffit: qd
agens iungatr subito per ipsam operaem, que sml ē iunctio,
et operao. Itaq. actio het duo munera; alterum ē iungere
passo; alterum ē in passo causare effum: hec duo munera
hent intr se priorite mutuam in diverso genere cē; in
genere namq cē malis, prius ē agens iungi subito per operaē;

qm in Subto pducere effum: in genere a ce efficientis, priq e veraem causare effum, qm iungere ageni Subto. Sic se thor rarum in genere ce efficientis, priq e fram introduci in ma, qm acia, qm acia a fra dimmanare: in genere vo ce malis, priq e acia recipi in ma, qm fram introduci.

256 Sd 3o e

1o, q qd qd sit de mutua priorite intr introductione, et ... et actionum dimanaem, et generalitr de mutua priorite in diuerso genere ce, que versetr intr diuersas entates; ea prioritas mutua hic imposs plane e; q eade entas vn sui n potest ee na prior, et posterior: q actio, aut causatio n pote ee prior vn sui, ut ... virtutis, seu iunctio cum subto, que pratatr intr se idantr; imo, qd mirabilius e mutua prioritem admittit ... intr prata, neq fr. distae, qmuis diuersis vocibus diuersitate munerum persuadere conetr. q virtem productivam attingere effum, nil aliud e, qm cognere obtum. Si hoc verum n e explicet ... metaphorica illa voce, ... virtutis, iunctio agentis cum Subto, qd aliud asserunt, qd pveniat ab actione.

perceptiva *

257 Qo 3o e, q qq sit etiam de hac mutua priorite intr diuersa munera actionis ... argum insua, nec exigua vi persistit: q Angelus nalitr posset movere duos lapides distantes eque, ac iunctos. consecutionem pbo. q dato, qd Angelus moveret duos lapides distantes utrouiq. actio heret diuersa munera, ... et productionis: q utrouiq. subto eet approximatus Angelus; sd exse het Angelus virtute ad movendu duos lapides, qbus e approximatus: q nalitr posset movere duos lapides distantes. Explatr amplius hec ro. Si lapides eent intr se distantes, n ideo ... sam thoc tarum eent, aliquis re illorum eet distans ab Angelo; q Angelus iungitr subto p ...

tamq

& utrumq. lapidem 9tingeret Angl⁹ 9tactu virtutis:
q. utriq. eet approximat⁹: q. utrumq. poset naliter move.
Dices. An- 258
glus nequit naliter ee in duppli loco; quaer cum per ope-
raem ponatur in loco n. pote naliter in duppli loco operari.
Sed 9tra e; q. 9tingere dupplem locum, nil aliud e, etia
fr. qm operari in duppli loco; vel pote Angl⁹ operari
in duppli loco: q. pote ee in duppli loco. Vnde cum di-
cit n. poterit operari in duppli loco, rogo quare cum Deus:
sol possit operari in pluribus distantissimis locis. Anglus
n. poterit. Si dicat, q. n. pote ee in duplici loco, rei idem
per idem: sive n. poterit operari in duppli loco q. virtus
eius productiva n. pote 9tingere dupplem locum, sive, qd idem
e, n. pote producere in duppli loco. Tri. mea vo sia n.
relit idem. q. si rogei, cur n. poterit operari in duppli loco:
reo, q. n. poterit ee presens Deum substiam, 9approximatus
duppli loco; hec a presentia precedit ad operaem, et prevent.
a mo ubicationis distincta ab operae, et in illa n. fun-
data.
Sit 3a 9clo. Anglus n. e in loco fr. per unionem 259
ad locum. Pbr. q. Anglus, et locus rlis, etiam si uniti
eent inter se, si indistantes, ut sint in hoc, l. alio
loco imaginario, rg. ut Angl⁹ in caelo exeni distet
plus, l. minus a terra: q. unio ad locum n. e rei fralis
detrahens Anglum, ut sit in loco hoc imaginario: sed hec
rei 9stituit Anglum in caelo, si caelum exat, et heat expte
sua roem fralem, qua figitur huic spatio imaginario: q. n.
datur unionis mus, qui 9stituat Anglum caelo presentem.
Sit 4a 9clo. 260
Anglus e fr. in loco per mum ubicatnis, cuius munus e 9-
stituere Anglum presentem huic spatio imaginario. Pbr.
9clo ex imoneriae aliarum serum. 2o. q. n. implar talis
mus ubicationis, qui 9stituat presentem huic tempori imagi-
nario.

Vnde, ita melius explanatur, quae de Angelorum exa in loco, ac cessu, recessu etc. dicuntur ab Script. et Patribus, quae recurrant ad suos minus proprios, l. p adustione incognitas, et arbitrarias Angelorum: quia de facto Angelus exit in loco per ubicationem etc. Instat. quia in eo, quod Angelus constituitur taliter in loco, non illi attribuitur aliquid, quod sit contra rōem Spiritualitatis Angeli, sicut non est contra rōem puræ Spiritualitatis esse praesentem huic tempori per durationem Spiritualem. Non in. ad hunc mam sequentis, nemium est dicere quod Angelus quantive commensuretur loco, claudatur etc., quae propria sunt corporis: ergo.

261 Explavimus iam mum, quo Angelus exit in loco: nunc videndum, quod afferat sa Theologus etc. locum violentum Angeli, et quod dico 1º. Angelum esse in loco violento quantum substantiam. Probatur authoritate Scripturae, et Patrum supra allegata, ex qua arguo. Angelo convenit esse mus existendi in loco, etiam violento, quia sit Angelo naturaliter etc., ut probabamus § 246. Vnde per se loquendo, Angelum esse in loco, et illum loco esse praesentem quantum substantiam; sed pari ab igne inferni potest accidere, quod Angelus sit praesens tali igni quantum substantiam: ergo Angelus non est in loco per hoc, quod patiatur ab igne.

262 Dico 2º. suppo. to miraculo, vi cuius igni agit in ipsum, Angelum posse naliter esse in inferno, et naliter acquirere locum in caelo, quod nullo modo est admirandum; quia ipsum acquirere quantum ubicationem sub cupro est miraculosum. Illatio quia probatur. quia qualitas violenta ab igne producta in Angelo, nullo modo impedit virtutem Angeli ad caelum movendum: ergo sicut non impedit virtutes nales Angeli ad movendum corpus in inferno existente: ac cum v. illatum non sit admirandum in inferno: quia Angelus est in inferno quantum substantiam, ideo quia sub non potest acquirere naliter ubicationem in caelo vga.

263 Dico 2º. Angelum esse in loco etiam violento per ubicationem Spiritualem, vi cuius fit affigitur huic spatio imaginario. Probatur sibi rōe, ac tam sile probavimus: esse

ee inloco violento, so. differt ab hoc, qd eẽe inloco nali, per hoc, qd illa spiralis ubicatio est 2ª exigentiam Angli, cui superadditr, qd igni inferni alligetr, ut torqueatr sub aliis modis: sic corpus in aere suspensum e inloco violento; n q locetr aliter in aere, quam interra; sed q locatio in aere e 2ª exigentiam corporis, nei vo aliqua apparet, que nos cogat alitr in spiritualibus sentire.

Pauca, et debilia si argta, que 2ª nram dram obiici possunt, exemplum apposuimus sic sufficiat. 264
Anglus e inloco per 2taltum loci, n per 2taltam quantitivum: 2 per 2taltum virtis, aut unionis: Reo, sub roem producendi per unione appellas 2taltum loci, appella etiaz 2taltumloci roe indistantie, seu presentie, que non minus appellatioem meretr quam 2taltus virtutis. In forma, Disquo maiorem: per 2taltum indistantie, seu presentie, 2cedo 2cedo maiorem: alterius rationis, nego.

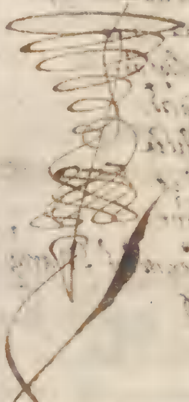
Plura supererant, tum ad ubi et locum Anglicum, tum ad statum supernalem Angli pertinentia, que apud alios videri poñt; et dicta hic cedant

D. O. M. Deiq. Genitrici Marie Vg. laudetr Xotus.

b

Corduba me genuit, mater eximia vatorum
Hec Athenis atque Atheos condita vere potest
[illegible] immerui studijs per secula viva
Duret in eternum maxima fama tui.

Laus Deo O. M.

Sed, tibi Francisce in patria est prudentia maior,
Quamquam multa fuit; n tibi compar erit.

Disputationes scholasticae, de ultimo fine hominis, seu de supnali hominis Beatitudine. Ad Doctoris Angelici primam secundae.

Quaestione Ipsi fini ultimo Deo O. M. dicatae. In Collegio Cordubensi Societatis Jesu Divae Catherinae Virgini, et Martyri sacro.

Authore

R.mo P. M. Ludovico de Mendoza Societatis Jesu, primariaeque Cathedrae benemerito Moderatore.

Scriptore D. Francisco Antonio de Aspra.

De ultimo fine hominis, seu de supernaturali hominis Beatitudine Scholastica disputatio ad Doctoris Angelici Sancti Thomae a questione prima ipsi fini ultimo Deo optimo maximo dicata a Ludovico de Montes dictae Societatis Iesu

Proemium.

Disputationi hujus de ultimo fine hominis, atque supernaturali felicitate praesidet Tractatus de fine in communi, quia ad librum 2um physicorum suscipiunt philosophi. Ex qua, ne longum divagemur, dicta [illegible] supponimus quaestiones aliquas, quae [illegible] agitari solent. Deinde accedit ad nostrum institutum descendendo, certum est aliquem esse finem ultimum hominis, quod notandum est in triplici sensu posse intelligi. 1º de fine quem sibi homini operationibus suis extra Deum statuere quaerit. 2º de fine quem ipse Dominus sibi prosequendum designabit. In 1º sensu Deus est ultimus finis hominis, quamvis Deus idem hoc illum sicut caeteras omnes creaturas, ut mediis ad suam ipsius gloriam destinavit. Ex illud Proverbiorum 16: Universa propter semet ipsum operatus est Dominus, et alia sacrae scripturae loca testantur. In 2º 2

sensu Deus est ipsum per omnia summum bonum, in cuius assequutione homo debeat tendere media necessaria adhibendo, et dirigendo. Cum in finem Deus hoc ad supernaturalem ordinem elevans media supernaturalia tribuit, quibus inducitur supernaturalem felicitatem ex honestas supernaturales operationes mereret, quae omnia in Sacrae Scripturae et [illegible] paginis obvia sunt. Cuius vero sit finis ultimus naturalis hominis, quivis dicet, si Deus non decrevisset ad supernaturalem felicitatem evehere, modo non disputo, forte aliquid infra, ex [illegible] de re dicturi. 3

Unde Beatitudo et felicitas hominis describit à Boetio lib. 3. de Consolatione prosa 2ª: Status bonorum omnium aggregatione perfectus: et a Divo Augustino lib. 13. de Trinitate Bonorum omnium summa et cumulus, quibus verbis lectionis [illegible], non sensu, differt Gregorius Nissenus [illegible] de Beatitudine; et ad hoc autem Beatitudinem plurimi [illegible] exarant

Dum quisq. suo ingenio indulgens suum sibi Bonum in quo animum quiesceret, constituebat; Octo Ligna ducenta, et 8 errores ab Antiquis traditos de Summo hominis Bono, et Beatitudine refferet ex Varrone Divus Augustinus. lib. 13 de Trinitate. Cap. 5, quos omnes ad Tria capita reducet; ad Bona scilicet externa ut divitias, ad Bona Corporis, ut Valetudinem; Tandem ad Bona Animae ut cognitionem Veritatis, et Bonitatem morum operandi.

4 Hos refutandos omittimus: quia fide Divina sanctum a supernaturali hominis felicitate, et Beatitudine sitam esse in assequutione summi Boni, scilicet Dei quo adepto omnis miseria a creatura rationali expellitur, neque est aliud Bonum, quod ultra desideraret; Interim Scholastici Beatitudinem partiunt in objectivam, et formalem. objectiva Beatitudo est objectum illud, quod hominem Beatum, et felicitatem, seu cuius possessione, et fruitione homo reddit felicem, et Beatum. Beatitudo formalis est ratio illa possidendi, et fruendi illo Bono objectivo. praeterea Beatitudinem formalem dividunt in essentialem, et integralem, Primariam, et Secundariam: ad eum modum, quo in aliis entibus dari ponimus partes essentiales, et integrales, Primariam et Secundariam: quae tres notiones adeo perspicuae sunt, ut longiori explicatione indigeant, et sufficienter explicabimus in progressu. Dico, quod ut sco in qua nostrae disputationes collimant designemus, qui plura de fine ultimo, et Beatitudine hominis in Communi desideraret, adeat Eximium Lusitanum, Eximium Doctorem, Divum Thomam, et alios, nos ad celebriores in scholis controversias, quae fusiorem indigent disputationem pergimus.

Disputatio 1a

In quo sita essentialiter Beatitudo formalis constat.

Caput 1um

Aliqua supponuntur.

5 In hac disputatione Titulum posuit Theologus esse Beatitudinem formalem esse possessionem assecutionem, adeptionem summi Boni. quia nihil aliud esse potest Beatitudo formalis, quam formalis possessio assecutio adeptio Beatitudinis objectivae. At Beatitudo non debet esse assecutio, adeptio, et possessio Dei,

Dei -

Theologi communiter uno, aut altero excepto conveniunt, in eo, quod formalis possessio, seu Beatitudo consistat in operatione intellectuali, sive intellectus, sive voluntatis immediate versante circa Deum. Ita apud Patrem Ripaldam de ente. disp. 100. Antiqui Theologi cum Magistro, et Recentes cum Sancto Thoma. Probat Angelicus Doctor, quaestione 3. articulo 2. quia Beatitudo est ultima hominis perfectio: nam unumquodque in tantum est perfectum, in quantum est in actu: ergo oportet Beatitudinem in ultimo actu hominis consistere; sed operatio est ultimus actus operantis: ergo necesse est Beatitudinem hominis esse operationem. 6

Probatur, post Suarez, et Amicum Ripaldam quia assecutio, et possessio Dei Beatificativi non potest esse materialis, et corporea, ut constat: neque spiritualis physica per unionem intrinsecam cum Deo, qualis solum competit Humanitati Christi, vel per unionem extrinsecam penetrationis, et praesentiae localis, aut causalitatis efficientis, quae est communis omnibus creaturis: neque moralis per unionem, aut dominium, quod creaturis repugnat in Deum: vel per gratiam sanctificantem participantem naturam divinam, quae omnibus Iustis in via communis est: Restat igitur quod sit intellectualis per actum cognoscendi, et amandi Deum non abstractivum, et mediatum, quia ~~in viatore~~ in creaturis reperitur: ergo quidditativum et immediatum.

Probari idem assumptum potest quia Beatitudo formalis est talis adeptio, et possessio Dei, media, qua quiescere potest, et satiari appetitus rationalis, omnisque a Deo anxietas circa summum Bonum se dari: Sed sola operatio intellectualis intellectus, aut voluntatis immediata circa Deum est talis adeptio, et possessio, media, qua etc.: ergo sola operatio intellectualis, sive intellectus, sive voluntatis immediata circa Deum est Beatitudo formalis. Maior constat ex communi apprehensione, et ex postea dicendis magis constabit. Minor probatur quia sola possessione physica, vel per unionem non satiaretur appetitus rationalis plusquam in viatore, ut patet: possessione intellectuali per sensum non potest haberi Deum ... sequitur: ergo debet esse possessio intellectualis, sive per intellectum, sive per voluntatem. Unde media cognitione aut amore abstractivo non magis satiaretur appetitus rationalis, quam in viatore. Semper quia maneret hoc anxius, et inquietus desiderio circa summum Bonum, quod potest perfectius attingere: ergo Beatitudo formalis debet esse operatio immediata circa Deum. 8

Ex his infert 1.º Beatitudinem nostram formalem esse aliquod creatum, non Deum ipsum, sive cognitam, aut amorem Divinum contra Joannem de Ripa, et aliquos parisienses apud Pre. Tannerum, quaestione 2.a Dubio 2.o, qui docuerunt Beatitudinem nostram formalem consistere in intellectione increata, qua Beati Deum intuentur. quod de Anima Xpti Domini de facto docuit Hugo de Sancto Victore opusculo de Sapientia Animae Xpti. Haec opinio Reiicitur. quia ut in Libris de Anima diximus, Anima nequit intelligere, aut amare, nisi per actus a se productos; intellectio autem, aut volitio Divina, nequit esse actus ab anima productus: quia

Probant aliqui impossibile esse, quod Beatus videat Deum intellectione increata deducendo adversarios ad absurdum, quod scilicet Creatura comprehensibiliter cognosceret Deum. quia Creatura tunc esset capax, ut denominetur a Divina intellectione intelligens: sed intellectio Divina est comprehensiva Dei: quia Creatura est capax, ut ab intellectione Divina denominetur comprehensive cognoscens Deum. Aliqui adversarii praedictam possibilitatem, Rent, Creaturam, quae intelligeret intellectione increata non comprehensuram Deum: quia per suam limitationem incapax accipiendi illam denominationem a cognitione increata. Utcunque haec ratio non satisfaciant, et disparitatem reddant, cur cognitio Divina tribuere possit Creaturae denominationem videntis Deum, et non denominationem comprehendentis.

Ego certe, nisi aliunde probaretur impossibilitas, praedicto absurdo non deterrerer, quominus possibilitatem defenderem. quia quod Creatura comprehenderet Deum cognitione increata non arguit infinitam perfectionem in Creatura. Nam mera capacitas ordinata ad accipiendam denominationem gratis infinito non est infinita perfectio: sicut capacitas ordinata ad subsistendum subsistentia infinita non est perfectio infinita in Humanitate Xpti Domini. quare pro ratione a nobis data pro impossibilitate standum. Jam, quod attinet ad Beatitudinem de facto in aliis Beatis praeter Animam Xpti Domini constat hanc non esse Beatum formaliter intellectione Divina: quia ut intueretur Deum intellectione Divina, requirebatur unio physica Animae cum intellectione Divina: quia quilibet Beatus esset Deus.

2.º infert. id sentiendum de opinione Enrici Gandavensis, quem sequuntur aliqui nominales

apud Per Fannerez, et alios. Docuit Enriquez Beatitudinem consistere in illapsu divino esse in Anima Beati, quo Deus, se cum Anima penetrat, et in se transformat, ad modum quo ignis, ferrum intime pervadit, et penetrat. Et adeo obscure, et allegorice locutus ille est, ut difficile sit eius mentem assequi. Pater Barquez illum intelligit de Beatitudine obiectiva. Sed vero loquatur de Beatitudine formali: Rogo. vel illapsus divinus esse dicit aliquid creatum, in quo formalis Beatitudo consistat: vel non. Si nil creatum dicit, dicendum est. 1°. quod per illapsum essentia divina non possidet a Beato tali possessione, qua appetitus naturalis possit quiescere in summo Bono. Sedari que anxietas, et desiderium ex illud, quod ex conceptione ad Beatitudinem formalem requiritur. Dicendum 2°. quod si illapsus nil creatum dicit praeter penetrationem esse divinum cum Anima: omnes Creaturae formales sunt Beatae. Si praeterea illapsus dicit aliquid creatum, in quo consistat Beatitudo formalis, vel illud est operatio vitalis intima, aut volitiva, et ita illa reducitur ad alias, de quibus infra decernemus. Si vero illud creatum non sit operatio vitalis, vel est divisio prima quam salva fide asseri nequit vel est aliquid per modum habitus quod iam reiicit

3°.
infert quid dicendum, ad illam, quam docuit Divus Bona Ventura in 4 distinctione 49. docuit, Beatitudinem formalem consistere, in habituali qualitate, quae sit principium operationi, et minus principaliter, in operatione ipsa. Dico quod est 1°. quod habitus non est possessio Dei, nisi velis possessionem Dei appellare participationem alicuius naturae Divinae, ad modum, quo habitualis gratia participat Divinam naturam; et haec participatio non sufficit ad Beatitudinem formalem: ergo in habitu nequit consistere principaliter, imo, neque consistere Beatitudo formalis. Dicendum 2°. est. quod magis cum Deo coniungit anima actus, quam habitus; siquidem actus coniungit actualiter, et immediate: ergo in actu, vel magis, vel aeque principaliter est possessio Dei; ac proinde Beatitudo formalis. 12

4°. infertur, quid teneri debeat illa, in qua maxime pugnavit Pater Ripalda, disputatione 100, sectione 10, quam illa asserit, seclusa ab intellectuali operatione dari Beatitudinem formalem, et esse in possessione physica Dei, tamquam per unionem Hypostaticam in Christo Domino, quam praedicatur in Deo, (supposito, ut fert communior Theologorum, quod esse Divina Metaphysice consistit, in proprietate per priori sui actuali omni operationi.) Probat Ripalda. formalis Beatitudo intellectualis Creaturae est adeptio, et possessio summi Boni a divino actu tali formali cum 13

cum na divina procedens in Deo actali operatione e perfectissima adeptio et possessio summi boni: ergo erit beatitudo formalis Dei se orsum ab actali operatione. Probat Minor. nam summum bonum habet, et possidet per unionem. et quo altior, et perfectior e unio, eo altior, et perfectior e possessio. Probat. unio vg. creata Dei e possessio summi boni, quae e intentionalis, quaedam unio cum illo, quae et cum Deum metaphorice, et per imaginem dicit esse in videntem; at illa et perfectior e unio identitatis, qua Deus habet cum summo bono, quam sola intentionalis, et metaphorica: ergo si haec metaphorica possessione Deitatis substantia intellectualis reddit formaliter beata, verius, et perfectius reddit beata perfectione possessione Deitatis per identitatem.

14 Alii arguunt Deitas beat obiective creaturas, quae unit illi obiective: ergo Deum beat formaliter, quia unit illi formaliter. Tandem arguunt. Deitas de se ipsa formaliter seorsum ab actali operatione arguat omnem miseriam et malum, tam physico, quam morali; atque annectit formaliter omne bonum, tam physico, quam morali, tam honesto, quam delectabili: ergo se ipsa formaliter reddit Deum beatum. Probat conseq. quia perfectio, quae annectit necessario cumulus omnium bonorum, arguat que cumulus omnium malorum, non potest non esse beatitudo. Cum ideo e, quod distinct Deus essentialiter diversum ab omni substantia non beata et radix e omni status beatifici, qui cumulo omnium bonorum, et destruit malorum omnium destruit. Haec argumenta facile instaurabitur, et accomodantur positioni Deitatis per unionem hypostaticam in Christo Domino. etc. Latius propositio, et solutiones obiectionum vide apud Auct. loco citato; claudit A. Ripalda sectionem dicens se velle concludere, eodem fundito in re, quo Theologi possessionem Dei intuitivam appellant beatitudinem, potuisse etiam appellari beatitudinem possessionem Dei per identitatem, et physicam unionem.

15 Meum studium proponere incipiens, dico, quod si quis de voce vellet contendere, sustinere poterit, quod potuere Theologi cum fundito in re comprehendere nomine beatitudinis formalis tam possessionem summi boni per identitatem, aut etiam unionem physicam, quam possessionem intentionalem summi boni. Quo casu facile erit defendere beatitudinem formalem in possessione summi boni seorsum ab operatione intentionali: et negare de nomine beatitudinis formalis ut sic, esse praedicatum, quod non conveniat possessioni intentionali, ut A. Ripalda facit in ~~....~~ solutione obiectionum 2.a maior doctrina. Sic nomine Sanctitatis formalis comprehendit, non solum quae accidentalis, verum etiam ~~.......~~ substantialis; admittitque utramque in Christo

in Xpto Dno. Et si 2ª oppōnaz Subscīales obiicenētis, n' heri aliquod
p dicatur, qd Distat ee q privij Sanctitis accentali, fale respondemus,
illud p dicatur ee de Dceptu Sanctitis, ut Th. Hoc Pª Peripaldā
Dcedimus. 16

Nilominus, ut fert com usus, Theologi, nōe beatunis fnali possiōnz
phicaz pr eaat, aut uniōnz cum summo boo n' inteligunt; d sola possio-
nez intionalez: beatunz q ppriaz, ut moalis dispununt in obiectilez
et fnalez, q. ut fnalis Dtra ponitr obiiug. Possio phica, l morali boi ebea-
tudo obiba; fnalis beatudo e illa fra, media quā beatudo obiba seex-
ercet, et applatz, ut bonuz obibuz. Ideo nōe beatunis inteligunt Vitaz
foelissimaz ex Dunctione luz summo bono, ut obto, qd a. hoc Vitaz heat foelissi-
maz ex Dunctione luz summo boo, ut obto, Dsistit fr. in Vita, seu actu Vitali tem-
denti in summuz boz, ut obtuz. Unde nōe beatunis fnalis inteligunt, l fnalez quietez
appetus roalis in fine ultimo, q absens causat inquietunz, et anxietez in appetu roa-
li, l possione Dei, ut obtuz se henti, quz sit, quasi ius pximuz ad illez fnalez quietez
saudiz fruitionis, Hª. Hoc supo Xª uocis pquietez peamde e apud Theos dicere bea-
tunz fnalez, atq. possionz intionatez summi boi. Inde e, qd possio phica Dei n' dicatr
beatudo fnalis, eo q functo, quo dicitr beatudo possio intionalis Dei; q ee possionz
phicaz fr. n' eius functuz, atq. ee fnaz mediā quā applatr summuz boz ut obtuz. 8
Ex Dictis ad anōa pota ā § 13. retr, eaz aliud 17
Dvincere, qm q possio phica Deitis sit beatudo obiba. Et si dicas, eaz eesh. possionz
summi boi; Dio ee possionz fr. summi boi; n' possionz fnalez: l ee possionz fnalz phicaz
n' obibaz. Ad 2uz dicono maiz, fnalis beatudo e adeptio, et possio quabt summi boi-
no maiz: intionatis, Ddo maiz. Et Dssa minz, no coz. Roa; q ut tribuatr denoīao ali-
qua entis n' e attendenda maiz, l minz pfectio. d. sō. an heat roinz fnalez hoīs
beatez. si heatz minzetr denoīaez; d n' heat n' minzetr; licet pfectissima entas. Oi-
poa fr. Dsiderata n' e fr. sanctitas; licet sit pfection partipaoīs Divinz, qm oīna sancti-
fans creata; ob Hanc roaz ad Dfrationez, Ddo maiz, et minz, et no coaz; q de
eadē fr. Donatr possidenē summuz boz intionalitr, qd n' Duenit roe ēdatis, aut
unionis phicē seclusa operaoe intionali. Ad 3uz, Ddo ans, et no coz; q beatudo
n' e quzcumq. Dugnantia luz miriatē. Dugnantz illius fnz, quz ex possione in-
tionali obnoīz datz ā § 16.

ad anōaz, 2do ans, et no coaz; q de eadē fra

Caput 2uz. 18

Rellatis Precipuis Dis cc. operaoem intionalez
quz essalitr Dstituit, Sententiam Eligimus Ha.

Posit.

Ita in operatione intellectuali consistendum est Beatitudo formalis. Caeterum in statu beatifico plures sunt operationes intellectuales, visio clara Dei, amor amicitiae, quo perfectiones divinas, ut in se quae sunt, et Deo bonas, amor concupiscentiae, quo Deum, ut sibi ipsi bonum, amat beatus, gaudium, fruitionem &c. Late disputant Theologi in quorum illorum actuum, consistat essentialiter beatitudo. Nota, quod in praesenti cap. non inquiro, An adaeque in operatione aliqua intentionali consistat essentialis beatitudo: postea enim inquiram, an etiam gratia sanctificantis, et perpetuitas visionis essentialiter constituat: sed solum rogo an in sola visione, vel in solo actu voluntatis, vel in collectione utriusque consistat Beatitudo. 1a Sententia asserit, in sola Dei visione consistere formaliter beatitudinem ita agente, et ex professo Arbitri D. Thomae, quaestione 3. Articulo 4. sibi docet 1a parte, quaestione 26. Articulo 2o. et aliis in locis. Sequuntur Doctorem Angelicum Caietanus, Capreolus, Ferrara, aliique Thom. Incumbunt ex Nostris Bazquez, Becanus, Faolus, Granadus, Gaspar Hurtado quos citat Oviedo. Tractatu 1o. Controversia 2a. punct. 7. Sequitur etiam P. Expanca, Thomo 1o. Lib. 3o. quaestione 3a. Dissident tamen alii Auctores Arriaga, eo quod alii actum amoris admittant, tanquam conditionem essentialiter

13 requisitam ex parte subjecti: alii a tali munere excludant.

2a Sententia docet, in solo actu voluntatis consistere essentialiter beatitudinem. Aliqui in actu charitatis erga Deum, ita Scotus in 4um, distinctione 49. quaestione 3a. 4a, et Bas Egidius, quodlibeto 3o, quaestione 19: quos sequuntur Scotistae plurimi. Alii vero in amore concupiscentiae, vel in gaudio, et delectatione de Deo clare viso. Tribuit hanc sententiam Pa Oviedo, quam sequuntur aliqui Scotistae. Dissidium enim inter hos Auctores, quoad actum primum, quia aliqui illorum exigunt, ut conditionem essentialiter ex parte subjecti ad esse formalis beatitudinis: alii solum ut conditionem requisitam ex generali ratione actus voluntatis requirentis [illegible]. Alia eorum dissidia attingit ex doctore Eximio, et Patre Bazquez [illegible].

2o 3a Sententia utrumque, seu actum complectitur, aeque sitam essentialem beatitudinem in visione et amore, ita ut in nullo eorum seorsim salvetur essentialis ratio beatitudinis, ita apud Pm Oviedo. Albertus.

in 4um, disputione 48. Pater Molina prima parte, quaestione 26. Eximius Doctor 1° 2ae, disputione 1. Pater Valentia. Pater Carriquez: et ex antiquis aliqui apud Patrem Ripalda Alvarandus Altissiodorensis Bonatura Gabriel Marsilius, Vega, Corduna Alfonsus Tolanus, et ex RR. Robiplexi q. Tenet eandem Pater Lessius de summo bono lib. 2° a cap. 4: favet Pater Arriaga disputatione 6. sectione ultima. Inter hos etiam Autores Sententia non est q aliqui eximant visionem e beatitudine, alijs magis principale, sic Pater Lessius, et Pater Molina, quaestione 12. Articulo 1° disputatione 2a. Alij e contra, actum voluntatis praecipuum partem iudicant, sic citatus Arriaga. 21

4a Sententia est Patris Ripalda de ente disputatione 100, quae asserit beatitudinem finalem consistere adaequate in actu intellectus, et voluntatis, ita, ut in quolibet eorum salvetur sufficienter conceptus essentialis beatitudinis, quod, ut ipse probat ex Patribus aliquibus, utrumque actum convenit esse possessionem summi boni. Cui sententiae stanet de actu voluntatis, plures tenet ... Quae sententia stat ex oppositis Autoribus, qui vel praecipue, vel unice excludunt amorem a ratione essentiali beatitudinis, eo quod actus amoris non sit possessio Dei. 22

Praecipuas Resolutiones: et in hac materia varietatem video, quaenam fere tota de vocibus esse, quod iam notarunt Vazquez, Oviedo, Ripalda, Arriaga et alij: nam ad perfectam beatitudinem omnes hi autores requirunt actus intellectus et voluntatis. An vero voluntatis actus sit possessio Dei, vel non sit, Quaestio est de voce. An etiam beatitudo formalis significet perfectam, et adaequatam unionem intentionalem cum Deo, vel solum aliquam, qua sit beatus per suam radicem, Quaestio est de voce. Tandem, ut alias omittant de re est disputatio, utrum sit perfectior operatio visio, an amor beatificus: Ubi violenta plura dicunt; Id quod de hoc sit, Quaestio est de voce, an beatitudo significet perfectissimam operationem, qua beatus Deo iungitur, vel non. 23

Vtrumque. Supponendum est, praeferam, liber beatitudinem essentialem duplicem considerari. Alia est essentialis Theologica, et quasi physica; et

Alia

essa Metaphica. Tu essa Theologa, et quasi phica constituit ex oes actus intus, et Voluntis, qui nos immedte Deo summo bono coniungunt.
Ita, ut essa non solum in quolibet eorum; sed quibus se heat, l ut pars heterogenea totu constituens. Tu cum ceteris se hent, l ut proprietates et,
perfectiones integrantes, ceteri actus Ang, et sensuum, ceteraq. bona, et
miseriaru exclusiones, quae in statu beati fico cumulant; ut pote, qui e
oium bonoru aggregatione perfectus ex Boecio bonoru summa et cumulus ex Augustino. Tam considerationem et essa Metaphica constituit beatitudo per actum visionis, qui e magis propria summi boni possio, et primus receptus radixq. a qua cetera oia, quae ii propria statu beati faciunt, ut proprietates dimanant. non vero constituit per aliquem actum voluntatis.
Sic in consideratione Teologica essa dina dicit cumulum ex oibus divinis perfectionibus, quae coes ss. Tribus Divinis Personis: Attamen Theologi aliam illam
essa acceptione frequentius usurpant ex Metaphisicis considerationibus. essamq. dina constituunt per aliqd speciale predicatum a reliquis coibus rone nostra
distinctum et rone nostra se hens ad modum radicis ad ceteroru oium. Hec mea
illa, quam duplici conclusione expono.

34. Sit 1o Dic: beatitudo finalis Teologice considerata consistit essentialiter, non solum in visione summi boni; sed etiam in illius fruitione dilectioneq. seu gaudio de summo bono clare viso, in hoc fonte Teologico sibi sequuntur auctore Sg. Ag. Probatur ex scriptura, et Patribus tribuentibus rationem beatitudinis, iam visioni, iam fruitioni, iam dilectioni simul, cum visione, l subiectum fruitione. In hac aliqua certiora dabimus. Plura apud alios videri possunt. Unde, et actus visionis et fruitionis complexus e in extravaganti benedicti 12, ut refert Alfonsus de Castro, verbo beatitudo, haeresi 6: Ubi definit Pontifex, qd animae iustorum hinc decedentes, si non egent purgatione, vident divinam essam immedte. Et dq. sic videntes divina essa perfruuntur. nec non, qd tali visione, et fruitione eorum Anim sunt vere beatae, et hent vitam eternam, et requiem.

35. Praeterea probatur etiam ab auctoritate. qd beatitudo finalis-

Consistit essentialiter in perfecta, et immediata unione, adeptione et possessione summi boni, ut sanctum est apud Theologos: sed perfecta, et immediata unio, adeptio, et possessio summi boni consistit in visione, dilectione, et fruitione: Ergo beatitudo essentialis Theologica consistit in visione, dilectione, et fruitione summi boni.

Minor, sub qua mihi probatur ex sanctis Patribus, quorum sententias adducunt Lessius, Bazquez, Arriaga, et alii. Pauca transcribam: et primum, quoad visionem. Gregorius Nissenus Lib. De beatitudine: quia qui Deum videt, ex bonum per hoc, quod videt adeptus est. Augustinus Lib. 83. quaestionum, quaestione 35: quid est aliud beate vivere, nisi aliquid, aliquid cognoscendo habere? Eternum enim, de quo solo dicitur, quod amanti auferri non potest. Idque ipsum est, quod nihil sit aliud habere quam nosse. Ecce adeptionem, seu possessionem summi boni per visionem. Quoad dilectionem, et fruitionem probatur. Nam Augustinus, Tomo 1°. de moribus Ecclesiae Lib. Cap. 14: quid enim aliud optimum hominis, nisi cui inhaerere est beatissimum? et Cap. 3° dixerat: nec quisquam beatus est, qui non fruitur eo, quod hominis est optimum. Sanctus Lib. 8° de Civitate Cap. 8: nemo beatus est, qui eo, quod amat, non fruitur. Cum quis ergo fruitur eo, quod amat, verumque et summum bonum amat, quis eum beatum, nisi miserrimus negat? Ecce dilectionem, fruitionem. Ex quibus Minor ultimo probatur: quia deficiente aliquo ex dictis actibus non daretur perfecta possessio, et unio cum summo bono: Ergo. Probatur antecedens deficiente aliquo ex praedictis actibus maneret desiderium aliquod ulterioris unionis cum summo bono: Ergo. Probatur antecedens si non frueretur beatus eo, quod amat maneret, eo fruendi desiderium; si non videret, maneret desiderium videndi: Ergo &c.

~~Praeterea ex praedictis sententiis arguo, deceptus essentialis beatitudinis~~ 26

Dices cum Auctoribus 1ae sententiae, actum voluntatis non esse Dei possessionem. Et solam visionem ——— quae trahit ad se obiectum, praesens facit, et quasi sui tribuit illo fruendi. Et cum Auctoribus 2ae sententiae, visionem non esse Dei possessionem. Sed actum dilectionis, et fruitionis, qui obiectum praesens comprehendit, ultimo cum illo jungit, et quasi proprium amantis facit. Contra 1° ipsam explanandum hic quid sit Dei possessio. Igitur possessio summi boni, quae quidem metaphorica est, et impropria possessio nihil aliud est quam extra physicam et praesentia illius rei, quae absens movebat ad desiderium, spem, et positionem mediorum, ad consequenda illa extra, si haec sita sint in desiderantis potestate. Inde est quod agens reale dum operatur propter finem, sicut intendere desiderare finem, et cum media efficacia adhibet,

quę cant exq fini dicitr. Irequi: obtinere finq, qd idq e atq possidere. Ita Coissime Phi loquuntr.

27. Cd si a Phi roger inquorq fr. Ilequtio, obtentio, et possio finis Iuitat? Rebunt, n Vno, eodq modo fines oes obtineri, et Ilequi. Nam, qui desiderabit dimitai, Ilequitq, et obtinet pr morale Bonuq; qui suang musicę Iceptuq pr auditionq; illud qui Ludos publicos pr Visionq. Ite etiq poe quis intendere gaudiq, et fruitionq ll bonq alqd, amiticiq Cq alio &c. qui fines pr actus amoris, et gaudij obtinentr. Hęc Cq ita sint, ho mira operat pr Beq ultimuq finq, illq absente desiderat, qd illq Irecutionq media adhibet. d Cq n So. desideret illq Videre, d etiq amato Beo frui, finq adeqtuq Ilequitr, obtinet, possidetq n So. pr actuq Visionis, d pr actus, qqbq amat, et fruitr.

28. Hoc, quoad actus Voluntis ex Pribq I firmatr, q Istantissimuq e apud Pres Beoq cq Phi, amorq ee intimalq Vnionq amantis Cq Beo amato, quq amans Transformatr. et Vnylq Beo efficitr. D° qd Augustinus, Thome 4. lib. de Trinitate, quęne 35. art: amor ne quędq Vita duo aliqua Copulans, amantq slt, et qd amatr. Vnde animq pr amorq adhęrere Beo, dicit Augustinq I2 de Cinitate, Cap. 9: inhęrere Beo dilectione dixit supra S. 25. adde Diuq Thomq 2a. 2e. quęne 27. Antelo 6. ad 3uq, dicente ultimuq hois bonq ee inhęrere Beo pr Caritatq. Cx qqbq areuo Vnire Cq Beo adhęrere, inhęrere, e hęre Beuq: e possidere. Vnde possio rei sume datr, qdo rei fit I prra alicuius, ita ut potest ex illa frui, et Imoda pcipere. d pr actuq amoris amans, quodamodo, suq facit Beq, ita ut potit exille, ut summo bono fructus et commoda pcipere: e°. Hęc certe in metaphorica locutione sufficiunt, ut dicamus, beatuq possidere Beuq pr amorq, et fruitionq.

Caput 3uq

29. Precedentr. mq Ilequitr

Praeterea ex pręlictis testimy arguo. Iceptus essalis beatudinis petendus e ex Scripturis, et Pribq. d Scriptura, et Pres explant Iceptuq essalq beatudinis pr Visionq, dillectionq, et fruitionq, quęqlq immedte attingunt summuq bonq: e in illis actibq Isistit essalitr beatudo. Deças 1° cq autoribq tq Phq, ubi Pres explant beatudinq pr actuq Voluntis, intelligendos ee de

beatitudine, quoad perfectionem integralem, et denique non vero quoad perfectionem essentialem. Similiter cum auctoribus de q. 112, ubi passim explicant per visionem. Q. Sed dico et tertio quod ut quod Suarius Ripalda dicit, nulla maior ratio, quare ex citatis testimoniis, quae loquuntur de visione, intelligantur de complemento essentiali potius, quam alia, quae loquuntur de actu voluntatis: et e contra nulla maior ratio est, quare, quae loquuntur de actu voluntatis, intelligantur de complemento essentiali potius, quam alia, quae loquuntur de visione: ergo vel utraque, vel neutra est intelligenda de complemento essentiali. 30

Dico 2° quod apud nos beatitudo essentialiter consistit in assecutione immediata, et possessione summi boni. Sed apud nos assecutio immediata, et possessio summi boni, per quam conveniunt non solum actibus intellectus, sed etiam voluntatis: ergo tam in actu intellectus, quam voluntatis consistit essentialiter beatitudo. Et quod non potuit clarius explanari, quod visio sit de complemento essentiali, et non solum perfectionis integralis, quam dicendo omne bonum, per hoc, quod videt adeptum: ut supra vidimus; nec quod delectatio, et fruitio sit de complemento essentiali, et non integrali solum, quam dicendo, quid erit aliud optimum hominis &c. quae s. 25 dixit Augustinus. Dico 3° Anima Christi summa tristitia, et pavore, taedio, quae habuit Christus Dominus, doloresque acerbissimos, et morte, qua passus est dicta ab ullo Patrum non beata absolute. Sed cum non ex qua [illegible] carentia illa beatitudinis integralis dicta absolute beata: et tamen anima, quae non fruitur eo, quod amat dicitur absolute a sancto Augustino non beata: ergo carentia amoris, et fruitionis in sensu Augustini non est solum 31
carentia perfectionis integralis.

Dices 2° cum Patre Ripalda, Scripturam, et Patres tribuunt rationem beatitudinis sanctorum visioni nulla facta mentione actus voluntatis: iam actui voluntatis nulla facta mentione visionis: ergo utrumque ex illis actibus docent, consistere essentialiter beatitudinem. Sed dico, quod cum attribuunt rationem beatitudinis divini, subintelligunt dilectionem, et fruitionem, et e contra. Quod constat ex eo, quod aliquoties expresse utrumque actum requirunt. Sic Augustinus 1° de moribus Ecclesiae. Cap. 3° beatum, quantum existimo, nec ille dici potest, qui non habet, quod amat: nec qui non amat, quod habet, et si optimum sit. Praeterea aliquoties ita explicant beatitudinem per visionem, quod facit Augustinus l. 25, ut alibi dicant non esse beatum, qui non fruitur eo, quod amat, quod dixit ibidem citatus Augustinus: ergo ex eo, quod aliquoties explicetur beatitudo per visionem non facta mentione actus vo-

luntatis

n sequitur, quod visionem seorsum ab actu voluntatis tribuant rationem essentialem beatitudinis. Ergo.

32 Similiter ita tribuunt actus voluntatis rationem beatitudinis, ut aliqui etiam doceant non dari beatitudinem completam in esse essentiali sine visione: ergo ex eo, quod aliquoties attribuant actui voluntatis rationem beatitudinis non facta mentione visionis, non sequitur, quod beatitudinem essentialem constituant in actu voluntatis seorsum ab visione. Probatur antecedens; quia beatitudo Christi Patres nullum relinquit desiderium Summi boni; et sine visione daretur desiderium Summi boni: ergo sine visione non daretur beatitudo completa in esse essentiali. Probatur Minor; quia per se cognitio mediata non sufficit ad beatitudinem; quia non satiaret appetitus rationalis, et remaneret desiderium Summi boni clare videndi. Probatur 2º; quia ex Augustino supra praecedenti citato, et 1º de trinitate Cap. 8: Visione mercis tota promittitur desiderii nostri; ergo sine visione non daretur merces desiderii: ergo non cessaret desiderium Summi boni.

33 Sit 2ª conclusio: beatitudo formalis metaphysica considerataque consistit in visione Summi boni: non in aliquo actu voluntatis. Probant Auctores secundae sententiae, et aliqui unica probant: quia beatitudo consistit in assecutione, et possessione Summi boni. Atqui sola visio, et actus voluntatis aliqui est assecutio et possessio Summi boni: ergo. Atqui apud nos non solum visioni, et etiam actibus voluntatis conveniat esse possessionem Summi boni, aliter probanda est conclusio. Probatur in Hummum. essentia metaphysica beatitudinis formalis sit in eo praedicato, seu entitate, quae sit possessio Dei formaliter faciens differre beatum a non beato; et inferens, radicat quae caetera, quae sunt connaturaliter in statu beatifico: ergo.

34 Maior est Metaphysicum Dogma. Minor plura continet: primum, quod sit possessio, ut seu entitas; 2um, quod faciat differre beatum a non beato; 3um, quod inferat, et radicet caetera. Quoad primum patet; quia visio se habet in prius ratione ad amorem et gaudium beatificum, et tendentia in priori mediate ad alios actus qui ex his sequuntur. 2um probatur, quia nulli non beato convenit videre Deum, et similiter, qui videt Deum est beatus. 3um probatur; quia ex visione, ratione sequuntur caeteri actus spiritales, et corporei, caeteraque dona, seu inferuntur, ut ex visione mediate, aut immediate, seu tanquam naturali parte debentur connaturaliter visioni mediate, seu immediate: ergo.

Dices ex Patre Ripalda beatitudo.

beatudo essalis e possio Dei: ergo quaelibet forma, de qua veru fatur, quod e possio Dei e beatudo essalis; atqui de actu voluntis veri fatur, quod e possio Dei: ergo. Hat nostra Ha beatudo essalis metaphica e possio Dei: non Dei possio ut sic, sed quaedam peculiaris possio, vlt cognita possibilis, seu visio. Dcepius autem talis possionis, quae radicet possiong affectibus, et reliqua status beatifici, propria, non conuenit actui voluntis: quare actus voluntis de essa metaphica non e. Pro nostra doctrina e. quod apud oes beatudo debet esse forma possibilis Dei, caeterum metaphici exquirunt conceptum tarium, et caeteros radicantem. Cum, ut advertimus, non decimus, illum conceptum esse hoc praedicatum possio Dei rationalis (et si diceremus, recte arguerent Rapalda), sed hoc visio possibilis Dei, quod amori non conuenit. 36

Illud autem praedicatum tale ad possionem rationalem Dei esse essam beatitudinis, non dicitur ex locis Ssu, ut hic Aut. intendit. Probatur quia Pres, ut 1o. docebant, dicunt, consistere beatum in duplici modo possionis collectione, quod dicunt Aut. Seq.; unde ut pt, non inferunt beatum non consistere se essam in quolibet modo rationalis possionis. Verum e, quod Diuus Tho. et Schotus ponunt beatum in conceptu uno, et unico possionis Dei: quia uterque Judicat, solum esse unum possionis modum, alter reprobabilis, alter affectibus. Vbi nam ponerent essam metaphicam beatum, si Judicarent, duplicem e possionis modum, ut seq. Aut., et Rapalda Judicant, non constat. Probabilius mihi videtur, quod in altero tantum constituerent, pugnantes quod operatio possibilis, quae sit perfectior operatio: nam in hac quaestione quilibet arguit, essam metaphicam ex maiori perfectione operationis: perfectior autem apud Diuum Tho. e visio; apud Schotum amor; non ergo ex locis Autoritate contra nos arguit P. Rapalda. 37

Tandem pro plena nostrae Ile explicatione inferenda, quo sine duplicem essam beatitudinis formalis assignemus. Nam ex una parte videmus, quod Sancti Pres ad rem beatitudinis explandam, praecipue attendunt ad visionem, amorem, et fructionem immediatam circa Deum versantes. quorum aliquo deficiente censent absolute non dari vere beatum; cum deficientibus aliis beatitudinem integrantibus, vo in Xpto Dno paciente non deficere subiectum beatitudinis existiment: ergo de collectione visionis amoris, et gaudii diuersi mode Judicant, atque de partibus nempe integrantibus, et constitutiuis beatitudinis, quatenus talis e beatudo.

intonali, quo quo Deus unilii e possilii e, seu perfecta, et adeq(uata) quies in Summo bono.

essali in Pruz et Teologica Indexnoe, atq. Vnio et possidei perfecta sexinnor sexe intonati, quo Deus ẽ summo bono intonalier immediate attacto. Et aha pte Sper attendere n° solent argumta Metaphicorz, illiq. facultatez reliquunt discuendi sicos 1ᵘᵒˢ, et 2ᵃʳᵘᵐ deceptui. Cũ in Hac ergo ne Locz het, ubi ex doctrina Dxiz pot assignari deceptui metaphice essalis: et sine illorz Autoritatz inuiriã possunt assignari pte metaphiz integrantes, et formates, quez ex essa fluant.

38

Caput 4ᵘᵐ

Obiectionibus Respondetur.

Da. Fez delusiong obiiceri 1°. Beatudo so. ẽ sistit essalitr in operaxoe perfectissima extus, quez immediate versantr Clᵃ Deuz. atqui beatificus amor ne perfectissima operao Cxiis, quez immedte versantr Clᵃ Deuz; et Visio ẽ perfectissima: ergo in Hac, et n° in illa dsistit Essalitr beatudo. Sta Vorte arguunt. Ẽ dtraxio Schotistz Subeasqz mari, minz opportz sumunt, dlt, atqui Visio ne perfectissima operao. et amor: ẽ. Minz, quez dt ex illis probz pbat enuxando perfecta pdicata Tum generica, Tum specifica, dae, quorz visio ãmoxi, f amor visioni pferatr. Reo, disguendo marz. Beatudo Teologz, et quasi phiz sumpta, no marz: metaphica sumpta, sub disgue Si perfectissima operao sit 1ᵃ essa possio; dedo marz: sin sit Tama possioz no marz. Dinde omitto utrumq. partn minz, et no coqz. Nulla ẽ. dignoscenda est a beatxmi ne mã perfectio phica operaoni; et no possio nis summi boni: possionis adeqte per essa Teologa: possionis Tamz per essa metaphica. Ad Huc tmquid diceñdz per Scᵗᵉ minii dᵉ Reo cu Obiedo. Aug. Ripalda, et aliy, n posse certa aliqua xae definiri Cuius pocz actus sit phiz nouilior: et visione, inaliz, inaliy amorz excellere; pocz q. intus excellere in mari Vninalitate, vide pfia a Volunte in operando; Voluntz excellere in Lixtate.

39

Obiices 2°.

Visio fp dtrat amorz, et aha, quez sequuntr in Statu beatifico: ẽ° in sola Visione beatudo dsistit. Reo dico anti, disguendo

coxy

In sola visione dicitur Deus esse metaphysice; dico esse Deus esse Physice esse, et quasi phice, non esse; nam Haec poe fi constitui ex entitate continente et contenta; Ergo esse hoc, ut Volandi, et intelligendi. Solutio Dico q. sibi obiectione, esse posse disponi ex parte supposita priori, non ho[illegible], et ex parte supponente, posteriori, et minus nouit: ut dpoty ex m^a, et fia. 40

Obiicies 3°

amor Charitatis exq^{m} Deum in patria e eiusdem rationis, et speciei, atque amor Charitatis supernaturalis in via: q^{o} n consistit beatitudo in illo amore. Prima Cons. q. n consistit beatitudo in eo actu per quem n differt beatus ab n beato. Pro eo, omi[illegible] Respondetur, Nando esse; rae. q^{a} ad Hoc, ut amor constituat beatum sufficit, qd ut parte eadem constituat illud Votum, qd e beatitudo: constituit enim illud votum, seu illam fruitionem, qua beatus fruitur eo, qd amat. 2° poe Respondetur, nando cum Caj[illegible] Scholastici, Petro Lugo de summo bono Lib. 2°. Cap. 14, apud quem Venerabilis Hame[illegible] Capreolus, Ferrariensis Caietanus, Gabriel; quos sequitur P. Ripalda, disp. 100. Nam amor patriae ex sua rae, et modo, quo fertur in Deum, supponit claram eius visionem. Vide Rhaes q. Hac parte n paruz deruentes apud citatum Lugum. Tamen cons. Sakt[illegible] nathba pote tueri. Vide Doctorem eximium, disp. 5 de Charitate, sect. 3.^a utraque pars probabiliter defendi poe. 41

Pro solutione obiectionum Deus Lugo illarum praecipuarum, tollenda primum e ambiguitas quaedam orationis, et dicquendus duplex sensus particulae reduplicativae, ut, Vg. in Hac propositione: bonum, ut bonum e beatitudo obiectiva: l. Deus sub rae boni e beatitudo obiectiva, satiativa appetitus rationalis &. Secundum bonum dicitur obiectum voluntatis: Verum obiectum intellectus: qd in uno formali intelligitur: id e intellectus fertur in obiectum &c. sub rae veri: Voluntas fertur in obiectum sub rae boni. Nil minus in aliis illis, et Hae propositiones sunt Verae: Deus ut Verum e amatus: Deus ut Verus e intellectus: Deus ut bonus e amatus: Deus, ut bonus e intellectus. Singulis eis sub d[illegible] hoc duplex significatio particulae reduplicativae. Nam in istis Deus, ut bonus e amatus ut Verus e intellectus [illegible] denotat rationem formalem sub qua: id e bonitas e rao formalis, sub qua terminat amorem: Veritas e rao formalis, sub qua terminat cognitionem. In His autem Deus, ut bonus e intellectus, ut Verus e amatus. Lrut denotat rationem formalem quae: id e bonitas formaliter ut talis

hec capacitate ut intelligatur. Veritas sic: ut talis hec capacitate ut intell.
Hoc suposito.

42 O[bjicies] 2º: 3ª divisione obiicies 1º beatitudo formalis est ille actus, quo attingitur Deus sub ratione sub qua est beatitudo obiectiva; sed Deus est beatitudo obiectiva sub ratione boni: ergo ille actus est beatitudo formalis, quo attingitur Deus sub ratione boni; sed actus voluntatis, et non actus intellectus est actus, quo attingitur Deus sub ratione boni: ergo actus voluntatis, et non actus intellectus est beatitudo formalis. Probo, quod summum bonum est beatitudo obiectiva formaliter, et beatitudo obiectiva formaliter: id est Deus est obiectum actus formaliter, et obiectum actus formaliter beatificantis. Ut est intelligibilitas summi boni est obiectum formaliter beatificans: ut est bonitas summi boni est obiectum formaliter beatificans: sive, ut est bonitas summa beatificat formaliter, denotante sic ut sit ratio formalis quae: ut est bonitas summa beatificat formaliter denotante sic ut ratio formalis sub qua. Probo est, quod ut summa bonitas denotante sic ut sit ratio formalis quae, attingitur ab actu, qui est formaliter possessio summi boni: ergo sub ea ratione beatificat formaliter: ut summa bonitas denotante sic, ut ratio formalis sub qua attingitur ab actu, qui est formaliter possessio: ergo sub ea ratione beatificat formaliter.

43 In forma probo, distinguendo maiorem. beatitudo formalis est ille actus, quo attingitur Deus formaliter sub ratione, sub qua est beatitudo obiectiva; concedo maiorem: quo attingitur formaliter sub ratione, sub qua est beatitudo obiectiva, nego maiorem. aliter. Quo attingitur Deus sub ratione, sub qua est beatitudo obiectiva formaliter, concedo maiorem: sub qua est beatitudo obiectiva formaliter, nego maiorem. Minorem etiam distinguo. Deus est beatitudo obiectiva formaliter sub ratione boni, ut ratione quae; concedo minorem: ut ratione qua, nego minorem. Tandem distinguo consequens: ergo ille actus est beatitudo formalis, quo attingitur Deus formaliter sub ratione boni; concedo consequens: formaliter sub ratione boni, nego consequentiam. Distinguo subsumptam minorem. Actus voluntatis, et non actus intellectus est, quo attingitur Deus sub ratione boni, ut ratione quae; concedo: ut ratione quae, nego minorem. Tandem quod nego consequentiam;

44 Et si contendas in illo actu ponendam formaliter a philosophis beatitudinem, qui sic attingit summum bonum, ut tale denotante sic ut sit ratio formalis sub qua; quod summum bonum, ut tale est beatitudo obiectiva formaliter denotante sic ut ratio formalis sub qua. Probo vel ex Scoto Deci. Verum est quod Sancti Patres dicunt, quod summum bonum

e beatudo obtiba. Unde tenemur dicere, qd. no boni in summo no bono n se her, pr accens ad beatificandu, d eq sr. requiri. Caeteru ex hoc n sequitr, qd beatudo tanta sit actus, q attingit summu bonu ut tale denotante, si ut nag finale sub qua. Qr. q. tres ponunt beatune finale etia inactuentus, ut 1a conclusione diximus, et supra pariete 2a Di: gao n e sumenda tanqua texta ex Patribus et Teologis: Hec qq: Deus e beatudo obtiba tanta, ut summu bonu denotante si ut nag finale sub qua, qd si scholastici asserunt, tostenant

Probatr 1o. 44

Praeter argutu §. 42 actus ille, quo appetitus roali reddita fr, et potibe inquietus Clu summu bonu, ut tale e adeqte actus 1prq a appetitus roalis, s.lt voluntis: g actus, quo appetitus roalis redditu, fr et potibe quietus in summo bono, ut tali, e adeqte actus appetitus roalis: d actus ille, quo appetitus roali reddit fr, et potibe quiescens in summo bono, e adeqte, et essalitr nostra beatudo finalis: g actus voluntis e fr et adeqte nostra beatudo finalis. Preo ipso 1o confirmate, nando ming subsumpta, et coq. q beatudo finali essalitr considerata e tanta possio, ex qua dimanat actus, qui e finalis quies in summo bono: nec requiritr ad essam beatunis, qd fr dicat illa quiete appetitus roalis: sufficit, qd illa dicat radicalitr, sicut n deuet dicere fr. expulsione tristitiae, doloris &c. 45

Probatr 2o. Summu bonu obtibu e beatudo nostra obtiba: g summu bonu finale e essalitr beatudo finalis; d summu bonu finale e adeqte actus voluntis: g actus voluntis e adeqte essalitr beatudo finalis. Mi supsumpta pbr. Summu malu finale e adeqte actus voluntis, vlz tristicia, et dolor, de summo bono amisso: g. Preo concesso ante, nando coq. Roe, q ut dixi § 42. summu bonu e beatudo obtiba; caeteru et e beatudo obtiba 1ario, et 2ario beatificatiba. Beatudo obtiba 1ario beatificatiba e summa bonitas ut possibilis pr intu: 2ario beatificatiba e summa bonitas, ut possibilis pr volunte. Unde bonu finale, sive actus, quo amatr illa bonitas obtiba e 2aria beatudo. 46

Obiicies 1o. Visio ordinatr.

ad amorem, ut ad finem: quia amor, et non visio est finis, ad quem homo ordinatur. Probatur ex Divo Anselmo Lib. 2°. Cur Deus homo Cap. 1°. ubi ait, quod verus ordo est amare ut intelligas. rectius enim dicitur intelligere, ut ~~amet~~ amet, quam magis desiderabile est carere visione quam carere amore summi boni: ergo amor magis estimabilis est quam visio: 2° summa perfectio hominis est amor non visio, Respondendo tamen quod amor sit post visionem, illamque presupponat, non probat, quod visio ordinetur ad illum: sicut enim non ordinatur essentia talis ad suos effectus, nec natura ad suas proprietates. Respondetur quod visio amorem tanquam effectum et proprietatem ad Divi Anselmi verba Respondeo, quod loquitur de ordine, quem intellectio et amor in via ex intentione hominis debent servare, in actibus autem patriae non potest dari per se ius ordo: nec beatus intelligit, ut amet dirigendo intellectionem ad amorem, quem quidem producit per modum naturae. Ad ultimum Respondendo ani, et utramque loquitur. Cum in linea possessionis summi boni estimabilior est illa possessio, quae est radix caeterarum, quae in statu beati sic.

3° obiicies. homo, quia adequate rationalis est sic beabilis, ergo per solam visionem nequit sic beari, quia rationalis adequate: ergo non in sola visione consistit essentialis beatitudo probatur Ant. quia volitibus, nequit beari sic per visionem: ergo Respondeo distinguendo maiorem. sic beamibilis beatitudine tantum: nomaiorem: tantum, nego maiorem. Probo, quod esse beamibilem sic homo beatitudine tantum est posse summum bonum possidere per visionem. Atqui homo, quia volitibus nequit sic possidere summum bonum per visionem. Cum volitibus ergo est sic beabilis tantum possessione per actum voluntatis, sicut est beamibilis tantum per diros actus spirituales, qui immediate Deum non attingunt, et neque umquam beatitudinem.

Disputatio 2ª

An exclusio Letalis, et perpetuitas actus possibilis sit de essentia Beatitudinis?

Caput 1um

An exclusio peccati letalis sit de essentia?

Supono, aliud esse inquirere, an visio, vel amor beatificus opponantur ex se cum peccato; aliud quaerere, an beatitudo essentialiter constituatur per exclusionem peccati. Stare enim potest quod beatitudo constituatur

per exclusionem peccati Letalis: quamvis, nec visio, nec amor cum illo ex se opponantur: sicut, quod actus beat. sic opponantur cum Letali, quia exclusio actualis constituat essaliter beatitudinem. Progamus

2o. An beatitudo constituatur essaliter per exclusionem Letalis.

Plures nostri de recent. et sudicant sufficere, quod exclusio Letalis, gratia, quae sanctificans sit, gerietis beatitudini. Alii vero tamen illam constitui essaliter beatitudinem per exclusionem, seu nationem peccati: quia inquiunt, nequit intelligi constituta summa foelicitas, quin intelligatur exclusa summa miseria; sed beatitudo est essaliter summa foelicitas, et peccatum letale est summa miseria: ergo nequit intelligi beatitudo constituta, quin intelligatur exclusum peccatum. Ita P. Barzi disp. 11. cap. 10. Aliique apud ipsum Torre, P. Oviedo, apud quem P. Hurtt. in mu. et alij. 50

Caeterum in hac exclusione peccati diversimode opinantur. Nam P. Barza eximat ipsam visionem esse essaliter exclusivam Letalis. Et probat. quia si sola visio, absque alia operatione, seu forma esset tota essa beatitudinis, et summae foelicitatis ratione, ipsa ex se talis non esse debet, ut secum non pateretur infoelicitatem, et maximam miseriam, quae excogitari posset, nempe peccatum: ergo sola visio ex sua ratione emundat a macula peccati. At P. Oviedo sudicat consistere essaliter beatitudinem in natione peccati, quae non semper exigit formam sanctificantem, aut exclusivam peccati. Nam posse considerari hominem videntem Deum sine gratia et sine peccato, et tunc ait, quod in visione habere essam, et formalem beatitudinem: et sic haberet totum illud, quod substantialiter pertinet ad beatitudinem. posse etiam considerari videntem Deum possibile peccatum et supponit quod nunc peccatum coniungi posse cum visione et tunc ait, illum hominem non esse absolute essaliter beatum: quia non caret summa miseria quae est peccatum.

Pro, quam hi Autores moventur, ut dicant beatitudinem essaliter constitui per exclusionem peccati, est ipsa vocum impositio et com[m]unis acceptio: res enim nomine beatitudinis significant summam foelicitatem, ac proinde statum essaliter oppositum summae miseriae. peccatum autem est summa miseria: ergo. Unde non sufficit dicere Hos Aut. rene-

ōnaz, et ipsaz exclusionē peccati ea quidē supposita, sed proprietatem consecutaz ad visionē; quia demum prius posita, & imposita summē visionē et peccatu. Rogatur: intelligitur ne hic summe felix, an non? Si dicas intelligitur summē felix. Iam dico: quia summa felicitas excluditur sine et immediate per summaz miseriaz: Et dato peccato non intelligitur summa felicitas: ergo exclusio peccati nequit esse solum proprietas de essentia beatitudinis. Si vero dicas non intelligi in eadem hac summe felicitatem; infero: quod exclusio peccati ne sola proprietas. Si quidem ablata praesse entate qua e sola proprietas non tollenda essentia.

§2 Ut meum iudicium proferam, dico 1°, quod in quaestione de voce stendendum ne. Si hec vox beatitudo imponitur, et usurpatur pro statu addito nostro fundaz summaz felicitatez, excludentez summaz hominis miseriaz in omni genere, in quo potest dici ho summe miser; et insuper peccatum in hoc etiaz usu, et acceptione e summa miseria; potest eo iuncto dici, et defendi, quod beatitudo essentialiter consistit, ut etiaz theologica, et quasi physica, tum in visione dilectione et fruitione. (Ut a § 24 statuimus), et in exclusione peccati. Ponaz, quas reddunt Pater Vazquez, et Alij a § 43. Et etiaz metaphysica in visione, (ut a § 33 statuimus). Et in exclusione peccati ob eamdem rationem proxime dictam. Hec dico quoad exclusionem peccati attinet, variae secundum varias ... defendenda e. Nam, si actus vitalis, in quo consistit beatitudo, e essentialiter in impeccabilis ... et si essentialis in impeccabilis, quod de visione opinatur Pater Vazquez supra citatus; et de visione, et charitate sentiunt Alij, dicendum e etiaz beatitudinem metaphysice consistere in visione, ut essentiali impeccabili, nulla alia addita forma positiva aut nativa. Similiter dicendum de etiaz theologica addendo supra visionem, dilectionem, et fruitionem, formalem exclusionem peccati. Ratio quia praeesse posita visione, ut in impeccabili essentiali, ponitur summa felicitas essentialis excludens summaz miseriaz: ergo ponitur essentialis beatitudo.

§3 Si vero visio non sit essentialiter impeccabilis essentiali, et defendatur cum pluribus etiam sapientibus dicendum, quod ad essentialem essentialiter impeccabilem, ultra visionem addendam ... tantum haberetur esse metaphysica. Similiter, quod pro essentia theologica, quod visionem, dilectionem

addendus e ille haustus. Et tandē, neq. actus visio beatificus neq. haustus ōnq opponantur essalitr cu Lētali; dicendū e beatunq essalitr ꝯsistere i alter parione intrīnsecalē in ꝑpia actali, et finali carentia peccati: quq in opiōne, de quq hic loquimur, e quid naturaliter, distinctum a gra: et ꝯsequenter beatitudo absolute sumpta, ut in conceptus ꝯpotus ex actu beatifico, qui potest inhaerere sine beatitudine, et ex ratione peccati, quq dicit aliquid non physice inhaerens animae beati. Tunc haec ꝓbantur d. c. Beatitudo dicit essalitr, quod ho sit videns Deum, et non peccator; at quod ho sit non peccator dicit essalitr ratione peccati non physice inhaerente animae: ergo beatitudo dicit essalitr aliquid naturaliter non physice animae inhaerens. 54

Haec 2a ꝯ dictam supra dicta sunt, ut defendat, beatunq essalitr dicere exclusionq Lētalis; si loco strictim locuto, et usus nomine beatunii intelligit exclusionq miseriq Lētalis: quod cum sit de voce, argumentis alicuius momenti ꝯtrarium non het. Caeterum dico 2o. Si beatitudo absolute sumpta, et integralitr signet finalq exclusionq peccati, videtur mihi posse dici, quod beatitudo non ꝯsistit essalitr in gra sanctificante, nec in ꝑpia exclusione Lētalis; at utramq. ee effectum ꝯtrarium, et ꝓprietatq beatunii. Et claritatis gra loquor so. de essa metaphysica: nequoq. potest praesse visiona summi boni ponitur tertia ratio Dei, quq radicat, et infert gram, et finalq exclusionq Lētalis: ergo ponitur essa foelicitatis, quq ꝯtinet exclusionq omnis miseriq: ergo ponitur essa beatunii: 55

Pr. Ans. quod visio infert ratio amoris ꝑfectissimum Dei: hic infert gram: eaq. induceret in habitu, nisi aliunde posset ꝑsuponatur: et tandē gra infert, et exigit finalq exclusionq Lētalis. quod si visio, aut etiam actus charitatis, ut aliquibus placet, sit finaliter exclusiva Lētalis, facilius ꝯcenitur, quam nova visio, ut ꝓprietatq inferat exclusionq finalq Lētalis. Hinc 1a loa ꝓbatur neget. 2a ꝓbatur quia dato ratio ꝯdicto uer, quod eq ab ea alia facit differre, et radicat

Caetera, quae sunt in ente, data essa metaphica rei. Et data visione data praedicatur, seu entas, quae a parte potentiae Dei faciens differre beatum ab eo non beato, et radicans gratiam etc. Ergo posita visione data essa metaphica beatum.

§6. Dices. posito Lethali sub eadem visione per potentiam, si impossibile non esset homo essaliter summe foelix: ergo non esset essaliter beatus: ergo essa beatum debet poni in formali exclusione Lethalis. Respondeo ani. quod posito Lethali, sub eadem visione, homo esset summe miser. Ergo non esset essaliter summe foelix. Probari potest negando ani. Ad probationem, distinguo ani. esset summe miser miseria formali, amissionis summi boni, et anxietatis circa summum bonum, nego ani: miseria radicali, et demeritoria, amissionis, et anxietatis: concedo ani, et nego consequentiam. Cum miseria formalis amissionis, et anxietatis circa summum bonum, nequit consistere essaliter summa foelicitas, quae quidem consistit essaliter in possessione summi boni: Cum miseria demeriti ad amissionem summi boni, potest essaliter consistere summa foelicitas, quae stat essaliter in possessione summi boni.

§7 Hoc amplius explico. Summa miseria potest dici aequivoce, 1º, prout in eodem genere directe opponitur formali possessioni summi boni. 2º ut in diverso genere opponitur possessioni summi boni, scilicet radicaliter et demeritorie. Summa miseria 1º ut directe, et quasi formaliter opponitur formali possessioni summi boni, est notitia certa de non assecutione, et privatione summi boni; ex qua necessario sequitur vehementissimus dolor, et frustratio de privatione summi boni. Summa miseria 2º ut demeritorie opposita, est meritum de inducere illam privationem, ita ut miseria se habet ad illam, sicut visio Dei se habet ad gloriam, et meritum ineo illam. Et in hoc, quo peccatum dicitur summa miseria. Contra viatoris potest dici summa foelicitas. Ita ut miseria summa tollit non essalem summae foelicitatis, ut patet. 2º tollit summa foelicitate vinte [?] essalis non essalis: unde essalis summa foelicitas expellit 2 naturaliter flamma miseria.

§8 Supponamus Hoc videntem Deum, et quod necessario inde sequitur amore amicitiae intensae amantem, et de Deo suo summe gaudentem. Adde, si placet, notitia per petuitatis ad eum beatum pertinere. Ergo

securum de sua aeterna visione, amore, et fruitione, quibus cum conjugati sint status habitualis. Dicimus, illum hoc esse status beatum, et carere integrali felicitate. Ratio est quia Deus, ut summum bonum, est beatitudo obiectiva: ergo illi actus per quos attingitur, possidetur, percipitur, et quasi gustatur summum bonum est beatitudo formalis, formalis summa felicitas; at actus intellectus et voluntatis, in casu posito, esse non dicuntur status, seu actus per quos attingitur possidetur percipitur, et quasi gustatur summum bonum: ergo illi actus sunt beatitudo formalis, formalis summa felicitas, seu dicitur status. Verum est, quod ille homo esset dominus, qui possideret Dei gubernaculum. At hoc non valet, quod sufficiat possideat, videat, amet, et fruatur, ex his cognosces quid nam pervicit et sit tenere esse metaphysica, immo, et theologica, et quasi substantia beatum cum statu; quod ex supposito careat sub sua visione.

Caput 2um

An perpetuitas, et perpetuitatis notitia sit de essentia beatitudinis.

5m

Agnoscimus ad ipsius originem de voce. Cum ad subjectum divina fide, beatitudinem supernaturalem perstare in aeternum duraturam, iuxta illud Sapientiae 5um. Iusti autem in perpetuum vivent; et Matthaei 25: Ibunt iusti in vitam aeternam. Unde extra dubium est, quod perpetuitas sit saltem pars integrans beatorum felicitatis. Quaerimus vero, an perpetuitas visionis, aliorumve actuum statuli, qui est de essentia beatitudinis, sit etiam de beatitudinis essentia. Ubi iterum notandum, aliud esse rogare, an visio Dei sit ex natura sua perpetua; aliud inquirere, an in esse beatitudinis constituatur essentialiter per actus perpetuitatem. Constare, puto, quod ex natura sua sit perpetua, et quod perpetuitas non sit pars essentialis; sicut est dicendum, quod nunc ex natura sua, et ab extrinseco perpetua, et tamen perpetuitas sit de conceptu essentiali. 60

1a Sententia asserit perpetuitatem esse de essentia beatitudinis. Ita Scotus in 4um, distinctione 49. quaestione 6a et Scotistae, Conti, Pater Granado tractatu 3. disputatione 9a et Monteirinos, apud Rigobrero.

P.ᵉ Tannerus apud P.ᵉᵐ Arriaga. 2.ª Illa Tuetur, perpetuitatem esse de essentia beatitudinis, ita cum Divo Thoma illius expositores Com. P.ᵉ Suarez disp. 14. P.ᵉ Vazquez disp. 21. P.ᵉ Oviedo. Controversia 3.ª punct. 1.º P.ᵉ Arriaga disp. 48. Sect. 4, et Alij. Cum Hac Sententia nobis loquendum; asserendum quod perpetuitatem esse de essentia beatitudinis, Tum in Theologica et quasi physica, Tum Metaphysica consideratione. Probatur multipliciter.

67 P.ᵐ Probatur 1.º

Authoritate; quia operatio, in qua beatitudo consistit non meretur nomen beatitudinis, nisi perpetua sit. Huius modi loquendi fuere omnes Sapientes inquit apud Oviedo Eximius Doctor, Unde nomen beatitudinis impositum est ad significandum operationem non perpetuum duraturam, non solum naturam operationis intentionalis. Constat ex Aristotele 1.º Ethicorum, Cap. 2.º: Ver enim nec una facit hirundo; nec unus dies: Et beatum hoc eodem modo, nec unus dies, nec breve illud efficit tempus. Unde ratiocinatur P.ᵉ Vazquez si enim sola contemplatione, aut alia Similis operatio, sine mutatione ad temporis durationem collocaret Aristoteles beatitudinem, frustra diceret hoc per breve tempus non posse esse beatum. Maxime Augustini urget Authoritas. qui Lib. 13 de Trinitate toto Cap. 8. contendit, perpetuitatem esse de beatitudinis essentia concluditque: nullo modo enim esse poterit vita veraciter beata, nisi fuerit sempiterna. In eundemque sensum appertissime loquitur Lib. 11 de Civitate Cap. 11. et 13. ~~m~~

62 Probatur 2.º ratione P.ᵃ. quia de essentia beatitudinis non sit actu satiare appetitum rationalem, et adeo expellere omnem anxietatem circa summum bonum, in essentia beatitudinis, talis debet esse, ut existens sit expulsiva omnis anxietatis, circa summum bonum, et satiativa appetitus rationalis: Atqui nulla operatio circa summum bonum nisi, ut perpetua existens est satiativa appetitus rationalis, et expulsiva omnis anxietatis circa summum bonum: Ergo operatio, quae meretur nomen beatitudinis debet esse perpetua, minor constat ibi probatur; quia si operatio non sit perpetua magna anxietate homo pateretur ex timore summi boni amittendi. quia ut inquit P.ᵉ Vazquez, eodem pondere quo homo delectaretur de summo bono viso, anxius esset de amittenda visione: Timor enim de amissione boni potens nascitur ex amore et delectatione

de eod bono possesso. Quare, quo maior erat delectatio de bono possesso, magis Iucresceret anxietas de amissione illius. 63

Dicer. Ex Deo viso, et amato nasceretur maximum gaudium, qd impediret tristitiam de amissione summi boni futuram. Nam Arist. 7° Ethicorum Cap. Vltimo ait: Voluptas dolorem qui pellat, et deiicit, tum ea, quae contraria, tum quaelibet alia, si valida sit, et vehemens. Ideo Cum Pre Lessio lib. 2° de summo bono. Cap. 18, id Verum esse de re per se desiderata; non autem si sub malum, aequalis momenti impendere cernatur. Cum Pre ponio sfratr ex iis, quae optime ducebant ex Pre Bazqz: q. dlt eod pondere, quo hō delectatur de summo bono viso Ita. 64

Cum q° perpetuitas sit de essa beatitudinis, videndum superest, An sit etiam de esse cognitio, qm habet beatus de perpetuitate actus beatifici: sive an, ut homo dicatur absolute beatus essentialiter, debeat habere notitiam de actu beatifico suo in perpetuum duraturo, Affirmative tenet Pr Arriag. disp. 48. Sect. 1ª, et alij; q perpetuitas e de essa beatitudinis, ut expellatur evidenter Deum ois anxietas, et timor de amissione summi boni; s° eodem titulo requiritur cognitio perpetuitatis; si m. non adest talis cognitio, lt visio in re sit futura perpetua, perinde se habet, ac si esset breui duratura, cum timor et anxietas non expellatur, nisi media cognitione, quae reddat videntem de perpetuitate securum. 65

At natiberet Pr Bazqz disp. 21. Cap. 2° Oviedo Controversia 3a. punct. 1° Cum Eximio Doctore, Cardinali de Lugo, Gaspare Hurtado. Horum ba sit ratio dc°. Cognitio perpetuitatis non de essa beatitudinis. Pr.° q ut detur essa beatitudinis, non requiritur, qd detur actualis ois sacietas, et exclusio ois anxietatis ex possione summi boni. et sufficit, qd bonum, qd exhibet e saciatibum, et exclusibum anxietatis; qd q. ~ nequit disiungi cum timore, et anxietate de amissione summi boni. sicut de essa beatitudinis non e expellere actualiter omnem tristitiam, vel alia obstacula a summo bono, ut constat ex beatitudine Xpti Dni Patientis. Ex quo infero cum Bazqz et Oviedo, qd lt Deum videns ~~[illegible]~~ aeterne indicaret sua visionem esse finiendam, adhuc esset beatus 66

q. het illud bonum, quod expulsiuum errorum, et anxietatis est perpetuitate, et ob. Iudicium nec beatus non eet, si per errorem Iudicaret suam visionem perpetuam futuram. Quod inferes idem dicendum de essentia Teologica, ac metaphisica beatitudine, quoad cognitionem de perpetuitate. De essentia metaphisica facile intelligitur prudenter no. De Teologica ergo. Quod posita visione, dilectione, et fruitione perpetua, ponitur illud bonum, quod est explesiuum, et expulsiuum anxietatis etc.

67 Dices. Essentia beatitudinis consistit partialiter per durationem perpetuam: in nullo instanti est homo de grege beatus; quia in nullo instanti habet totam collectionem durationum, quae constituunt perpetuitatem. Resp. 1o. probabiliter plures defendunt esse possibilem durationem indiuisibilem essentialiter perpetuam, et equiualentem infinitis quibusdam collectionibus eternis duraret, si cuiuscumque hac sententia libeat admittere de facto talem durationem quam actibus beatificis, cessat obiectio. Resp. 2o. si durationes actuum beatificorum sint sub certe, hoc in nullo instanti habere physice totam beatitudinem, habere autem in quolibet instanti physice, quoad actum, moraliter, quoad durationem subscribas. Et nihil aliud est quam hodie habet homo visionem etc. ceterum hodie non habet totam habere physice, et Christus Deus. In ordine tamen ad nostram felicitatem perfecte, quod inde est habere beatitudinem moraliter perpetuitate, atque habere physice.

68 Ex dictis duplicem. Quod concludo, 1o. quod essentia Theologica, et quasi physica consistit adequate in visione, dilectione, fruitione summi boni, ut perpetua, et si vis in exclusione totali etc. dicta n. 52. Ratio est quia his positis, ponitur quod de sanctis probabiliter requiritur ad essentiam, et substantiam beatitudinis, et ut homo perfecte consequatur, et quiescat in summo bono. Ponitur quod radicat ceteras alias, quae sunt in statu beatifico. 2o, quod essentia metaphisica beatitudinis consistit adequate in visione ut perpetua etc. si placet etc. dicta n. 52. in exclusione totali. Ratio quia hac sola posita ponitur tam possessio summi boni radicans ceteras, quae sunt in statu beatifico.

69
Disputatio 3a

De visione, et amore beatifico aliisque eorum proprietatibus etc.

Caput iv

De obiecto visionis beatificae §. 1°

Certum inter Theologos est, quod beati de facto clare videant omnia praedicata naturalia, quae sunt formaliter in Deo, ut essentialia, quoad omnia praedicata tribus divinis Personis communia, et personalitates. Dubitatur vero an de essentia beatitudinis formalis sit visio ut terminatur ad omnia illa praedicata tum essentialia, quam personalia, vel salvari possit essentia beatitudinis formalis in cognitione, quae solo negaret, et videat clare essentiam divinam non visis expresse actibus personalitatibus. Ut solutionem hanc dere dissidentes proponam, supponendumque ex materia de visione, quod aliqui dicunt non posse dari cognitionem claram, et intuitivam essentiae divinae, quae non clare et intuitive attingat omnia praedicata naturalia, quae sunt in Deo. Quia videre est cognoscere rem, ut est in se: ergo non potest videri Deus praedicatis divinis, quin omnia appareant intuitive videnti. Alii sentiunt posse dari cognitionem intuitivam divinae essentiae, quin cognoscantur divinae personalitates, seu quin appareant intuitive divinae personalitates. Ergo quod praescindatur a personalitatibus non tollit quod essentia cognoscatur, ut est in se, id est immediate, et per propriam speciem.

His suppositis prima sententia asserit essentiam beatitudinis formalis consistere non posse nisi in cognitione, quae clare et expresse videat omnia praedicata naturalia, quae sunt formaliter in Deo. Ergo visio quae quidem est de essentia beatitudinis, non potest esse praecisiva. Ita plurimi Thomistae et Scotistae supponentes verum, cognitionem intuitivam non posse esse praecisivam, idem sentit P. Suarez palda. 2a sententia fuerit, sufficere ad essentiam beatitudinis cognitionem intuitivam essentiae non visis personalitatibus. Ita P. Suarez palda. Arriaga et plures qui iudicant esse possibilem talem modum cognitionis, et superiorem potestate talium cognitionum, quam impossibile ex materia, ideo affirmat P. Arriaga, parte quaestione 12. Articulo 6. disp. 4. imo apud Angelicum sufficit ad essentiam beatitudinis visio, quae non attingat omnia praedicata communia, ... principalia aliqua: et apud P. Suarez palda sufficit visio, quae attingat praedicata divina metaphysice distincta et non attributa non distincta.

Sit Pars 1a nostra dico: Essentia Theologica, et quasi physica beatitudinis formalis constituitur per visionem clare exprimentem omnia praedicata naturalia, quae sunt formaliter in Deo. Probatur quia apud Sanctos Patres beatitudo nostra formalis consistit in

in actu, per quem possidetur Deus, et videtur quod ora illa quod dicatur: Cº. Pº. Ans: ex pluribus Sanctorum Auctoritatibus beatitudinem nostram per talem visionem explicantibus, 2º quia eam visionem appellant beatitudinem per quam satiatur omnis appetitus rationalis creaturae summum bonum; at hoc per visionem quae exprimat ora illa quod dicatur, satiatur omnis appetitus rationalis creaturae summum bonum: cº. Pr. 3ª Min. quia viatoribus promissa est talis visio, et datur spes talis visionis, quae includit eternum boni omnium: 3º. per visionem, quae exprimat ora illa quod dicatur, satiatur omnis appetitus rationalis creaturae summum bonum:

Loquendo 2º de essentia metaphysica beatitudinis, sit 2ª Conclusio. Supposito non esse visionem Dei praecisivam, seu cognoscentem unum quod dicatur non aliud in cognito alio, dicendum est, quod beatitudo formalis constituitur per visionem, ut exprimentem ora illa quod dicatur. Pr. 1ª beatitudo essentialiter constituitur per visionem summi boni; at esse visionem summi boni est esse visionem clare exprimentem ora illa quod dicatur: cº. Pr. Min. quia esse visionem alicuius quod dicatur, quod est in summo bono est esse visionem omnium, quae natura sua illud quod dicatur; at esse visionem summi boni est esse visionem alicuius quod dicatur, quod est in summo bono: cº.

Dices. Licet visio essentialiter feratur immediate, tam in essentiam, quam in personalitates, tamen ratio feratur in essentiam, quae est conceptus rationis Dei, et ratio personalitatis, quae est conceptus rationis: de quo modo conceptus beatitudinis esse visionem, ut terminatam ad essentiam et rationem non ut terminata ad personalitates; at 2º quia licet essentia sit de conceptu rationis, et personalitates sint de conceptu rationis in cognitione praecisiva cognoscendi essentiam tamen in cognitione intuitiva aeque primo se habent essentia et personalitates. Pro eo quod esse visionem essentiae est esse visionem personalitatis: cº. in visionem ora illa quod dicatur aeque primo beatifica obiective. Unde visio ut beatifica formaliter non potest dici conceptus rationis beatitudinis, quam ut terminata ad essentiam, et rationem, quam ut terminata ad personalitates, quia sic formaliter beatifica dicitur esse visionem essentiae; esse visionem essentiae est etiam ad personalitates: cº. ut beatifica formaliter, aeque primo dicitur esse visionem personalitatis. F.

Sit 3ª Conclusio. Supposito esse visionem essentiae non personalitatibus, spectat ad essentiam metaphysicam beatitudinis, cognitio essentiae intuitiva non visio persona-

litatibus

Pbr 2a. Essa Diva e Summum bonum continens eminenter Personalitates: ergo Visio Essentiae praescindens à Personalitatibus e possio Summi boni. Deinde e tanta possio radicans dilectionem, fruitionem, expellens ab Anima vidente anxietatem circa Summum bonum ... &c. ergo Tali Visio sufficit ad Esse beatum formale. &c. ——

Obiicies 1o contra Conclusionem. beatitudo nostra formalis e assecutio summi boni, ut talis: at Visio solius Essentiae non e assecutio summi boni, ut talis: ergo in Visione solius Essentiae non salvatur beatitudo nostra formalis. Minor probatur. Etenim probatur quia alia e constitutio Dei, ut Deus e: alia constitutio Dei, ut e Summum bonum: Deus, ut Deus e non constituitur essentialiter per omnes perfectiones formaliter existentes in Deo: ceterum ut Summum bonum complectitur, et dicit essentialiter omnem bonitatem summam, et in omni genere et linea. quod probatur quia Summum bonum, ut tale e essentialiter illud, quo aliud melius, nec esse, nec excogitari potest. at nisi essentialiter complecteretur omnem formalem bonitatem summam, et infinitam in omni genere, et linea aliud melius excogitari posset: ergo Summum bonum essentialiter debet dicere omnem bonitatem summam, et infinitam in omni genere, et linea. &c.

Resp. Concessa maiori Nego minorem: et in Visio Essentiae assecutio summi boni, ut talis essentialiter sumpti. Ad minoris probationem, non esse ponendum quem discrimen statuit, inter Deum, ut Deus e, et ut e Summum bonum. Nam Summum bonum, ut tale nil aliud e, quam bonum infinitum, et ens summe perfectum. At Deus, ut Deus e, e ens summe perfectum, et bonum infinitum. Ad probationem, distinguo maiorem ... Resp. e. complexum ex omni bonitate in sua linea formali e quid perfectius, quam essentia Dei extensive, attributaliter. Et ut appareat Argumentum vim nullam habere, potius in conceptu essentiali summi boni, ut talis, quam in conceptu essentiali Dei, ut Deus e, Ita Argumento. Deus, ut Deus e essentialiter e ens, quo perfectius nec esse, nec excogitari potest; et tamen per te Deus e essentialiter, non dicit formaliter omnes perfectiones infinitas in sua linea: ergo ut constituatur Summum bonum essentialiter in esse talis, quo melius, nec esse, nec excogitari potest, non debet dicere formaliter omnem bonitatem infinitam in sua linea.

Obiicies 2o. beatitudo formalis debet esse Talis Assecutio Summi boni, mediante qua possit perfecte satiari appetitus rationalis, et perfecte quiescere in summo bono, at nisi Visio comprehendat —

Creaturas, et Personalitates non valis accedendo, media qua possit perfecte satiari ita: quod non sufficit ad creaturam beatum illi status visio, qua clare attingat creaturam sine visis Personalitatibus. Probatur Minor: quod videns creaturam ad summum anxiaretur circa summum bonum, illudque desideraret videre, quoad Personalitates. Respondeo videndo maiorem, et negando minorem. Ad probationem, negamus. Ratio est quod cum videns creaturam haberet summum bonum, illudque videre caveret, inveniretur maximum gaudium. Hoc gaudium expelleret anxietatem, et tristitiam, sicut haberi visione, ut dico, licet infimus gradus beatorum, licet sciat summum bonum posse perfectiori, et perfectiori modo videri, et maiori, ac maiori clare penetrari, et possidere summam bonitatem in aeternitate, nec habet desiderium circa maiorem, et perfectiorem possessionem, quod inferat tristitiam. &

Diximus, visionem beatificam attingere clare omnia praedicata divina naturae, et cum aliqua ex his referantur ad creaturas possibiles: Rogabis, an ex vi visionis beatificae debeant cognosci in Deo aliquae creaturae possibiles. Respondeo, esse ad rationem beatitudinis solum requiri, ut videatur quod debet cognosci Deus ipse: quamvis apud nos essentia cum creaturarum potestate connexa sit, non potest cognosci ut est ipsa, quin in illa cognoscatur creaturarum possibilitas saltem in fine. Unde dico 1º quod ex ratione beatorum, et ut maioris beatitudinis non requiritur, quod omnes neque plures, imo forte neque aliqua creatura in particulari cognoscatur, ut possibilis in Deo. Ratio est: quia posset esse visio, quae exprimat Deum ipsum solum, ut distinctum a praedicatis creaturarum: et hic attingeret, et videret summum bonum: quod erat beatitudo formalis. Deinde hic esset virtus, licet sola virtus productiva haberet. Probatur quia posset videri alia visione clarius ut Deus, et alia clarius, ut quatenus; et hic esset maior beatitudo, quam alia: &

Dico 2º. Ex vi communis Theoriae, beati non vident omnes creaturas possibiles, licet aliquas. Et ratio Divus Thomas non vident creaturas possibiles, quae numquam existent, neque cum existentibus connexionem habent, quas possibiles videant incertas res &c. quia ex alia parte videns pauciores creaturas in Deo ipso potest esse tantum maioris beatitudinis, quam alius videns plurium possibilitatem. Ex alia parte potest Deus maiorem beatitudinem efficere ex maiori penetratione Dei ipsius in ordine ad plures creaturas tum ex existentibus, tum ex mere possibilibus. Consequentius, et verisimilius videtur, quod quilibet cognoscat in Deo earum creaturarum possibilitatem, quarum creaturas in proprio cognoscent.

Praeterea certum apud Theos est, quod beati cognoscunt aliqua decreta Dei libera, non omnia, sed illa, quae ad cuiusque statum pertinent. possunt autem beati videre praedicata naturalia Dei, quin cognoscant omnia decreta libera: Quia decretum liberum solum addit supra praedicata naturalia Dei connotationem extrinsecam obiecti creati: Quia si decretum addit habitudinem aliquam Deo intrinsecam, quae cognoscitur intuitiva potest esse praescindibile: Et tandem quia possunt videri praedicata naturalia Dei non visis obiectis sine quo praedicata naturalia possunt esse. At Probabile, an decretum liberum cognoscatur a beatis in Deo, ut obiecto eadem visione beatifica, atque praedicata naturalia; et ut semel haec difficultas examinetur de obiectis a beato cognitis, prius varia obiecta generatim recensenda, quae a beatis cognoscuntur.

Secundo praeter praedicata Divina naturalia et decreta aliqua libera cognoscunt beati 1o. misteria omnia supernaturalia, quae in hac vita creduntur. Coelestis curiae ordinem, splendorem, et pulcritudinem. damnatorum carcerem, eorumque poenas. 2o. Totam mundi fabricam, rerum naturalium species, et aliqua earum specierum individua. 3o. Cognoscunt aliqua futura, aliqua secreta cordium, orationes, quae ad ipsos fiunt, honorem, qui exhibentur, et aliqua eiusdem alia. Quae omnia latius apud alios probata, et explicata videbis. De his omnibus Rogatur 1o. an in Deo: 2o. an visione beatifica cognoscantur.

At Regaim, suppono 1o. duas esse praecipuas sententias circa constitutionem actus Divini liberi. 1a asserit, actum liberum addere supra naturalem entitatem, quamdam realitatem Deo intrinsecam, et virtualiter defectibilem: ita, ut actus in esse talis actus liberi non constituatur per obiectum creatum. 2a ait actum liberum in esse talis supra entitatem naturalem Dei solum addere extrinsecam connotationem obiecti: ita, ut volitio Divina v.g. de condendo mundo in esse talis constituatur per entitatem naturalem volitionis Divinae, et propriam mundi existentiam. 2o. Suppono, quod ex obiectis, quae recensuimus, alia perpetuo cognoscuntur a beatis, ut misteria, quae fide credunturi, mundi fabrica, quoad species inerentes istas: alia vero non cognoscuntur perpetuo sed pro opportunitate, ut aliqua cordium secreta quando vult alius orationes etc. Rerum vero species, quas perpetuo beati cognoscunt non opus est quod cognoscat in perpetuo omnia individua

Caeterum poe. se applicare ad haec cognoscenda. Sed alio loquen-
te excitari, ut haec in particulari discerneret.

83 Hic supposito, dico, illa, quae
ait, actu liberum non addere formaliter aliquid Deo intrinsecum, dicendum est, quod bea-
tus non videt decretum, ut tale in Deo, ut obiecto cognito. Probatur, quia ex parte Dei
se habet voluntarie non vero ex decreto, ut tale, quod per aliquid creatum con-
stituitur; dico 2º, quod obiecta primi decreti liberi, quae beatus cognoscit, non possunt
videri in Deo, ut medio cognito in quo. Probatur, quia quaecumque est intrinsecum Deo,
indifferenter se habet ad haec vel illa obiecta existentia vel non existentia: ergo Deus non potest esse medium
determinans ad talia obiecta existentia cognoscenda.

84 Dico 3º. Obiecta decreti liberi,
quae beatus perpetuo cognoscit, possunt cognosci per cognitionem, qua Deus videt:
quia nulla in eo apparet repugnantia aut inconveniens. Non tamen sequitur ex ratione
beatitudinis, quod illa obiecta cognoscat per visionem Dei intuitivam: quia aeque bea-
tus erit essentialiter, et integraliter cognoscens ista obiecta per visionem Dei, ac
per aliam distinctam. Dico 4º. Obiecta decreti primi liberi, quae non perpetuo
beatus cognoscit, non cognoscit per visionem beatificam, sed per aliam distinctam. Probatur
quia visio est ex natura sua incorruptibilis. Ac proinde invariata nequit variari
ut oportet, quoties nobis datum est cognoscendum. Secus aliter innovaretur et
quod cognitio, quae datur in praemium permanens, non variaretur sine necessitate et
utilitate et necessitas est variandi. Cum possint alia quae nova obiecta brevi du-
ratura produci: ergo.

85 Ex illa 2ª, quae asserit actum liberum divinum addere
formaliter Deo intrinsecum, dico 1º. Decretum divinum, quoad obiecta, quae perpetuo
beati cognoscunt, cognosci in Deo, et per visionem beatificam, quae dicitur a
natura Dei videntis. Probatur quia decretum est quid divinum: et obiectum beatificum
perpetuo, ut supponitur, videndum: ergo visio, qua videtur est beatifica. Cum ergo
visio haec sit beatifica, et a lumine gloriae producta, sine ulla ratione, aut
fundamento diceretur esse distincta a visione, quae dicitur a natura videntis. Et
magis est inaequale, quod non ea visio. Hinc sequitur, quod beatus cognoscat haec
ea obiecta in Deo, ut medio, in quo, ut patet. Dico 2º. Decreta libera,
quae beatus cognoscit non perpetuo, neque cognoscit in Deo, ut medio, neque
visione beatifica. Probatur quoad 1am partem, quia si ea obiecta cognosceret in Deo,

Vt obto inquo perfectum, et clarius videret Deum: et eet q. illo tempore majori beatus. L mutaret Visio, qm hic beatum habebat, ut detraheret ex alia pte gradus aliquos beatum: & neutrum debet dici: C. P. Ma quoad tam pte; q. bre functo, aut necessite n e dicendu, qd Deus penuz auferat beatum essale, quoad Visione: & quod inde sequit, quoad amore, et fruitone. quoad 2am pte P. Ma, ut in dicti § 84. Indeq. etiam P. Dc. quoad 2am pte. 86

Obiicies Dco dicta Xa 2am Mam à dicto 2o. et 3o dicta & 2am Mam à dicto etiam 2o. aliquos sanctos Pres asserentes, qd beati oia videant in Verbo in Deo, in Ess. Dina. Rco, qd eorum dicta ordinario debent intelligi de cogne in Deo, ut medio in quo; qa L partla in denotat pruz et causam revellante. Hoc S. Pa Sanctus Ber. sermone 13 dixit, qd si Demonante Casum hoes novi in Dei Verbo absq. dubio vidit, qd de Verbo ut medio in quo n potuit Vere dici. Rco Sanctus Isidorus Lib. 1o de summo bono, cap. 10 ait: Angeli in Verbo Dei cognoscunt oia: Et quae apud hoes ad hue futura sunt Angeli revelantes Deum noverunt. L 2o partla in denotat prim Dei immittentis speciem, qn beati illam ex dpcussu, L pressentia obti accipiant. § 87

§.

Caput 2um

De Dilectione, et fruitione Beatifica

Ex Visione Dina Ess. ordinario sequitur amor, q. summum bonum clare cognitum trahit volate ad illud amandum, tum amore amicitiae, quo summum bonum amatur ppter ipsum, ut inte et Deo ipsi bonum. Tum amore concupiscentiae, quo summum bonum amatur, ut e bonum videnti. Rogabis, an eodem actu, an diversis ametur Deus, ut inte, et ut videntis bonum? Rco, eumdem amoris actum sufficere, etiam si aliud prim preter habitum charitis deumeret deberet ad illius actus productionem. Hoc amore amant beati ndo bona Deo intrinseca: L etiam Deo extrinseca, ut obta materialia, q ut ad Dei gloriam conducere cernuntur. Cur ne alia aliis plus amant, eo q. orde, quo charitas prosi crebit, de quo nihil specialiter, qd hic quemq moveat. Rogabis 2o, quisnam sit amor, seu cuiusq beati Dini debeat esse amor, qui beatum constituat? Cum apud nos dilectio n constituat essam metaphicam beatum. de essa

Sanctus Theologus Angelicus. Dico dilectionem, quae distinguitur ab amore eius quod dicatur divinorum, quae per visionem beatificam componuntur. quae licet clare, et intuitive cognoscantur, et uno actu amantur, et possidentur, et satiant appetitum rationalem et cetera. §.

88 Creaturae dumque eius visione, et ex amore nascitur etiam gaudium, quod est vitalis, et spiritualis quaedam suavitas, quae ex amore ad praesentiam boni amati resultat. Dubitatur, quodnam sit obiectum gaudii beatifici? Prima sententia est Durandi in 4 distinctione 49. asserendi, beatos immediate non frui ipso Deo, nec Deo propter delectari: ac proinde Deum non esse immediatum fruitionis obiectum, sed visionem Dei. 2a sententia asserit, gaudium esse de fine cui, seu de Deo ipso, non de fine quo, seu visione. ita Caietanus, maior, Paludanus, Almainus, Armenensis apud doctorem Deacklouis humus tractatu 2o. disputatione 4a. puncto 4. 3a sententia tenet, gaudium esse de fine cuius, seu de fine qui, et quo; ac proinde gaudere beatos de Deo ipso, et de visione. Ita Suarez. Vazquez. Tannerus, et alii, quos citat, et sequitur citatus doctor. Dicis esse famulum Theologiae nostrae. §

89 Notandum est. Duplex esse gaudium in beatis, aliud amicitiae a charitate elicitum, quo amans gaudet de bono Dei, quia ipsius bonum est: tum etiam quae de bono intrinseco Dei, tum de bono extrinseco. Unde beatus gaudet amicitiae gaudio de sua propria visione, et possessione Dei, qua in Dei gloriam cedit, aliud in beatis est gaudium concupiscentiae, quo gaudent de Deo, et illius possessione, ut ipsis bonum est. Hoc supposito dico 1o gaudio amicitiae gaudet beatus immediate de ipso Deo independenter a visione media, qua ipse Deum possidet, et sine ordine ad propriam commodum. Ita dicti sequuntur doctores. Loquimur de hoc gaudio sicuti esse supra relatorum auctorum doctrinam. Probatur 1o. quia amore perfectissimo charitatis amat beatus bona intrinseca Dei, quia Dei bona sunt independenter a possessione eius in beatis: ergo amore gaudii gaudet immediate de bonis intrinsecis Dei, ut bona Dei sunt. Probatur 2a quia ex amore amicitiae connaturaliter resultat hoc gaudium, ut docet ipsa experientia.

90 Dico 2o. Loquendo de gaudio connato ex amore concupiscentiae, beatus immediate gaudet, et fruitur Deo, non solum eius visione. Probatur quia Deus est bonum videntis, non solum ratione visionis, et etiam immediate, et per se: ergo non sola visio, sed Deus ipse immediate delectat

de obto gaudij, et fruitionis. Pr. ans. q. divino se habet, sub ut iunctum
seu medium, quo Deus applatur: et unio e appetitu maxima q e co-
iunctio, et applicatio, seu possessio Dei. Nam integrum gaudij obtum e bonum
ee coniunctum, seu possessum quatenus Deus, et eius possessio n si duo bona dista
sed unum integrum bonum. Deus bonum qd divino bonum quo; sicut pecunia, et illius
possessio n si duo bona dista; sed possio sola e applatio pecuniae. Et qd et Ava-
rus immediate delectatur n solum de possessione; sed etiam de ipsa pecunia pos-
sessa. D1

Confirmatur q gaudium e immediate de fine assecuto, et de eo, qd spe-
rabamus. sed finis assequtus, et quem sperabamus, e finis integer coa-
lescens ex fine cui, et quo: ergo. P. illa; q dein et spes e de fine
integro, cui, et quo. Ac p inde immediate versatur circa Deum, alioqui
spes n esset virtus Theol. Ex quo a paritate arguo. Spes fertur immediate
in Deum cum sperat eius visionem: ergo beatus pot gaudere de Deo immediate, etiam
si gaudeat de Deo ut posito per visionem. Ratio [illegible] etiam gaudium, qd si
n sit immediate de Deo, sed solum de visione, si haec consideretur n ut sub
ratione possessionis, et ut nobis convenientis summum bonum. sed consideretur, ut e ex-
tra quaedam operatio intentionalis, lux supernaturalis, et pulchritudo reddens nos Deo
similes: D2

Obiicies ex Durando. Deus e substantia a nobis dista: ergo n pot e
bonum nostrum, sed ratione alicuius effectus; sicut sol ratione caloris etc: ergo beatus n
n delectatur immediate de Deo tamquam proprio bono. Confirmatur 1o. desiderare
sibi Deum, nihil aliud e quam desiderare Dei visionem: ergo frui Deo nihil aliud
e quam frui eius visione. Confirmatur 2o. q damnati summe tristantur, n de Deo
iure, sed de carentia visionis: ergo beati gaudent n de Deo iure, sed de eius
visione. Pr. conseq. q sicut Deus n e malum damnatorum ratione sui, sed ratione poenae
quam infert; ita n e bonum beatorum ratione sui, sed ratione praemij, seu visionis, quam
tribuit: ergo. Confirmatur 3o. q delectationes consurgunt ex natura operationis ex quibus
oriuntur. unde iudicantur bonae, vel malae. sed operationes n [illegible] delectationum
nisi obiecta: ergo operationes sunt primum obtum delectationis [illegible] divino, et n Deus
immediate e obtum, et causa delectationis. D3

Resp. ad conseq. [illegible], concesso ant., negan-
do conseq. q substantia dista pot ee bonum nostrum [illegible] quasi [illegible] media

applatione, seu possione; sicut pecuniæ a nobis desideratur carentia bona nostra: sicut, ut careat aliquid bonum nostrum, sufficit, quod ut aliquid ad nos pertinens a nobis possum, ut ex eo commodum percipere possimus. Ad tertiam confirmationem, nego antecedens: alioquin, ut notavi, spes non esset virtus Theologica. Desiderare sibi Deum, est desiderare Deum, ut a nobis possessum: et principaliter desideramus Deum, visionem quæ se habet ut medium quo, et applatione. Ad quartam confirmationem, nego antecedens. Nam tristantur, non de Deo ipso, ut bono separato a possione: sed de carentia Dei, ut visi, seu de carentia complexi ex fine qui, et quo: et nego consequentiam. Ad antecedens probationem, dico Deum non esse malum damnato ratione sui præcise, sed ratione rationis complexi ex Deo, et Dei possione, in quo pœna damnati consistit: Et ita nec bonum beato ratione sui præcise, sed ratione complexi ex Deo, et possione Dei. Et in hoc sensu comparationis, concedo antecedens, et nego consequentiam.

24 Ad 11 probationem, in ratione sui intelligo non præcise ratione sui, sed ratione sui, id est, suam entitatem, dico Deum, ut absentem esse malum damnato, id est rationem complexi ex Deo, ut possessio, in quo pœna consistit: Et ita Deum, ut possessum esse bonum beato, id est complexum ex Deo, et possione, in quo præmium consistit. Ex hoc etiam sensu comparationis, patet solutio. Ad secundam confirmationem nego; operationes non semper esse causam delectationis in genere objecti, sed multoties in genere conditionis; sicut accidit in eo, qui visa pictura delectatur. Si beatus gaudere potest, et fini Deo habente visionem, ut conditione solum applicante. Si loquamur de delectatione, quæ sequitur ex comparatione terminata ad Deum, ut visum. Tunc duplici sensu loqui: Sola operatio est proximum objectum delectationis. Nego consequentiam: non sola: concedo consequentiam. Etenim objectum proximum est operatio, ut applicans bonum, seu bonum, ut applicatum, et possessum, et complexum ex fine qui, et quo. Inde patet id ad tertium locum dicendum.

25 Gaudet beatus immediate de Deo, et gaudio amicitiæ, et gaudio concupiscentiæ. Dantur præterea gaudium in beatis circa plura objecta creata, quæ recensere omittimus: quæ ex dictis de objecto visionis facile colliguntur. Dico hic separabiliter an gaudium de Deo amicitiæ, et concupiscentiæ sint diversi actus. Dico sufficere unicum, qui sufficit quantitatis Dei, et ut mihi, ut videntur boni quæ circa eluctibus gaudium amicitiæ, et concupiscentiæ possunt cum unari ad conductionem; nec requirat actum qui sub tendat sub duplici ratione formali. Ceterum possunt etiam dari circa illas universale dicta actus,

dicti actus, q principia rei percipientia diversa rationes finales possunt rationari ad eundem actum quod dicendum. § 26

Dato autem quod distinguantur inter se amor Dei, ut in se bonum, amor Dei, ut videntis bonum et gaudium amicitiae, et gaudium concupiscentiae. Rogabis 1.° An praeter visionem solus amor, et gaudium amicitiae constituant essentiam Theologicam beatitudinis; an etiam amor, et gaudium concupiscentiae constituant. Respondeo, utrosque actus esse de essentia beatitudinis finalis; quia utrique sunt possessio summi boni, utrique conveniunt et tendunt ad satiandum appetitum naturalem circa summum bonum, et tandem utrique sine distinctione conveniunt, quae a Patribus dicuntur de beatitudine, quoad actus voluntatis. Unde amor, et gaudium concupiscentiae circa summum bonum, seque, sicut 1.° constituunt cum amore, et gaudio amicitiae ita, ut omnes tamquam partes per extrahendae requirantur. Ita se habent, sicut partes substantiales integrantes essentiam physicam in composito homine. De amore, et gaudio circa creaturas nihil hic dicendum, cum distet esse in de essentia, quo pertinentes beatitudinis finalis. §

Caput 2.um

Quare actus beati per omnem tristitiam expellant.

§.

Caput 2.um

Quare actus beati per omnem tristitiam expellant. 83

Expellant.

Conveniunt Theologi, nullam de facto esse in beatis tristitiam, aut dolorem, iuxta illud Isaiae cap. 35. gaudium, et laetitiam obtinebunt, et fugiet dolor et gemitus: et illud Apocalypsis cap. 21. et absterget Deus omnem lacrimam ab oculis eorum: et mors ultra non erit: nec luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra. Et unde conveniat Rogatur: Ut, an solum ex Dei providentia, ita disponente ad cumulandam beatorum felicitatem, an ex natura rei, et exigentia actus alicuius beatifici. Patri Arau disp. 84. placuit ex providentia rei ita disponente ita convenire. Sequi

Sequi

Lessius, P. Barqz. Tannerus. et alij Indicant ex nã visionis, et gaudij beatifici conuenire; videtur q. Hæc ssa locor. Theologus, qui supernaliter factus eximant, qd in Xpto Dño cu actibus beatificis iuncti fuerint acerbissimi dolores, et intensissima tristia. §.

98 Assero 1°. beatifica visio, et gaudium per se, ut precise versantur circa Deum, et eius possessionem, n excludunt oem tristitiam. Ro e, q cum beatifica visione, et gaudio circa Deum et Dei possessione possunt componi notitia certa, l dubia de n perpetuitate visionis. S. dato tali casu actus illi n excluderent oem tristitiam: siquidem posset videns tristari de amissione summi boni; ut diximus ã § 62. 9°. §.

99 Dico 2°. visio, et gaudium, qd fit de possessione perpetua summi boni expellit quamcunque oem tristitiam. Pbatur. q gaudium, et lætitia, si vehemens sit, expellit tristitiam, n so. eam, quæ contraria e, S etiam qmbt aliam X° Arez nel latus § 63. S beati clare viso summo bono hent ratio vehementissimi gaudij. Xta illud Dauidicum: adimplebis me lætitia cum vultu tuo: ergo n possunt here tristitiam, tum ratione illius gaudij contrarij, tum ratione alia dicta de ueria. Cofirmatur; q beatus so. posset tristari de malo proprio, aut de malo amici, qd quasi malum proprium reputatur; S quandoquidem nullum malum potest accidere sibi beato, l amicis, qd apprehendatur notabilis momenti ad inferendam tristitiam in comparatione summi boni, qd possidet beatus ex visione: ergo nullum e malum, de quo beatus here possit tristitiam in præsentia beatifici gaudij. Ma constat; mi so. indiget explicatione.

100 Nam beatus tristari nequit sine causa. Cum n. heat scientiam carentiam unionis Angeli ad corpus, n potest id apprehendere, ut damnum alicuius momenti, cum eminentissimum aliud bonum, scilt summum heat. Cumque sibi amet perfectissimum, et sic præmium Dei bonum, et carentiam, plus gaudet de eo, qd eius voluntas impleatur. Similiter, qd careat maiori beatitudine n potest dolere: q satis multum e, qd het: neque hæc ratio maioris beatitudinis apprehenditur ut malum, cum etiam beatus amet rectissima Dei volatem, et intensissime gaudeat eo, qd Deus sit infinite perfectius vultus quam ab ipso beato videatur. Vnde aliquorum ca tristandi poet: nullum m. eorum

maly apphendunt beati, ut maly aliquomo q[ue] pco in parace boni, qd habent. Et sul gaudent De rectissima Dei dispone, qui X iustas ob cas tale maly Vult; Cd ii immortali sint tam eor amicorum hent; Inimicor. Et Letantur de eorum suplicio, ut a Dina Iustitia irrogato, X illud sancti; Letabitur Iustus. Viderit Vindictam. 101

Tandem Dei la n poe beatus tristari: q hominum peccata Deo nocere n possunt. Et gloriam Dei extrinecam obscurare videantur tm Deus majorem inde bonum eliceret: nam in permissione peccati maxime elucet Dina benignitas, et patientia; qn donando misericordia, in puniendo Iustitia; unde maly, qd pr peccatum Dei gloria extrinece infertur, satis compensatur. Verum e, qd peccata maiore pere beatis displicant, eaq detestentur. Ceterum displicentia, et destatio poet ee absq moerore, et tristitia: q Hec e molestia, et afflictio ex mali desiderare recepta. Inde solvitur Hec objectio. Cuo qui vehentius amat amicum, eo majori tristatur de eius mali. At beati vehementer amant Deum; o vehententer tristantur de eius malis externis, ut peccati. Neo, disquendo majorem. qdo maly cedit in grave nocumentum amici, Ido majorem: qdo n in grave nocumentum cedit; no majorem; et disquendo, qd qualequmque illud damnum sit, poe alia rce compensari.

Caput 4um

Utrum actus beatifici sint ex n[atu]ra rei perpetui. 102

Diximus beatitum futuram ee perpetuam, modo rogamus an actus beatifici ex n[atu]ra sua perpetui sint. Lgdo de Visione Circ Theologi illa e a prud. Sing obiedo distinctio d punct 2. Visionem ee absolute pr eternam pr az corruptibile: ceterum eam ex n[atu]ra sua petere perpetuam durare. Cuam illaz ita defendit aprobilitatum obiedo P. Gaspar Hurt. actu visione ex se subtam ea imperio volati quo admi cessatione, ita ut si beatus vellet ab illa cessaret, et n posset hanc tale, volitionem ob qm rarg dict visionem ea incorruptile. De ceteris actibus visionem consequentibus minus expresse loquuntur: Et aliqui indicant ea n pole incorruptibles, et eo, qd ex visione naturo sequatr. Visionem a. ee ex n[atu]ra sua incorruptile probare solent ex eo, qd a nulla ca creata posit corrumpi: Ergo ita ee ex n[atu]ra sua incorruptile, sicut e Angelus, et a[nim]a rationali. Cd que; q subiectum visio ne e perpetuum, vero a[nim]a rationi n het contrarium, tandem n dicer bat dependentia ab-

aliquem inferret Deus lumine gloriae, si uteretur suo dominio, illud destrueret, non satis efficacia [illegible] gloriae, quod lumen gloriae, aut dissolveret tale, quale exigentia [illegible] Deo operanti. Ergo [illegible] quod sit perfectissima qualitas, id non satis arguitur, nam [illegible] perfectissimi [illegible], quae in sine esse constat, [illegible] quod sit [illegible] indifferens ex natura sua, ut [illegible], aut destruatur a Deo. Sic lux perfectior qualitas quam calor, et tamen calor potest adeo [illegible] aliquo tempore in absentia agentis calidi, lux autem non potest [illegible] in absentia agentis luminosi. [illegible] tamen sentiunt, quod lumen gloriae qualitas ex natura sua permanens, et [illegible] exigentia [illegible], ut semel [illegible] adeo [illegible], favet huic opinioni [illegible] huius qualitatis: et [illegible] imperfectiores [illegible] petant sui durationem pro aliquo tempore, nil mirandum, si haec qualitas perfectissima petat ex natura sua non destrui in perpetuum, et [illegible] ex natura sua permanens, ut sunt aliquae qualitates de facto. De visione, et aliis actibus visionem [illegible] similiter sit opinandum: quamvis [illegible] perpetuitas facilius possit in lumen gloriae refundi.

Disputatio 4

De sanctitate, et impeccabilitate beatorum.

Caput 1um

An visio clara Dei sit formaliter sanctificans.

Suppono dari in beatis [illegible] habitus, quos in via habuerunt, et [illegible] supponit excludere peccatum, et [illegible], an visio, an amor [illegible], ex natura visionis, et amoris sint formaliter sanctificantes [illegible] hoc cap. de visione [illegible] [illegible] visionem esse formaliter sanctificantem. Cam defendit Eximius Doctor, Tannerus, Meratius, Salas, Gaspar Hurtado, [illegible] de Praesentatione, et alii, quos citat [illegible] Oviedo [illegible] puncto 6. [illegible] 2a illa fuerit visione esse formaliter sanctificante, [illegible] solet pro hac P. Bazquez disp. [illegible] cap. [illegible] supra notavi, [illegible] docere, quod sit [illegible] exclusiva peccati, [illegible], ut [illegible] to [illegible]. Cam [illegible] defendunt P. Lindo [illegible] Turriano, Granado, [illegible] palda, in illam [illegible] inclinat Oviedo. P. Arriaga dicto [illegible] sect. 3a indicat [illegible] quod [illegible] visio, quae [illegible] cum

Cum pro dicatur de Sanctificans; Et potius, quia non est manifesta: magis q
inclinat in eam partem, quod Visio de facto non sit forma sanctificans. Certum
quaestio non est, Utrum conveniat, vel non conveniat Visioni praedicatum hoc Sancti-
ficantis; sed utrum ex natura Visionis, vel non sit essentialiter Sanctificans. In qua
Sententia Augustiniana defendam partem negativam, quae ab Auctoribus communiter annu-
merandum. 110

In hoc ergo Augustinianis Assero: Visio Dei non est forma Sanctificans,
Sed de ratione Visionis Dei non est esse formam Sanctificantem. Probatur Haec asser-
tio cum Eximio Doct. et aliis, ex eo, quod non adest fundamentum, ob quod Visio-
ni Dei ex natura talem vim, seu Sanctificandi tribuamus. Quia ut aliqua
entitas sit forma expulsiva peccati, et dilectativa amoris Divini, talis de-
bet esse, ut per se sit radicalis rectitudo voluntatis petens, ut proprias
perfectiones, et passiones habitus virtutum, qui nos reddunt aequa-
les maxime gratiam morum; sed nullum datur fundamentum ad asserendum, quod
Visio Dei sit per se radicalis rectitudo voluntatis petens, ut proprias per-
fectiones etc.: ergo nullum datur fundamentum ad asserendum, quod Visio Dei
sit forma Sanctificans. Altera solutio ne assumptum probatur. Poterit probari
2.º ex eo, quod Visio de facto non est forma sanctificans, ergo minus. Sed Vi-
sio est forma Sanctificans, quia deficit cum gratia habituali, ut gratia seu
accipit primum Visionem ut gratia est Sanctum, ut lex; sed etiam apud
adversarios non sit in patria Sanctior, quam erat in via, qua
decessit: ergo Visio non est forma Sanctificans. 111

Dicet ad Haec Amicus noster Godoi
et alii, quod Visio supponens gratiam supernaturalem beatum non reddit magis
Sanctum, sed quia utraque simul: et Theologice tribuit eumque Sanctificari;
gratia habitualis prout magis servit ad haereditatem, et Visio prout magis haeredi-
tas. Nonne capio, et doceo, ut explicem, quomodo forma Sanctificans
quae tribuitur prout magis haereditas non efficiat subiectum magis Sanctum: nam
gratia quae in via tribuitur, ut principium operum meritoriorum facit, et facit
subiectum magis Sanctum: Et non est dicendum, quod gratia, quae est principium
meriti, et gratia, quae datur, ut praemium, habeant eumdem Sanctitatis gradum
ut principium meriti, quam ut praemium. [illegible]. Apud Auctores [illegible]
excedat habitum gratiae tribuitur [illegible], reddat subiectum magis Sanctum ut

gratia:

quo tres omnes visiones excellenter cum tribus gradibus charitatis augent deneg. sancti: quo tres omnes pro ver visiones augent deneg. sancti cum tribus gradibus charitatis. Haec ultima loca. quod ad tres omnes visiones ... dentis, ut haec ... in Tollit, quod possint augere deneg. sancti, quam ex se possint augere. Sicut omnes ... charitatis dati in omnium augent deneg. sancti cum tribus gradibus, qui praecedunt, ut omnium merita.

112 Addo: ... P. Oviedo. tractu 8. de Justificatione punct. 1.o arguit ad asserentes quod actus Charitatis sit forma sanctificans ea ratione, qua nos hic arguimus ad asserentes, quod visio sit forma sanctificans. Suo argumento ex Pa. Vazquez, quod habitus charitatis, et actus charitatis debuit eundem ... sanctitatis; charitatis habitus tamquam forma dans jus haereditatis ad gloriam; actus charitatis tamquam forma dona gloria, ut praemio. Hoc ... P. Oviedo, et dicit, quod facilius ... ad posse intelligi in habitu charitatis, et visione, quam in habitu charitatis, et actu charitatis. ... parate, non video: ... explicare, quomodo in habitu, et visione sit facilior expeditio difficultatis ... in vossissima ... Unde ad hoc P. Oviedo arguit. Si actus charitatis est forma sanctificans, etiam in patria, ubi data tamquam haereditas, actus charitatis, ut forma cum habitu charitatis concurrente, ut forma augeret sanctitatem: ... visio, ut forma cum habitu charitatis, ut forma augeret omnem sanctitatem.

113 ... ex Oviedo.
Jus ad haereditatem constituit hominem sanctum: quo potiori jure ista haereditas constituit hominem sanctum. ... quia ... Dispositi ... orationis addo, et insto: Jus ad habitus supernaturales fidei, spei, et charitatis constituit hominem ... sanctum: quo habitus supernaturales fidei, spei, et charitatis potiori jure constituunt hominem ... sanctum: quam ... ille ... naturalis. Praeterea ... non ... Jus ad haereditatem ... metaphysice, ... ad amorem, ... dona patriae: et tamen non recte arguitur in ... Jus ad ... constituit hominem sanctum: quo potiori jure ... constituit hominem sanctum.

114 2.o ex eodem ... visio e ...

secretorum Dei summa cum eo coniunctio, attento illius, quae est sanctitas
et dignitas. Quia cum Deus possit hoc amare actu ex amicitia ...
etiamsi eam non operatur; eamque amanti non nam visionem et locu-
tionem secretorum Dei. ergo arguit et eximium effectum amicitiae. Dices cum
hoc, quia in natura sua supponit amicitiam: sicut in tali hoc loc. locutio secreto-
rum, et alia signa benevolentiae supponunt amicitiam, non instituunt
eam. §
3° obiicies ex Ripalda. De facto intuitiva visionis differendo 115
purgatur anima a culpa veniali; in qua decedit a corpore; non per gratiam
habitualem, aut aliam qualitatem (quod ait se probare tractatu de poenitentia)
tia); ergo immediate per extrinsecam Dei condonationem: ergo excel. visioni
non admittit culpam. Confirma. nam si Deus intuitiva visionis differendo
mundat animam a veniali: potiori iure mundaret illam a mortali in-
tuitivae visionis extensi casu, quo anima extensi ad statum in statu mortali-
tali infunderetur visio. Resp. disquirendo locus. non admittit culpam,
sit eximius effectus amicitiae supponens amicitiam; quod est contra: ut dicta ex- 116
pulsiva culpae, ut contra:
Ad probationem, distinguo antecedens: si potiori iure mundaret a
letali intuitiva visione, ut eximius effectus amicitiae supponens amicitiam, concedo
antecedens: intuitiva visione, ut dicta expulsiva; nego, intuitiva quae visioni
existenti expelleret Deus culpam mortalem, seu condonaret offensam duplo-
catam. Verum eo modo, ut arbitror, quod condonat veniale intuitiva visione differendo
rendo. Ex eo autem, quod condonet veniale intuitiva visione differendo, non arguitur
tur, quod visio sit dicta vim positivam habens contra veniale expulsiva; sed dicitur, quod
sit effectus amicitiae, cuius non est connaturalis capax anima habens veniale; et ut effectus
petat causam supponat. Petere autem, et supponere peccatum expulsum non est
esse visionem expulsivam: nam petere, et supponere formam aliam, quae in sua sit
dicta expulsiva. Atqui supponere formam, quae in sua sit expulsiva pec-
cati, non est esse expulsivam instantaneam:
4° obiicies ex Ripalda. Excel. visionis 117
beatificae reddit beatos impeccabiles; quae etiam reddit immaculatos ab omni peccato.
Antecedens supponit ex locorum theoria, afferentium ad exemplum visionis beatos red-
dere impeccabiles. Ergo, inquit, bona videre quod impotentia ad peccandum est excl.

perfectio sanctitatis ... quam actualis privatio peccati: ergo si prior conveniat Exaltatae Visioni, nec, quare negetur. Resp. dist. ante, et sic antecedens putandum. Nunc concedo ant. et nego cons. Nam quaelibet cognitio, quae tollat libertatem, eo, quod non sit indifferens reddet subiectum impeccabile; et tamen non quaelibet cognitio tollens libertatem munda efficiet subiectum a peccato. Ad hoc probandum dupliciter ant. sic in potentia ad peccandum conveniens a perfectione sanctitatis et Excell. perfectio sanctitatis. Concedo ant. Unde quaeque proveniat, nego ant. quaelibet cognitio tollens libertatem et in potentia ad peccandum: Et tamen non quaelibet cognitio tollens libertatem et in potentia ad peccandum, quae sit perfectior omni sanctitate, quam actualis privatio peccati. At vero in potentia ad peccandum sit perfectior omni, et excellentior perfectio sanctitatis debet fundari in alia, quae sit sanctitas. Unde si Visio Dei sit in potentia ad peccandum, debet aliunde probari, quod visio sit sanctitas, ut in potentia peccandi in visione fundata sit perfectior Excel. sanctitatis. Ex his nota cons.

118 Secundo obiicies. Visio Dei est Exaltata possessio summi boni, et summa felicitas, atque ergo si ipsa immediate secluta gratia habituali debet repugnare peccato, quod est summa miseria, atque: repugnat enim summa felicitas, et summa miseria. Resp. neque hoc argumento probari, quod visio sit formaliter sanctificans: potest enim illi responderi dupliciter iuxta ea, quae supra § 2 diximus. Primo dicendo, quod visio per se sola est Exaltata possessio summi boni, ceterum non per se sola esse summam felicitatem, et beatitudinem; sed simul cum habituali gratia. Sicut visio praecise independenter a dilectione perfectiva est possessio summi boni: nec tamen beatitudinis consistit in mercede, nisi, ut coniuncta cum sua proprietate; quod coniunctum involvit aliquid a visione distinctum. Unde distinguo ant. Est summa felicitas se sola, nego ant.: non se sola, concedo ant. et nego cons. Secundo potest responderi dicendo, quod visio est atque summa felicitas gradualis, quamvis contineat expulsionem peccati, ut effectum mediatum. Quatenus vero praeterit continere expulsionem peccati, quin sit formaliter sanctificans ad sequentem obiectionem dicta. Hinc respondetur distinguendo ant. conc. quare de ratione felicitatis summae immediate repugnare, et esse expulsiva peccati.

119 Obiicies tertio contra cedant dictum per ea, quae in praecedenti initio. Visio est Exaltata summa felicitas; nam in nostra sententia in ista visione seclusis actibus voluntatis consistit Exaltata metaphysica beatitudo: ergo illi debentur adhuc perfectione, et complementum omnium, quae pertinent

ad statu beatum: q° deuenit illi oes habitus in fini: q° e radix oiu Virtu infusarum: q° Visio e participatio Diu na; sicut pa habitualis: quae qde e participatio Diu na, eo, qd sit radix supernaturu Donoru afferens pdu- ding ad ora opera honesta: Unde oritur, qd abstrat Dei amore, et habitu expulsiba peccati. Alitr poet argui, intentu suadere. Visio nique e chalis beatudo Deuet amor intensissimus Charitis erga Deu. Tali amori deuet remissio peccati: q° Visio e radix, cui deuetur remissio peccati. rursus Visio talte, medio amore sibi debito excludit oe peccatu actua- le: q° tandem Visioni deuet habituali, et actualis rectitudo Voluntis: q° e essentialitr radicalis Voluntatis rectitudo: q° e fir sanctificans.

Hoc e p̃ci pcauz 120
ad sustinendu p. opposita sta argum ex Pre Toledo. desumptu
ulti° Pro, qd Visio duplicitr poet considerari inferens habitus, qui
pertinent ad Gram Sanctificante: 1°, quanus Visio e actus quidam excel-
lentissimus amicitia inter Deu, et crea. Et hoc mo praesupponit statum Sanc-
titis, habitus q. illi annexos: Atq. adeo Visio infert oras et habitu
a posteriori; qui mus inferendi n sufficit ad rone Gre Sanctificantis. Et
sensit Toledo. Visio talitr supponit Charite, et alia dona; ut sic ea n su-
ponerentur, illa in subiectu induceret: q° e illoru radix. Pro, ex eo,
qd Visio supponat Charite, et dona alia, illa si n supponerentur, in-
duceret illatiore a posteriori. In alio sensu, etia verum e, qd Visio
induceret Charite, et alia dona, si n supponerentur, qui sensus pertinet
ad eam considerandam. 121

Pro 2° considerari 2° Visio, quanus e ea amori, et me-
dio amore inducere habitu oru, et cetera Dona si n supponerentur
existentia in subto. At nec hic mus inferendi, et induendi Charite,
et habitus supernales sufficit ad ronem Gre Sanctificantis. Pro. q° Visio
n perficit Velle; et inde electos habitus ad sui perfectione, sicut sanguin
suas passiones. At hoc respicit Velle, ut effectu naturu, mediaq. dilectione
cetera cat. Sic Visio Cat naturo dilectione, n q. Visio ea perat, +
aut ea indigeat, sed pr aliam perfectione. At q. Voluntas ex re talis n e
ut ratio deueat ferri pr amore in summu bonu clare cognitu. Sic Visio
Visio n neget virtutes et dona Dei, n q. Visio ~~perat, seu ponat~~ passione.

odij Dei nationem. Et quod volat esse e detracta ad n sol habendum dum mus bonum clare potum? Visio non natio est Dei dilectionem. in tm ea expos ut sui operiere, et passionem, qui mus retinendi inferendi dilectionem et media illa expulsionem peccati, et diuitias supernales, non sufficit, ut visio dicatur gratia sanctificans. §

222 Hunc reddi mus me docuit S. Toledo, qui hic obstat exarat, an lumen gloriae sit gratia sanctificans. R. quod sic; quod lumini gloriae debetur visio, et coenti media visione debetur amor, et cetera dona supernalia: quod lumen gloriae secum affert unale, rectitudinem volatus: quod e gratia sanctificans. Qui omnes hic Aut. Ca cor theorum nattibe ret. Cum ratio e: quod lumini non debentur visio, et dona, tanquam illius passiones ordinatae ad illud perficiendum. Atq. per mus effectus dicuntur plu: Sicuti visio corporea debetur species impressa informante: quamquam nemo, inquit, appellavit passionem poque utrumque. Eodem modo nos hic repus. Sicut lumen gloriae natio infert visionem, et media visione dilectionem, et dona infusa, quem lumen gloriae visionem, et reliqua exigat, tanquam passiones ad eius perfectionem, et complementum ordinatas: atque proinde quod sit gratia sanctificans; ita visio natio infert dilectionem, et cetera dona tanquam passiones ad sui complementum, et perfectionem ordinatas; atque proinde quod sit gratia sanctificans.

223 Oppone tm ad illud dicetur aliquod. quod visio e essentialis beatitudo: quod sit debentur, ut passiones ad illius perfectionem, et complementum ordinatae dilectio, et dona infusa: quod visio e gratia sanctificans. Reo, ut visio ut essentialis beatitudo debet esse ex positio Dei radicaliter continere, seu positio radicalis ceterorum, quae pertinent ad statum foelicissimum. Ad hoc autem, ut sit radicalis positio ceterorum donorum non requirit, quod cetera bona exigant, ut passione suas stricte loquendo. Et sufficit quod illas secum afferat, sive, ut passiones stricte, sive ut effectus, et proprietates late. Atque quod ut ille, qui habet visionem dicatur habere in visione cetera, sufficit quod visio cetera secum afferat, ut quasi cetera inducens. Ut qui habet, et possidet substantiam producibilia, natio habens; et in extraneo subiecto lucis, calorum, cupiditates et habet, et possidet in illa substantia, non s. accensiora, ut passiones. Et quod natio producet in extraneo subiecto; quia perfecta positio illius substantiae e radicalis positio accentum in extraneo subiecto producibilium ~~E quasi ... visionem~~ ducti: et accensi in extraneo subiecto producibilibus se

quietas continens radicale subito, pariterque, qui stricte sumpto sit passio sublime. 224

Haec visio potest considerari in ratione entis, et in ratione passionis. In ratione entis non afferunt amorem scilicet ut sibi passiones: visio m. esse eque perfecta, et in ordinali statu esset talis, quo voluntas non esset talis, ut ex vi visionis necessario eliceret amorem. In ratione vero passionis afferunt seu scilicet ut effectus, et proprietates late: id est modo sufficienti, ut haec visio dicatur in illa caetera habere, neque adeoque erale beatum, et radicalis passionis requiritur, quod caetera afferat titulo strictionis proprietatis.

Ex dictis ad argumentum 113 in prima parte, duo antecedentia vera. Non m. dilectio, et caetera, quae sequuntur exigunt a visione, ut illam perficiunt, et complentur. Ad quo alterum concedo; dependent illi tanquam in finem, ut effectus, et causa, ut passiones strictae, nego. [illegible] pugna ex dicto; quia ut visio sit radix caeterorum, quantum sufficit ad rationem passionis, satis est, quod sit principium ex quo caetera fluunt, et in quo caetera habentur. [illegible]

Caput Quartum 225

An amor dilectionis sit gratia sanctificans?

In materia de gratia sanctificante, et in materia de charitate solet ea quaestio tractari, an actus charitatis, et perfectio continuationis sit gratia sanctificans. Hic tamen non importune pro explananda impeccabilitate beati tractabitur: Noto, quod licet actus charitatis continens visionem beatificam, cum Schotistis, et Patre Lessio dicatur, esse perfectior specifice dilectione viatoris; tamen, quoad punctum progressum eadem est de utroque difficultas: quia maior specifica perfectio charitatis patriae stare potest in modo, quo afficit Deum clare visum; quin charitas illa habeat quod dicatur gratia sanctificantis. Nec proinde datur titulo specialis ratio, quae probet conceptum gratiae sanctificantis. 226

Nil deest

126 ~ La Sᵃ assent, actum charitatis esse fꞌam sanctificante ex se. Ita Pᵉʳ Vazqz, qui se antiquos alios adducens. Pᵉʳ Torres, refferens pro hac Sᵃ Joannem Vincentium, Ludovicum, et Basilium Legionense, et probabilem eam reputantes Stapletonium, Vecanum, Olhaganum. Pᵉʳ Ant. Hurtado, Meracium, quos citat, et sequitur Pᵉʳ Ripalda, et cente. disp. 23. An vero de facto sanctificet non omnes exprimunt. Pᵉʳ Vazqz sentire videtur, quod etiam extra sacramentum sanctificet. Pᵉʳ Torres nat. et Pᵉʳ Ripalda ait, quod de facto disponit ad infusionem gratiae, et sub ea illa sanctificat, nunquam quod sine illa sanctificaret, et in alia providentia posset. 2º quod vis sanctificandi insit actui charitatis non ficto, qualis est amor beatorum, expresse affirmant Vazqz, Torres, Meracium. Pᵉʳ 3º Ripalda asserit probabilius esse, quod actus naturaliter elicitus non sanctificet: nullam omnino maximam probabilitatem carere, quod actus naturalis sanctificet. 2ᵃ Sᵃ Coronat in Theses nostrae actum charitatis esse fꞌam ex se sanctificantem. Imo Pᵉʳ Cardinalis De Lugo de Poenit. disp. 8 sect. 4. 3ᵃ ait, quod ex antiquioribus a Patre Vazqz adductis, uno, aut altero excepto, qui obscure loquitur, caeteri pariter faveant 1ᵉ Sᵉ.

127 Cum 2ᵃ Sᵃ asserendo: quod actus charitatis non est fꞌa sanctificans, sive sit actus supernaturalis, sive naturaliter elicitus. Proinde prius functionem, quo per alios dicitur et non dari functionem, ut dilectioni tribuatur plurimum muneris sanctificandi dispositione, disponitiva, quae cum etiam extra sacramentum infallibiliter annexa est infusio gratiae habitualis, et mediante gratia habituali remissio peccati. Probatur 1º: fꞌa, quae vi sua formali sanctificet, seu vi sua sit sufficiens conciliare amorem divinum, et movere ad condonationem peccati, talis esse debet, ut sit universalis rectitudo voluntatis subiectum reddens equale omnibus regulis moralis primum principium, sive radicaliter, tamquam seu efficiat, ut omnes passiones habitus supernaturales, sive etiam formaliter tamquam fꞌa sit per se primum proxime eliciens operationes supernaturales. Admittit, quo a pluribus defenditur habitus charitatis cum gratia habituali identitate: sed actus charitatis non est talis neque et dicitur, ut sit universalis rectitudo voluntatis: Ergo actus charitatis non est fꞌa sanctificans divina, seu vi sua formali sufficiens conciliare amorem divinum, et movere ad condonationem peccati.

128 Maior, et Minor probandae sunt. Probatur Maior: nam, ut praedicata fꞌae sanctificantis non aliunde invenienda sunt, nisi quae a Sacra Scriptura, et Sanctis Patribus docentur ratione universalis gratiae sanctificantem convenire non possumus; at Sacra Scriptura, et Sancti Patres fꞌam sanctificantem, seu sanctitatem explicant per praedicata praedicta, scilicet, quod sit universalis rectitudo voluntatis subiectum re-

reddere equale ombus rulis morum prmy pris elicitis recte operacioni: et hac
Sanctificans talis: debet esse ut sit unalis rectitudo Volatis Hta. Max. pbase in-
cipet. Max. q. apud Sanctos Pres, a Scriptura Docto, idq e dicta esse Sanctitaz, seu
Sanctificataz, atq. ee dformez Dinaz, qn ut Dina na e operatiba pr oes operaces mo-
ralita honestas: hoc Dng na statuits potentez, relluacere in oi operase, que datae
tales situtunes: CC. & in Justaz imitatione Dei inuitiz, et totiu legis adimpletione
ee filioz, pr ut filiao dici situtunz in na operatiba &c. q. Ans pbn pluribus Prinz
testinis aliqua adducam, que reflect spalde dig. Vltme de gra hauituali &c.
os, ut Pbr dicta gra & dicata prez hauituali quentre. 129

~ C. + 18: qd sanctificatio fiat pr

pticipationez Divine nae, que faciat fugere oe peccatum, et bena opperare
pliuries Dicunt ad illud Beati Pri. Epistola 2a. Capite 1o. Cap. 1o. Cap. 1o. Capito:
Maxima, et pretiosa nobis promissa donavit, ut pr hec efficiamini
Divine consortes — fugientes, eius, que in mundo e concupiscentie corruptionis:
Sanctificationg ee nativite, ex Deo, que dat graz, a qua oriuntur recte
operaces, plures dicunt ad illud Joannis Cap. 3: Omnis qui natus est ex
Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet. Praeterea
Aug. epistola 120. Cap. 13: Dei gra Justi sumus, ut tua Dei Justia
nos simus, cuius gre, et Juste vivimus. Et lib. de Spiritu, et littera
Cap. 30: pr graz sanatio aie, ab vitio peccati, pr aie sanitate Justie dilectio
et Legis operatio. Tandem, quaestione 26 in Psalmum 118: facito Justiam,
ide opus Justie, qui hoc vere Justiaz, ide opus gre. Ex illis aduenere
Anthropomorphitas Cap. 4: qd ex oi Creatura nae dicta pr Sanctificae,
et Justiaz: atq. adeo pr oes Virtutes camde cu Bestiaz dequatae. Damasc.
eo Sermone 4o: ho pr insuflatione Spiritus Animatus e, ut ad imitar
pine, et similitung Sui Autoris, Virtute Dei boniti atq. Justie in splendo-
ne imitationis, semper in speculo nitore servare. Ecce partes pae Divine nae,
filiatione, Justiaz, similitune cu Deo pr propria rectitudine operaciu explant Sacra
Scriptura et Sancti Pres, et Sanctificare aut statu Sanctitatis quertunt. 130

~ Ad Jam 1: Sit pbr. ee

qd cum Charitis actus a nullo Dintrea Vnalis rectitudo Volatis primis pris primo

Charitatis operationum supernalium. Quarenda probandum est, quod non sit universalis rectitudo per modum radicalis principii. Et probatur: 1a ex duplici causa ponderationis quod actus charitatis sit radicale principium, cum deveant habitus supernales, fidei, spei, misericordiae ... et excell. summus actus ob quam Deum allicit, et divinum amorem meretur. 2a est, quod actus charitatis inferat actus aliarum virtutum. At ex neutro capite sufficienter arguitur, quod sit universalis, radicalis rectitudo voluntatis: ergo. Probatur minor quoad 1am partem, quia quidquid a Sacra Scriptura et patribus de excellentia actus charitatis dictum, sufficienter explicatur, et salvatur

(2) modo, quod talis actus sit dispositio infallibiliter connexa cum infusione gratiae habitualis, et in eo, quod dilectio accipiatur, ut pro gratia habituali indicata. At ex eo, quod sit dispositio sic considerata, ut indicata per gratiam habitualem, non infertur quod dilectio sit radicaliter habitus, sufficienter quia gratia habitualis illos radicat: ergo. Probatur minor quoad 2am partem; quia actus efficax attritionis infert actus aliarum virtutum, eo genere, quo actus charitatis infert, scilicet ut imperatiba, et propterea quod intendit efficax finis infert amorem mediorum. Et tamen actus attritionis efficax radicat habitus aliarum virtutum: ergo.

Ad maiorem probationis 128. et 129.

131 Dices cum Ripalda, quod data lege perfectissime sanctificandi; et haec est gratia habitualis, quae per modum principii radicalis afferent secum habitus supernales et universalis rectitudo voluntatis: dari tamen posse, atque de facto dari alia, quae minus perfecte sanctificet, qualis est actus charitatis; et hoc non debet esse universalis voluntatis rectitudo modo primo dicto; sed sufficit, quod sit actualis rectitudo intra hanc speciem cum sufficiente dignitate, pulchritudine, amabilitate, ut ex se mereatur amorem divinum, et ex se moveat ad condonandum peccati. Haec autem praedicata convenire actus charitatis satis probare contendit ex Sanctis patribus, et ipse Author. Unde infert dilectionem esse gratiam sanctificantem, quamvis sit universalis rectitudo voluntatis, eo modo, quo est gratia habitualis.

132 Ad hoc est, quia nullum est testimonium, quo sufficienter probetur, quod aliquis prius tribuat actus charitatis tamquam gratiam sanctificandi ... absolutionem obiectionum ventum fuerit dicemus: altera minor ex iis, quae Ripalda latet, apertissime loquuntur de

Charitate habituali, quatenus cum gratia habituali coniuncta: alia tantum attribuunt charitati meritum de condigno: alia sola loquuntur de sanctitate actuali, ut dicunt cum actu fidei, et aliquarum virtutum. 2º Dico est de fide ut charitatis actus, neque intra, neque extra Sacramentum, se solo sanctificat; quia munus, quod charitati de facto tribuunt Patres, et Scriptura palam adducti est munus, quod ipsa, se sola exercet: sed munus, quod charitati attribuunt, non est munus sese sanctificandi. Prima probatur ex August. de natura, et gratia cap. 42: Charitas verissima, plenissima, perfectissimaque est Iustitia. Item tract. 76 in Ioannem: Qui diligunt, et diligunt sanctum eligunt. Dilectio sanctos discernit a mundo. 3º Sicut radix omnium malorum est cupiditas, ita radix omnium bonorum est charitas. Ex Divo Bernardo: Amor per se sufficit, per se placet, et propter se. 133

3º Dico. Si actus charitatis de facto non se solo sanctificat: ergo verba Sanctorum Patrum ita intelligenda sunt; videlicet illud August. Charitas simul cum gratia habituali, verissima, plenissima, perfectissimaque Iustitia est: et aliud lib. 3º de Doctrina Christiana cap. 12: Homo Dei charitate sanctificatur; id est Dei charitate, ut cum gratia habituali: et sic de aliquis. Ergo ex Sanctis Patribus non infertur, quod actus charitatis sola sanctificat. Probatur Prima. [illegible] quia etiam verum est, quod fides, et attritio gratia habituali informata sanctificet; quod eleemosyna, ut cum gratia a peccatis redimat. Secunda, quod ipse Scriptura probans meritum de condigno citat ex Divo Hieronymo de venia Cap. 90: foelix poenitentia, quae ad se Dei traxit oculos: et ex D. Cypriano lib. de lapsis de poenitentia loquens: meretur iam Dei veniam meretur, et coronam. Quae poenitentia, cum sit meritum de condigno non traxit Dei oculos, nec meretur veniam, et coronam, ut dignitates alta, et adequata, nisi ut iuncta cum gratia. Atqui ex eo quod fides, attritio, poenitentia, ut informata gratia sanctificet, mereantur veniam, et coronam, non probat, quod fides, attritio poenitentia sola sanctificet sanctificari adhuc inadaequate: ergo, quod dilectio, ut cum gratia habituali sanctificet, non probat, quod sola sanctificans est adhuc inadaequate.

134 Ex His impugnatur alia sententia D.ae 4.ae adeo
tribuenda e Dilectioni Vis Sanctificandi, etiamsi minus perfecta, quam charitati
habituali: quia de Dilectione agitur, et nulla facta mentione charitatis
habitualis, Dicunt Patres quod Deus adeo trahat amorem, animam Deo
iungat, perducat ad Regnum etc. ad etiam agitur, et nulla facta mentione
charitatis habitualis, aut Dilectioni dicitur de fide, Fides tua te
salvam fecit. Dicitur, quod poenitentia adire Deum trahit oculos, quod veniam
mereatur, et Coronam etc. Ex ipsa ergo Patribus infertur, quod fidei poenitentiae etc. competat
Vis Sanctificandi etc. Et neque perfecte, ac charitati habituali. Ergo ex illis non infertur, quod
Dilectioni conveniat Vis Sanctificandi; sive aeque, sive minus perfecte, quam charitas ha-
bitualis.

135 Alij sentiunt, quod actus charitatis non est aeque perfecta forma Sanctitatis atque
charitas habitualis. Caeterum tenet, quod sufficit ad expellendum peccatum: Et facto dico
est dispositio ad Iustificationem, non tamen formalis, sive adaequata sive inadaequata: quod de facto
non intuitu illius remittit Deus peccatum. Dico Hoc expono. Si est forma minus per-
fecta Sanctitatis est innatus accidens permanens per se, sive radicalis, sive formaliter
...; Si assensus est innatae accidens, Dico expono, ut § 130. Si assensus non est
innatae accidens permanens per se, est tamen forma Sanctificans, Dico expono, ut a
§ 128. Unde aliqui diverse tenere actum charitatis non esse Sanctificandi, quamvis
de facto non Sanctificet; Dico ita expono. quod Textus Sacrae Scripturae et Sanctorum
Patrum, qui allegantur pro vi Sanctificativa actus charitatis, Probant, actum cha-
ritatis de facto Sanctificare, sive adaequate, sive inadaequate, et intuitu illius remitti
a Deo peccatum: Sed nullo modo probant esse formam esse Sanctificantem; Et prae
actus charitatis de facto non sanctificat: Ex tertia probatur actus charitatis non esse forma
sanctificans. Probatio manus probat Vellem Simpliciter expendere verba Textuum quae
adversa stant: ex quibus appareat esse quod excl. charitatis immedi-
data in ordine ad suos effectus de facto. Placuit rubricam.

Lucae ex Luca Cap. 7.
Dimissa sunt Deo peccata multa, quoniam dilexit multum. Unde infero
quod causa dilectionis remittuntur de facto peccata. Itaque illa verba exponit
Gregorius Magnus Homilia 33 in Evangelia: At si apperte diceretur:

Incendit flamma peccati rubiginem; quam ardet valide pro coniugamento.
Unde 1.ª Petri Cap. 4: Charitas operit multitudinem peccatorum. Quod Ambrosius exponit Epist. 33; quia per charitatem deletur omne peccatum. D. Aug. 133
Tractatu 76 in Epist. Joannis: qui diligunt, quia diligunt, illuminantur. Et
Lib. 3.º de Doctrina Christiana Cap. 12: Homo Dei charitate sanctificatus per
beatitudinem meat. Et Tractatu 9.º: Diligendo Deum amici facti sumus. —
Anima nostra foeda est per iniquitatem: amando Deum pulchra efficitur. Idem
dicit Sanctus Prosper L.º de Vita contemplativa Cap. 21 loquens de fide per
charitatem operante: ipsa nos a peccatis omnibus purgat, et Deo dicat.

Ex Huarquo: (3)

Sumendo ex quo Textu Varilla, quae denotant ad Verum Videntur Viz. sanctificationes. Illa Virtus, qualiscumque sit, quae de actu charitatis praedicatur de facto exercito, obtinet causalitatem in remissione peccati: quia talis Virtus est sanctificativa, sanctificat de facto, et expellit peccatum; Item si de facto non sanctificat, et expellit peccatum, illa Virtus, quae praedicatur non est Virtus sanctificativa. Ergo in illo Textu Lucae dimissa sunt ei peccata multa; quia dilexit multum. Nihil aliud dicitur de dilectione, nisi dilectionem ea motibus ob ad peccata remittenda; at de facto dilectio movit Deum ad remissionem peccati: quia talis actio est sanctificativa peccati, de facto illud expellit, et sanctificat: Item si de facto non expellit illa actio, quae praedicatur, non est expulsiva peccati. Aliter. Illa actio, quae de dilectione praedicatur, est expulsiva peccati; at illa actio se exercet de facto: quia de facto expellit peccatum. Quod nos expono, ex quo a Varilla illa actio, quae praedicatur, se exercet de facto Deum suam Virtutem; At de facto non expellit peccatum: quia illa actio, quae praedicatur Deum suam Virtutem, non est expulsiva peccati.

Reliqui charitatis actus esse sunt sanctificantes, et expulsivas peccati: non a de facto sanctificare et expellere peccatum, sunt tanquam sunt adaequatas, aut inadaequatas esse sunt sanctificantes quoniam Patrum Testimonia: non sanctificare de facto, Docent Tridentinum, Idem aiunt dilectionem esse dispositionem ad Justificationem. — Contra per Patrum testimonia intelligenda, exponenda, et quasi limitanda a Concilio Tridentini Doctrina, sic ut: Charitas est sanctificativa, et de facto est dispositio ad Justificationem: Ergo in illa persona, per charitatem deletur omne pec-

peccatum, de poli qde pr Charits, ut ffa, de facto pr charite, ut dispo. §

139 Sed d. e. q. differentia Santorum Patrum esta intelligenda sit, ut Conc. mens in exponata Tridentino; qua pr convenunt de facto dilectione, in expellere peccatum nisi his ponitibus Et Adpo, unde Pr Vi Sanctificationa qua posit esse actui charitys expellere peccatum, et in alia prudentia expellere, lecte in pbr ex Scriptura, et Patribus, qd pbo. q; ut cernitur in Textibus allatis §-136, multa alia virtutes sanctificabantur tribuerit actui charitys; cum quod de facto exercet; a parte in exercet de facto Virtutem Sanctificandi. Et sic dispositionibus: p. Lu. tribuit Actui charitys Virtutem Sanctificandi dispositionibus; in d. q. Mag. pbr in illo Remissa sunt ei peccata multa, q dilexit. Hic ho. dicatur de dilectione qd fuerit motibus, ob qd remissum peccatum; et de facto Exercet Virtutem motibus, ob qd remittitur peccatum. Cum a aqua te Virtutem motiba, qm actui charitati de facto exercet et expositionem peccati sit tantus Virtutis motiba, de jure imponere dispositionem, quia ea exhis nexum inferat: p. charity actum, qmtus e exte e motibus, us fiat expositio. Eodem modo argumentatur e vomendo in aliis testimoniis illa dicta, qua dicta nituntur formant Virtutem Sanctificandi, q ex nullo constat, qd dilectio sit motibus, hen mareat Virtutes, motiba ad requisitam meritorialis ploriis, Charitatibus amarii Divini, qm e illa, quae de facto exercetur. §

140 Tandem Pr. tua 3e. Adpo, quo Certum illum Patronum Vituntur, satius q. Videri poet apud Eximius Dect. Prez. Sorid. et Cardile, Deinde de poenitentia actui charitati e dispo ad Justificationem: q. n e ba Justificans. Firmavit Dazqz. Mezarius, et Panis alis Pr ex Tridentino Sessione 6. Nam Cap. 6 vester dispoes ad Iustificatem enumerat qdem spem, dilectionem: et Cap. 7. Tranquit: Hanc dispoem Justificatio ipsa subsequitur: p. Chent Bazqz, et Mezarius, per dilectionem, quae inter dispoes enumerata in intellige a dicta actum, qua fecit Charitati, et attritionem, ad quam sequitur ad quam sequitur ad

qm

ad quam sequitur Justificatio intra Sacramentum; de qua Justificatione Concilium loquitur, non de omni Justificatione: quare non infertur, quod Dilectio perfecta sit dispositio. Et 2º est 1º: quia si Concilium non loqueretur universim de omni Justificatione diminuta esset eius doctrina; neque ex Concilio haberemus adversus quos probaremus Justificationem extra Sacramentum fieri per Justitiam, et gratiam nobis intrinsece inhaerentem. Atqui omnes Catholici ex ea doctrina Concilii sentiunt contra haereticos, Justificationem extra Sacramentum fieri per Justitiam, et gratiam nobis physice inhaerentem: ergo eodem modo, dum loquitur de dispositione ad Justificationem intelligendum est, tam de Justificatione, quae fit extra, quam, quae fit intra Sacramentum.

2º dicendum est: quia Concilium Sess. 14. Cap. 4. ait: fuit omni tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius. Et postea de hac contritione, quae fuit necessaria ad impetrandam veniam: Et si contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hoc est quod reconciliare: ergo illa contritio, quae aliquando est perfecta charitate est dispositio impetratoria: ergo non est gratia sanctificans. 3º dicendum est quod tam extra, quam intra Sacramentum Justitiam per quam Justificemur dari unicuique: Quam per gratiam unicuiusque dispositionem, et operationem tradit Concilium Sessione 6ª Cap. 7º: Et dilectio perfecta non datur per gratiam unicuique dispositione: ergo dilectio perfecta non est Justitia per quam iustificamur. Potest etiam probari auctoritate contra Perez, Borgez, et Meratium ex sacra Scriptura et Patribus asserentibus remissionem peccati esse nobis beneficium post dilectionem, seu contritionem perfectam. Testimonia vide apud Ripalda, et citatos Suarez, ibidem, et Lugo: quod cum apud Borgez, et Meratium gratia sanctificans sit essentialiter expulsiva peccati, quod erat in subiecto, si dilectio esset gratia sanctificans, esset non sola dispositio, peccati remissio non esset nobis fabricata supposita dilectione.

Probatur Ripalda aliter ad argumentum, ut ipso anti-natura: quia inquit, dilectio est dispositio ad infusionem 141
gratiae, et sub ea gratia expellit peccatum in genere causae formalis. Dicendum quod dicendum est quod actus charitatis est dispositio ad iustificationem, ut tale; Et iustificatio, ut talis dicitur infusionem gratiae, et remissionem peccati: ergo disponit ad remissionem peccati: quod illud expellit in genere dispositionis, et non in genere causae formalis. Probatur ultima loquendo quod actus perfectae charitatis eatenus est dispositio ad Justificationem, quatenus meretur de congruo gratiam habitualem, et remissionem peccati; et si mereatur de condigno remissionem peccati; 142

ut fia expulsiva, n poest dicerni in dilectione no meriti de digno, et de dligno aucuij. ... : ergo si meret de congruo, et dispositive n meretur de digno, et ut fia fit expulsiva. Neque prop tamen roo ... Authi e, qua probavimus supra n dari funct. ad tribuendam ... dilectioni vim fia sanctificandi: quare in illa ... remanet ro dispositiva, quae charitati actui e dispositio ad iustificatione: et n dat aliunde funct. ut dicat fia sanctificativa: ergo dicendus e dispositio tantum, et n fia sanctificans.

Caput ...

Obiectionibus satisfit.

143 Plura, et diversa sunt testimonia, quae nobis obiciuntur: quorum ... eadem ... adhiberi poest: ea tamen ita explanantur, ut n probent actum charitatis esse fiam sanctificantem. 1° obicitur ex divo Paulo 1ª ad Corinthios Cap. 13: Si habuero omnem fidem, ita, ut montes transferam, charitatem autem n habuero, nil sum. nil mihi prodest. quibus verbis docet Apostolus charitatem ee conditionem ad vitam eternam: ergo charitas e fia sanctificans. Resp. Apostollum loqui charitate habituali: quod non e signata fia habituali, sed ob connexionem charitatis cum gratia, sed quae ipsa e habitus gratiae, et charitatis, ut pluribus Theologis placet. nomine a charitatis intelligitur habitus usitatissime e in scriptura, et Patribus, unde Tridentinum, sessione 6ª de Iustificatione loquens ait fieri, dum charitas Dei diffundit in cordibus nostris. Atqui n in ... iustificatione diffundit charitas actualis; et in ea diffundit charitas habitualis: ergo. Et quod in obiecto Text. de habituali ea sermo, probo: quia de n habente charitatem dicit, quod nil e, quod nil ei prodest. Et n dicitur, qui n habet charitatem actualem, posse dici, quod nil e, quod nil ei prodest: ergo sermo e de n habente charitatem habitualem. ... qui habet gratiam habitualem, et exercet actus fidei, eleemosinae ... Amicus Dei e, et meretur de digno gratiam, et gloriam: ergo.

144 Sic etiam explandi aliqui ... Apostolo loquentes: ... Prosper ... de vita contemplativa Cap. 14: quod nil prosunt habentibus ea quae a charitate defecerint. illud Divi Ioannis 1ª cap. 4: qui n diligit n novit Deum; et August. 8 de Trinitate Cap. 8, qui n e in dilectione n e in Deo, et 15 de Trinitate, Cap. 18. nullum e isto Dei dono excellentius. ... quod dividit inter filios regni eterni, et filios perditionis eternae. Eterna.

nam de charitate actuali non recte diceretur, qui non est in dilectione non est in Deo; id est, qui non diligit Deum actualiter, non est Dei amicus; et sic de aliis: confirmatur: quia Augustinus Cap. 18. proxime citato loquens de eadem charitate ait: nisi tantum impertiatur cuique Spiritus Sanctus, ut eum Dei, et proximi faciat dilectorem, a sinistra non transfertur ad dexteram. Ubi si loqueretur de charitate actuali, exigeret ad sanctificare actum charitatis, nisi sit etiam amor proximi. Loquuntur ergo frequentissime Sancti Patres cum Scriptura de Amore habituali; id est de illo statu, in quo homo promptus est ad Deum amandum. §

Obiicies 2.º 145

511

Charitatis actus est donum dispositivum ad remissionem peccati, et amicitiam divinam, non vero forma sanctificans. Ita est Augustinus lib. 83 quaestionum, quaestione 68: praecedit aliquid in peccatoribus, quo quamvis non sint iustificati, digni efficiuntur iustificatione. Et tractatu 76 in Ioannem: qui diligunt, quod diligunt, ex illo charitate. Ergo, charitatis actum esse donum dispositivum, et de proximo remissionis peccati, et amicitiae divinae. Et Ripalda, qui nobis textum hic obiicit, illum citat disputatione 81, ut probet meritum de condigno, sicut alios textus 133 relatos. Differt a actus charitatis a reliquis de proximo merentibus remissionem peccati, et Dei amorem: quia hic habet in illo genere maiorem excellentiam, et illi infallibiliter annexa est iustificatio, etiam extra sacramentum. Quapropter de illo prae aliis ordinibus haec excellentia praedicatur. §

3.º Obiiciunt

Aliqua, quibus charitas dicitur sanctitas iustitia, sanitas pulchritudo atque ex Augustino Bernardo, Chrysostomo, Guillielmo Abbate et aliis. Ergo, in aliis posse intelligi de charitate habituali; ut in illo Augustini: charitas verissima, plenissima, perfectissimaque est iustitia. 2.º in hoc, et aliis posse intelligi de charitate actuali dispositiva speciali titulo prae aliis actibus est sanctitas, sanitas pulchritudo. Et quidem ut Sancti Patres maxime commendent prae reliquis actibus, et hortentur ad charitatis actualis exercitium, satis est quod sit dispositiva proxima, et connexa sanctitas, sanitas pulchritudo. quod probo 3.º Ripalda asserentes, contritionem esse dispositionem, sicut in adulto sanctificat; et 4.º asserente esse tantum dispositionem de facto. Nam Isaiae Cap. 1.º alloquitur Deus peccatores: Lavamini mundi estote: si fuerint peccata vestra, ut coccinum, quasi nix de-

dealuabuntur, ubi Deus exponit contritionem, tanquam conditionem, ut peccatores a Deo abluantur: illamque contritionem explicat per ablutionem, et munditiam: Lavamini, mundi estote: quia contritio, ut dispositio est, dicitur ablutio, et mundities, et tamen ut dispositio non est ablutio, et munditia, sed connexio: quo eodem modo potest dici Sanctitas, Sanitas, pulchritudo. Idem confirmatur ex Divo Ambrosio lib. 10 in caput 22 Lucae: Si veniam vis mereri, dilue culpam lacrimis tuam, eodem tempore eodem momento respicit te Christus: quo Ripalda probat meritum de congruo: quia ante remissionem Lacrimae culpam diluunt, non nisi quia dispositive. §

148 Praeterea in aliquibus testimoniis exobitis potest intelligi Sanitas, et Sanitas analoga; ad minus, quo Christus dicitur nostra iustitia, pulsum sanum. Sic potest Sanctas, et Sanas dici per effectum. Duplicem hanc acceptionem admonuit Augustinus supra citatum concione 26 in psalmum 118 ad illa verba feci iudicium, et iustitiam: facit quo iustitiam, id est opus iustitiae, qui habet in se iustitiam, id est opus eius: Vos admonet iustitiam intelligendam ea de actu non de virtute; quam solus facit, qui facit iustificat impium. hoc me indicare intendit Cyrillus adversus Anthropomorphitas cap. 1o pro dicto sanctitas a Ripalda citatum. Redditur est humanae naturae id, quo Adam initio conditus fuerat; nimirum sanctificatio. hoc vero abundantius donat, quod actu ipso sancti videamur, quodque operibus ipsis illustres declaremur. ~~[illegible]~~ tamen actus charitatis dicitur pulchritudo a quibus; quod etiam convenit operibus ceterarum virtutum; sunt enim ceterae similitudines primus actus. dicitur tamen actus charitatis prae ceteris pulchritudo, et similitudo: quia excellentior habet et ceterorum pulchritudinis, et similitudinis affert. Ceterum pulchritudo in hac acceptione non sanctitas est: sed iustitia ovis in iustificatis: nec probat, quod hic pulchritudo, et similitudo sit, quam sufficit ad rationem sanctitatis. §

148 ~~Argumento~~ 4o obiicies
17 paritas partis virginei, quae in ora nauli fundat vim sanctificandi, se continentia vinculum bonitus, et sanctitatis moralis. sed continentia virtualis convenit dilectioni: quia etiam convenit dilectioni partis virginei, quae sanatur virtualiter sanctificat: probatur probatur: quia charitas dicitur plenitudo legis ad Romanos 13: vinculum perfectionis ad Colossenses

Colossenses 3. observantia mandatorum, Joannis cap. 14. finis et dilectum praeceptorum ad Thimoteum 1. Unde charitas dicitur a Divo August. omnium bonorum radix, a Divo Prospero bonorum omnium mater, licetque ab aliis patribus commendatur. Deo, haec dum de charitate statu, merito commendari etiam actum, qui habet, et alio modo, perfectionem huius speciei. Dictum autem minus fiendi perfectionem huius, si neque fuerit, quod est omnia [illegible] habeat actum non habet [illegible] gratia sanctificantis. Atque haec testimonia de acta intelligi possunt, dispositione maxime. Continentia virtualis omnium prius, formalis rectitudinis, secundo maxime. Continentia virtualis affectibus, et imperatibus, no maxime. haec 2a. e, quae convenit dilectioni. Et dispositione cum e participatio divinae non in [illegible] prius, formalis rectitudinis; no cum: an [illegible] particularis rectitudinis, cum prius de dilectio. Dilectio e plenitudo legis 8. quamvis e perfectissimus actus, excludit affectibus, et imperatibus [illegible] actibus peccandi; et infert observationem mandatorum; [illegible] actus [illegible]. Ceterum non [illegible] conforme [illegible] habitualiter. Nec [illegible] contra [illegible] operationes [illegible]: [illegible] non excludit peccatum habituale, quod requiritur ad [illegible] sanctificanti. 149

5o Obiicies. Actus perfecte charitatis e condigna et aequalis satisfactio pro Deo offensa: probo e [illegible] sanctificans. Respondeo [illegible] tamdiu durat offensa, quamdiu non exhibetur aequalis satisfactio: Deo, [illegible]. Vide in materia de Incarnatione, quare pura creatura nequeat de condigno pro lethali satisfacere. 150

Obiicies 6. per actum perfecte charitatis tollitur aliquod [illegible] lethalis habitualis: ergo tollitur illud peccatum: probo actus charitatis [illegible] fiat. Respondeo: Lethale habituale includit aversionem a Deo; habet tollit actum charitatis per quem [illegible] conversio ad Deum: ergo. Deo, etiam per attritionem tollitur aversio a Deo ex poenae, et minus perfecte, quo tollitur per actum charitatis: et tamen per attritionem non tollitur [illegible] peccatum habituale. Directe Deo, [illegible] ad probationem antecedentis, dispositio maxime includit aversionem a Deo, quae ut aversio dicit moralem perseverantiam in eodem affectu, [illegible], ut [illegible] peccator actum [illegible]: no maxime: illa non [illegible] lethali habituali: quae ut aversio dicit rationem [illegible], in ordine ad odium Dei, secundo maxime: Et haec e

destructiva legalis habitualis; quia vlt non sufficit peccatorum retractatio, ut debet ex acta attritionis, nisi accedat alia gratia, seu donatio extrinseca quae remanet auersio contracta in ordine ad odium Dei; quod est absolute manere moraliter auersionem a Deo. Inde soluitur alia obiectio, vlt potentior est dillectio, ut conuertat hominem ad Deum, quam valeat Adami vlt ad auertendum posteros a Deo. Cum hoc non sit supra posterorum valet; secundum illa: ergo. Respondetur negando antecedens quia supposito, quod peccatum originale sit peccatum uniuscuiusque nostrum, ut in Tridentino definitum est, nostra auersio actualis non est sufficiens destruere peccatum, quoad dignitatem, ut odio habeamur a Deo.

151 Tertia dicitur: quia qui perfecte charitatis actu dilligeret Deum esset unus spiritus cum Deo, maneret in Deo, illum amaret amore verae amicitiae: ergo actus charitatis est gratia sanctificans. Respondeo, illum hominem afferibi, et expresse esse unum spiritum, etc. non absolute quia esse absolute unum spiritum cum Deo, manere in Deo, illum amicitiae amore dilligere dicit gratiam amicitiae cum Deo, id est dignitatem, ut a Deo ametur, quae dignitas tanta, actualis deuet esse, quae mouere possit Deum ad condonationem peccati, quae sit uniuersalis rectitudo ut in nostra parte diximus. Soluitur retractatio ad aliam obiectionem, quae ita habet. Qui perfecte charitatis actu dilligeret Deum, esset iustus, seu adaequatus sibi, quia nullus mortalis. Vlt esset conformis rectis operationibus diuinis. Soluitur vnquam reddendum quia esset iustus, seu adaequatus effectiue, non absolute. quia hominem habere iustitiam, seu adequationem, et conformitatem in operationibus, non sufficit, ut dicatur habere vna legis rectitudinem, per minus enim, quod requiritur ad iustitiam, seu gratiam sanctificantem, quam dicitur datam supra ab Augustino: facit iustitiam: id est opus iustum, qui habet iustitiam quae est opus eius.

152 Tandem obiectio ex Patre Illerario. Supposito extracta de poenitentia, quod peccator supposita celebratione ad statum supernaturalem, teneatur iure naturali diuino, ad curandam reconciliationem cum Deo per actum contritionis: ergo contritio est gratia sanctificans. Consequentia. Si actus contritionis non esset ex natura rei connexus cum remissione peccati pro obtinenda remissione non potius obligaretur peccator iure naturali, ad eliciendam contritionem quam ad alium actum honestum: ergo contritio

ex nã sua n' het ॰nexiones, sc. ea, q̃ hebit ex volunt. Dei: ac p̃ inde eas ॰ditiones tenebitur peccator iure Divino ponere. Ao, peccatores iure naali teneri ad p̃curandam reconciliatnẽ cum Deo meliori, & aptiori mõ, quo possit illam mereri: ॰ditiones q. ee ex natura sua meliones, & aptiores mũs, lt ex nã sua n' heat॰ ॰nexionẽ cum remissione. Addo cum Eximio Doctore tract. de poenitentia, & P. re Obiedo. Hic, ius nale obligare posse ad actum supposita aliqua ॰ditione lib.ra. Unde supposito, qd Deus infallibilitr decreuerit ॰ferre ॰trito remissionem peccati, iure nali tenebitur peccator ॰tritionem elicere.

Caput 4 us 153

V. in Beatis possit dari peccatum habituale.

Supponendo qd in Beatis nullum datur peccatum habituale, letale, aut veniale, qd ॰stat divina fide ॰a Origines, cuius error fuit Angelos beatos peccare posse asserendo q. in indicium, ut ॰stet lugeme culpa hoes relinquerint. Vbi de hoibus beatis ॰cedisse videtur; & admisso peccato actuali ॰naaliter ee posset peccatum habituale; veritas tm catholica ॰stat ex illo apochalisis 21: n intrabit in eam qdquam coinquinatum; neq. vnlla Scta sanctitatem peccatum aliqd ॰mittunt, cuius esse phicum transacto transeat in habituale. Xa (?) elicienda ee sequenti. Hoc supposito [illegible] an ॰naaliter, an sine viola statum beatificum [illegible], saltem eliminitus ॰poni possit habituale cum statu.

Prima sentia 154

docet, repugnare metaphisicum peccatum habituale cum statu beatifico. Ita Pr. Barqz. Moral citatus; qui ait visionem ee essaliter in॰posibilem cum habituali: idemq. opinantur de charitate actu ipse Barqz. & Menacius. Tenent etiam Thomistae, qui sentiunt, omnem sanctifantem ee essaliter cum oi peccato inpossibilem. 2a sentia ait ex natura rei ob phicam inpossibilitatem n posse dari in beatis habituale letale, ॰e [illegible] habitualis, quod phicum opponitur peccato. qd etiam e existimamus de visione, & amore, si admittatur, eos actus ee fieri sanctificantes; tamen huius sentiae Patrom iudicant, n dari metaphicam repugnantiam, qd phicam habeat, visio, & amor cum letali habituali ॰iungantur. 3a sentia e. sc. opp.e morali opponi etiam cum letali:

opponere cum gratia habituali, visione, et amore. Si visio, et amor sunt sanctificantes sint, non solum metaphysice, sed etiam physice componi non possunt cum lethale habituale: Itaque plures Authores videntur posse habere apud Excitantes mag. de gratia Sanctificante. De visione et terea, et igitur si non sint sanctificantes sentiunt aliqui physice componi non posse cum peccato habituali, posse tamen divinitus. Ita Eximius D. Valas. Hurtt. et alij. Non pauci dicunt. Inclinant, visiones, nullas oppositiones intrias cum habituali here. Ita Scotus, et Scotistæ Cap. sequenti defendit.

155 Assero 1.º

Quod naturaliter negat dari in beatis lethali habituale, non tamen de iure; physice, an solum moraliter opponantur gratia sanctificans, et actus beatificus cum habituali: Itaque mi. res doctiones disp. exigit ad mag. de gratia Sanctificante pertinentes. Probatur Dico 1.º quia unico, et summus ex excellentissimis effectus amicitiæ divinæ cum creatura rationali; concedentes adeo effectus amicitiæ Dei cum creatura rationali quod realiter supponunt statum amicitiæ inter Deum, et creaturam rationalem: ergo 2.º oppositi

mi Cum lethali habituali: ergo moraliter negat componi lethale cum statu

opponitur cum lethali habituali: ergo moraliter negat componi lethale cum statu beatifico, qui omnes habituales includit. De veniali habituali dicendum etiam moraliter componi non posse cum statu beatifico. 1.º quia adeo eximius effectus amicitiæ divinæ, adeo quod intima communicatio Dei cum rationali creatura exigit perfectiorem munditiem à macula etiam levissima. 2.º quia ferventissima charitas qua diligit beatus Deum, est æqualis satisfactio pro offensa levi quæ antea erat commissa: p. ... 6

156 Assero 2.º Lethale habituale posse divinitus componi cum statu beatifico. Probatur: quia nullum est caput, ex quo arguatur in statu beatifico metaphysica incompossibilitas cum lethali habituali: probatur 1.º per amicitiam. quia ut supra vidimus, neque visio, neque amor ex illa ortus est gratia sanctificans: at licet visio, aut amor illa deberet esse sanctificans id de illis diceremus, ac de gratia habituali, Ubi habere solum physicam repugnantiam cum peccato: ergo divinitus possunt cum habituali componi. Unde descendendo à gratia habituali Tertia secunda, quippe sine qua non potest esse beatitudo, Probatur quia peccatum habituale desinit in peccatis actuali extra pœnitentia, et ratione condignæ satisfactionis, aut condonationis divinæ; At neque visio, neque amor beatificus est condigna satisfactio, aut condonatio divina, neque metaphysice inferunt condignas satisfactiones, aut condonationes divinas:

ne q. visio, neque amor beatificus oppositionem meta physicam habent cum peccato:
p.o divinitas potest cum illo componi.

157

Contra hanc doctrinam obiicies 1.o ex Dno Dacez qui hac ratione probat visionem esse ex alite incompossibilem cum peccato: posita visione, subito deinde gratia sanctificans, vel actus charitatis: quare si visionem non sequatur gratia sanctificans, pro Deus stat subtrahere hanc gratiam: p.o tamen non est in subiecto privatio gratiae debitae. Resp. hoc tantum probare deinde debitam hendi gratiam tollere per determinationem, et exigentiam ad hendam gratiam. Ex quibus tandem infertur p.o tamen non in subiecto peccatum habituale, utpote, quod ex alite includit carentiam gratiae, Resp. actus charitatis non esse gratiam sanctificantem, ut supra probatum est: quare, quod videnti deneatur amor non est, quod deneatur gratia. Et omittimus, charitatem esse gratiam sanctificantem; si loquamur de connexo visionis, et amoris ex illa sequuti, cum gratia sanctificans deneatur, tunc Resp. peccatum habituale consistere supposita existentia actuali peccati, quod praeexiit, in ratione [...] satisfactionis, aut Deus condonatione nisi ut a. pro sit pro nunc plus [...] debitum, ut ideo data condigna satisfactione aut condonatione divina: p.o. Unde infertur Resp. quo ante omitto sunt signi, et nisi alteram loquam. Sive in data ratione gratiae sub ratione privationis, sive genere rationis, ad hunc dato hoc, quod a peccatum esse dimissum, et non esse positam condignam satisfactionem, aut remissionem divinam.

158

Obiicies 2.o Supposita visione, aut etiam amore daretur peccatum habituale operante Deo contra exigentiam illorum actuum, Deus esset causa, et Author perseverantiae moralis peccati: p.o Deus esse causa, et Author peccati, Deus q. peccaret. Resp. pro initiam. Semper dato peccatum habituale, etiam si homo non faciat, quod ad ipsum attinet, ut se reconciliet cum Deo, Deus potest tollere perseverantiam moralem peccati, sive per meram extrinsecam condonationem, sive per infusionem gratiae non opus dispositionibus moralibus, sive tandem per collationem auxiliorum efficacium, quibus homo se disponat ad iustificationem: nec ad hoc determinati Deus, et quasi obligatur ad non tollendam perseverantiam moralem peccati aliquo ex modis proxime dictis: p.o Deus ex the est causa, et Autor perseverantiae moralis peccati: p.o Deus est causa, et Author peccati, et peccat. Resp. directe disponendo ante. Deus esset causa et Author moralis perseverantiae, quoad totum quod dicit, vel quo ad funestum moralis perseverantiae, nego ante: quoad aliquid

Ut supposito furto, quoad rem ipsam perseverante morali: condonari, et non condonari.

159 Peccati perseverantia moralis duo dicit, et peccatum extitisse actualiter in aliquo instanti, et transacta eius actuali existentia non fuisse postea condonatam satisfactionem, aut divinam condonationem. Deus non est causa, et Author, cur extiterit peccatum actualiter: et tamen causa, cur peccatum sit non condonatum. Unde supposita existentia actuali peccati resultat, quod peccatum moraliter perseveret. Ex quo dices, quod Deus sit causa per non condonare, cur perseveret moraliter peccatum, non peccat: quia nulla obligatione morali tenetur condonare peccatum; et ideo pro suo libito non condonare. Sic peccatum furti ipso perseverat moraliter, quia qui furtum commisit non satisfaciens seu restituens; et quia dominus rei ablatae non remittit debitum, qua per non remittere debitum est causa, cur supposito furto, et non restitutione durat moraliter iniuria. Ex quo dico, quod Deus hoc modo sit causa, cur moraliter perseveret iniuria, non tamen facit iniuriam, nec peccat. Omitto alia argumenta, quae sub probare intendunt. Thomistae, aut etiam amorem beatificum esse gratiam essentialiter incompossibilem cum peccato; sed quod beatitudo formalis essentialiter dicit in gratia sanctificante, et expulsione peccati: quae omnia ex supra dictis videntur tibi bene soluta.

Caput 34

Beatus ex vi visionis medie, sed immediate redditur impeccabilis peccato actuali.

160 Supponimus, ut omnino certum, Beatum de facto non posse committere peccatum actuale, sive Letale, sive Veniale. quod dicitur ex illo Apocalypsis 21: non intrabit in eam quidquam coinquinatum: et cap. 22.: omne maledictum non erit amplius. Hoc dilucide tradidit Divus August. in Enchiridio cap. 105. dicens in beatitudine hominis sic futurum, ut malum velle non possit: et Sanctus Fulgentius de fide ad Petrum: Firmissime tene, et nullatenus dubites, omnes creaturas naturaliter mutabiles a Deo immutabili factas: nec tamen posse quemlibet Sanctorum Angelorum in deterius mutari: quia sic acceperunt aeternam beatitudinem qua Deo stabiliter fruuntur, ut ea carere non possint. Controversia est inter Catholicos Doctores, unde nam proveniat haec impeccabilitas, an a forma aliqua extrinseca; an a forma intrinseca; et quaenam ea sit. Praeterea an haec impeccabilitas sit a forma independenter a potentia, vel etiam metaphysica cum actuali peccato.

1ª. Ita e, beatos ee impecabiles: n ex vi visionis; d q Deus d[i]vino infundit amorem sui actualem, qd̃ cum incompossibile e peccatum. ita opinantur Occamus, Gregorius, Gabriel, qui sudeant, amorem n ee actum à beato elicitum: Schotus, qui eximat ea actum à beato elicitum, asserit, eum ee beato liberum: posse q beatum ab illo cessare, et tunc peccare: verum, ne id fiat, Deum determinare illius volatem ad amorem: unde beatus n posset peccari: l statuisset Deus n d[e]currere ad actum peccati. Ijdẽ addictorum Authorum vias apud Ruem Lessium de summo bo[no]. Lib. 2º. Cap. 22. 2ª sta asserit, impeccabilitem procedere ex visione. Ita Divus Thas, quem sequuntur Thastae, et nri Doctores. Ex his Autorib. aliqui sudant, beatum reddi impeccabilem ui visionis mediate, vt mediô amore, quem necessario infert. quapropter si Deus, ut pot de pota absoluta suspenderet d[e]cursum in amorem, posset beatus peccare. Ita Sotus, et Gordius de presentatione. Alij vero docent, n so immediate ex vi amoris necessario sequuti, sed etiam immediate ex vi visionis ee beatum impeccabilem. Ita ferrariensis, Caietanus, Lessius, Vazquez, Suarez, Salas, Oviedo, Arriaga, et q. color inter Authores 2e ug. Praeterea alia inter hos Authores quaestio e. An hec impoa sit supernaliter inuincibilis. Affirmant Eximius D. Vazquez, Lessius, Torres, Granado. At Pr. Oviedo, et Pr. Arriaga cum dictione loquuntur. Si verò supponatur in priori, et independenter ab operatione, ut pronuntiat, nec diminutus, posse poni visionem, et peccatum in tali: posse vero supponi peccatum in priori et sic diminutum cum visione divina. 162

Ut meas vias proferam, suppono 1º, qd Deus in priori ad omem operationem beati, seu n expectata operatione visionis ponenda, l n ponenda, decreuit de facto d[i]fferre visionem, et d[e]currere ad amorem ex visione procedentem. Et extendendo quaestionem ad extra ordinariam providentiam. Loquor cum D. Xª eandem suppositionem: qd licet visio, et amor d[e]gnit se habeant in ratione Xª ham suppositionem loquor: q e color quaestionis illius. Postea 2º dicam, an peccatum posset d[e]poni cum visione beneficio illius posterioritatis, qm de poli visioni dicunt peccati tribuit Oviedo, et Arriaga. Suppono 2º, Xª duplicem hypothesim posse quaestionem procedere. 1ª e si supponatur beatum cognoscere, l timere se beatum privandum, pro tempore sequenti, si d[e]mittat aliquod peccatum, 2ª e, si beatus n cognoscat se ob peccatum beatum privandum: n cognoscat, inquam, sive q decernente Deo miraculose d[e]servaretur visio, et simul cum peccato; sive, q e impossibili talis d[e]unctio. l q praescindat beatum a talia hypothesi, si peccauerit amittendam,

beatum, et etiam si peccavero non amittam.

163 Sit tandem 1.a Dico: Si beatus cognosceret se beatum ob peccatum, tam leve, quam grave privandum, redditur ex visione, et fruitione divina, et metaphysice impeccabilis tam peccato levi, quam gravi. Probatur 1.a pars quia beatus supposita visione, et fruitione non habet libertatem ad operandum, et rationem operandi, sive sit actus operari levitur, sive graviter peccaminosum: ergo ex visione, et fruitione est divina impeccabilis, tam peccato gravi, quam levi. Probatur 2.a pars quia beatus ex visione, et fruitione est determinatus ad amandam efficaciter bonum, et fruitionem summi boni: ergo est determinatus ad excludendum quidquid est impeditivum illius visionis, et fruitionis; sed peccatum quodlibet est impeditivum illius amotionis, et fruitionis. Quod ut sic exponitur, cognosceret beatus quod non habet libertatem. Probatur 2.a pars quia summum bonum cognitum realiter clare visum habet talem vim trahendi voluntatem, cui voluntas nequeat resistere; quod deest extra existentibus, longe boni, et longe minus perfecta cognitione potius inusitata: ergo ..., et ... ex actu efficaci spei, quo existente necessario viatoris voluntas est determinata ad excludendum illum, quidquid ... amotionem ultimi finis in ... est.

164 2.a Iam Hypothesis, seu loquendo independenter ab eo, quod beatus sciat, aut timeat se beatitudine privandum ob peccatum, sit 2.a Dico: beatus ex visione redditur divina impeccabilis peccato odii Dei sive levi, sive gravi. Probatur 1.a quia videns Deum ex visione redditur divina determinatus ad amandum Deum: ergo non potest habere libertatem requisitam ad peccatum odii: ergo. Probatur 2.a antecedens tum de determinatione, quo ad speciem, quam in probabilis Deli. Sufficit quia voluntas est destituta ex natura sua ad non odio habendum obiectum, in quo videt summam bonitatem sine ulla, et minima ratione mali; sed visio proponit in Deo summam bonitatem sine ulla, et minima ratione mali: ergo. Probatur etiam determinatione, quo ad exercitium, quia natura bonitatis talis est, ut clare cognita alliciat, et trahat bonitatem: ergo infinita bonitas clare visa habet vim infinitam trahendi: ergo habet talem vim, cui voluntas nequeat resistere: ergo nequit voluntas cessare ab amore talis bonitatis pro gravem, neque pro levem actu istam tractionis talis bonitatis. Similiter dicendum est, beatum ex visione reddi impeccabilem peccato voluntarii erroris contra Deum: quia visio non permittit errorem contra obiectum evidentissime cognitum.

165 Loquendo tandem ... eandem ... iudicare, et de aliis peccatis distinctis ab odio, et voluntario errore contra Deum

Sit 3 dico. beatus ex vi visionis, tum radicaliter, et mediate per amorem, quem nascio infert, tum per se et immediate ratione ipsius visionis redditur omnino impeccabilis, seu impotens committere quodlibet peccatum, tam grave, quam leve. Probatur dico ex Divo Augustino de correctione, et gratia, cap. 10, ubi beatorum impeccabilitatem absolute, et in cuiuslibet peccati respectu in abundantiam charitatis, quam accipient in praemio perseverantes, per quam fiet, ut cadere amplius omnino non possint. Et libro de Spiritu et littera. cap. 36, ait, illa supereminenti perfectione charitatis Dei omnes motus terrenae similitudinis absorberi, et consumi. Probatur etiam ex Divo Isydoro. Libro 1° Sententiarum cap. 11. ubi beatorum Angelorum impeccabilitatem in visionem refert: Angeli, inquit, licet sint natura mutabiles, non sinit tamen eos contemplatio mutari Divina. § 166

Probatur deinde dico quoad illam partem, quod visio radicaliter, et mediate reddat beatum impeccabilem. quia amor nascior illatus ex visione per se, et immediate tollit libertatem ad quodlibet peccatum: ergo visio radicaliter et mediate tollit libertatem ad quodlibet peccatum. Antecedens probatur ex Divo August. supra relato. et ratione quare ex abundantia charitatis beatus cadere non potest est quia charitas ad quam movet infinita bonitas clare visa, est actus ferventissimi, et vehementissimi amoris erga Deum: de quo August. de Spiritu, et littera, cap. 36, ait, dilectionem hic, cum illo amore beatorum nullo modo esse, tanquam de primo comparandam. Et infra: ipsa dilectio, non solum longe superior quam hic habemus, sed longe superior quam petimus, superior quam intelligimus, erit. Sed cum actu adeo ferventi, et intenso amoris Dei, nequit consistere, quod amans vellit Deo inferre iniurias aliquas, et levissimas, quod quellit illi displicere, et non exequi eius voluntates: ergo amor ille per se, et immediate tollit libertatem ad quodlibet peccatum. § 167

Sed Nam ex amore amicitiae in viatore, tum erga Deum, tum erga homines, qui quo maior est, plus repit ad non inferendas iniurias amico, et non faciendum quod amico displiceat: ergo ferventissima beati charitas fortius movebit, et coget ad nullam irrogandas iniurias Deo summe dilecto, et nihil patiendum, quod sit illius voluntati, illique displeat. Declaratur quia ut per se et bonitas amici habet vim, ut allicat et moveat ad amplectendum, quod amicus vult, alterum amplecti, et fugiendum, quod ab amante vitari vult amicus: et quo maior fuerit bonitas amici cognita, maiorem vim motibus habebit ad dictum effectum. quo supposito, ergo quo Deum in lumine patriae maiorem habet bonitas Divina clare visa et amata, ut moveat voluntates ad

ad amplectendum., qd Deus vult, beatus amplecti, et fugiendum, qd Deus vult, q a beato fugi, et vitari, quas obtus phibitus, Dp het ad accendendum et movendum ad sui amorem: p dato amore cxuirione precedente n poet Volas beati resiste re ni tractum, que e in bonite Dina, et pondere sui amoris, ut amet obtus phibitus: p n poet beatus peccare.

168 Pa Dc, quoad alteram ptem, Dt qd immutte exui missioni &. Pro quo claritas pra suppone, qd posita visione Deus absoluta sua poa suspenderet Discursum seu deneparet Disum, ad amor beatificum tunc alieno necessitaret Volates ad oro n peccandum: et camo num exeret Disno in orde ad dictum effum; qdo Da Dnaratem mus operatii e Dunita cum amore.

Px p Dc: ex Maxor Lsno Rano q vinio Dstituit Volates in Statu, in quo e detrata ad Dei amorem: p reddit Volates detratam ad n ponendum actum amori Dtrarium, seu amori repugnantes. Pa: roa. q ides motidum, qd obibe detrat ad sui amorem detrat ad nationem cuiusbt repugnanti illi amori. qd explicatum amore fini. q fini bonas, quo detrat exie ad sui amorem, detrat ad nationem volitionis, qui anecti aliqd Cum fini Disecutne imdpole: q movere ad amorem fini e virtualiter mouere ad amorem medionum, et odium bonum, qui impediunt: p detratio ad amorem fini e virtualis detrario ad amorem mediorum et detratio ad odium impedientium: p. Lt interveniente miraculo n detr amor fini, dandata detratio ad n amandum impedientia fini Disequtum: p Pa.

169 Confirmari poet ma-
Sudice efficacia Dc. ex Titulo gratitudinis, qm beatus het erga Deum. q Deus intrensu orum ca, et beneficium donorum orum laporitu, que beatus accepit, het vim in summo pru maxam, ut excitet affectum gratitum, et impellat ad n denanda Deo obsequia denita, quas heat bonus creatum delectale Dp, ut alliciat ad sui amorem: p illud motibus necessitabit volates beati ad exhibendas Deo denitas gratias, et n denanda obsequia denita: p necessitabit ad n amandum bonum creatum phibitum: p n poterit beatus peccare amando illud obtus creatum. Simili arqui poet ex iure et Donio, qd beatus coprosecit intuitibe m Deo ad exponendas phibendas alleg cratas. q hoc donium clarissime copnitum et intissime amatum vim in summo pru maxam het, ut moneat ad n Ledendum Ius dnum, quas bonum Dp delectale heat, ut alliciat ad sui amorem &.

Pharaghes deles D.a suppoez qd visio offerat- 170
a Deo in priori ord ses operare beati. Asseramus cum Pres. dicendi. Et Praec.
asserunt, posse desistere actum liberi peccaminosum in eodem insti cum visione (idest, q. deinde dicendum de amore nato visionem deinde). Si
visio se habeat in posteriori ordine ad peccatum. qd poest ita accidere, scilicet
Deus videat volatem instructam prius ordine libertatem destituentibus, et virtute illorum se fine detrahentem in insti a. ad peccatum: Et supposita hac
lena peccatoria operatione decernat Deus offerre visionem in hoc eod insti.
hac rne explata doctrina pbr. q. casus n posset dimittens diunioi peccatum cum visione, quando visio tolleret libertatem ad peccandum;
quod visio posterior ng orde ad peccatum n tollet libertatem ad peccatum: p. ci-
nimitus poest diunioi visio, et peccatum rae data. Dr illud. q. impedimentum subsegni ad peccatum n e necessitas ary, quia qds sola oppositi
libertati D.a Doctrinae contra aeptam. § 171
Jam diu mihi displicui hic opinandi modus,
visus. 1°; q. durissimus, et alienissimus a nra volatis videtur, qd volas posit
odio habere summum bonum clare visum: qd beneficio dimensorum suppositionum
posset accidere. q posset volas ce instructa a ratione imperfecta et summo
posset accidere. q posset volas ce instructa ... amnis bonus, et videntia a Deo visionem illorum prior, seu libere, seu sine lenmus bonus, et videntia a Deo
tate clarum, odium Dei efficere: et supposita hac permissione posset Deus infundere sui visionem: quia qds n impediret odium: q. illud supponitur, in priori
ad visionem elicitum, ideoq visio n posset se habere ex pte q. ad impediendum
odium. § 172
2°; q. qd visio offerata a Deo in priori vel posteriori signo ng, habere
supponere, qd ex pte obtr ex diversis coponibus obscura vlt, ut intuitiva
altera ae ipsa in hoc insti a influat, altera n influat in effectum. Ideo
q. qd ex dictis coponibus altera, tollat, altera n tollat libertatem, seu altera
immutet, altera n immutet pria prima operandi, modum q. operandi volatis, n poest quaerere ab extrinseca mere denoiae, et pp visione delectatis, n poest ... hoc supposito in hoc insti a data sub visio, quae pa se e immediate impeditiva
actuum bt peccati et coponitur ex se indifferens, et causativa peccati. Propo
quare visio dicitur in altera suppose se habere in priori, et in altera n ita
habere in priori? quare in praesenti doctrina elicita coponem indifferente,

se habere in priori, seu influere non influente divina, tollit, quam unionem se habere in priori, seu, seu influere? Certe est dicendum esse unionem ut se habere in priori, seu ex parte actus primi, ut impedimentum detinens libertatem ad peccandum, et excludens peccatum.

153 quod dico probatur: quia unio quandocumque se habet in priori, et impedit peccatum, ideo se habet in priori, et impedit, quia exit in hoc instanti ali, et proponit clare summum bonum: illam namque proponendo clare voluntas redditur impotens ad odio habendum summum bonum, et ponendum aliquem actum contrarium Dei amori. Et quoties unio exit, proponit clare summum bonum: ergo quotiescumque exit unio se habet in priori et impedit peccatum. Explicatur amplius: quia unio, quandocumque se habet in priori non aliter influit in exclusionem peccati, sive in actu primo reddit impossibile peccatum nisi per suam informationem proponendo clare summum bonum; et quoties existit per suam informationem proponit clare summum bonum: ergo quoties exit influit in exclusionem peccati, sive in actu primo reddit impossibile peccatum.

154 Dices, Hoc argumentum a nobis solvendum, et si directe loqui vellimus, admittendam doctrinam quam hic impugnamus. nam gratia sanctificans, saltem ex decreto Dei, est incompossibilis cum peccato mortali. Arguat aliquis: ergo in hoc instanti, in quo datur gratia sanctificans, non datur libertas ad peccatum, et ad peccatum: probatur consequentia quia in hoc instanti gratia sanctificans est impedimentum ad peccatum: ergo se habet in signo priori libertatis: ergo [illegible] Huic argumento respondetur, quod licet gratia sanctificans sit incompossibilis cum peccato, non tamen destruit libertatem, quia non se habet in priori, et est impedimentum ad peccatum a voluntate auferibile per suum liberum exercitium. Unde gratia in quolibet instanti dicitur habere dependentiam ab exercitio libertatis, et eo modo negatur posterior ad exercitium libertatis. Ecce apud nos ipsos gratia sanctificans, quae si esset in priori tolleret libertatem; quae est in posteriori non tollit. modo ad rem consequentem. Unio, si esset in priori tolleret libertatem ad peccandum; si vero sit in posteriori non tollit. porro autem unio est in posteriori, sicut gratia sanctificans haec est in posteriori, quia ejus existentia in subito decernitur a Deo post praevisionem operationis non peccaminosae, ut pendentis a suis principiis indifferentibus: ergo eodem modo unio est in posteriori, si velit ejus existentia in subito decernatur a Deo post praevisionem peccati, ut pendentis a suis principiis indifferentibus.

Nec admiror mōa (?) ponendi Libertatem cum pro habituali, reddendo q. disparitatem, quam insinuamus § 173. Disparitas e. visio immediate prae, et imaginationes, e impedimentum ad peccatum, quamvis pra se, et Suas inclinationes immediate immutat proxima operationis, et mus operandi Volatis. At vero gratia sanctificans non immediate prae, et suas inclinationes immutat proxima proxima operationis, et mus operandi Volatis. Unde oritur, quod gratia sanctificans potest, ita derelinqui a Deo in hoc instanti, ut se habeat in posteriori ad divinam libertatem, et consequenter non Ledat Libertatem: Visio vero non potest, ita derelinqui. Explo visio per se per suas influentias reddit Volatem determinatam ad amandum Summum bonum, vel saltem ad non odio habendum. Unde in eo instanti, quo Deus videt Volatem liberam ad operandum, videt, non solum conpraesentem indifferentem, et etiam naturalem conpraesentem volatem ad amorem, vel naturalem odij detrahenti, et supposita conprae indifferenti addatur in instanti illo conpraesentio determinans ad alterum extremum, mutans proxima proxima, quae prius erat, et contraria ad libertatem. Visio vero non potest offerri in nono posteriori ad suas operationes: q. in quocunque instanti illo erat, reddit naturalem, vel impotentem operationem, atque quapropter non relinquit locum, ut in aliquo priori sit operatio in hoc instanti libera.

At vero gratia sanctificans non immediate per suas influentias potest immutare proxima proxima operationis, mumque operandi Volatis. Nec potest reddere Volatem determinatam ad non peccatum: et so exercet suam vim, quamvis exerceri in suo officio expellit naturalem concursum ad peccatum, vel conprae indifferentem, quicquid sit de hoc, ipsa re ipsa ad exigentiam proportionem explicita repetita a Deo concursus ad peccatum exit prae in priori ad operationem, ut eadem determinans ad exclusionem peccati tollat libertatem. Si vero non repetit concursum ipsum ad exigentiam proportionem, prae non exit in ... determinans ad naturalem peccati, neque tollens libertatem. Sic in physicis, q. forma in subiectis non per se per influentias expellit contrarium, dicimus formam de nudo intra durationem se habere posse tam in priori, tam in posteriori ad expulsionem contrarij. Concludo ergo, quod, prae potest se habere in priori, et tamen non immutare proxima proxima Libertatis, si alt Deus absolute rem non supponit operationem deceniat exactam proportionem: Tunc prae exigit, ne detur a Deo concursus explicita ad peccatum: sed tamen prae necessitat Volatem ad non peccatum. poi est ... Deus efficaciter

decernere; et parare deum indifferentem; Ceteraque [illegible] praesentis et postea decernere existentiam; quae haec decreta non causabit [illegible] tionem divinam indifferentem: et sic neque mediate, neque immediate immutabit praescientiam.

177 Ex dictis hic nullo modo poni posse visionem cum peccato actuali. Ex dictis a § 171 infertur visionem non esse destruibilem supernaliter per peccatum eo modo, quo asserit [illegible]. Alii talis est. Sicut potest Deus absolute destruere visionem, potest illam decernere dependenter a ratione [illegible] peccati [illegible] ut in priori [illegible] Deus [illegible] hac [illegible], si peccaverit, non decernebo visionem; si non peccaverit decernebo. quare homo per peccatum potest facere [illegible] destinata visio: [illegible], quo defectu per [illegible] per peccatum [illegible] pellitur. Hic [illegible] impossibile est. [illegible] decerni [illegible] visionem dependenter a [illegible] peccati [illegible]: quia eo ipso, quod in aliquo [illegible] decretum [illegible] peccati in [illegible] in illo [illegible], neque visio decerni dependenter a [illegible] peccati: [illegible] est illud [illegible] decretum. [illegible] ut in hoc [illegible] decretum, [illegible] erat, quod visio [illegible] exclusa: [illegible], quod decernatur [illegible] visionem dependenter a peccati [illegible].

Caput [illegible]

178 Obiectionibus [illegible] satisfit

Obiicies [illegible] Gabriele: [illegible] Deus potest in aliqua providentia cognoscere se daemone privandum, et ob peccata damnandum: [illegible] potest odio habere Deum. [illegible]; quia [illegible] videns [illegible] Deum in se et summum bonum, et sine [illegible] privatione visione. Sustinet poenam infinitam; [illegible] videt sibi malum futurum potest Deum odio habere. Sicut Deus odio habere solet Iudices; etiam si iuste damnantes. [illegible] ad [illegible], non autem, quo ad Deum attinet, quod sit de Iudice creato. [illegible] summum bonum clare visum [illegible] illius [illegible] et infinita potentia ut alliciat ad suum amorem, et impediat odium [illegible], quod malum poenae, seu malitia externa, ut moveat ad odium voluntatis [illegible].

179 [illegible] visionem immediate per se

per se reddere subtum impeccabile peccato actuali: Obiicies 1º Visio Dei, et amor Dei gratuitus non dicunt in beneficiali Deceptu metaphysicam impossibilitatem; ergo metaphysice compossibilis: sed praecisa visio non reddit subtum impeccabile peccato actuali: Resp. ans. quia illi actus in beneficiali deceptu non dicunt metaphysicam impossibilitatem, quia neque tendentia opposita, feruntur in idem obtum, ut assensus, et dissensus; neque deceptu obta opposita, et se destruentia. Resp. duplex affectus efficax Dei exam, et rationes ex; et visio Dei et amor Dei gratuitus neque feruntur in idem obtum opposita tendentia, neque in obta opposita, et se destruentia: ergo visio Dei, et amor Dei gratuitus non dicunt in suo deceptu beneficiali metaphysicam impossibilitatem. 180

Resp. disponendo ans. Visio Dei, et amor Dei gratuitus separati e amor Dei gratuitus non dicunt [illegible], ideo, omitto ans: Amor liber Dei gratuitus, ne ars. ad ans. probationem, dico 1º, quod visio, et odium Dei opponuntur metaphysice, et tamen, neque eorum tendentiae sunt oppositae; neque sunt obta opposita, ut obta sunt horum actuum. 2º Data distinctione dicta, de maior, et [illegible] in ordine ad actus hic [illegible] ordinati. Et visio Dei, et amor liber Dei gratuitus opponantur metaphysice, sufficit, quod visio exaltet destruat potentiam ad illum amorem, ut a. visio tollat potentiam ad illum amorem: non requirit, quod actus in suo tendendi in obiectum, neque tendentia in obta se destruentia. Et sufficit, quod visio destituat potentiam voluntatem deceptam ad rationem amoris Dei gratuita. Atqui summa bonitas clare visa destituit voluntatem destitutam ad rationem amoris Dei gratuita, ergo. 181

Obiicies 2º Visio Dei beata proponit clare infinitam bonitatem Dei super omnia diligibilem: ergo necessitat voluntatem ad amorem illius bonitatis: ergo non necessitat voluntatem ad non peccandum peccato actuali. Resp. Obiecta quia visio beata voluntatem necessitat ad amorem bonitatis, quam proponit clare, ut summam: ergo. Resp. Disting. anti. [illegible] causal. Et ad illam probationem [illegible] ans. Visio beata proponit clare Dei bonitatem, ut summam, et sic proponendo potest movere, et allicere ad obta mala amanda. Ad summum potest proponendo clare Dei bonitatem ut summam retrahere ad amandum, [illegible] experientia obta [illegible].

300 182 Ut 2.a camq. Deus potest prohibere, que immediate opponi huic peccato. Ponere. Primo n. infert immediate seu metaphysice vim potentiae cum peccato actuali: q.o n. mediate, et accidentaliter accedit, subest impeccabilitas peccato actuali. 2.a ans. q. huic solum immediate infert b amorem Dei sup. ora. Et amor Dei sup. ora n. est vim potentiae metaphysice cum peccato actuali: q.o. Pr.a Alt. amor Dei sup. ora n. e metaphysice incompossibilis cum amore Dei finiti: q.o. Ans. multipliciter pbr. 1.o qa, ut supra explicabatur, q. amor Dei sup. ora, et amor Dei finiti neq. ferunt tendentia opposita in idem, neq. in sola opposita, et re consequentia: q.o. 2.o pbr. amor Dei sup. ora e talis affectus erga Deum, quo solat velit Deum possidere, et non velit aliud extra Deum; et quam quodlibet malum intrinsecum Deo; et cum hoc affectu e compossibili amor Dei a Deo finitus: q.o. Maior pbr. q. ad conceptum amoris appreciativi Dei superioris sufficit p suo affectu praeferens Deo ora alio bono extra Deum, et excludens a Deo quodlibet malum, qd Deum intrinsece laedere potest, eius q. summam felicitatem imminuere, aut destruere. q.o. Min. pbr. q. amor Dei finiti n. fert bonum creatum Deo, seu n. vult bonum creatum e potius, quam Deum; neq. e aut fert aliquid, qd sit malum intrinsecum Deo, aut qd eius summam felicitatem posset imminuere: q.o.

183 Pr.a 3. superius ans. Amor Dei sup. ora n. e formalis aversio; neq. metaphysice infert formales aversiones ab omni malo extrinseco Deo; et amor Dei finiti aut ipsa res finita e malum extrinsecum Deo: q.o amor Dei sup. ora n. e formalis aversio neq. metaphysice

181 infert formales aversiones ab amore rei finiti: q.o amor Dei sup. ora n. e metaphysice incompatibilis cum peccato actuali. Pr.a Max. q. amor Dei sup. ora n. e formalis amor oris boni Deo extrinseci, neq. illum amorem metaphysice infert: q.o n. e formalis voluntatis aversio: et ans. pbr. ex amore, quo Deus se ipsum amat. Loca a. bona videtur. Unde sub Divina bonitas clare visa, et amata n. necessitat ad amorem bonorum, quae s. Deo extrinseca, ita n. necessitat ad aversionem malorum, quae s. extrinseca Deo. Eandem pbr. idem ans. amor Dei sup. ora n. e detractio

detestatio eficax ad exequendum omne præceptum à Deo, et fugiendum
omne prohibitum à Deo: p.º Ans. Hoc prob. 1.º: quia in conceptu amoris ali-
cuius personæ, ut sic, ea detestatio non includitur; siquidem stare potest
unus affectus sine alio. Pr. 2.º: ans: quia Saltem in amore Dei
super omnia non includitur detestatio exequendi omne Leuiter præceptum, et fugien-
di omne Leuiter prohibitum. Ut constat amore Viatoris; et tamen in pec-
cato ueniali, ac offensæ Diuinæ reperitur: p.º 6 184

Hinc dapo ... negando ant. ad
probationes, omitto maiorem, nego minorem. ad Admitis probationes, dispono
ans. Amor Dei super omnia non est metaphysice incompossibilis cum amore rei
prohibitæ Leuis; nego autem: non Leuis, concedo ans, et nego consequentiam. Huic ad omnes proba-
tiones antis, quia ut ponatur compossibilitas amoris Dei super omnia cum amore non
Leuis rei prohibitæ, debere in opus esse: sit Non sit compossibilis amor
Dei super omnia cum amore non Leuis rei prohibitæ. Modo sic ostendimus
non esse compossibilem illum amorem Dei cum amore Hoc Leuis, seu peccaminoso.
Videamus o solventi aoes, p ut Loqui possunt de amore Leuis rei
prohibitæ. Ad tertiam Antis probationem, concedo ans, et nego consequentiam. quia ut amor
Dei sit incompossibilis cum amore rei prohibitæ, sufficit quod eius tenden-
tia sit uirtualiter opposita; quamuis amor Dei solum formaliter ad aliorum
amorum detestandos ad illam rationem: Quia ille amor Dei ita
detestet quod rationem amoris rei prohibitæ, docet in nostra probatione. Hupt.
fingunt. 6 185

Ad 3am probationem concedo maiorem; et dispono minorem. Quod cum hoc af-
fectu, ut clara in Viatore est; concedo minorem: Ut clara in clare uidente
Deum est; nego minorem. Ad minoris probationem concedo ans; et nego consequentiam. Ratio est,
quod amor Dei super omnia clara in Viatore cum amore rei Leuiter pro-
hibitæ. Et ne Vitalitate quod Veruse, quod cum amore Dei super omnia
compossibili e amor rei prohibitæ. Ceterum Hoc euenit, ex eo quod in uiato-
ris caritas summa non adeo perfecte moueat; quia comprehensionem ualeat ex per-
fecta applicata. At uero in clarissimis visionis iam adeo perfecte applicata sup-
rema caritas, ut trahat ad omni amorem, tam ut amicitia super omnia, et ser-
uientis, et intensissime appretiatiuis, unde fuerit, quod sola necessi-
tate ad nullam etiam leuissimam exequendas Deo iniurias; et ad-

referenda ea in Deum; et sortes ad nil operandum contra illius deo-
lores.
186 Ad 3.am probationem, dispositio maiorem. Formales aversiones, quales necessariae
e ad excludendum peccatum; nego maiorem: formales aversiones virtute vel de-
te obiectum prohibitum, et aliarum eiusdem; omitto et concedo. Ad minorem probationem
dispositionem, quoad utramque partem. Neque illum amorem metaphysice inferre;
ut maximum est ille amor ad excludendum peccatum, nego antecedens: prout ne-
cessarium est ad excludendum peccatum, concedo antecedens. Et solutionem supra data
est: quod ille amor beati tollit libertatem ad peccatum; et in dicta libertate
implicat peccatum: quia amor ille est formaliter metaphysice in compossibilis cum peccato; seu
aversione a Deo: quia amor Dei super omnia metaphysice infert formales aver-
siones ab omni malo extrinseco Deo, seu ab omni peccato.
187 Ad 4.am probationem nego
antecedens: Cum non efficax voluntatis detestatio ad exequendum praeceptum a Deo,
et fugiendum ab omni prohibito a Deo; ad hanc ergo probationem, concedo antecedens, dene
consequentiam. quia quod non est de ratione amoris alicuius rationis, ut sic, est de ratione amo-
ris talis, et propter videntis Deum. Ad 2.am probationem, dispositio maiorem, quoad
utramque partem. In amore Dei super omnia, ut sic, concedo maiorem: in amore Dei
proprio videntis Deum, nego maiorem. Solutio patet ex supra dictis.

Disputatio 5.a et ultima

De eo a quo provenit inaequalitas beatitudinis.

Caput 1.um

189 De facto lumen gloriae est species impressa circa Deum.
Suppono 1.o ex materia de visione circa certi, apud Doctores, dari de facto,
in beatis lumen gloriae, seu qualitates supernaturales habituales intrinsece in-
haerentes intellectui beati, per quas potestate elevatur ad videndum Deum.
Contra illud Psalmi 35: in lumine tuo videbimus lumen: et Apocalypsis
21: claritas Dei illuminavit eam, ut sancti et Doctores sanctorum. Pro-
aliquibus videtur deferri a Iulio Viennensi, dum damnat haeresim propterea
quia non indiget lumine gloriae ipsam elevante ad videndum Deum. Tamen
existimandum est Iulium usurpasse lumen gloriae in acceptione tam eo tem-
pore usitata apud Doctores Catholicos. Ut qualitate habituali intrinse-

entui inhærente. Ceterum nn aliter contra cum Suarez Barge. Gardo nant, defitum ee Lumen, qd sit qualitas aliquæ intra, et Hæc cum con admittunt: q lum ara indispeat Eleuatne ad uidendum Deum, qd defita illis um dicmmenssi, Dnatuy e, qd intre Eleuetr.

189

Suppono 2° etiam ex

om. de Visione, posse ee species creatas diuinæ Essentiæ claræ, et ut ea inse repratibus: n qdem, ut medium, quo Diuina Essentia cognoscitur; sed ut medium, quo, et prius visioni Clicitibus: Ad mun, quo Species impressas ad obta creata cognoscenda admittimus certa. Eas Species autem Essentiæ Diuinæ, postemant Thosti, quos sequuntur ex nostri aliqui: Et plures admitunt, Ido loco videndi: Straus suas veras existimo. Ceterum longas illas disp. impraesenti n suscipias.

190.

His suppositi 1a Ella ait, de facto n dari Species impressas Essentiæ Diuinæ, qua beatus Deum videat. Ita ceteri eius Speciei possibilem negantes. Præterea ex Assertoribus possibili Essentiæ de facto negant Molina. Valentia. Suarez. Lessius. Pasqualigus. Salas. Henriquez. Becceanus. Aragon. et alij. Tales 2° Species de facto dari tuentur Barge. Egydius Lusitanus. Gaspar. Hurtado. Albertus. Montenatus. Obredo. Bernal. Izquierdo Sparza. Et apud ad Hos Aa. antiquiores alij: Et si Lumen gloriæ sit aliquid habituale, illud de facto ee Species impressas Dei Asserunt Theodorus Schipen. Candelas Cazq et alij Hanc assertionibus suas probales tuebeant. admissa a Speciei impressæ extra Lis ab ea e inter Hos Aa. an Species a Lumine gloriæ sit dista. Distas ee debere tendit Egydius, Artanti q. p Hac parte Aureolus. Ricardus. et Alij. in distas ee ait Barge et aliqui. Imo Pres Obredo, et Sparza opinantur, impose ee Lumen, quo intus Eleuetr ad uidendum Deum, qd Species impressa n sit.

191

Cuius 2a Ella

Sit nra 1c. Supposita possibilitate Specierum impressarum ... Divinam Lumen gloriæ de facto e Species impressa Essentiæ Diuinæ. Pa 1c. Dedicata, quæ Lumini gloriæ de facto existenti tribuuntur, sufficiunt ad constituendam Speciem impressam Essentiæ Diuinæ: p de facto Lumen gloriæ e Species impressa Essentiæ Diuinæ. Pa ant. Lumen gloriæ de facto e habitus supernaturalis confortans, et Eleuans intus ad uidendum Deum; e prius efficientibus uisionis

virtuali Dei similitudo; et tandem in genere prius effectivi, et virtualis similitudinis determinat intellectum ad videndum Deum. Et quo maior, vel minus intendita lumen gloriae determinat ad maiori, vel minus intuitionem Dei munere. Et haec praedicata sufficiunt, ad constituendam speciem impressam Dei: ergo lumen gloriae de facto est species impressa eius divina. Probatur ex aliis speciebus impressis, quae ab adversariis et contra admittuntur: ergo omnes praedicatum, quod desideratur pro constituenda specie impressa. 2° probatur ex Divo Thoma 1a parte quaestione 85. articulo 8. ad 3um: similitudo, per quam intelligimus est species cogniti in cognoscente; sed lumen gloriae est similitudo per quam beatus Deum intelligit: ergo est species Dei in beato cognoscente. Maior 3 sequenti ex Divo Thoma probabitur. Unde tandem infero: quod illa quae dicta in lumine sufficiunt ad constituendam speciem impressam Dei.

192 In Magistri quoad praedicatum similitudinis potest esse difficultas: caetera enim rectissima ... Deinde vel similitudinis virtualis, quae non eas admittunt; ergo plures debent esse, tantas, tamquam proprias similitudines, quantum ad species impressas requiritur. Et probatur similitudinis ex Divo Thoma plane, et multoties eas asserente. 1a parte, quaestione 12. articulo 2° proponere: requiritur ad videndum Deum aliqua Dei similitudo ex parte potentiae visivae, qua scilicet intellectus sit efficax ad videndum Deum; et in fine: dicendum, quod ad videndum Dei essentiam requiritur aliqua similitudo ex parte divinae potentiae, scilicet lumen gloriae divinae confortans intellectum ad videndum Deum. Et similiter eodem articulo. ad illud Divi Joannis 1a. cap. 3°. Cum apparuerit similes ei erimus, explicat de similitudine, quae est per participationem luminis gloriae. Et articulo 5° ait, quod beati per hoc lumen efficiuntur deiformes, idest Deo similes.

193 Quaeres. Ratione, quod lumen gloriae sit virtualis Dei similitudo. Quia supposito, quod intellectus elevetur intrinsece ad videndum Deum, et quod gloriae sit species impressa Dei, nil aptius apparet quo elevetur, quam similitudo virtualis Dei essentiae. Nec facile explicari, quod sit illud, praeter virtualem similitudinem, quo intrinsece elevatur: ergo lumen est virtualis similitudo eius divina. Probatur antecedens quoad ... partem. quia intellectus est potentia assimilativa, seu productiva visionis actualis similitudinis obiecti; ergo potentia assimilativa, seu productiva visionis actualis similitudinis obiecti

que indiget elevatione, nullo aptius elevatur, quam virtuali similitudine Dei:
2°. quoad 2am partem probatur: quia dicere, quod Lumen gloriae distinctum à virtuali si-
militudine suplet defectum supernalitatis et vitalitatis, confortat, elevat, disponit ad
visiones, dextrat q. ad videndum, non est explicare munus aliquod, aut pensum
aliquod proprium, quod non includatur in supernali, et virtuali similitudine Dei. quia-
propter, admissa posite virtualis similitudinis Dei, non datur facile functum aliquod
ad admittendum principium aliud praeter virtualem similitudinem, quo intellectus possit
elevari ad Deum videndum. 194

Confirmatur, quod Lumen sit virtualis similitudo Dei,
argumento per Patre Vazquez obiecto. Suarez, et alij probant, quod Lumen sit
species impressa virtualiter contendendo, quod Lumen gloriae distinctum ab specie
superfluum esset. Ergo tamen cum restrictione utor. Si Lumen gloriae non esset vir-
tualis Dei similitudo, multoties saltem superfluum esset Lumen gloriae: At non est su-
perfluum: ergo est virtualis similitudo. Probatur Maior. Si Lumen non esset virtualis simili-
tudo, Deus immediate concurreret concursu supernali, et speciali, ut exprimimus,
et producimus similitudinem actualem repraesentantem ipsum Deum; sed si Deus ita concurreret
saltem multoties superfluum esset Lumen gloriae: ergo. Probatur Minor. quia saltem pro
aliqua visione intellectus redderetur adequate proportionatus, et proxime productivus
visionis per concursionem divinum, et principij productivi: ergo. Probatur Antecedens:
quia Deus concurreret, ut causa supernalis, et specialis continens in se intelligibi-
lem actualem sui visionem; et eo ipso, quod Deus concurreret, ut causa supernalis,
et specialis tali intellectus pro aliqua visione redderetur adequate proportiona-
tus, et proxime productivus visionis per concursionem divinum, et con-
principij productivi: ergo. Maior constat. Aliter probatur: quia multoties visio Dei
non excedit potentiam naturalem quoad vim confortativam operandi in suos actus, sed so-
lum in supernaturalitate, et excellentia repraesentationis; sed cum talium visionum in-
tellectus solo deficit supernalitate, excellentia, et continentia visionis in se intelligi-
bili: ergo eo ipso etc. Probatur Minor: quia cum talium visionum non deficit intellectus vim
operandi in actum, ut suppono: ergo solo deficit supernalitate etc. Hec ero expla-
bitur infra § 200. 195

Aliter excedit titulo superfluitatis argumentor contra
ipsius et Doctrinam Divi Thomae admittunt Lumen gloriae esse Dei similitudi-
nem: Si Deus concurrat immediate concursu speciali, et extraordinario

Superfluit lumen, qd sit Dei similitudo specialissima, & intus reddat Deiformem; at de facto datur, & non superfluit lumen, qd sit Dei similitudo tt: ergo. Maior pbr. ideo requireretur lumen, qd sit Dei similitudo tt, ut pota intrinsece heat obiectum in ee intelligibili, seu, qd intrinsece fiat obiectum cognoscendum sub ee intelligibile: at si obiectum concurrat immediate concursu effectivo, & elevativo obti, non requiritur, qd pota intrinsece heat obiectum in ee intelligibili, seu qd intrinsece fiat obiectum cognoscendum sub ee intelligibile: ergo Si obiectum concurrat immediate concursu effectivo, & elevativo obti, superfluit lumen, qd sit Dei similitudo specialissima, & intus reddat Deiformem. Maior constat. ideo m. ponitur in pota similitudo intrinseca, qa pota ad cognoscendum fit, quodammodo ora, & ee intelligibile obti debet concurrere ad productionem cognitionis. Minor pbr; qa ut Angelus Michael v.g. cognoscat Gabrielem concurrente substantia ipsius Gabrielis immediate concursu proprio obti, non requiritur in intra Michaelis intrinseca aliqua similitudo, qua Micael reddatur conformis substantie Gabrielis: qd non inabunt Thomiste: similitudo m. specialis obti quae sit intra pot, tamen so. requiritur, qdo obtum non e proportionatum, seu ab-sens, & seorsum tantum non concurrit per se, & immediate concursu proprio obti:

196 ergo.

Tandem si dicant, qd et lumen gloriae sit similitudo, non tm tanta, ac talis e, quanta requiritur ad raras species impressas: Contra. qa nulla maior similitudo ad raras species intuitivas aut esse Divinum requiritur, quam quae sit sufficiens, ut intus dicatur Deiformis, id e conformis, & similis in ordine ad praedicata esse Divinum, ut e inse. Sed lumen gloriae e similitudo, quae sit sufficiens, ut intus tt: ergo. Probatur Maior. qa in specie intuitiva alterius, quam Angelus habet, & potest sine dubio habere, nulla maior similitudo requiritur, quam quae sit sufficiens reddere intus Angelum cognoscentem conformem, & similem alteri Angelo in ordine ad praedicata, ut v inse. Minor pbr. qa lumen gloriae non e similitudo, qualiscumque & confusa; sed expressa, & clara, utpote elevans ad videndum Deum, ut e inse, & ad magis clare videndum per luminis augmentum; e q. productiva visionis esse Divinum, ut e in se: ergo. Praeterea si lumen non esset tanta similitudo, quanta requiritur, ~~[illegible]~~ esset superfluum, ut § 134 arguebam. §

Caput Duo

Obiectionibus aliquibus satisfit. 197

Obiicies 1°. Ubi obiectum potest per se immediate concurrere ad sui cognitionem, et species connaturalis minus perfectiva excipit, quod per se immediate concurrat: sed licet posuisset species impressas cum divinis, de facto non concurrit Deus ad sui visionem mediante specie impressa. Antecedens probatur ex eo, quod, ubi adest causa proportionata, et sufficienter applicata superfluit alia, quae nimirum alia, quae vices illius gerat; ideo circa cognitionem sensitivam per olfactum, gustum, et tactum species non adstruuntur: in cognitione spirituali, ut Angelus, et anima separata se videant species non requiruntur quia sunt respectu ad illas cognitiones causae proportionatae, et sufficienter applicatae. 198

Resp. distinguendo antecedens. Si obiectum tale sit, quod ex necessitate rei operetur, concedo antecedens: si non ex necessitate rei operetur, nego antecedens. Unde ad antecedentis probationem dicitur. Deus liber est, non solum ut se videndum exhibeat creaturae, sed etiam in concurrendo immediate concursu speciali obiecti determinativo, et effectivo, vel mediate per suas species. Nam ex nullo capite demanda a Deo haec libertas. Nec video rationem, qua probetur, quod Deus, ex suppositione, quod se videri sinat, sit connaturaliter necessitatus ad concurrendum immediate concursu speciali. In aliis autem obiectis non datur talis libertas: unde nihil exemplum adductum probat. Adde praeterea providentiam Dei in operando providentiam minus habere connaturalem operari elevando intra creaturas ad effectus supernaturales: et cum haec elevatio intra multoties saltem esset superflua, si Deus speciali concursu obiectivo concurreret, unde quod connaturalius saltem sit connaturaliter elevetur intus mediante specie. 199

Obiicies 2°.

Potentia intellectiva Angeli inferioris ex defectu ipsius non potest connaturaliter elicere cognitionem perfectiorem Angeli supremi, ergo falsum est illud, quod Angelus inferior eliciat cognitionem perfectiorem, non sufficit, quod Angelo inferiori detur species perfectissima Angeli supremi, eadem applicatio obiecti subordinata elicitur perfectissima illa cognitio ab Angelo supremo. Quod probatur quia si Angelus inferior posset connaturaliter elicere illas cognitiones perfectiores quod probatur: quia Angelus inferior posset connaturaliter elicere illas cognitiones per extrinsecam in intuitione, extrinsecam causam obiectam. Cum connaturali esset Angelo inferiori cum supremo illa cognitio perfectissime: quia in intellectiva

in Angeli, est equalis; supposita quod necesse illius p. non intexo: quod ut
ut Angelus inferior sit oppositus obiecto ad cognitionem perfectissimam, elevet aliquid
ex parte potentiae illam obsorbendi, et potentis quod sit distinctus ab specie, et applicare obiecti
ad cognitionem intuitivam Dei, sicut plus excedit capacitatem potentiae naturalis intellectus quam
cognitio perfectissima Angeli supremi superet capacitatem Angeli infimi: quod et a fortiori
potentia, et capacitas naturalis intellectus sit ita improportionata, et insufficiens ad in-
tuitionem Dei, ut non sufficiat species Dei, seu applicatio eius divina, quod debeat dari
intellectui aliquid ab specie, et applicatione obiecti distinctum, quod quod proportionetur, disponat,
et pleat ad visionem Dei: quod quidem debet aliquid supernaturale. Ecce munus luminis
longe ab specie distincti, quod contra admittit, ut valeat, quod ad hoc, ut potentia naturalis
elevetur ad visionem Dei.

200 Dico, quod excessus cognitionis supra potentiam, seu quoad su-
pernaturalitatem, et excellentiam intuitivus obiecti, sed est supra conatus, quos esse ex-
hibere potest intellectus in intuitionem, et extensionem actus; seu tantum ad plures
sint actus producendos, quam excessus de facto cognoscere in Angelis est omnium, ex.
cognitio supernaturalis, ut quatuor et excedit in supernaturalitate, et excellentia motiva
naturales vires Angeli inferiores: caeterum non excedit conatus illius in propria cog-
nitione: nam idem ipse Angelus potest producere cognitionem, ut sex et evidentem
circa alia obiecta. At cognitio naturalis, ut octo angeli supremi non excedit Angelum
inferiorem, quoad ordinem naturalitatis: excedit tamen, quoad vim conandi in
actus intensiorem ut octo, quia maioris unitatis circa plura obiecta et. Sic potest conside-
rari excessus visionis Dei supra intellectum naturalem. Nam visio Dei, quoad ordinem su-
pernaturalem excedit quidem omnem intellectum naturalem. Quoad vim conandi in actus intensio-
nes, et velut extensiones probabiliter minime, quod non omnis visio excedit intentum
in genere. Quod non omnis visio sit intensior, aut maioris quasi extensiva, quam quasque
cognitiones, ad quas naturaliter potest ille intellectus conari. Ideo quod non maiorem conatum ad-
hibet intellectus naturalis esse in infimum visionis beatificae, quam in cognitionem
naturalem evidentem adhibere potest.

201 Si quoad visio Dei non sit supra conatus, quos
in cognitiones naturales intellectus naturalis adhibere potest, sed solum excedat, quoad ordinem
supernaturalem, dico non requiri aliquid, quod elevet intellectum ad visionem, extra duo, quae
praeter speciem impossibilem concurrentem non maioris influxu, quam qui posset desuper
ponere sine obiecto. Probatur quod in hoc casu intellectus sit actus sui adaequate ut

ad visionem, ut dixi 50. desit supernaturalitas effectiva, et intentionalis applicatio essentiae Divinae; et per speciem impressam ponitur ex parte actus supernaturalitas effectiva, et intentionalis applicatio essentiae Divinae: ergo perfecta manet excellentia visionis et huius separationis divinae sufficienter inventa, ut elevato per supernaturalitatem et excellentiam speciei essentiae Divinae. 202

Si vero visio aliqua essentiae Divinae, si placet, omnem excedat intellectus naturalem etiam, quoad vim conandi in intuitionem, et quasi extra visionem actus, dico intellectum adaequari, et proportionari, etiam per speciem impressam, quae eadem erit fortiori modo, quamquam per se requiritur ipsa ad visionem ut dixi 80. quod fiet, ut suppleatur vis conandi in visionem, quae potentiae desit. Hic autem defectus suppletur per species impressas, quae cum debeat dari aliquid supernaturale proportionans et adaequans intellectum. nil aliud aptius apparet per quod proportionetur, et adaequetur ad visionem, quam qualitas assistativa, ut supra diximus. 203

Ex his declaratur ratio, quare ponitur, quam assumit, et locum maxime ponitur. quia autem esse proportionatum intellectus Angeli inferioris, cum eo non sit perfectissimi Angeli supremi, distat etiam ex proxime dictis. Admittens, ut diximus. Porro plus excedit semper quoad gradus supernaturalitatis, et excellentiae obiecti cum minor: semper quoad vim conandi in actum minor: et nova; quae species impressa potest adaequare ipsam excellentiam visionis supra intellectum naturalem. Dupliciter intellige, quae de doctrina huius solutionis fieri possunt, ut infra videbimus 216. et 217. 204

Si petitur 3.a quia ad actum fidei supernaturalem concurrit habitus fidei, aliter ab specie, cuius munus est reddere potentiam proportionatam et sufficientem, se habendo ex parte ipsius potentiae non ex parte obiecti. Et eodem modo potest supernaturaliter intellectus elevari, et proportionari ad visionem Divinae essentiae per aliquid, quod se habeat ex parte potentiae, non ex parte obiecti, id est per lumen gloriae, dictum sub specie impressa: ergo non superfluit lumen ad speciem impressam dicto casu, quo esset immediate deserviat pro vice speciali obiecti. Respondeo, cum praedicta, intellectuales habitus fidei Divinae nil aliud esse, quam species supernaturales authoritatis Divinae, et Divinae locutionis quibus intellectus fit credulus potens assentiri certo, et firmissime propter obiecti authoritatem. Sic etiam infusa scientia Christi Domini nil aliud apud plures theologos est, quam species impressae obiectorum. Nec obstat, quod maxime sint aliae

alię species credulitatis, et misteriis credibilis: quia quaelibet species habet di-
versum munus in productione actus fidei: itaque fit haec species intuitiva fidei
ad mittatur distincta a specie Authoritatis Divinę, ideo erit: quia cuius munus nobis
sit adiuvare ad cognoscendum obiectum, et experimendas illius actiones: at
d°. munus luminis gloriae sit adiuvare ad cognoscendum intuitive
Deum, et experimendas illius actiones: ideo, non est admittendum distinctum
ab specie impressa. §

205 Diximus § 194, quod multoties lumen ab
specie distinctum est superfluum. Quam quaestionem probabile 4°. Vis potentia ex se improportionata, et insufficiens in linea potentiae naturalis proportionata, reddatur sufficiens ad visionem Ejus Divinę, debet accipere intrinsece aliquid supernaturale: ergo concursus Ejus Divinę debet dari lumen, quod sit aliquid intrinsecum. Ideo, quod supernaturalem eius elevationem debet dari aliquid intrinsecum, nos lumen intuitivum intrinsecum admittimus, licet, quod semel sit species Ejus Divinę. Dato autem quod Essentia Divina speciali modo concurrisset immediate, superfluum est lumen, seu intra elevatio: quia in intuitivali, ut coniuncta cum Essentia Divina daretur ea adaptata visioni, et supernaturaliter prius intus proportionans et elevans: ergo intra elevatio quae est prius supernaturale, et effectibus visioni superflua est. §

Caput 8um

Inequalitas Beatitudinis fiat his Theologice provenit a lumine gloriae, seu specie impressa

206 In omnes beatos habere equalem beatitudinem eorum. Et alii aliis beatiores constans divina fide ex illius Apostoli ad Corynthios cap. 9. qui parce seminat parce et metet et 2a ad Corynthios 13, et 15. Sanctus Iohannes. — Sobre esto inquit Christus Dominus, in domo Patris mei mansiones multę sunt, quod de beatitudinis inequalitate communiter Patres explicant. Inde Tridentinum, sessione 6a cap. 16, et canone 32 videlicet, mensuram gloriae correspondere mensurae meritorum: Et Florentinum in litteris unionis alium alio perfectius intueri, Deum trinum, et unum pro diversitate meritorum. quare patet inbeatitudine essentiali et accidentali beatos esse in equales. Circa quod praesertim negamus plures futuros equales in beatitudine, tum ex iis, qui gloriam ut hereditatem, tum, ex iis, qui ut coronam adipiscuntur.

~~visionis, vt ab eo defluit supernaliter effectiva, et intentionalis applicatio eius diuinae. Et potest species impressa ponere ex parte actus... supernaliter effectiva et intentionalis applicata eius diuinae; quae secundum Mar., quae excellit divisionem et illius depraecationis distincta sufficienter intentionem vt elevato per supernaliter et excellentiam speciei eius diuinae.~~ 206

~~Sed visio aliqua eius diuinae, sed placet, vt exerceat intentionem etiam quoad eius conandi in intensionem, et quoad extensionem actus, dicitur, vt adaequari et proportionari etiam exhiberet impressionem, quae accedens ex ratione virtuti, quae quod per se requirit, in speciei impressa adhuc visiones, vt dico etc.~~

adipiscuntur, de inaequalitate essentiali mox agendum, quae siquidem quaestio ad ipsa sola beatitudinis, quae in aliis intensior in aliis minus intensa.

Rogatus 207

Vo. 1.

A quonam principio proveniat inaequalitas in finali beatitudine. Et cum amor et fruitio sequantur ex mensura visionis, quae ad tales amoris et fruitionis determinat, haec examinabimus. A quonam proveniat visionis inaequalitas: a quo magnus proveniat in genere physico, et primo... nam radicaliter in genere morali provenit, vt virtute ab inaequalitate meritorum, provenit etiam radicaliter et remote a voluntate Dei tales eius visionis in primus decernente; sed si visio in effectu, vt primus, provenit inaequalitas ab inaequalitate eius, et voluntate Dei determinantis eorum visionis concurrentem. quare potius quaestio de voluntate ad primus physicus primus, a quo in genere physico traditur, quidam alio determinatio, vt Aug., in alio vt quidam, et sic de caeteris: non curo, in perquirenti de aequalitate, aut inaequalitate, substantiae, aut distributione physica et distributione a quo proveniat; quamvis sit visiones possunt esse inaequales, sed dissimiles, exclusive aliter a prima, sed alia tota praeter Deus (ex quo quaerere... Ripalda. Dorea. Villaxon, et alii frequenter... posse inaequales visiones sub aequali lumine). Et ideo examino, aequalitas, sed inaequalitas visionis unius tantum. Vt, putare ex aequalitate, sed inaequalitate videndi Deum et reddit aequaliter, sed inaequaliter beatus. 208

1a. sententia Logica de Lumine, qui ab speciei impressa distinctis opinatur, asserit ex inaequalitate intensiua

Sub equali lumine gloriae possit inequales visiones, Unde posito in sole et in Angelo lumine, ut duo, Si Deus denegat Deo totas gloriae capacitates, visio in Angelo evaderet perfectior. Caeterum data equalitate meritorum, asserunt clari equales Deum, ... quo equales visiones clarificant; Hanc sententiam tuetur Pater Molina 1a parte quaestione 12 articulo 6. disp. 2 et alij. Hanc et illam magis probat Pater Ferrari de summo bono lib. 2o. 2a sententia Iudicans, lumen et species esse indistinctum, ait, sub equali lumine ab inequalibus posse possit provenire visiones inequales, in claritate, et vivacitate: de facto tamen, si possent tales esse, quae possint sub eodem gradu luminis elicere visiones inequales, quia de alia speciata non possunt elicere inequales in ratione expressionis, et imaginis. Ita Pater Pasqued. 1a. 2e. tractatu 1o. distinctione 4. punct. 2o. Pater Curiel theol. 1o de Deo. disp. 23.

203 3a sententia asserit, equalitatem, et inequalitatem visionis in ratione expressionis, et imaginis sumendam, a lumine quod sit de equalitate, aut inequalitate entium. Haec est communis sententia, tum eorum, qui iudicant lumen distinctum, tum eorum, qui arbitrantur, quod dicunt ab specie impressa. ita cum alijs a se relatis Pater Izquierdo. theo. 4o disp. 24. Pater Losada, lib. 1o quaestione 13.

210. Cum his Authoribus sit nostra 3a. equalitas, et inequalitas visionis in esse repraesentationis imaginis provenit primo, et per se a lumine seu specie impressa. Quo probandus, ut patet Haec 3a. illa visionem in esse figura mensuram, quae non est infra mensuram speciei. Probatur illa; quia species impressa est principium determinativum, determinans potentiam, non solum ad cognitionem huius potius quam illius obiecti, et non alterius, et ad distinctionem entitativam ... opinionis, sed etiam ad gradum talis cognitionis. Ergo ab specie provenit equalitas, et inequalitas in esse repraesentationis, et imaginis: ergo ab specie provenit equalitas, et inequalitas visionis in esse repraesentationis, et imaginis. Aliter probari non posset. Pater Max:

211 1o. Probatur, cum sola specie aeraliter Dei, non potest cognoscere Creaturam aeraliter Dei, quantumcumque praestat perfectione potentiae: sed cum sola specie, ut diximus non potest cognoscere eandem aeraliter euenta ut talia, quantumcumque praestat perfectione potentiae. Ans nemo negabit. Probatur consequentia. quia sunt requisita Hominum species ad cognoscendum euentas ... aliqualiter, et requisita maior dominium species ad ... Angelo-

cognoscendas qualitates: ergo si non datur maior claritas speciei, non datur cognitio maior evidens: ergo a maiori claritate speciei derivatur potentia ad maiori perficiendas claritates visionis: ergo ab specie ut Deus derivatur potentia ad eliciendas visiones ut trina: ergo probatur prima ans. Tandem requiritur claritas speciei quae cognitio producenda sit tendens obiecti: quia potentia debet fieri in actu 1° similitudo obiecti; et maior cognitio est maior similitudo obiecti: ergo ad maiorem cognitionem requiritur maior claritas speciei: atque inde debet fieri potentia maioris similitudo obiecti. Respondeo. Hec est. quod maior similitudo obiecti in actu 1° requirit eminentia maioris claritas, quae est similitudo obiecti: item — sicut se habet illud, sicut se habet simpliciter ad simpliciter, se habet magis ad magis. ergo sicut requiritur claritas speciei ad cognoscendas evidenter aliquas qualitates, ita requiritur maior claritas speciei ad clarius cognoscendas qualitates. 212

Probatur 2° maior 1ae Sylli. Potentia quae est ex se indifferens ad cognitiones plurium obiecti, et alias ad plurimas qualitates eiusdem obiecti, et alias ad cognitiones obscuras et evidentes, indiget specie determinata et determinante ad hoc obiectum potius quam alio, plurimas obiecti qualitates etc. et potentia etiam est indifferens ad plurimas evidentes et alias: ergo indiget etiam specie determinata, et determinante ad plurimas evidentes et cum potentia. Probatur 1a. quod quamvis unum crescat perfectio potentiae, illa non est tollendi indifferentias, ad plurimas cognitiones potius alio. Sicut non est tollendi influxus ad hoc obiectum plurimas qualitates etc. potius aliis. ergo species est plurium determinatum et determinans ad plurium cognitionum. 213

Probatur tandem Maior 1i Sylli, quod quo suppono, quod Homo habeat unum intellectum ut sex, Angelus ut octo, et quod utrique detur species ut duo. Probatur in quam maior. Si Angelus posset cum specie ut duo producere visiones ut trina etiam Homo posset producere visiones ut trina cum eadem specie ut duo. Et non potest: ergo Probatur Maior. quia utraque posset utraque producere visionem ut trina; utraque in eadem ratione; et neutri habet aliquod impedimentum. Probatur Maior. quia si Angelus cum specie ut duo posset producere visiones ut trina, ideo esset, quia in Angelo datur maior perfectio potentiae, quam requiritur ad producendas visiones ut duo. Sed etiam in homine datur perfectio potentiae quam requiritur ad visiones ut duo: ergo. Cum vero

cum d. maior perfectio potentiae non faciat effectum esse maiorem: quod species e[st] principium determinatum, et determinans potentiam ad obiectum visionis.

214 Tum potentia, licet quo-ad alteram partem, dicit visionem non esse maiorem quam mensuram luminis, et speciei impressae, quaelibet potentia intellectiva de facto saltem existens potest cum virtute divina adaequante virtutem influxivam speciei. Et probabilius mihi est dari visionem non excedentem obiectum, quem naturaliter attingere potest intuitive saltem lumen seu species, et Deus potest supplere maiorem vim influxivam, ut suppleat defectum potentiae, ut diximus n. 201: quod visio de facto non est infra mensuram speciei. Probatur antecedens: quia si visio esset infra mensuram, et virtutem speciei, aliquis ex eius virtuti daretur a Deo, ut in cohaerentius esset otiosus; quod dicendum non est, cum Deus possit opera visioni ita coaptare, ut nihil sit otiosum.

215 Obiicies 1.º quando duae causae partiales decurrunt ad eundem effectum, quo altera est perfectior, eo perfectior etiam effectus evaderet: ergo decurrente specie, et intellectu ad visionem, quo perfectior est intellectus eo perfectior evadet visio: ergo perfectior intellectus cum specie, ut Deus producat visionem supra mensuram speciei, ut Deus. Distinguo antecedens: quia si altera causa est perfectior, perfectius totis viribus influere in effectum. Ideo, distinguendo antecedens, si altera causa partialis est determinata ad talem effectum: nego antecedens; si non est determinata; concedo antecedens. Ut supra diximus cum sola specie hominis non potest intellectus quantumvis perfectus cognoscere alia obiecta. Cum sola specie animali non potest cognoscere rationaliter, cum sola speciei probabilitate non potest cognoscere evidenter: plura quia alia exempla in physicis superiores, quorum ratio est, quod species est determinata ad cognitionem probabilem: ideo potentia quantumvis perfecta coaptata, nec potest expendere totam virtutem, quam perfectionem dicta possit.

216 Obiicies 2.º si defectum virtutis, qui est in potentia naturali ad visionem, Deus supplerent per species fortius influxivas, quam praerequiritur ad visionem, ut Deus: ergo tam visio evaderet perfectior intrinseca. Haec sequela probatur: quia quo maior est influxus speciei, maior, et perfectior evadere debet visio: quod nego. Ad probationem, nego antecedens. Non est; quia potest dari maior, aut minor virtus influxiva in specie, quin visio evadat maior aut minor in

in claritate; quia utraque in virtute ad visionem, ut Deus, sic habitus fer-
man non extrahit actus a se et actus obscurus: quia seu habitus corpus si
ad actus obscurus. Deinde de actus visionis non euaderet intrinsice in
alio genere quia ille eorum influxus est ille quiete, qui cum hac potentia deci-
sioni requisit ad visionem, ut Deus. § 217

Obiectio 3° pone Angelum, et hominem
tes merita, ut duo, quo casu, ut praemium visionis esset equale pro equali-
te meritorum, hoc claretur perfectius lumen, seu species, vel influxa-
ta, ut tria, quae suppleant defectus virtutis intellectus hominis: quia absolute
praemium esset inequale. Probatur quia non sola visio, sed etiam lumen, est praemium.
Respondeo Scientiam, ut Deus non excludit intuitionem, sed nec Angeli, quo-
ad vim conandi qualitate in suos actus. Non requiritur, nec datur hoc lumen,
seu speciei maior influxibus, quam Angelo, unde, neque in visione, neque
in specie datur inequalitas, Loquendo a pari casu, quo visio hominis, et non Angeli
excedat intus quoad vim conandi qualitate visionis actus, Dico, quod praemium
utrique correspondens merito, et utrique intentus est visio. Et si videtur, quod species
correspondens: quod ad illorum sit aliquanto maior, vel minus influxibus non est
per se, nec absolute maius praemium: quia theologi solum attenditur, ut deducere
vel requisitus in hac potentia ad visionem, ut Deus: neque theologi loquuntur
plus litteralia, quam, ut medium ad visionem, ut Deus. § 218.

Habetis Auditores quae supererant in materia de Beatitudine disputationes alia
supererant tractanda de praemio accidentali hisce virtutibus et scientia-
rum, de dotibus animae beatae, de gloria corporum beatorum etc.
quae quia peculiari indigent disputatione, apud Deum videnda re-
linquo, et quae fluxus quae scripsimus in Dei optimi
maximi gloriam, beatissimae que eius genitrici
ab originali labe immunis laudes
honores que cedant. Cor. die
10. Kalendas februarii
anno Domini millesimo
sexcentesimo octo-
gesimo ~~quin~~ sexto
~~to~~ etc.

§.

Estas dos materias escrivi en Cordoua en el terzer año de Philosophia, y por assistir a la clase de Methaphysica no puse cuy dado en escrivirlas, y por esta razon van lleñas de Barbarismos, y defectuosas en la Ortographia

——— perdone el que las leyere ———